

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

**Správa o výsledkoch analýzy slovenského
finančného sektora
za prvý polrok 2006**

Obsah

Zhrnutie analýzy.....	3
Charakteristika slovenského finančného sektora	7
1 Bankový sektor	14
Hlavné zmeny a trendy v pasívach bánk	14
Hlavné zmeny a trendy v aktívach bánk.....	21
Medzibankový trh.....	29
Podsúvaha	32
Ziskovosť	35
Kapitálová primeranosť	39
Riziká v bankovom sektore.....	41
Stresové testovanie	56
2 Sektor poisťovní	66
3 Obchodníci s cennými papiermi.....	75
4 Kolektívne investovanie.....	77
5 Dôchodkové sporenie.....	81
6 Infraštruktúra finančného trhu	83
Burza cenných papierov	83
Centrálny depozitár cenných papierov	83
Fond ochrany vkladov	83
Garančný fond investícií.....	84
Slovenská kancelária poisťovateľov.....	84
7 Vybrané témy	85
Štruktúrované produkty	85
Analýza sektora domácností	90
Register bankových úverov a záruk	99
8 Prílohy.....	103
A Informácie o štruktúre finančného trhu.....	103
B Analytické dáta	106
Metodika údajov.....	118
9 Terminológia a skratky	122

Zoznam boxov

Box 1 Makroekonomické prostredie v SR.....	6
Box 2 Vklady a úvery v bankových sektoroch EÚ.....	19
Box 3 Vývoj ponuky a dopytu na trhu úverov v prvom polroku 2006.....	26
Box 4 Bankové sektory EÚ.....	34
Box 5 Interpretácia výsledkov zisťovania o príjmoch a životných podmienkach domácností.....	91

Zhrnutie analýzy

V prvom polroku 2006 pokračovali v slovenskom finančnom sektore trendy z roka 2005. Finančný sektor naďalej rástol. Od decembra 2005 narástol objem aktív a spravovaného majetku o takmer 100 mld. Sk, respektíve o 5,9% a dosiahol hodnotu 1797 mld. Sk. V porovnaní s rokom 2005, keď finančný sektor rástol za 12 mesiacov o 318 mld. Sk, respektíve 23%, sa rast spomalil.

Čiastočne sa zmenila štruktúra finančného sektora, najmä v dôsledku rastu úrokových sadziieb. Dominantné postavenie v rámci slovenského finančného sektora mal aj napriek pomalšiemu rastu v prvom polroku 2006 bankový sektor. V júni 2006 držali banky 81,9% z aktív a spravovaného majetku sektora. Celkovo pokračuje dlhodobý trend poklesu podielu aktív bankového sektora. Poisťovne boli druhým najvýznamnejším segmentom finančného sektora s podielom 7,5% na aktívach a spravovanom majetku finančného sektora. V porovnaní s decembrom 2005 ide o mierny rast, ktorý zodpovedá aj vývoju počas roka 2005. Význam kolektívneho investovania prostredníctvom podielových fondov, ktorý v posledných rokoch rástol, v prvom polroku 2006 poklesol. Rast v predošlých rokoch súvisel najmä s nízkymi úrokovými sadzbami na finančných trhoch a snahou klientov o vyššie zhodnotenie voľných prostriedkov prostredníctvom rizikovejších investícií. Naopak, rast úrokových mier v prvom polroku 2006 a pokles výnosov v niektorých fondoch opäť motivoval domácnosti držať voľné peňažné prostriedky v bankách. Majetok spravovaný dôchodkovými správcovskými spoločnosťami počas roka 2005 vrátil z nuly na 9 mld. Sk a v prvom polroku 2006 o ďalších 8 mld. Sk.

Rástla ziskovosť väčšiny inštitúcií finančného sektora. Pokles ziskovosti zaznamenali iba správcovské spoločnosti. Naopak výrazne stúpila ziskovosť v sektore poisťovní.

Najvýznamnejší segment finančného sektora, bankový sektor, zaznamenal v prvom polroku 2006 pozitívne trendy.

Stúpala najmä objem poskytnutých úverov. V júni 2006 tvorili úvery poskytnuté klientom najvýznamnejšiu časť aktív bankového sektora. Štruktúra aktív bankového sektora sa tak vďaka vyššiemu podielu úverov stále viac približuje štruktúre aktív bánk v EÚ. Banky poskytovali úvery najmä podnikom, retailu a rástli tiež úvery finančným spoločnostiam okrem bánk. Napriek rastu úrokových sadziieb na úvery nie je zatiaľ vidieť významnejší pokles tempa rastu úverov. Medziročný pokles objemu cenných papierov v bankovom sektore je do veľkej miery spojený s ukončením splatnosti štátnych dlhopisov z obdobia reštrukturalizácie vo vybraných bankách. S výnimkou domácich bankových dlhopisov a zahraničných majetkových cenných papierov, banky znižovali držbu cenných papierov.

Základným záverom analýzy zdrojov bánk je skutočnosť, že väčšina domácich bánk a slovenský bankový sektor ako celok zatiaľ disponuje dostatočným objemom zdrojov od klientov na zabezpečenie ďalšieho rastu úverov. Vo vývoji štruktúry a objemov hlavných agregátov pasív nebola, z tohto pohľadu, na nijakom mieste konštatovaná negatívna tendencia. V porovnaní s minulým rokom sa v bankovom sektore zvýšil objem vkladov klientov a objem emitovaných cenných papierov a vzrástol aj ich podiel na celkových pasívach.

Vývoj na medzibankovom trhu bol charakterizovaný zvýšením základnej úrokovej sadzby NBS spolu o 1 percentuálny bod v priebehu prvého polroka 2006. V súvislosti s očakávaniami o ďalšom vývoji a so situáciou na devízovom trhu došlo k nárastu najmä úrokových sadziieb v dlhších splatnostiach. Objem prostriedkov ukladaných do NBS alebo investovaných do nákupu pokladničných poukázok vzrástol medziročne iba mierne, najmä v porovnaní s vysokým nárastom počas prvého polroka 2005. Zároveň vzrástol objem vkladov zahraničných bánk, ako aj objem podkladových nástrojov menových derivátov obchodovaných na medzibankovom trhu.

Bankový sektor dosiahol k júnu 2006 čistý zisk po zdanení na úrovni 8,1 mld. Sk. Ziskovosť bánk tak medziročne stúpla o takmer 7%. V porovnaní s minulými obdobiami, sa zastavil pokles čistých úrokových príjmov. S rastom úrokových sadzieb a rastom objemu poskytnutých úverov banky zaznamenali výraznejší rast úrokových výnosov ako úrokových nákladov. Rástli najmä úrokové výnosy od NBS a klientov. Pokračoval pokles úrokových výnosov z cenných papierov. Rastúci význam pre celkový zisk bankového sektora majú neúrokové príjmy. Rástli poplatkové príjmy a príjmy z obchodovania. Ziskové boli najmä devízové operácie. V bankovom sektore stúpili prevádzkové náklady, najmä náklady na zamestnancov. Tempo rastu prevádzkových nákladov bolo nižšie ako rast príjmov z bankovej činnosti, čo sa prejavilo na medziročnom raste prevádzkovej efektivity bankového sektora. S rastom objemu zlyhaných pohľadávok medziročne stúpili aj náklady na odpisovanie pohľadávok voči klientom a náklady na tvorbu opravných položiek. Aj v prvom polroku 2006 pokračoval trend rastu koncentrácie ziskovosti v najväčších bankách.

Vývoj kapitálovej primeranosti sa v prvom polroku 2006 stabilizoval. Od začiatku roka klesla priemerná hodnota kapitálovej primeranosti iba mierne a stabilizoval sa aj vývoj rozpätia medzi minimálnou a maximálnou hodnotou v sektore. Rast rizikovo vážených aktív bol sprevádzaný nárastom vlastných zdrojov, najmä nerozdeleného zisku. Úroveň kapitálovej primeranosti bola v júni 2006 u všetkých bánk nad minimálnou úrovňou 8%.

V prvom polroku 2006 sa expozícia bánk voči finančným rizikám výrazne nezmenila. Bankový sektor vykazoval zlepšenú finančnú pozíciu, keď rástla ziskovosť a držal dostatočný objem kapitálu. Výrazne sa nezmenila ani finančná pozícia sektorov voči ktorým majú banky významné vystavenie. S rastom úverov domácnostiam stúpol význam kreditného rizika domácností. Aj v prvom polroku 2006 pokračoval

nárast zadlženosti domácností. Na základe makroekonomických dát domácnosti však naďalej generovali dostatočný objem príjmov na splácanie úverov. Simulácie rôznych negatívnych dopadov na vybranej vzorke domácností naznačujú, že schopnosť domácností s úverom uhrádzať záväzky bankám by mohla byť znížená pri výpadku ich príjmov. Makroekonomické dáta zároveň naznačujú, že domácnosti zároveň držia dostatočne veľký objem finančných aktív, ktoré môžu byť použité na splácanie úverov. Kvalita portfólia úverov poskytnutých domácnostiam, meraná podielom zlyhaných úverov na celkových úveroch domácnostiam, sa výrazne nezmenila, najmä vďaka nárastu nových úverov. Samotný objem zlyhaných úverov stúpol.

V prvom polroku 2006 pokračoval trend poklesu podielu zlyhaných úverov podnikom na celkových úveroch podnikom. Relatívne zlepšenie kvality portfólia podnikových úverov bolo výsledkom rastu celkových úverov podnikom a najmä odpisom a postúpením stratových úverov. Objem zlyhaných úverov posledných 18 mesiacov klesal.

Štruktúra cenných papierov bankového sektora bola konzervatívna. Prevládali najmä štátne dlhopisy. V niektorých bankách, v snahe zvýšiť a diverzifikovať príjmy, stúpal podiel rizikovejších cenných papierov.

Vystavenie bankového sektora devízovému riziku bolo v júni 2006 na zanedbateľnej úrovni. Vo väčšine bánk bol objem pasív denominovaných v cudzích menách vyšší ako objem aktív v cudzích menách. Banky tieto otvorené pozície uzatvárali derivátovými obchodmi, najmä menovými forwardmi a swapmi. Takmer všetky banky, ktoré obchodovali s menovými opciami, mali pozície z opčných kontraktov uzatvorené.

Aj vystavenie bánk úrokovému riziku bolo z hľadiska dopadu zmien úrokových sadzieb na reálnu hodnotu aktív a pasív v júni 2006 na relatívne nízkej úrovni. Dôvodom bolo, že veľká časť aktív a pasív mala variabilnú sadzbu alebo iba krátkodobú fixáciu úrokových sadzieb. Banky boli citlivé najmä na nárast úrokových sadzieb, a to najmä kvôli poklesu hodnoty cenných papierov

s fixnou úrokovou sadzbou, ktoré držia vo svojich portfóliách. Na druhej strane, krátkymi fixáciami úrokových sadzieb prenášajú banky úrokové riziko na svojich klientov, čím rastie kreditné riziko bánk.

V prvom polroku 2006 sa význam rizika likvidity v bankovom sektore výrazne nezmenil. Na jednej strane, dôsledkom poskytovania dlhodobých úverov, pokračovalo prehlbovanie časového nesúladu medzi aktívami a pasívami, čo sa prejavilo na poklese mediánu ukazovateľov likvidity do 7 dní a do 3 mesiacov. Na druhej strane podiel likvidného vankúša na celkových aktívach bankového sektora prestal koncom roka 2005 klesať a v prvom polroku 2006 sa pohyboval na relatívne stabilnej úrovni.

Predpísané poistné za prvý polrok 2006 dosiahlo hodnotu 26,6 mld. Sk, predpísané poistné v životnom poistení dosiahlo hodnotu 11,3 mld. Sk a predpísané poistné v neživotnom poistení 15,3 mld. Sk. Tieto hodnoty však nie je možné porovnať s hodnotami predpísaného poistného vykázanými k prvému polroku 2005 v dôsledku metodologickej zmeny vo vykazovaní predpísaného poistného v súvislosti s aplikáciou medzinárodných účtovných štandardov. Došlo k ďalšiemu poklesu trhového podielu troch najväčších poisťovní z 67,5% na 60,7% na predpísanom poistnom, naďalej tak pokračuje trend postupného znižovania trhovej koncentrácie. Vzrástli náklady na poistné plnenia o 16,6% v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roku na hodnotu 10 mld. Sk. Zisk poisťovní v prvom polroku 2006 dosiahol hodnotu 2,9 mld. Sk. Poisťovne tak celkovo vytvorili až o 52% väčší čistý zisk ako za porovnateľné obdobie minulého roku.¹ V umiestnení technických rezerv nenastali podstatné zmeny a naďalej sú umiestnené v nízko rizikových aktívach.

Tak ako v roku 2005, aj v prvom polroku 2006 bolo až 95% obchodov klientov obchodníkov s cennými papiermi realizovaných prostredníctvom bánk, avšak celkový objem obchodov poklesol oproti rovnakému obdobiu roka 2005 o 41%. Najviac obchodovanými nástrojmi boli dlhopisy a forward kontrakty. Objem spravovaného majetku narástol o 58% na úroveň 29 mld. Sk. Kapitálová primeranosť slovenských obchodníkov s cennými papiermi spĺňala predpísanú minimálnu úroveň s dostatočnou rezervou.

Čistá hodnota majetku spravovaná v otvorených podielových fondoch sa počas prvého polroka 2006 prakticky nezmenila. Investori však začali svoje podiely v peňažných a dlhopisových fondoch postupne odpredávať alebo presúvať do rizikovejších fondov. Dôvodom k takémuto správaniu bol najmä rast úrokových mier. Ten mal za následok negatívnu výkonnosť dlhopisových fondov, podobne peňažné fondy stratili svoju výhodu oproti termínovaným vkladom. Predajnosť si zvýšili rizikovejšie, hlavne akciové fondy, ktoré podporil rast cien na európskych akciových trhoch.

Prvý polrok 2006 bol posledným termínom na dobrovoľný vstup do druhého piliera nového dôchodkového systému. K 30.6.2006 evidovali dôchodkové správčovské spoločnosti 1,39 milióna sporiteľov. Objem aktív investovaných prostredníctvom dôchodkových fondov sa počas tohto obdobia skoro zdvojnásobil a dosiahol tak objem 17,27 mld. Sk. V treťom pilieri dokončili tri doplnkové dôchodkové poisťovne svoju transformáciu na doplnkové dôchodkové spoločnosti a k júnu 2006 spravovali vo svojich fondoch 14,9 mld. Sk.

¹ medziročné porovnanie ziskovosti poisťovní je obmedzené významnými zmenami v účtovných štandardoch od 1.1.2006

Box 1 Makroekonomické prostredie v SR

Rast hrubého domáceho produktu v stálych cenách dosiahol v prvom polroku 2006 6,5%. Vývoj HDP bol v 1. polroku 2006 ovplyvnený reálnym rastom zahraničného i domáceho dopytu. Spotrebná zložka domáceho dopytu vzrástla v medziročnom porovnaní o 6,1% v stálych cenách. Rástli investičné aktivity (nárast o 10,8% v stálych cenách). Vývoz i dovoz výrobkov a služieb dosiahli v prvom polroku 2006 dvojciferné tempá rastu, pričom vyššia dynamika dovozu ako vývozu sa prejavila v medziročnom zhoršení salda zahraničného obchodu. Celková zamestnanosť v hospodárstve stúpila v druhom štvrtroku 2006 medziročne podľa výberového zisťovania pracovných síl o 4,5%, pokračoval pokles nezamestnanosti (medziročne z 11,1% na 10,4%). Podľa výberového zisťovania pracovných síl bola v druhom štvrtroku nezamestnanosť na úrovni 13,5%. V súvislosti s rýchlejšim medziročným rastom bežných príjmov oproti bežným výdavkom vzrástol hrubý disponibilný dôchodok domácností v prvom štvrtroku 2006 o 12,8%.

Spotrebiteľské ceny merané CPI vzrástli v júni 2006 v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka o 4,6%.

V prvej polovici roka 2006 NBS zvýšila úrokové sadzby dvakrát. V júni 2006 dosiahla základná úroková sadzba úroveň 4,0%. Rástli tiež dlhodobé trhové úrokové sadzby a úrokové sadzby z úverov a vkladov v bankách.

Charakteristika slovenského finančného sektora

Vývoj aktív a spravovaného majetku finančného sektora

Slovenský finančný sektor tvorili v júni 2006 banky, poisťovne, správcovské spoločnosti (kolektívne investovanie), dôchodkové správcovské spoločnosti, doplnkové dôchodkové spoločnosti (poisťovne) a obchodníci s cennými papiermi (ďalej OCP)².

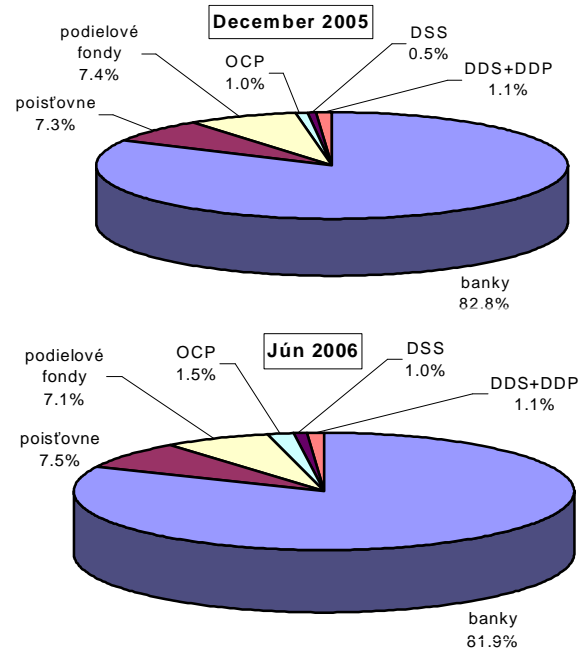
K júnu 2006 tieto inštitúcie spravovali majetok v objeme 1 797 mld. Sk, čo predstavovalo takmer 122% HDP v bežných cenách. Od decembra 2005, teda za 6 mesiacov, objem spravovaného majetku a aktív narástol o takmer 100 mld. Sk, respektíve o 5,9%. V porovnaní s rokom 2005, keď finančný sektor rástol za 12 mesiacov o 318 mld. Sk, respektíve 23%, sa rast spomalil. Hlavnou zmenou sú najmä aktíva bánk, ktoré rástli pomalšie dôsledkom spomalenia prílevu krátkodobého kapitálu, najmä zo zahraničia.

Dominantné postavenie v rámci slovenského finančného sektora mal aj napriek pomalšiemu rastu v prvom polroku 2006 bankový sektor. V júni 2006 držali banky aktíva vo výške 1 472 mld. Sk (v čistej hodnote), čo tvorilo 81,9% z aktív a spravovaného majetku finančného sektora (Graf 1 a Graf 2). Celkovo teda pokračuje dlhodobý trend poklesu podielu aktív bankového sektora (v roku 2004 bol podiel na úrovni 85%). Významné postavenie bankového sektora je dané najmä historickým vývojom, keď banky vystupovali ako hlavný finančný sprostredkovateľ. Tento model, založený na dominantnom postavení bankového sektora, je typický pre väčšinu európskych ekonomík³.

² Pod finančným sektorom rozumieme finančné spoločnosti, ktoré sú regulované NBS.

³ V USA naopak dominuje priame finančné sprostredkovanie, keď klienti získavajú zdroje alebo investujú prebytočné prostriedky priamo na kapitálových trhoch.

Graf 1 Podiely finančných inštitúcií na aktívach a spravovanom majetku finančného sektora v decembri 2005 a v júni 2006

- zdroj: NBS

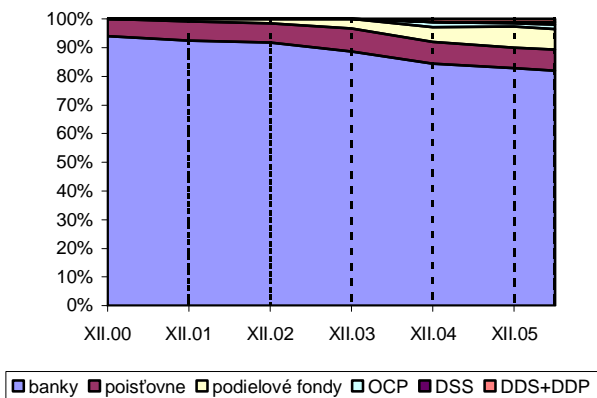
- podiel je hodnotený pri bankách a poisťovniach prostredníctvom čistých aktív a pri ostatných sektoroch hodnotou spravovaného majetku, hodnota DDP za jún 2006 je odhadovaná
- OCP - obchodníci s cennými papiermi okrem bánk
- DSS – dôchodkové správcovské spoločnosti (II. pilier)
- DDS – doplnkové dôchodkové spoločnosti (III. pilier)
- DDP – doplnkové dôchodkové poisťovne (netransformovaný III. pilier)

Poisťovne boli druhým najvýznamnejším segmentom finančného sektora s podielom 7,5% na aktívach a spravovanom majetku finančného sektora. V porovnaní s decembrom 2005 ide o mierny rast, ktorý zodpovedá aj vývoju počas roka 2005.

Význam kolektívneho investovania prostredníctvom podielových fondov, ktorý v posledných rokoch rástol, v prvom polroku 2006

poklesol. Kým v roku 2004 bol ich podiel na finančnom sektore 5,3% a v roku 2005 7,4%, v prvom polroku 2006 sa ich rast zastavil a podiel na finančnom sektore klesol na 7,1%. Rast v rokoch 2004 a 2005 súvisel najmä s nízkymi úrokovými sadzbami na finančných trhoch a snahou klientov o vyššie zhodnotenie voľných prostriedkov prostredníctvom rizikovejších investícií. Naopak, rast úrokových mier v prvom polroku 2006 a pokles výnosov v niektorých fondoch opäť motivoval domácnosti držať voľné peňažné prostriedky v bankách.

Graf 2 Podiel inštitúcií na finančnom sektore, december 2000 – jún 2006

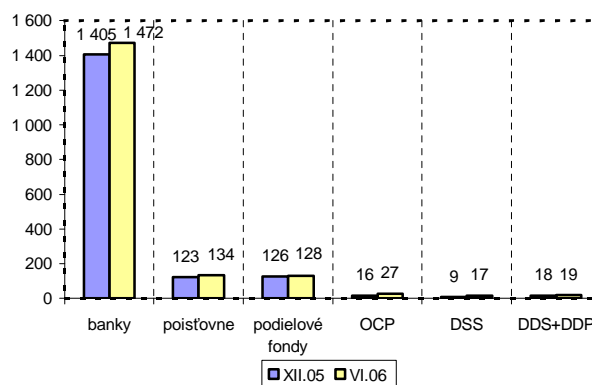
- zdroj: NBS
- údaje za OCP v rokoch 2001-2003 a údaje za DDS v rokoch 2001 – 2002 nie sú dostupné
- hodnota DDP za jún 2006 je odhadovaná
- OCP – obchodníci s cennými papiermi okrem bánk
- DSS – dôchodkové správcovské spoločnosti
- DDS – doplnkové dôchodkové spoločnosti
- DDP – doplnkové dôchodkové poisťovne

Pomerne malý podiel spravovaného majetku majú obchodníci s cennými papiermi, ktorí nie sú bankami. Počas roka 2005 ich podiel klesol, v prvom polroku 2006 rástol, vďaka rýchlemu rastu objemu spravovaného majetku.

Majetok spravovaný dôchodkovými správcovskými spoločnosťami počas roka 2005 vrátil z nuly na 9 mld. Sk a v prvom polroku 2006 o ďalších 8 mld. Sk. Klientsky majetok

spravovaný v II. pilieri dôchodkového sporenia bol tak najrýchlejšie rastúcim segmentom slovenského finančného sektora. Jeho podiel na aktívach finančného sektora sa v prvom polroku 2006 takmer zdvojnásobil. Ak vychádzame z odhadovaných hodnôt doplnkové dôchodkové spoločnosti a poisťovne za jún 2006, majetok spravovaný v III. pilieri dôchodkového sporenia (respektíve poistenia) rástol mierne, jeho podiel na finančnom sektore sa nezmenil.

Graf 3 Objem spravovaného majetku jednotlivými finančnými inštitúciami, december 2005 – jún 2006

- zdroj: NBS
- údaje vyjadrujú hodnoty čistých aktív jednotlivých sektorov v mld. Sk
- hodnota DDP za jún 2006 je odhadovaná
- OCP – obchodníci s cennými papiermi okrem bánk
- DSS – dôchodkové správcovské spoločnosti
- DDS – doplnkové dôchodkové spoločnosti
- DDP – doplnkové dôchodkové poisťovne

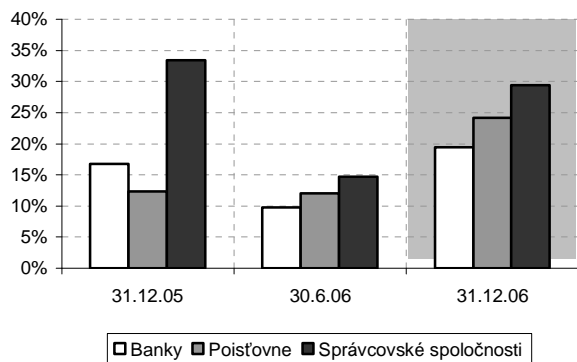
Ziskovosť finančného sektora

Jednotiacim prístupom pre porovnanie ziskovosti v jednotlivých sektoroch finančného trhu je porovnanie priemernej rentability vlastných zdrojov (ROE – Return on Equity) a rentability aktív (ROA – Return on Assets) inštitúcií v danom sektore.

Rentabilita vlastných zdrojov je zaujímavá predovšetkým pre vlastníkov danej spoločnosti, keďže je ukazovateľom výnosovosti z akcií. Tento ukazovateľ bol najvyšší v sektore

kolektívneho investovania, zisk teda priniesol najmä domácim bankám, ktoré veľkú časť správcofských spoločností vlastní. Nások správcofských spoločností oproti bankám a poisťovniam v rentabilite vlastných zdrojov sa v prvom polroku 2006 zmenšil. Bol to dôsledok relatívneho zvýšenia ziskovosti bánk a poisťovní a zníženia ziskovosti správcofských spoločností. Znížená dynamika tvorby zisku v správcofských spoločnostiach v prvom polroku pravdepodobne súvisí so zápornými predajmi fondov v tomto období. Táto skutočnosť je viditeľná pri porovnaní ROE z decembra 2006 a anualizovanej hodnoty z júna 2006. Pri porovnaní bánk a poisťovní je zaujímavé, že zatiaľ čo bankový sektor za prvých šesť mesiacov 2006 vytvoril viac ako polovicu zisku z roku 2005, poisťovne za prvý polrok 2006 vygenerovali takmer takú rentabilitu vlastných zdrojov ako za celý rok 2005 (Graf 4).

Graf 4 Rentabilita vlastných zdrojov (ROE) vo finančnom sektore

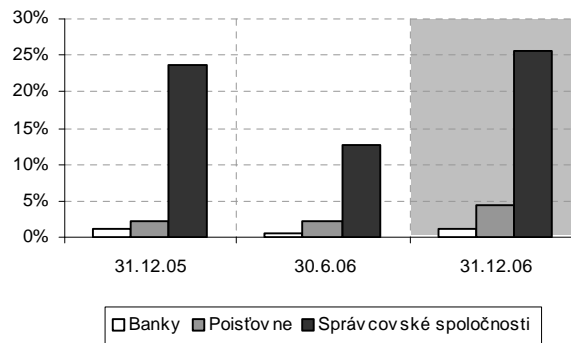
- zdroj: NBS
- hodnota k 31.12.2006 je je extrapolovaná anualizovaním hodnoty z júna 2006

Priemerná rentabilita vlastných zdrojov dôchodkových správcofských spoločností a doplnkových dôchodkových spoločností bola v júni 2006 na úrovni -25% respektíve 23%.

Na druhej strane, rentabilita aktív vypovedá o celkovej efektívnosti tvorby zisku v danej inštitúcii. Na rozdiel od ukazovateľa ROE, ktorý umožnil porovnanie ziskovosti v jednotlivých

finančných sektoroch cez prizmu zisku na akciu, ukazovateľ ROA reprezentuje v každom z finančných sektorov niečo iné. V prípade bánk, ktorých aktíva sú v prevažnej miere tvorené finančnými investíciami, ide o ukazovateľ celkovej efektívnosti investícií, ktoré dané inštitúcie urobili. Iným prípadom sú správcofské spoločnosti, ktoré len spravujú fondy a samy nedržia finančné aktíva. Aj z toho dôvodu sa rentabilita ich aktív blíži k rentabilite ich vlastných zdrojov a nie je pre finančnú spoločnosť smerodajná. Pri poisťovniach ide predovšetkým o ziskovosť aktív, do ktorých sú investované technické rezervy a ziskovosť ostatných finančných aktív.

Graf 5 Rentabilita aktív (ROA) vo finančnom sektore

- zdroj: NBS
- hodnota k 31.12.2006 je extrapolovaná anualizovaním hodnoty z júna 2006

Priemerná rentabilita aktív dôchodkových správcofských spoločností a doplnkových dôchodkových spoločností bola v júni 2006 na úrovni -23%, respektíve 16%. Podobne ako pri kolektívnom investovaní, ide o správcofské spoločnosti, pre ktoré ukazovateľ ROA nemá veľký význam.

Graf 5 teda neumožňuje celkové porovnanie ziskovosti v jednotlivých sektoroch (tak ako ROE), zobrazuje však zrýchlenú dynamiku ukazovateľa v prvom polroku 2006 vo všetkých sektoroch.

Finančné sprostredkovanie

Hlavnou funkciou finančného sektora je finančné sprostredkovanie medzi subjektmi disponujúcimi voľnými zdrojmi a tými, ktoré voľné zdroje potrebujú. Zachytenie takýchto vzťahov vypovedá o charaktere príslušného finančného sektora. Sumárny pohľad na vzťahy domáceho finančného sektora a vybraných agregátov je v schéme 1, detailnejšia informácia o vzťahoch medzi jednotlivými ekonomickými subjektmi je v matici (Tabuľka 1).

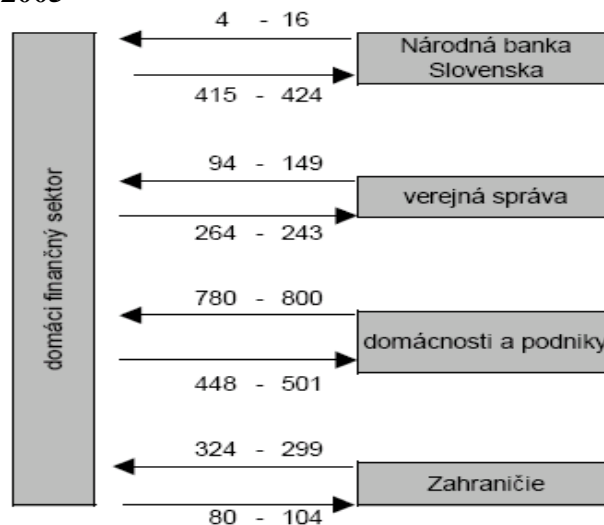
Hodnota väčšiny tokov medzi finančným sektorom a ostatným subjektmi v prvom polroku rástla. Finančný sektor získaval zdroje najmä od subjektov reálnej ekonomiky. Na konci roka 2005 bol stav vkladov sektora domácností, podnikov a verejnej správy vo finančnom sektore na úrovni 873,5 mld. Sk. Väčšina z tohto objemu (704 mld. Sk) bola umiestnená v bankách. V júni 2006 to bolo až 948 mld. Sk, z toho 770 mld. Sk v bankách. Banky si teda zachovávajú dominantné postavenie v zhromažďovaní zdrojov.

K decembru 2005 umiestnili finančné spoločnosti do sektora domácností a podnikového sektora približne 448 mld. Sk, v júni 2006 to bolo až 501 mld. Sk. Financovanie jednotlivých sektorov reálnej ekonomiky bolo vykonávané predovšetkým prostredníctvom bánk.

Určitú činnosť v tejto oblasti vykonávali aj ostatní finanční sprostredkovatelia. Informácia o celkovom objeme úverov, ktoré tieto spoločnosti poskytnú, zatiaľ nie je dostupná, keďže ide o subjekty, ktoré nemajú voči NBS vykazovaciu povinnosť. Približnú informáciu je možné získať len z výkazníctva bánk, ktoré ku koncu roka 2005 poskytli finančným sprostredkovateľom 55,3 mld. Sk a 61,8 mld. Sk v júni 2006. Možno predpokladať, že hlavnú časť úverov finančným sprostredkovateľom tvoria práve ostatní finanční sprostredkovatelia, ktorí tieto zdroje využili na poskytovanie úverov napr. formou leasingu alebo splátkového predaja. Okrem týchto zdrojov, získavajú viacerí ostatní finanční

spprostredkovatelia zdroje zo zahraničných bánk, respektíve od vlastných finančných skupín.

Schéma 1 Vybrané vzťahy finančného sektora a ostatných sektorov, jún 2006 a december 2005

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk
- čísla nad šípkami:
 - prvé zľava - december 2005
 - druhé zľava - jún 2006
- údaj o verejnej správe zahŕňa aj štátne dlhopisy a štátne pokladničné poukážky
- údaj o NBS zahŕňa aj pokladničné poukážky NBS

Veľký význam pre finančný sektor si zachovávajú obchody s NBS. Napriek miernemu medziročnému poklesu objemu prostriedkov, ktoré NBS sterilizovala z medzibankového trhu (z 438 mld. Sk na 424 mld. Sk), a ich podielu na celkových aktívach bankového sektora (z 33% na 29%) je ich objem stále pomerne významný.

Vzťah so zahraničnými finančnými subjektmi, v roku 2005 charakterizovaný prílivom zdrojov zo zahraničných bánk do domácich bánk, sa významne nezmenil. V prvom polroku 2006 sa dynamika rastu zahraničných zdrojov spomalila. Na druhej strane však v prvom polroku 2006 vzrástol objem úverov poskytnutých zahraničným bankám.

Hlavné ekonomické subjekty (domácnosti, podniky aj verejná správa) držia podstatnú časť svojich finančných aktív v bankách, ktoré sú

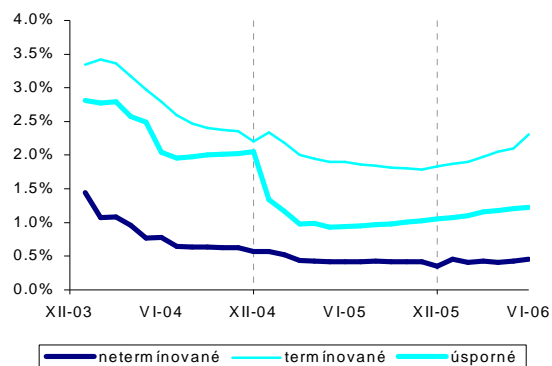
zároveň ich hlavnými veriteľmi. Banky teda tvoria, vďaka možnosti prijímania vkladov a poskytovania úverov, hlavné prepojenie medzi reálnou ekonomikou a finančným sektorom. Táto exkluzívna funkcia bánk sa odzrkadľuje aj na ich podiele na celkovom objem spravovaného majetku inštitúciami finančného trhu (Graf 1).

Do finančného sektora prichádzajú zdroje aj prostredníctvom podielových fondov, ktorých popularita na Slovensku rástla najmä v posledných rokoch, a to predovšetkým v súvislosti s poklesom úrokových mier. V druhom polroku 2005 začali rásť úrokové sadzby na úsporné vklady, koncom roka aj na termínované. Bol to jeden z dôvodov zmeny trendu presúvania prostriedkov domácností z bankových účtov do podielových vkladov. V prvej polovici roku 2006 podielové fondy stagnovali, zatiaľ čo zostatky na bankových účtoch výrazne rástli. Určitú časť svojich finančných aktív držia domácnosti aj vo forme investičného a kapitálového životného poistenia a dôchodkového sporenia, ich rast však nemal nepriaznivý vplyv na bankové vklady.

Dôležitosť bánk v rámci finančného sektora zdôrazňuje aj fakt, že v nich majú svoje aktíva aj ostatné inštitúcie finančného trhu vrátane poisťovní a zahraničných bánk. Môžu preto sprostredkovať finančné toky nielen medzi subjektmi reálnej ekonomiky a finančným sektorom, ale aj medzi jednotlivými finančnými inštitúciami navzájom.

Osobitný význam majú vo finančnom systéme poisťovne, ktoré svojou poisťovacou činnosťou prispievajú k diverzifikácii rizík. Pre domácnosti navyše poskytujú možnosť dlhodobej investície vo forme investičného a kapitálového životného poistenia, ktoré tvorí väčšinu poistného plateného domácnosťami.

Graf 6 Vývoj priemerných úrokových mier na vklady retailu

- zdroj: NBS
- údaje sú v percentách

Tabuľka 1 ponúka schematický pohľad aj na finančné aktíva domácností. Okrem typických vkladov v bankách a spomínaného životného poistenia sú významnou položkou podielové fondy. Na základe podielu domácností v domácich fondoch možno predpokladať ich vysoký podiel aj v zahraničných fondoch (tieto údaje však nie sú k dispozícii). Zatiaľ najmenší objem finančných aktív domácností je koncentrovaný v dôchodkovom sporení, avšak s postupným uplatňovaním dôchodkovej reformy jeho význam výrazne vzrastie.

Tabuľka 1 znázorňuje aj polia, pre ktoré platí, že finančný vzťah medzi subjektmi existuje, ale dáta o ňom nie sú dostupné. Typickým príkladom je aktivita zahraničných bánk a zahraničných správcovských spoločností.

Vzťahy medzi domácnosťami, podnikmi a verejnou správou nie sú predmetom analýzy finančného sektora, a preto v pravej dolnej časti tabuľky údaje takisto chýbajú.

Tabuľka 1 Vybrané finančné vzťahy medzi ekonomickými subjektmi, december 2005 a jún 2006

v mld. SKK	NBS	Domáci finančný sektor						Domáci nefin. sektor			Zahraničie			
		Domáce banky	Poisťovne	DSS	DDS	Správ. spol.	Ostatné fin. spol.	Domácnosti	Podniky	Verejná správa	Zahr. banky	Zahr. správ. spol.	Zahr. verejná správa a medzinár. inštitúcie	Ostatné
NBS		4 - 16	0 - 0	0 - 0	0 - 0	0 - 0	0 - 0	0,2 - 0,2	0,1 - 0,1		315 - 183		266 - 236	47 - 47
Domáce banky	415 - 424	57 - 47	0,04 - 0,04			0 - 0	55 - 62	167 - 193	281 - 308	264 - 243	25 - 58		4 - 3	51 - 43
Poisťovne	0 - 0	33 - 41												
DSS + DDS	0 - 0					1,1 - 2,3								
Správovské spol.	0 - 0	15 - 11												
Ostatné fin. spol.	0,1 - 0,1	19 - 21												
Domácnosti	0,5 - 0,5	360 - 390	54 - 57	9 - 17	14 - 15	91 - 88						21 - 23		
Podniky	0 - 0	251 - 232				0,8 - 0,7								
Verejná správa	3 - 0,3	93 - 148				0,7 - 0,5								
Zahraničné banky	163 - 6	302 - 282												
Zahr. správ. spol.														
Zahr. verejná správa a medzinár. inštitúcie	2 - 1	22 - 17												
Ostatné														

neexistuje priamy vzťah veriteľa - dlžníka

data nie sú dostupné

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk
 - o prvé zľava - december 2005
 - o druhé zľava - jún 2006
- **riadky:** pohľad na finančné aktíva (úvery, poskytnuté vklady a cenné papiere) investované v inštitúciách uvedených v stĺpcoch
- **stĺpce:** pohľad na záväzky (vklady a prijaté úvery) voči inštitúciám uvedeným v riadkoch
- pri poisťovniach je zobrazená hodnota technických rezerv na životné poistenie

Vlastnícka štruktúra

Tabuľka 2 Vlastnícka štruktúra finančného sektora podľa krajín v júni 2006 (v %)

	Banky	Poisťovne *	Dôchodkové správcovské spoločnosti	Správovské spoločnosti	Obchodníci s cennými papiermi
Slovensko	10,44	8,47	44,62	78,47	16,31
Krajiny EÚ (bez SR)	85,80	87,67	27,82	21,53	79,61
Česko	7,90	1,21	6,44	10,34	1,27
Francúzsko		0,99			
Holandsko	1,40	13,38	18,62		0,09
Luxembursko	28,37	0,00	2,76		31,05
Maďarsko	4,55	1,26			4,98
Nemecko	1,95	40,43			
Rakúsko	36,04	17,53			36,34
Taliansko	4,29	0,00			4,69
Portugalsko	0,17	0,00			
Spojené kráľovstvo	1,14	8,07			1,19
Ostatné		4,80		11,20	
Krajiny mimo EÚ	3,76	3,86	27,56 (**)		4,09

- vlastnícka štruktúra vyjadruje prvého vlastníka spoločností; podiely sú merané ako percento na základnom imaní
- * údaje za rok 2005
- ** Švajčiarsko

Väčšina inštitúcií slovenského finančného sektora je vlastnená zahraničnými spoločnosťami. V najväčšej miere sú tu zastúpené členské štáty Európskej únie. Banky a poisťovne sú spravidla vlastnené priamo zahraničnou finančnou skupinou, správovské spoločnosti a dôchodkové správovské spoločnosti sú často vlastnené prostredníctvom bánk alebo poisťovní.

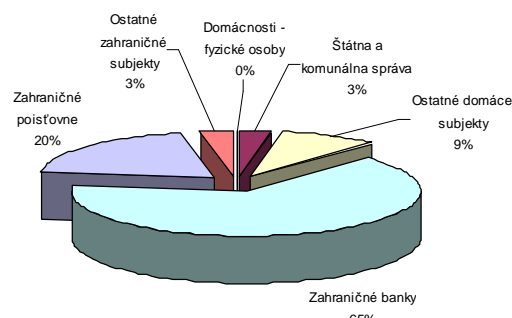
Podľa kritéria posledného vlastníka bol podiel zahraničných spoločností na majetku finančného sektora v júni 2006 na úrovni 85%, zvyšok vlastní domáci kapitál.

Najväčší podiel na majetkovej štruktúre finančného sektora majú zahraničné banky. Významný podiel vykazovali v domácom bankovom sektore a sektore kolektívneho investovania. Menšou mierou sa podieľajú na majetku inštitúcií v sektore dôchodkového sporenia.

Zahraničné poisťovne investovali najmä do dôchodkových správovských spoločností. V kolektívnom investovaní sú po zahraničných bankách druhým najvýznamnejším investorom.

Z domácich subjektov mali najvýznamnejšie postavenie ostatné domáce subjekty. Ide prevažne o finančné spoločnosti, s významným podielom v kolektívnom investovaní. Domáci kapitál dominuje pri obchodníkoch s cennými papiermi.

Graf 7 Vlastnícka štruktúra finančného sektora

- zdroj: NBS
- podiely sú merané ako percento na základnom imaní
- vlastnícka štruktúra podľa konečného vlastníka, pričom v prípade nepriameho ovládania môže byť za posledného vlastníka považovaná iba finančná inštitúcia

Tabuľka 3 Vlastnícke prepojenia v slovenskom finančnom sektore v júni 2006

	Bankový sektor	Poisťovací sektor	Kolektívne investovanie	DSS	DDS	OCP
Domácnosti	0,1%			0,3%		
Štátna a komunálna správa	4,5%					0,3%
Domáce banky						
Ostatné domáce subjekty	5,0%	3%	31,4%	2,4%		98,5%
Zahraničné banky	87,1%	21%	43,2%	9,5%	55%	
Zahraničné poisťovne	0,3%	71%	14,2%	84,9%	33%	0,5%
Ostatné zahraničné subjekty	2,9%	4%	11,2%	2,9%	12%	1,5%

- zdroj: NBS
- podiely sú merané ako percento na základnom imaní
- vlastnícka štruktúra podľa posledného vlastníka, pričom v prípade nepriameho ovládania môže byť za posledného vlastníka považovaná iba finančná inštitúcia

1 Bankový sektor

Hlavné zmeny a trendy v pasívach bánk

Základným záverom analýzy pasív je skutočnosť, že väčšina domácich bánk a slovenský bankový sektor ako celok zatiaľ disponuje dostatočným objemom zdrojov od klientov na zabezpečenie ďalšieho rastu úverov. Vo vývoji štruktúry a objemov hlavných agregátov pasív nebola, z tohto pohľadu, na nijakom mieste konštatovaná negatívna tendencia.

V porovnaní s minulým rokom sa v bankovom sektore zvýšil objem vkladov klientov a objem emitovaných cenných papierov a vzrástol aj ich podiel na celkových pasívach.

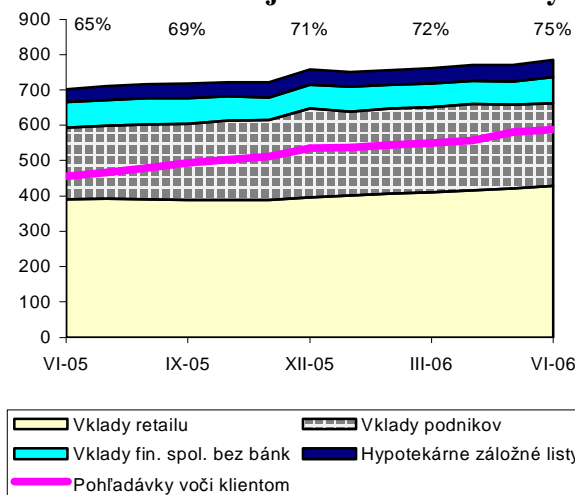
V júni 2006 dosiahol podiel pasív so splatnosťou dlhšou ako 1 rok na celkových pasívach 18-mesačné maximum (8,3%). Tento stav je dôsledkom niekoľkých faktorov. Prvým je spomalenie rastu krátkodobých vkladov zahraničných bánk, ktoré sa ešte v roku 2005 takmer zdvojnásobili (bližšie v časti Medzibankový trh), vďaka čomu vzrástla miera klientskych zdrojov. Druhým je zmena trendu na termínovaných účtoch domácností, ktoré zrejme dôsledkom vyšších úrokových mier a zníženej výnosovosti peňažných fondov začali v decembri 2005 po dlhodobom poklese veľmi výrazne rásť. Spochybnenie trendu presúvania finančných aktív domácností z bánk do podielových fondov a životného poistenia konštatované v decembri 2005 dnes môžeme potvrdiť. Tretím faktorom je emisia bankových dlhopisov, ktorá začala v auguste 2005.

Jedno z kritérií stability bankového sektora je miera, ktorou je bankový sektor schopný financovať poskytovanie úverov klientom z vkladov klientom. V prípade nedostatku zdrojov od klientov rastie závislosť ekonomiky od domácich medzibankových zdrojov a zdrojov zo zahraničia, čo zvyšuje riziko likvidity, systémové riziko, prípadne devízové riziko. Najčastejšie používaným ukazovateľom je loan-to-deposit ratio⁴.

Napriek postupnému nárastu hodnoty ukazovateľa loan-to-deposit (z 65% v júni 2005 na 75% v júni 2006) slovenský bankový sektor disponuje dostatočným objemom domácich zdrojov od klientov (Graf 8). Na druhej strane, s cieľom uzatvárať devízovú pozíciu, viaceré banky využívajú zahraničné medzibankové zdroje pri poskytovaní úverov v cudzej mene. V júni 2006 vykázali štyri banky hodnotu loan-to-deposit vyššiu ako 1, rast ukazovateľa zaznamenalo 13 bánk. Napriek tomu hodnota

tohto ukazovateľa v slovenskom bankovom sektore ostáva jednou z najnižších v Európskej únii.

Graf 8 Domáce zdroje od klientov a úvery

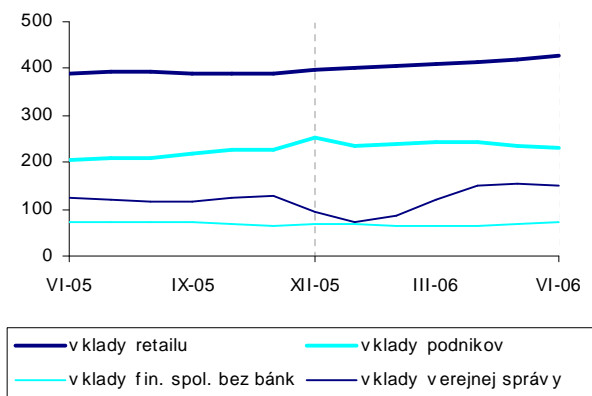
- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk
- hodnota nad stĺpcom vyjadruje podiel loan-to-deposit
- vklady verejnej správy do výpočtu nie sú zahrnuté, pretože väčšinu z nich tvoria krátkodobé prostriedky ARDAL-u

⁴ Ukazovateľ loan-to-deposit je podielom úverov klientom a súčtu vkladov retailu, podnikov vkladov fin. spoločností a emitovaných HZL. V analýze k decembru 2005 bol použitý ukazovateľ deposits-to-loans.

Zdroje od klientov

Podiel záväzkov voči klientom na celkových pasívach sa v posledných 18-tich mesiacoch pohyboval medzi 59% a 63%. Ich celkový význam, v porovnaní s obdobím do januára 2005, prestal klesať, v apríli 2006 dokonca dosiahol 16-mesačné maximum.

Graf 9 Hlavné agregáty vkladov klientov

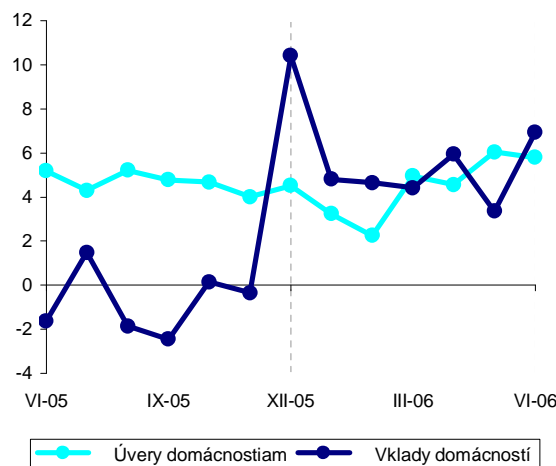
- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk

Vklady retailu

Medzi vkladmi retailu naďalej dominujú vklady domácností (počas posledných 12-tich mesiacov sa ich podiel na retaili pohyboval od 90% do 92%), ktoré aj naďalej predstavujú, z pohľadu bánk, najvýhodnejšiu formu zdrojov. Na rozdiel od väčšiny mesiacov v rokoch 2004 a 2005, začali v decembri 2005 vklady domácností výrazne rásť. Kým od februára 2004 do novembra 2005 klesli z 371,8 mld. Sk na 349,9 mld. Sk., v júni 2006 bola ich hodnota na úrovni 390 mld. Sk. Predstavuje to nárast o 40,5 mld. Sk za 7 mesiacov. Medzimesačné prírastky na vkladoch domácnostiam boli vo viacerých mesiacoch v roku 2006 vyššie ako pri úveroch domácnostiam, ktorých rast sa stále považuje za veľmi dynamický. Inými slovami, v prvom polroku 2006 si každý mesiac domácnosti požičali z bánk od 2,3 mld. Sk do 6 mld. Sk a zároveň do bánk vložili od 3,4 mld. Sk do 6,9 mld. Sk. (Graf 10)

Medzi vkladmi retailu dominujú korunové vklady, ktorých podiel na celkových vkladoch retailu sa dlhodobo mierne zvyšuje. V júni 2006 dosiahol takmer 90%.

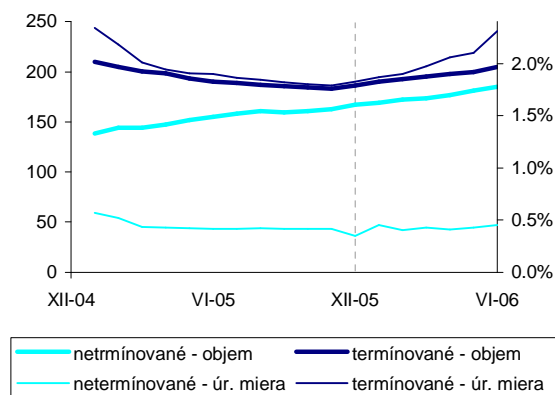
Graf 10 Medzimesačné zmeny úverov a vkladov domácností

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk

Keďže netermínované vklady naďalej plynule rástli, zmena trendu nastala na termínovaných vkladoch, predovšetkým korunových. (Graf 11) Devízové vklady domácností rástli rovnakou mierou, ale v menších objemoch.

Graf 11 Vklady retailu a priemerné úrokové miery

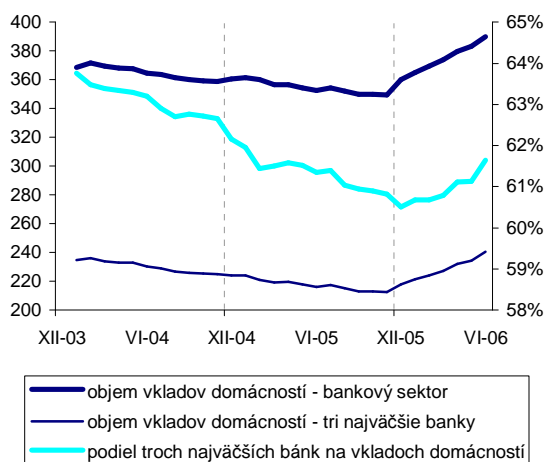
- zdroj: NBS
- údaje o objemoch (ľavá zvislá os) sú v mld. Sk
- údaje o priemernej úrokovej mier (pravá zvislá os) sú v percentách

Celkový priebeh vkladov retailu je do určitej miery vysvetliteľný cyklickými faktormi, akými sú aj zmeny úrokových mier. Nárast vkladov retailu nie je možné vysvetliť pomocou vývoja objemu prostriedkov v podielových fondoch alebo v životnom poistení, keďže v rovnakom období tieto objemy taktiež rástli.

Závislosť objemu vkladov od úrokovej miery je možné pozorovať pri termínovaných vkladoch. Netermínované vklady rástli aj napriek poklesu či stagnácii úrokových mier.

Pri analýze vkladov domácností sa potvrdzuje dominantná pozícia troch najväčších bánk. Trendy poklesu a rastu vkladov domácností v rôznych obdobiach sa vyššou dynamikou prejavovali práve v troch najväčších bankách. V období ich poklesu klesal aj podiel troch najväčších bánk na celkových vkladoch domácností a naopak, v období nárastu tento podiel rástol. (Graf 12)

Graf 12 Podiel troch najväčších bánk na celkových vkladoch domácností

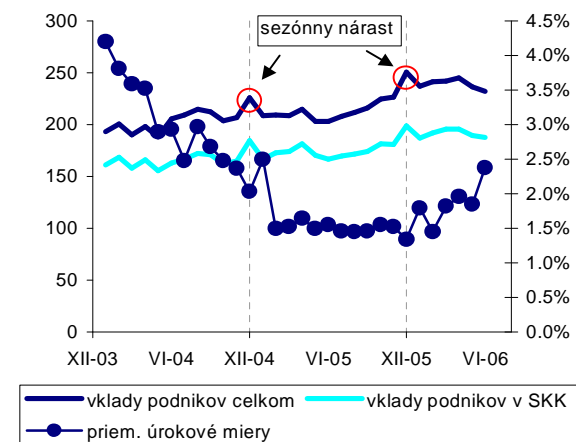
- zdroj: NBS
- údaje na ľavej zvislej osi sú v mld. Sk
- údaje na pravej zvislej osi sú v percentách

Vklady neziskových organizácií mali vyrovnaný priebeh a medziročne sa takmer nezmenili, ostávajú na úrovni 15 mld. Sk. Vklady živností sa pohybovali medzi 22 mld. Sk a 24,6 mld. Sk, maximum dosiahli v júni 2006.

Vkladové účty podnikov

Prostriedky na vkladových účtoch podnikov, ako druhý najvýznamnejší zdroj bankovej činnosti, majú celkovo odlišný priebeh ako vklady retailu. Sú podstatne volatilnejšie a v korunovej zložke vykazujú určitú sezónnosť, ktorá zároveň do veľkej miery určuje ich celkový trend. Sezónnosť vkladov podnikov spočíva v jednomesačnom náraste o cca 10% v decembri daného roku (pozorované v decembri 2004 a 2005). V tomto kontexte je potrebné vnímať aj ich priebeh. (Graf 13)

Graf 13 Vklady podnikov

- zdroj NBS
- údaje o objemoch (ľavá zvislá os) sú v mld. Sk
- údaje o priemernej úrokovej mier zo stavu úverov (pravá zvislá os) sú v percentách

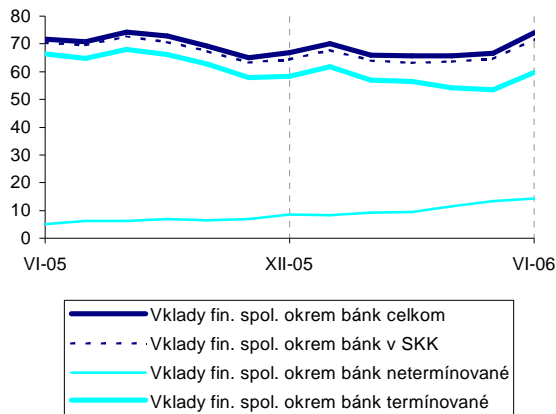
Medziročne vzrástli vklady podnikov z 203 mld. Sk na 232 mld. Sk. Na tejto zmene sa okrem dominantných korunových vkladov podieľali aj devízové vklady. Vzájomne porovnateľný priebeh mali netermínované a termínované vklady. Zmeny v objemoch podnikových vkladov však nie je možné vysvetliť pomocou úrokových mier.

Vklady finančných spoločností okrem bánk

Po významnom raste vkladov finančných spoločností okrem bánk (o 64% v roku 2004) sa počas roku 2005 a prvého polroku 2006 ich

celková hodnota viac stabilizovala. V tomto období sa objem týchto vkladov pohyboval od 65 mld. Sk do 74 mld. Sk. (Graf 14)

Graf 14 Štruktúra vkladov finančných spoločností okrem bánk podľa mien a splatnosti

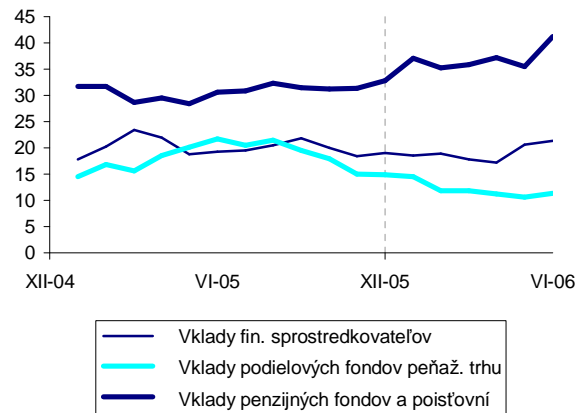
- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk

V druhom polroku 2006 sa zvýraznil trend rastu netermínovaných vkladov finančných spoločností. S najväčšou pravdepodobnosťou ide o korunové bežné účty poisťovní a dôchodkových spoločností.

Prostriedky finančných spoločností čiastočne strácajú čisto investičný charakter, ako to bolo viackrát konštatované v predošlých analýzách. V júni 2006 tvorili netermínované vklady 19,2% celkových vkladov finančných spoločností okrem bánk, kým v júni 2005 to bolo 7,2%.

V polovici minulého roka nastala zmena v štruktúre vkladov finančných spoločností okrem bánk. Objem vkladov podielových fondov začal klesať, pravdepodobne dôsledkom zníženia predajov peňažných fondov. Koncom roka potom začali rásť vklady poisťovní a dôchodkových spoločností. (Graf 15)

Graf 15 Štruktúra vkladov finančných spoločností okrem bánk podľa protistrán

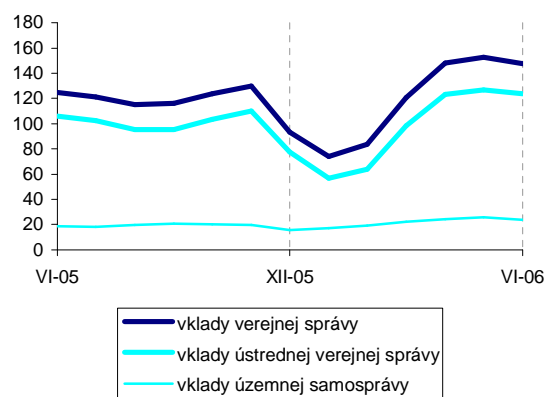

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk

Vklady verejnej správy

Vklady verejnej správy sú tvorené predovšetkým prostriedkami ústrednej verejnej správy a prostriedkami miestnych samospráv. V prípade ústrednej štátnej správy ide z veľkej časti o zdroje verejnej správy, ktoré spravuje Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity (ARDAL).

Graf 16 Štruktúra vkladov verejnej správy

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk

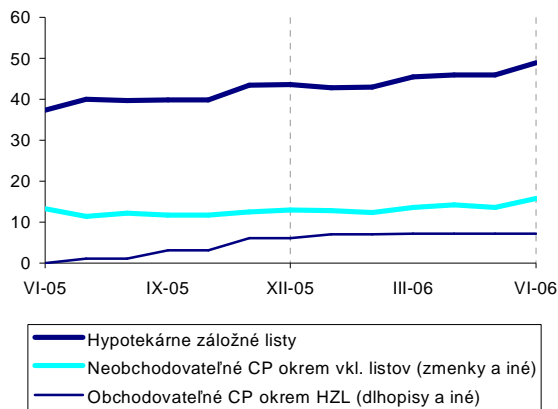
Takmer všetky vklady verejnej správy majú splatnosť kratšiu ako 1 rok, viac ako polovica kratšiu ako 1 mesiac. Pri ústrednej verejnej správe ide najmä o termínované vklady, ktoré boli bankami prevažne uložené do sterilizačných

tendrov NBS. Tie sú tiež najvolatilnejšou zložkou vkladov verejnej správy. Zníženie vkladov ústrednej verejnej správy na konci minulého a začiatkom tohto roku sa udialo na korunových termínovaných vkladoch, opätovný rast v apríli zaznamenali predovšetkým devízové termínované vklady. Zníženie vkladov ARDAL-u pravdepodobne súviselo so splatnosťou reštrukturalizačných dlhopisov. Pohľadávka MF voči bankám – termínovaný vklad bol nettovaný s pohľadávkou bánk voči MF – dlhopismi.

Väčšinu vkladov územnej samosprávy tvoria netermínované vklady, teda bežné účty miest a obcí. Ide najmä o korunové prostriedky. Pre prostriedky územnej samosprávy je charakteristická veľmi vysoká koncentrácia.

Zdroje získané z emisie cenných papierov

Graf 17 Štruktúra emitovaných cenných papierov

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk

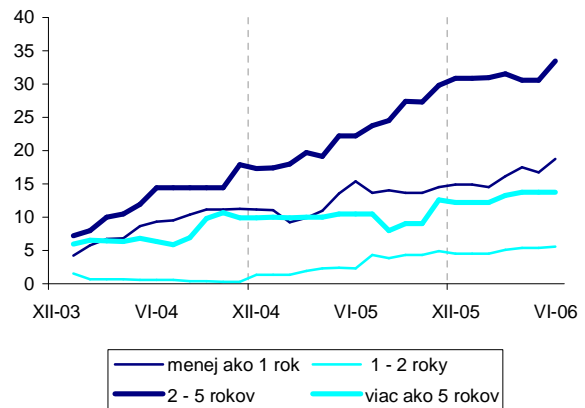
Napriek tomu, že objem emitovaných cenných papierov je zatiaľ relatívne malý,

význam prostriedkov získaných takouto formou neustále rastie. Kým na začiatku roka 2004 bol podiel emitovaných cenných papierov na celkových pasívach 1,9%, v júni 2006 to bolo už 4,9 %.

Podstatnú časť tvoria dlhodobé cenné papiere, najmä hypotekárne záložné listy (68% emitovaných cenných papierov), menej významné sú zmenky. (Graf 17)

Okrem HZL a zmeniek boli v auguste 2005 emitované aj prvé bankové dlhopisy, denominované v slovenskej korune. Dôvodom na emisiu, inak drahých zdrojov a o to skôr pri rastúcich úrokových mierach, môže byť potreba dlhodobých zdrojov na vyrovnanjšie financovanie rastu investičných úverov podnikom a úverov na bývanie domácnostiam. Aj z toho dôvodu rástli predovšetkým dlhopisy so zostatkovou splatnosťou od 2 do 5 rokov, teda relatívne dlhodobé zdroje. (Graf 18)

Graf 18 Emitované cenné papiere podľa aktuálnej zostatkovej splatnosti

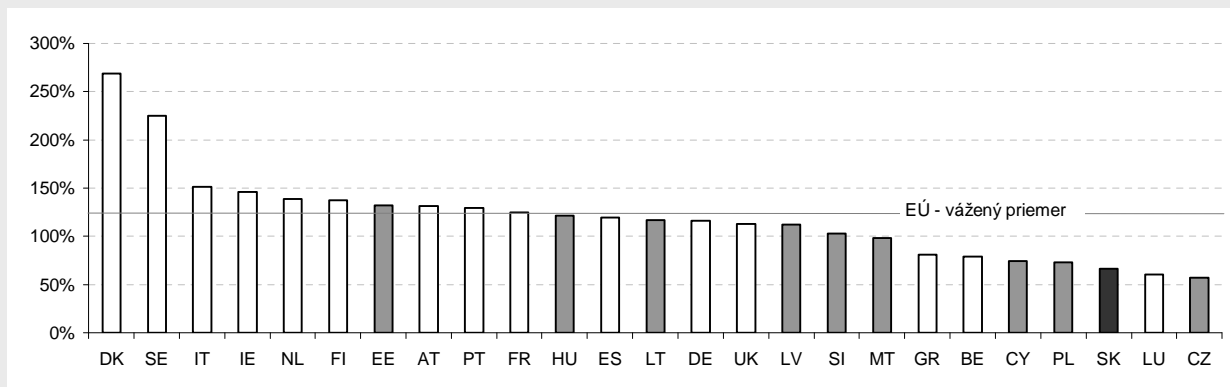

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk

Box 2 Vklady a úvery v bankových sektoroch EÚ

Štruktúra pasív európskych bankových sektorov⁵ sa za posledných päť rokov výrazne nezmenila. Vklady klientov aj naďalej tvoria ich hlavnú časť – cca 36% pasív (61% v slovenskom bankovom sektore). Na druhom mieste je financovanie prostredníctvom trhu – cca 25% (5% v slovenskom bankovom sektore), nasleduje medzibankový trh – cca 19% (23% v slovenskom bankovom sektore). Vo väčšine štátov EÚ rastú úvery rýchlejšie ako vklady, najmä dôsledkom rastu úverov domácnostiam. Celkové úvery tak tvoria cca 42% celkových aktív, čo znamená, že nie sú v plnej miere financované vkladmi klientov (tie tvoria len spomínaných cca 36% pasív). Svedčí o tom aj rozloženie loan-to-deposit ratio v Európskej únii.

Graf 19 Loan-to-deposit ratio v štátoch EÚ, december 2005

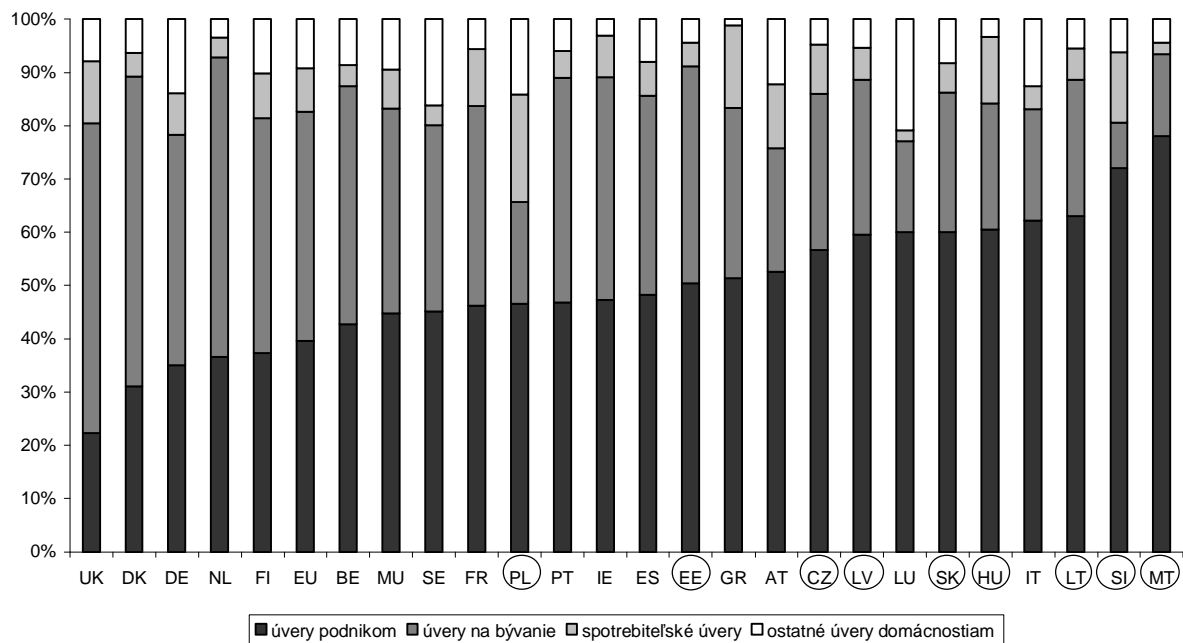

- zdroj: WGBD

Pre nové členské štáty je charakteristická skôr nižšia hodnota. Z ôsmich členských štátov, ktoré dosiahli nižšiu hodnotu ako 100 je päť nových. Táto situácia súvisí predovšetkým s celkovo menším objemom poskytnutých úverov klientom, najmä domácnostiam. V nových členských štátoch, vrátane Slovenska, bolo v minulosti poskytnutých relatívne viac úverov podnikom. Vo väčšine týchto štátov je objem podnikových úverov dodnes vyšší ako objem úverov poskytnutých domácnostiam.

⁵ Na vzorke konsolidovaných dát 2005 najväčších bánk EÚ

Graf 20 Zloženie úverov v bankových sektoroch členských štátov EÚ, december 2005

- štáty v „v krúžku“ sú nové členské štáty
- graf neobsahuje údaje o Cypre

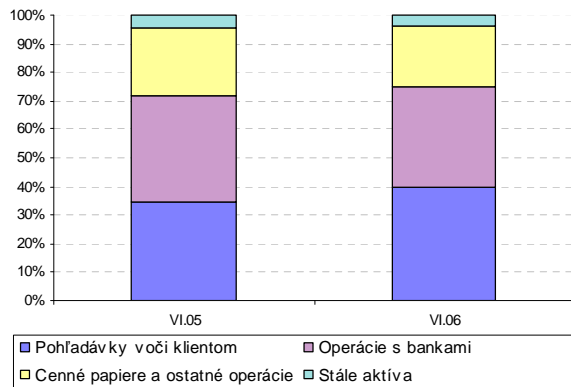
Hlavné zmeny a trendy v aktívach bánk

V júni 2006 tvorili úvery poskytnuté klientom najvýznamnejšiu časť aktív bankového sektora (40% z celkových aktív sektora). Zároveň podiel úverov klientom zaznamenal medziročne výrazný nárast. Štruktúra aktív bankového sektora sa tak vďaka vyššiemu podielu úverov stále viac približuje štruktúre aktív bánk v EÚ.

Banky poskytovali úvery najmä podnikom, retailu a rástli tiež úvery finančným spoločnostiam okrem bánk. Napriek rastu úrokových sadzieb na úvery nie je zatiaľ vidieť významnejší pokles tempa rastu úverov.

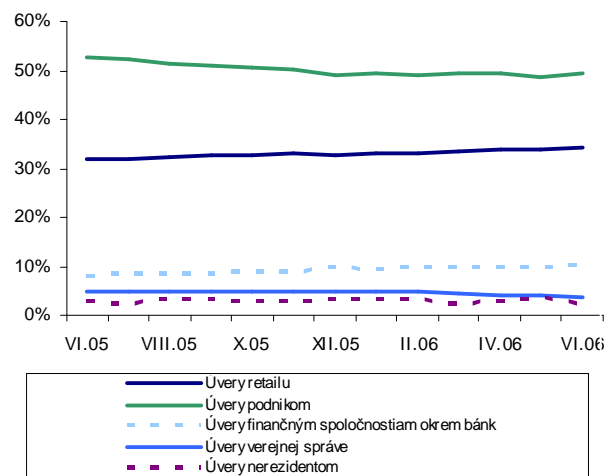
Medziročný pokles objemu cenných papierov v bankovom sektore je do veľkej miery spojený s ukončením splatnosti štátnych dlhopisov z obdobia reštrukturalizácie vo vybraných bankách. S výnimkou domácich bankových dlhopisov a zahraničných majetkových cenných papierov, banky znižovali držbu cenných papierov.

Graf 21 Štruktúra aktív bankového sektora

- zdroj: NBS
- na zvislej osi sú podiely jednotlivých agregátov aktív na celkových aktívach

Graf 22 Úverové portfólio bankového sektora

- zdroj: NBS
- na zvislej osi sú podiely jednotlivých kategórií úverov na celkových úveroch

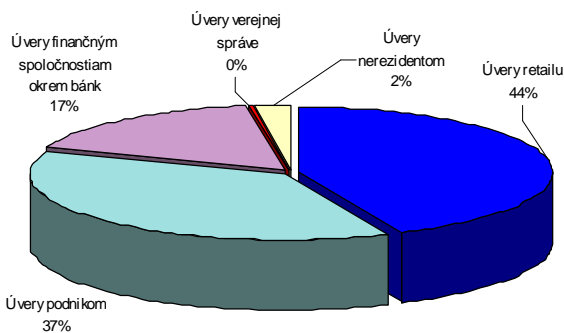
Úvery klientom

V bankovom sektore pokračoval trend zmeny štruktúry úverového portfólia, keď sa zvyšoval podiel retailových úverov a úverov poskytnutých finančným spoločnostiam okrem bánk. Napriek nárastu v absolútnych hodnotách, klesol podiel úverov podnikovému sektoru, verejnej správe a nerezidentom.

K absolútnemu nárastu úverov prispeli najmä úvery poskytnuté retailu, podnikom a finančným sprostredkovateľom okrem bánk.

Banky poskytovali najmä úvery v domácej mene. Necelých 25% z celkového objemu úverov klientom bolo denominovaných v cudzích menách. Tieto úvery od júna 2005 stúpili o 23%. Úvery v cudzích menách boli poskytované najmä podnikom (devízové úvery podnikom tvorili takmer 84% z celkového objemu devízových úverov klientom).

Graf 23 Podiel kategórií úverov na absolútnom raste úverov klientom

- zdroj: NBS

Úvery podnikom

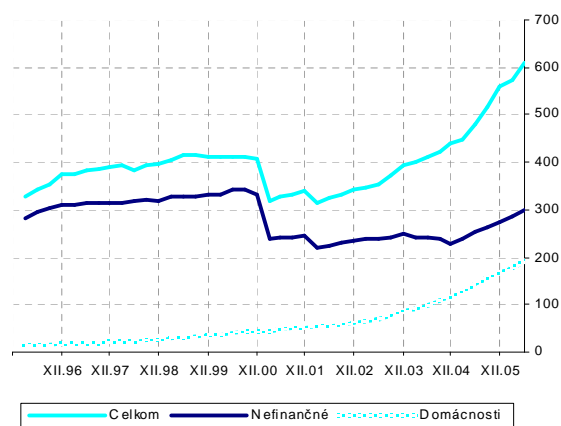
História úverov podnikom v slovenskom bankovom sektore je podstatne dlhšia ako pri úveroch domácnostiam. Ich spoločným kľúčovým obdobím sú však roky 2000 – 2001, keď po konsolidácii bankového sektora začali výraznejšie rásť úvery domácnostiam a vznikol priestor pre poskytovanie úverov podnikovému sektoru.

O raste podnikových úverov však môžeme hovoriť až od decembra 2004, keď do júna 2006 vzrástli úvery podnikom z 225,9 mld. Sk na 300,8 mld. Sk. Z hľadiska menového zloženia bol tento rast zložený z rastu korunových úverov o 40,1 mld. Sk a devízových úverov o 34 mld. Sk. Z hľadiska splatnosti rástli dlhodobé úvery nad 5 rokov (32,7 mld. Sk.) a krátkodobé do 1 roka (41,3 mld. Sk.), úvery so splatnosťou od 1 do 5 rokov sa zmenili len mierne (0,5 mld. Sk.).

Podnikové úvery tvorili v júni 2006 najväčšiu časť v úverovom portfóliu bánk. Aj napriek miernemu poklesu ich podielu na celkových úveroch klientom, v absolútnych číslach zaznamenali podnikové úvery výrazný nárast. Pokračovali trendy, ktoré vidíme v sektore od začiatku roka 2005. Kým do konca roka 2004 rástli iba podnikové úvery v cudzích menách, od začiatku roka 2005 začali rásť aj podnikové úvery v domácej mene. V prvej polovici roka 2006 korunové úvery zaznamenali väčší relatívny nárast ako úvery v zahraničných menách. V prvom polroku 2006 sa zvýšil dopyt po

úveroch zo strany veľkých podnikov ako aj malých a stredných podnikov. Kým veľké podniky zvýšili najmä dopyt po dlhodobých úveroch, pri malých a stredných podnikoch rástol dopyt po krátkodobých aj dlhodobých úveroch.

Graf 24 Objem a podiel úverov podnikom

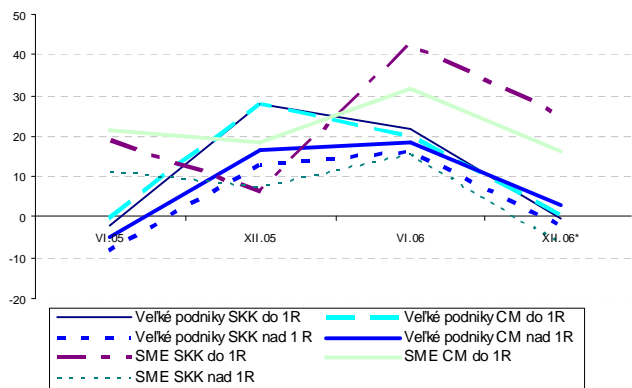

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk

Na rast dopytu podnikov mala vplyv zlepšená finančná situácia podnikového sektora. Podniky financovali najmä dlhodobé investície a tiež prevádzkový kapitál. V porovnaní s predošlými obdobiami si podniky v niektorých bankách vo väčšej miere brali úvery na financovanie fúzií, akvizícií a reštrukturalizácií. Vo vybraných bankách tiež rástol dopyt podnikov po úveroch na financovanie iných úverov.

K nárastu dopytu po úveroch zo strany podnikov prispelo aj zmiernenie úverových štandardov. Banky v prvom polroku 2006 zmiernili štandardy na poskytnutie úverov pri väčšine úverov veľkým podnikom, podobne aj pri malých a stredných podnikoch. K zmierneniu prispela najmä konkurencia zo strany ostatných bánk a prvýkrát niektoré banky uviedli aj konkurenciu zo strany nebankových spoločností. Na druhej strane v niektorých bankách ako dôvod na sprísnenie štandardov uviedli očakávaný makroekonomický vývoj.

Graf 25 Vývoj úverových štandardov na úvery podnikom

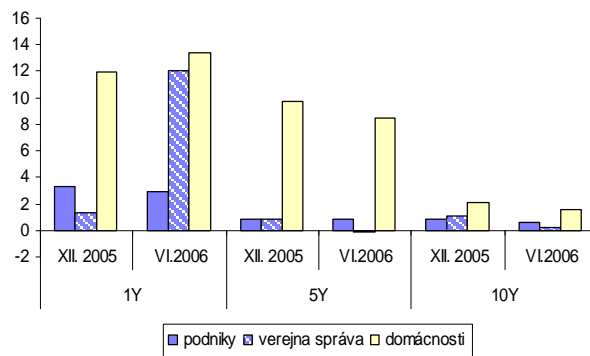

- zdroj: Dotazník o vývoji ponuky a dopytu na trhu úverov, NBS
- údaje za druhý polrok 2006 hovoria o očakávanom vývoji úverových štandardov
- údaje na zvislej osi sú uvedené vo forme tzv. čistého percentuálneho podielu bánk, ktorý je vypočítaný ako rozdiel percentuálneho podielu úverov podnikom poskytnutých bankami, ktoré uviedli zmiernenie štandardov, na celkových úveroch, a percentuálneho podielu úverov podnikom poskytnutých bankami, ktoré uviedli sprísnenie štandardov, na celkových úveroch; kladná hodnota znamená zmiernenie štandardov (bližšie pozri Box 3)

V druhom polroku 2006 banky očakávajú ďalšie uvoľňovanie úverových štandardov, ale už v menšej miere. Sprísnenie úverových štandardov sa očakáva pri dlhodobých úveroch malým a stredným podnikom v domácej mene.

K rastu dopytu podnikov po úveroch prispelo aj zmiernenie vybraných podmienok na poskytnutie úveru. Podľa zistení z dotazníka banky znížili poplatky z úverov podnikom, zvýšili limity na maximálnu výšku a splatnosť úveru a podľa bánk klesla aj úroková marža bánk z úverov podnikom. Toto tvrdenie je možné potvrdiť aj zo zverejňovaných úrokových sadzieb. V porovnaní s koncom roka 2005 v bankách poklesol rozdiel medzi úrokovými sadzbami na úvery podnikom a trhovými úrokovými sadzbami s príslušnou splatnosťou.

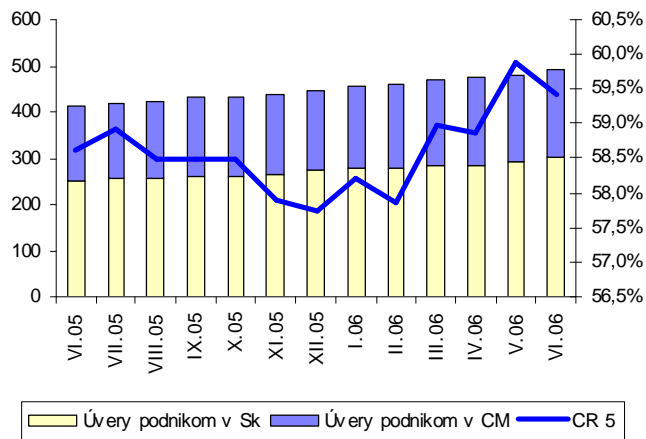
Graf 26 Úrokové marže bánk z úverov

- zdroj: NBS
- hodnoty na ľavej osi sú v percentách a vyjadrujú rozdiel medzi úrokovými sadzbami na novoposkytnuté úvery do 1 roka, 5 rokov resp. nad 5 rokov a výnosmi z 1 ročnej medzibankovej sadzby, 5 ročných resp. 10 ročných štátnych dlhopisov

Koncentrácia na trhu podnikových úverov⁶, meraná podielom piatich najväčších bánk v tomto segmente, v prvej polovici roka 2006 mierne stúpla.

Graf 27 Rast a koncentrácia na trhu úverov podnikom

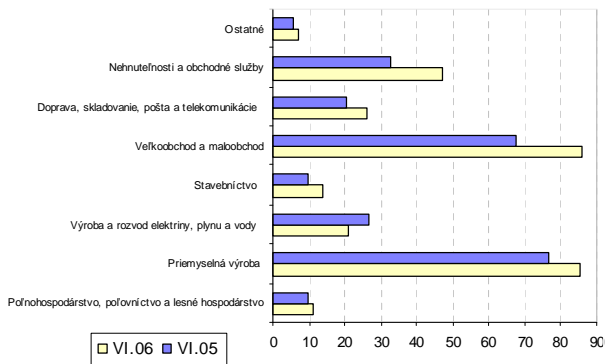

- zdroj: NBS
- údaje na ľavej osi sú v mld. Sk
- CM – cudzia mena
- CR 5 – podiel piatich najväčších bánk na trhu úverov podnikom

⁶ Údaje zahŕňajú iba úvery domácim podnikom. Úvery zahraničným podnikom sú zahrnuté v úveroch poskytnutých ostatným sektorom.

Z pohľadu odvetvového členenia rástli najmä úvery podnikom s obchodnými činnosťami, spoločnostiam zaoberajúcim sa financovaním nehnuteľností, podnikom v stavebníctve a vybraných odvetví priemyselnej výroby (výroba chemikálií, celulózy, papiera, guma a plastov).

Graf 28 Odvetvová štruktúra podnikových úverov

- zdroj: NBS
- údaje na osi sú v mld. Sk

Úvery retailu

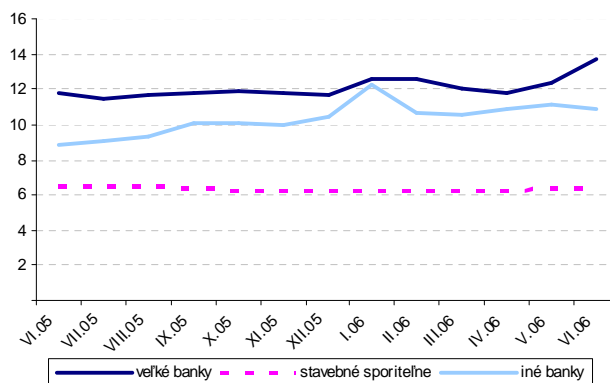
Retailové úvery patria k najrýchlejšie rastúcim položkám v súvahe bánk. Od júna 2005 sa ich objem zvýšil o takmer 38% a v júni 2006 už tvorili takmer 40% z úverov klientom. Retailové úvery boli takmer výlučne tvorené korunovými úvermi. Podiel úverov v cudzej mene na celkových úveroch dosiahol v júni 2006 1,2% oproti 1% v júni 2005. Objemovo to predstavuje nárast z 1,5 mld. Sk. na 2,6 mld. Sk. Takmer 92% z retailových úverov boli poskytnuté domácnostiam.

Napriek vysokému medziročnému rastu, dynamika rastu v prvom polroku 2006 (nárast o 15% od 31.12.2005 po 30.6.2006) bola mierne nižšia ako dynamika rastu v prvom polroku 2005 (nárast o 18% od 31.12.2004 po 30.6.2005).

Úvery retailu rástli takmer vo všetkých bankách, ktoré ich ponúkali svojim klientom. Výrazne stúpili v troch dominantných bankách.

Domácnosti zvyšovali dopyt najmä po účelových a bezúčelových úveroch zabezpečených nehnuteľnosťou.

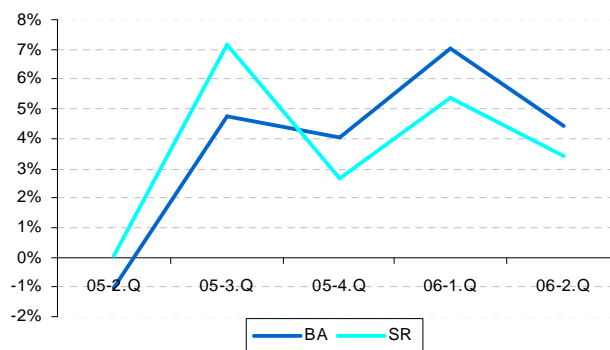
Graf 29 Úrokové sadzby na novoposkytnuté úvery domácnostiam podľa skupín bánk

- zdroj: NBS
- údaje na ľavej osi sú v percentách
- úrokové sadzby na novoposkytnuté štandardné úvery

Dopyt rástol aj napriek rastu úrokových sadziieb na novo poskytnuté úvery. Podobne ako pri podnikových úveroch, úrokové marže bánk poklesli, najmä pri dlhodobejších úveroch (Graf 26).

Graf 30 Vývoj cien nehnuteľností na bývanie

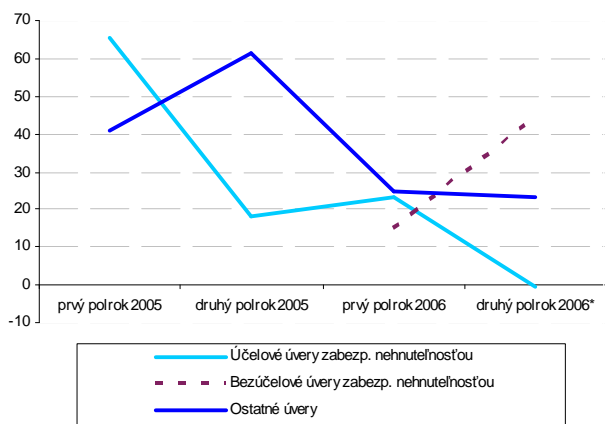
- zdroj: Národná asociácia realitných kancelárií Slovenska, NBS
- na zvislej osi sú percentuálne zmeny cien oproti predchádzajúcemu štvrtroku
- percentuálne zmeny sú počítané z cien za 1m² nehnuteľností určených na bývanie
- BA – región Bratislava

Banky ako jeden z hlavných dôvodov rastu dopytu domácností po úveroch uviedli nárast cien nehnuteľností. Domácnosti tak boli nútené financovať nákup nehnuteľností vyšším objemom

úverov. Ceny nehnuteľností výrazne stúpili najmä v prvom štvrtroku 2006, keď v porovnaní s predošlým štvrtrokom vzrástli o takmer 5,5%, najvýraznejšie v regióne Bratislavy, kde stúpili o viac ako 7%. V druhom štvrtroku 2006 bol nárast miernejší.

Dopyt domácností bol tiež podporený pozitívnymi očakávaniami domácností o ďalšom makroekonomickom vývoji a nárastom ich príjmov.

Graf 31 Vývoj úverových štandardov na úvery domácnostiam

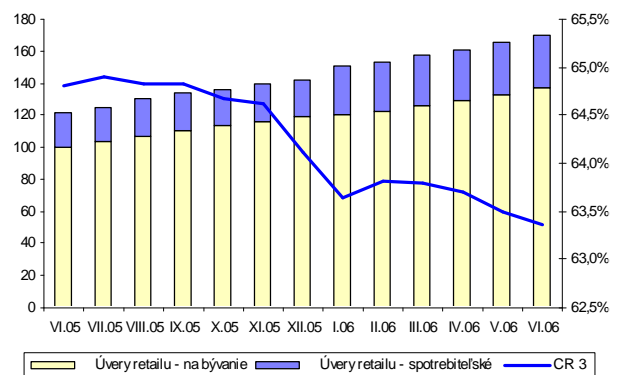
- zdroj: Dotazník o vývoji ponuky a dopytu na trhu úverov, NBS
- údaje za druhý polrok 2006 hovoria o očakávanom vývoji úverových štandardov
- údaje na zvislej osi sú uvedené vo forme tzv. čistého percentuálneho podielu bánk, ktorý je vypočítaný ako rozdiel percentuálneho podielu úverov domácnostiam poskytnutých bankami, ktoré uviedli zmiernenie štandardov, na celkových úveroch, a percentuálneho podielu úverov domácnostiam poskytnutých bankami, ktoré uviedli sprísnenie štandardov, na celkových úveroch; kladná hodnota znamená zmiernenie štandardov (bližšie pozri Box 3)

Zo strany bánk bol rast úverov domácnostiam podporený pokračujúcim uvoľňovaním úverových štandardov. Hlavným dôvodom zmiernenia štandardov je tlak zo strany ostatných bánk a snaha bánk udržať si tržový podiel. V niektorých bankách došlo tiež k zmierneniu rizikového apetítu voči segmentu domácností. Zmiernenie úverových štandardov

malo najčastejšie podobu uvoľňovania limitov na maximálnu splatnosť úverov, kvalitu požadovaného zabezpečenia a požadovanej finančnej situácie klienta.

V druhom polroku banky očakávajú sprísnenie úverových štandardov na ostatné úvery domácnostiam. Uvoľňovanie štandardov by malo pokračovať pri úveroch zabezpečených nehnuteľnosťou, čo odzrkadľuje dôveru bánk v ďalší rast cien nehnuteľností.

Graf 32 Rast a koncentrácia na trhu retailových úverov

- zdroj: NBS
- údaje na ľavej osi sú v mld. Sk
- na pravej osi je podiel troch najväčších bánk na retailových úveroch
- CR 3 – podiel troch bánk s najväčším podielom na trhu úverov retailu
- údaje za rok 2005 zahŕňajú iba štandardné úvery

Koncentrácia na trhu retailových úverov sa v prvom polroku 2006 znížila len mierne, pričom pre tento trh je typická dominancia troch najväčších bánk.

Z produktového hľadiska dominujú retailovému trhu úvery na bývanie. Tie v júni 2006 tvorili 65% z retailových úverov. Záujem bol najmä o hypotekárne úvery, medziúvery a iné úvery na bývanie, najčastejšie vo forme bezúčelových úverov zabezpečených nehnuteľnosťou. Klesal podiel stavebných úverov poskytnutých stavebnými sporiteľňami.

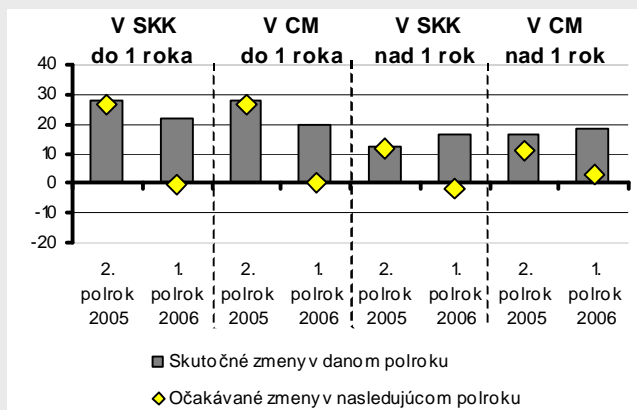
Box 3 Vývoj ponuky a dopytu na trhu úverov v prvom polroku 2006

V júni 2006 NBS vykonala ďalšie kolo zisťovania o vývoji ponuky a dopytu na trhu úverov. Dotazník poskytuje pravidelné kvalitatívne informácie o zmenách v úverových štandardoch a iných podmienkach pri poskytovaní úverov podnikom a domácnostiam. Výsledky dotazníka tiež ponúkajú pohľad na zmeny v dopyte po úveroch z pohľadu bánk. Zistenia tak môžu pomôcť pri analýze zmien kreditného cyklu, jeho determinantov a tak prispieť k lepšiemu zhodnoteniu finančnej stability. Údaje v grafoch sú uvedené vo forme tzv. čistého percentuálneho podielu. Napr. čistý percentuálny podiel bánk, ktoré zmiernili svoje úverové štandardy na poskytovanie úverov obyvateľstvu, je vypočítaný ako rozdiel percentuálneho podielu úverov obyvateľstvu poskytnutých bankami, ktoré uviedli zmiernenie štandardov, na celkových úveroch, a percentuálneho podielu úverov obyvateľstvu poskytnutých bankami, ktoré uviedli sprísnenie štandardov, na celkových úveroch. Zjednodušene povedané, jednotlivé odpovede bánk sú vážené priemerným objemom úverov príslušného typu za prvý polrok 2006. Kladná hodnota znamená zmiernovanie úverových štandardov.

V prvom polroku 2006 banky zaregistrovali najmä dopyt veľkých podnikov po dlhodobých úveroch a rast dopytu malých a stredných podnikov po krátkodobých aj dlhodobých úveroch. Naopak klesol dopyt veľkých podnikov po krátkodobých úveroch. V porovnaní s druhým polrokom 2005 bol dopyt veľkých, stredných a malých podnikov menší. Dopyt bol ovplyvnený najmä financovaním dlhodobých investícií a prevádzkového kapitálu, hoci váha týchto dôvodov v porovnaní s druhým polrokom 2005 klesla. Stúpil význam zlepšenej finančnej pozície podnikov, splácanie úveru iným úverom a financovanie fúzií, akvizícií a reštrukturalizácií.

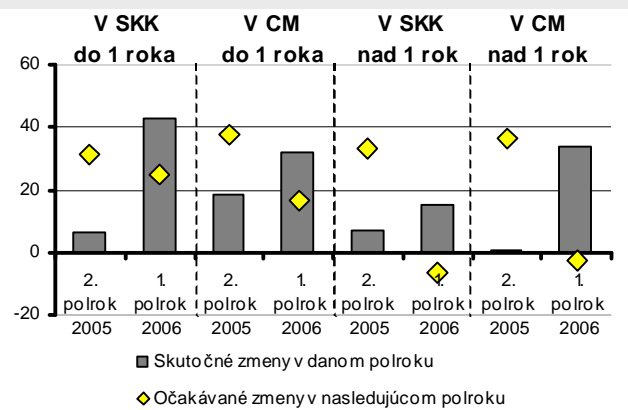
Počas prvých šiestich mesiacov roka 2006 pokračovalo zmiernovanie štandardov na úvery podnikom. V porovnaní s druhým polrokom roka 2005 bolo zmiernovanie miernejšie pri veľkých podnikoch. Naopak banky viac zmiernovali štandardy voči malým a stredným podnikom. V druhom polroku 2006 bankový sektor neočakáva zmeny úverových štandardov (okrem krátkodobých úverov malým a stredným podnikom).

Graf 33 Zmeny úverových štandardov na úvery veľkým podnikom

- zdroj: NBS
- údaje sú uvedené vo forme čistého percent. podielu,
- kladná hodnota znamená zmiernenie štandardov

Graf 34 Zmeny úverových štandardov na úvery malým a stredným podnikom

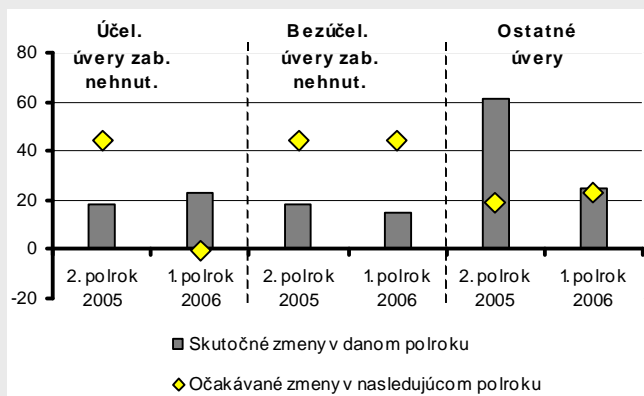

- zdroj: NBS
- údaje sú uvedené vo forme čistého percent. podielu,
- kladná hodnota znamená zmiernenie štandardov

Zmierňovanie štandardov na úvery podnikom bolo ovplyvnené najmä konkurenciou zo strany ostatných bánk. Prvýkrát banky uviedli ako dôvod zmierňovania štandardov nárast konkurencie zo strany nebankových subjektov. Banky v prvom polroku znižovali rozdiel medzi úrokovými sadzbami na úvery a trhovými sadzbami, poplatky na úvery podnikom a limit na minimálnu výšku spolufinancovania. Banky tiež zvyšovali limity na maximálnu výšku a dobu splatnosti úveru.

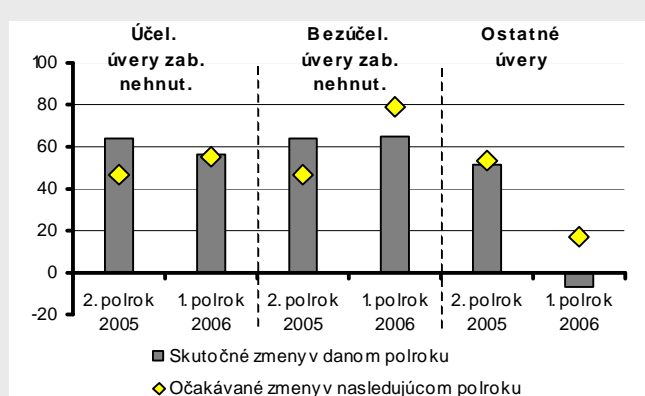
Dopyt obyvateľstva po úveroch v prvom polroku 2006 bol približne na rovnakej úrovni ako v druhom polroku 2005. Výraznejšie klesol iba dopyt po ostatných úveroch. Zvýšený dopyt vo vybraných bankách bol ovplyvnený zmenou cien nehnuteľností, pozitívnymi očakávaniami ďalšieho makroekonomického vývoja a zmenami vo výške príjmov. V prvom polroku 2006 mali na dopyt obyvateľstva vplyv zmeny v úrokových sadzbách, poplatkoch a zavádzanie nových produktov. V druhom polroku sa očakáva nárast dopytu najmä u bezúčelových úverov zabezpečených nehnuteľnosťou.

Graf 35 Zmeny úverových štandardov na úvery obyvateľstvu

- zdroj: NBS
- údaje sú uvedené vo forme čistého percent. podielu,
- kladná hodnota znamená zmiernenie štandardov

Graf 36 Zmeny dopytu po úveroch obyvateľstvu

- zdroj: NBS
- údaje sú uvedené vo forme čistého percent. podielu,
- kladná hodnota znamená zmiernenie štandardov

Banky aj v prvom polroku zmierňovali úverové štandardy obyvateľstvu. Dôvodom bola najmä konkurencia zo strany iných bánk, zmena v rizikovom apetíte bánk a vývoj na trhu nehnuteľností. Zmierňovanie sa prejavilo najmä v uvoľnení limitov na maximálnu dobu splatnosti úverov, miere rozhodovacích právomocí pri poskytovaní úveru a požadovanej hodnote finančnej situácie klientov. Banky tiež mierne znížili rozdiel medzi úrokovými sadzbami úverov obyvateľstvu a trhovými úrokovými sadzbami.

Úvery poskytnuté ostatným sektorom

Úvery finančným spoločnostiam okrem bánk tvorili v júni 2006 viac ako 10% z úverov klientov. Podobne ako pri retaili a podnikoch, aj úvery poskytnuté finančným spoločnostiam okrem bánk zaznamenali vysokú dynamiku rastu (takmer 60% od júna 2005). Takmer celý objem bol poskytnutý finančným sprostredkovateľom (leasingovým spoločnostiam, splátkovým

spoločnostiam a pod.), len malá časť bola poskytnutá penzijným fondom a poisťovniam. Približne 60% úverov finančným spoločnostiam poskytli štyri banky.

Úvery verejnej správe zaznamenali v prvej polovici roka 2006 klesajúci trend. V sektore verejnej správy mali dominantné postavenie dve banky. Kým jedny banka dominovala pri úveroch poskytnutých samospráve, druhá banka mala významný podiel pri úveroch ústrednej štátnej správe.

Úvery poskytnuté do zahraničia tvorili v júni 2006 necelé 3% na klientskych úveroch. Od začiatku roka stúpli o 23%.

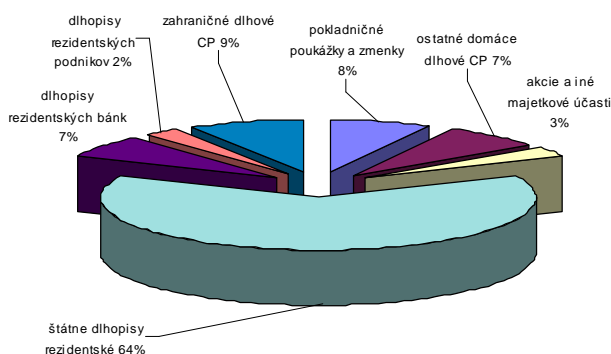
Investície do cenných papierov

Objem cenných papierov v držbe bánk sa k júnu 2006 medziročne znížil o 25%, čo je viac ako 100 mld. Sk. Cenné papiere sa znižovali najmä v poslednom štvrtroku 2005 a v januári 2006, keď klesal objem štátnych dlhopisov. Od konca januára 2006 objem cenných papierov mierne vzrástol.

Napriek zníženiu objemu mali cenné papiere významné postavenie v aktívach bánk. V júni 2006 tvorili približne 20% z celkových aktív.

Štruktúra portfólia cenných papierov bánk bola konzervatívna. Štátne cenné papiere a pokladničné poukážky tvorili spolu takmer 79% z cenných papierov. Významné postavenie mali aj zahraničné dlhové cenné papiere a hypotekárne záložné listy.

Graf 37 Štruktúra portfólia cenných papierov vo vlastníctve bankového sektora v júni 2006

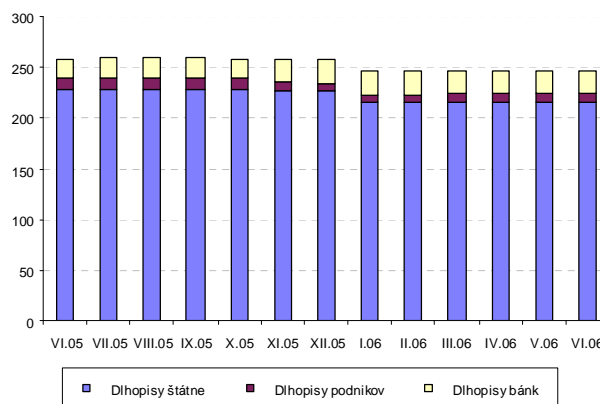
- zdroj: NBS
- CP – cenné papiere
- v grafe sú podiely základných kategórií cenných papierov na celkovom objeme cenných papierov

Dlhové cenné papiere

V januári 2006 sa výrazne znížil objem štátnych dlhopisov. Išlo o pokles v sektore o viac ako 32 mld. Sk, pričom 97% z tohto objemu tvorilo zníženie objemu štátnych dlhopisov v dvoch bankách. Dôvodom bola splatnosť

dlhopisov, ktoré banky získali od štátu v rámci reštrukturalizácie úverového portfólia. Ukončenie splatnosti ďalších reštrukturalizačných dlhopisov v bankovom sektore sa očakáva v rokoch 2008 a 2011. V prvom polroku 2006 objem štátnych dlhopisov v oboch bankách opäť stúpol.

Graf 38 Štruktúra domácich dlhových cenných papierov

- zdroj: NBS
- údaje na zvislej osi sú v mld. Sk

Rast objemu domácich dlhopisov bánk, najmä hypotekárnych záložných listov mal skokovitý charakter a súvisel s povinnosťou bánk emitovať tieto cenné papiere na financovanie hypotekárnych úverov.

Zahraničné dlhové cenné papiere boli tvorené prevažne dlhopismi bánk a ostatnými dlhovými cennými papiermi. Emitentmi dlhopisov boli v prevažnej miere zahraničné subjekty zo štátov eurozóny.

Majetkové cenné papiere

V rámci majetkových cenných papierov prevažujú domáce cenné papiere. Tie však v priebehu roka klesali. Banky držali najmä akcie a podiely vo finančných spoločnostiach (takmer 68% z domácich majetkových cenných papierov) a podnikoch (32%).

Držba zahraničných majetkových cenných papierov mala stúpajúcu tendenciu. Banky vlastnili akcie a podiely spoločností v rámci EÚ (mimo eurozóny), prevažne v Českej republike a Veľkej Británii.

Medzibankový trh

Vývoj na medzibankovom trhu bol charakterizovaný zvýšením základnej úrokovej sadzby NBS spolu o 1 percentuálny bod v priebehu prvého polroka 2006. V súvislosti s očakávaniami o ďalšom vývoji a so situáciou na devízovom trhu došlo k nárastu najmä úrokových sadzieb v dlhších splatnostiach. Objem prostriedkov ukladaných do NBS alebo investovaných do nákupu pokladničných poukážok NBS vzrástol medziročne iba mierne, najmä v porovnaní s vysokým nárastom počas prvého polroka 2005. Zároveň vzrástol objem vkladov zahraničných bánk, ako aj objem podkladových nástrojov menových derivátov obchodovaných na medzibankovom trhu.

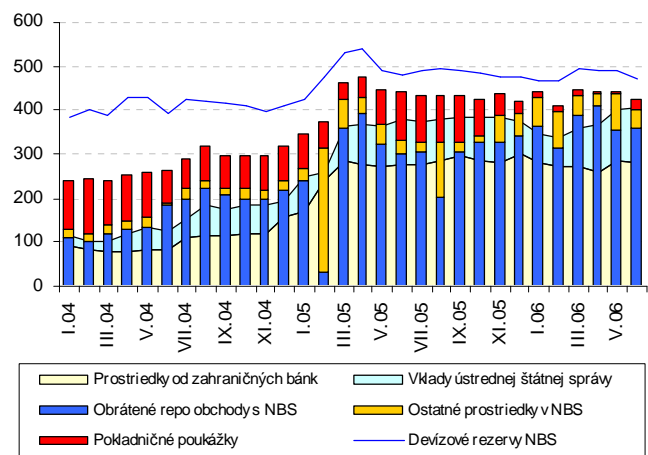
Počas prvého polroka 2006 sa podiel aktívnych ani pasívnych medzibankových operácií na bilančnej sume bankového sektora výrazne nezmenil, najmä v porovnaní s výrazným nárastom týchto operácií v prvom polroku 2005.

Podiel prostriedkov, ktoré NBS sterilizovala zo slovenského medzibankového trhu, a prostriedkov, ktoré banky poskytli ako vklady a úvery iným komerčným bankám, na bilančnej sume bankového sektora sa medziročne iba mierne znížil, z 39% na 37%. Od júna 2005 do júna 2006 pritom bola táto hodnota v rozmedzí 35% až 39%. V skupine veľkých bánk tento podiel klesal počas druhého polroka 2005 (z 30% na 22%) a rástol v prvom polroku 2006 (na 30%). Na druhej strane, v skupine bánk previazaných na vlastné bankové skupiny, v ktorej bol podiel medzibankových operácií najvyšší, vzrástol tento podiel počas prvého polroka 2005 (zo 64% na 68%), ale klesol v druhom polroku (na 59%).

Objem prostriedkov, ktoré NBS sterilizovala prostredníctvom vkladov a úverov od komerčných bánk, prostredníctvom povinných minimálnych rezerv alebo emisiou pokladničných poukážok NBS do portfólií bánk, sa medziročne výrazne nezmenil (mierne poklesol zo 436 mld. Sk na 421 mld. Sk⁷). Jedným z dôvodov môže byť, že aj objem devízových rezerv NBS, ktorý koreluje s objemom sterilizovaných prostriedkov, bol od polovice roka 2005 približne stabilný. Tento objem (prepočítaný na slovenskú korunu vždy kurzom k aktuálnemu dňu) poklesol zo 480

mld. Sk na 471 mld. Sk. Na devízovom trhu NBS intervenovala iba v októbri 2005 (vo výške 220 mil. EUR s cieľom oslabiť slovenskú menu) a v júni 2006 (vo výške 1335 mil. EUR s cieľom posilniť korunu)⁸. Pre slovenský bankový sektor z toho vyplýva, že v prvom polroku 2006 sa prostredníctvom devízových intervencií nezvyšoval objem slovenskej meny, ktorú by banky mohli ukladať do NBS alebo využiť na nákup pokladničných poukážok. NBS pritom v roku 2006 uskutočňovala každý týždeň pravidelné repo tendre a zakaždým akceptovala celý dopyt bánk.

Graf 39 Vývoj medzibankových aktív a pasív a prostriedkov ústrednej štátnej správy

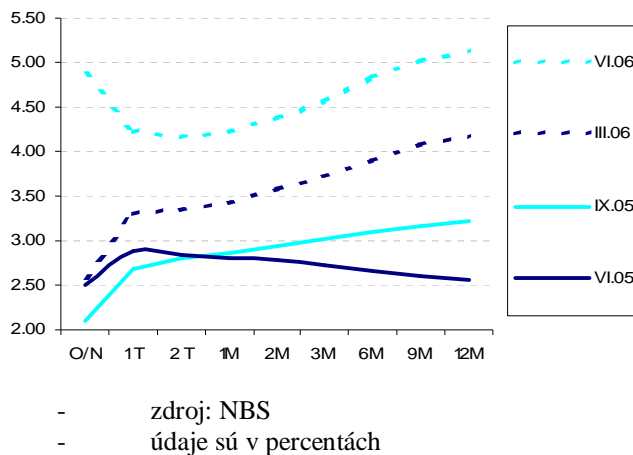
- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk
- na grafe nie sú zahrnuté operácie medzi domácimi bankami navzájom

⁷ Pokiaľ nie je uvedené inak, údaje o peňažných objemoch v tomto texte vyjadrujú bilančný stav k určitému dátumu, nie objem obchodov za dané obdobie.

⁸ zdroj: Menový prehľad, NBS.

Oproti roku 2005 klesol význam pokladničných poukážok emitovaných NBS aj štátnych pokladničných poukážok. Veľký objem štátnych pokladničných poukážok totiž zostal po primárnej emisii kvôli priaznivému vývoju štátneho dlhu v portfóliách ARDALu (k 30. júnu 2006 dokonca 100%)⁹. Na druhej strane, pokles objemu pokladničných poukážok NBS v portfóliách bánk je dôsledkom zníženia dopytu, resp. zvýšenia požadovaného výnosu zo strany bánk (nad úroveň výnosov v sterilizačných repo tendroch). Vyplýva to z meniacej sa výnosovej krivky úrokových mier.

Graf 40 Vývoj výnosových kriviek BRIBORu

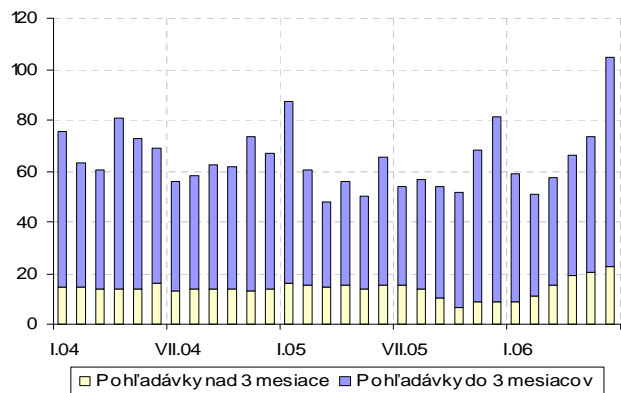
Pri očakávaní účastníkov trhu o zvyšovaní rokových sadzieb sa totiž výrazne zvýšili úrokové sadzby v dlhších splatnostiach. Zatiaľ čo v júni 2005 mala úroková krivka kvôli vtedajším očakávaniam o poklese úrokových sadzieb inverzný charakter, počas druhého polroka došlo k jej preklopeniu a v druhom polroku k paralelnému nárastu. Dôvodom bolo zvýšenie základnej úrokovej sadzby dvakrát o pol percentuálneho bodu (k 1. marcu a 31. máju 2006). Požadované výnosy z pokladničných poukážok boli preto z dôvodu ich dlhšej splatnosti vyššie ako požadované výnosy zo sterilizačných repo obchodov, čo NBS

⁹ Zdroj: www.ardal.sk. K 30. júnu 2006 predstavoval objem emisií štátnych pokladničných poukážok do vlastného portfólia Ministerstva financií SR 30 mld. Sk.

neakceptovala. Pokles objemu pokladničných poukážok, ktoré sú na medzibankovom trhu pokladané za likvidný nástroj, však bol kompenzovaný zvýšením objemu prostriedkov ukladaných na účtoch NBS s veľmi krátkou splatnosťou (1 deň).

Zatiaľ čo o objeme prostriedkov poskytnutých domácim komerčným bankám nemožno vysloviť jednoznačné tvrdenia rastu alebo poklesu, pohľadávky voči zahraničným bankám výrazne vzrástli počas druhého štvrťroka 2006 (z 22,8 mld. Sk v marci na 57,8 mld. Sk v júni). Platí to o pohládkach v domácej aj zahraničnej mene.

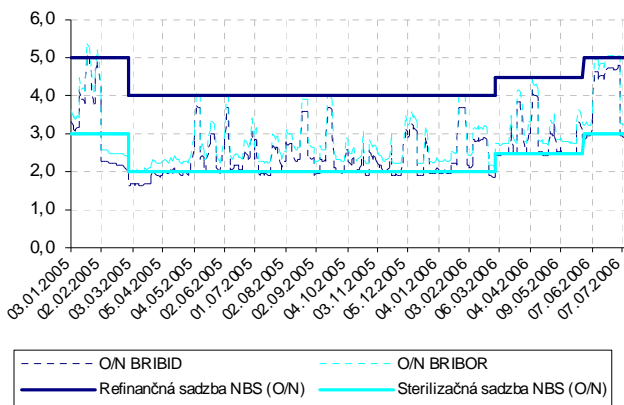
Graf 41 Vývoj objemu úverov a vkladov poskytnutých komerčným bankám

Spolu s rastom dlhodobějších úrokových mier sa medziročne zvýšil aj objem úverov a vkladov poskytnutých bankám s dlhšími splatnosťami. Objem úverov a vkladov so zostatkovou splatnosťou dlhšou ako 3 mesiace, ktorý počas tretieho štvrťroka 2005 poklesol na 6,8 mld. Sk (v októbri 2005), opätovne vzrástol na 22,2 mld. Sk. Zároveň sa mierne zvýšila aj likvidita dlhodobějších vkladov a úverov na domácom medzibankovom trhu. Rozpätie medzi úrokovými mierami BRIBOR a BRIBID sa v splatnostiach 6 mesiacov až 1 rok znížilo o 3 bázičné body (t.j. relatívne o 10%). Okrem rastu dlhodobějších úrokových sadzieb môže byť dôvodom aj substitúcia zníženého objemu pokladničných poukážok v portfóliách bánk.

Počas prvého polroka 2006 banky viackrát využívali pri krátkodobom nedostatku likvidných prostriedkov aj refinančné obchody s NBS. Takýto podstav likvidity bol v bankovom sektore na konci januára, na začiatku apríla a v júni 2006. Táto situácia sa vyznačovala zvýšením jednodňových úrokových sadzieb na medzibankovom trhu nad úroveň jednodňovej refinančnej sadzby NBS (Graf 42). Dňa 31. januára 2006 predstavoval objem refinančných prostriedkov 32,3 mld. Sk, 30. júna to bolo 15,5 mld. Sk. V dňoch, keď banky nemali záujem o krátkodobé refinancovanie od NBS, bol objem vkladov a úverov od NBS v objeme 3,5 – 5 mld. Sk. Graf 42 zároveň naznačuje, že v priebehu prvého polroka 2006 bol v bankovom sektore častejšie prebytok jednodňových likvidných prostriedkov ako ich nedostatok, čo naznačuje častejšie využívanie jednodňových sterilizačných obchodov v porovnaní s refinančnými obchodmi.

Graf 42 Vývoj jednodňových úrokových sadzieb na medzibankovom trhu

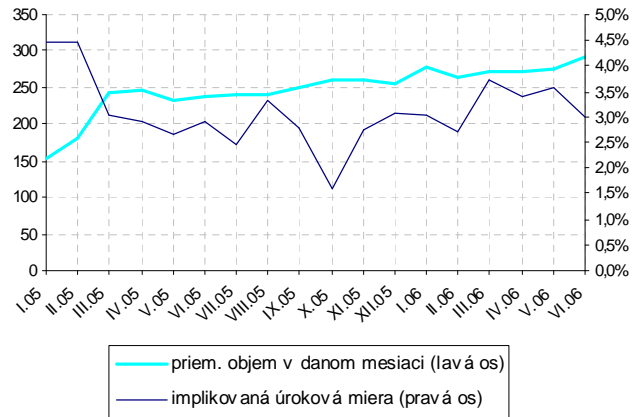

- zdroj: NBS
- údaje sú v percentách

Objem vkladov od zahraničných bánk sa medziročne zvýšil (priemerný objem v júni 2005 bol 237 mld. Sk, v júni 2006 bol 292 mld. Sk). Môže to súvisieť s tým, že aj úrokový diferencál medzi základnými úrokovými sadzbami NBS a ECB sa medziročne zvýšil o 0,25 percentuálneho bodu (na 1,25 percentuálneho bodu v júni 2006). Spolu s nárastom úrokových sadzieb na slovenskom medzibankovom trhu

možno pozorovať čiastočné zvýšenie úrokových sadzieb aj na tieto prostriedky, hoci toto zvýšenie je menej výrazné.

Graf 43 Vývoj objemu vkladov nerezydentných bánk a implikovanej úrokovej miery

- zdroj: NBS
- údaje na ľavej osi sú v mld. Sk
- implikovaná úroková miera bola vypočítaná ako dvanásťnásobok podielu úrokových nákladov na vklady nerezydentných bánk vynaložené v danom mesiaci a priemerného objemu týchto vkladov
- pri výpočte implikovanej úrokovej miery boli vynechané banky, ktoré nevykazovali žiadne náklady na vklady nerezydentných bánk

Ako už bolo uvedené, veľkú časť prostriedkov získavaných od zahraničných bánk banky ukladali do dvojtýždňových sterilizačných REPO obchodov s NBS. Pomerne veľká časť (65% až 80%) týchto prostriedkov bola v cudzej mene, preto banky museli najprv s využitím menových nástrojov konvertovať tieto prostriedky na domácu menu. Väčšina týchto menových konverzií bola uskutočňovaná pomocou menových swapov. Objem obchodov s menovými swapmi tak predstavoval viac ako polovicu z celkového objemu medzibankových obchodov. Zahraničným bankám, ktoré majú pozície v slovenských korunách, zároveň umožňujú sprostredkovaný prístup k obchodom s NBS pri nižšom kreditnom riziku v porovnaní s nezabezpečeným vkladom týchto prostriedkov do niektorej slovenskej banky.

Podsúvaha

Veľkú časť podsúvahy tvorí hodnota podkladových nástrojov menových a úrokových operácií, ktorými banky čiastočne zatvárajú svoje otvorené pozície vzniknuté pri obchodovaní s bankami alebo klientmi. V prvom polroku 2006 rástli tak úrokové ako aj menové nástroje. K nárastu prispela zmena časti vkladov od nerezidentských bánk na swapové kontrakty s rezidentskými bankami. Veľká časť týchto prostriedkov (či už získaných z vkladov alebo swapových kontraktov) bola ukladaná do REPO obchodov s NBS, objem evidovaných cenných papierov prijatých ako kolaterál v týchto obchodoch preto zostal na nezmenenej úrovni ako na konci roka 2005. S rastom úverov súvisí aj nárast hodnoty nehnuteľností, ktoré banky prijali ako záruku pri poskytovaní úverov, a prísľubov na poskytnutie úveru.

Derivátové nástroje

Tabuľka 4 Medziročné zmeny v derivátových nástrojoch

	Hodnota podkladových aktív					Kladná reálna hodnota VI. 2006	Záporná reálna hodnota VI. 2006
	VI. 2006	XII. 2005	VI. 2005	Medziročná zmena	Zmena oproti XII. 2005		
Úrokové nástroje	592 403	406 485	377 883	57%	46%	7 858	7 700
Menové nástroje	1 007 813	684 541	559 800	80%	47%	9 019	6 750
Akciové, komoditné a úverové nástroje (pohľ.)	0	21	881	-100%	-100%	0	N/A
Akciové, komoditné a úverové nástroje (záv.)	25	44	904	-97%	-43%	N/A	0
Opcie - úrokové	8 262	3 817	1 550	433%	116%	285	74
Opcie - menové	325 352	190 741	302 566	8%	71%	3 610	3 638
Opcie - akciové, komoditné a kreditné	508	385	353	44%	32%	180	180

- zdroj: NBS
- Ak nie je uvedené inak, v tabuľke sú hodnoty podsúvahových pohľadávok. Podsúvahové záväzky sa líšia od pohľadávok maximálne o 0,1%
- Hodnoty sú v miliónoch Sk
- V poslednom stĺpci je v zátvorke uvedený percentuálny podiel danej banky na celkovom objeme podkladového aktíva

Hodnota podkladových nástrojov z derivátových operácií dosiahla v júni 2006 výšku 1 936 mld. Sk, čo predstavuje 126% celkovej bilančnej sumy. V prvom polroku 2006 tak prvýkrát v histórii výrazne prekročila celkovú hodnotu bilančnej sumy.

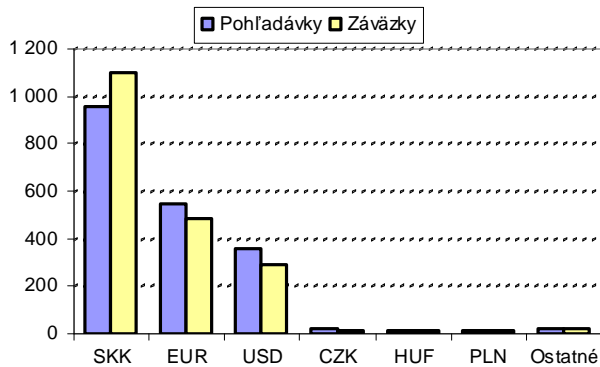
V portfóliu derivátov dominujú najmä menové a úrokové nástroje, ktoré zaznamenali aj najvyšší rast. Banky tieto nástroje využívali vo veľkej miere na zaistovanie otvorených pozícií devízového alebo úrokového rizika¹⁰. Ako ukazuje Graf 44, zaistované boli najmä euro, americký dolár a česká koruna, ktoré majú

v podsúvahe otvorené dlhé pozície. Pozície v ostatných menách sú v podsúvahe uzatvorené.

Najväčšiu časť derivátových operácií tvorili pevné termínované operácie (najmä swapy v USD a EUR a úrokové swapy v SKK) a menové opcie. Hodnoty podkladových aktív v pevných termínovaných operáciách rástli postupne počas celého roka, no výrazne vzrástli najmä v druhom štvrtroku 2006.

¹⁰ Bližšie pozri v kapitole Riziká

Graf 44 Menová skladba podkladových nástrojov derivátových operácií

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je objem pohľadávok a záväzkov z derivátových operácií v príslušnej mene k 30.6.2006 v miliardách Sk

Menové opcie tvorili v júni 2006 97% všetkých opcií, väčšina z nich boli opcie na menový pár SKK/EUR. Podobne ako v roku 2005 aj v prvej polovici roku 2006 došlo k výraznému nárastu menových opcií. Význam týchto operácií pre zaistovanie otvorenej devízovej pozície bánk nie je významný, keďže väčšina bánk mala v týchto operáciách prakticky uzatvorenú devízovú pozíciu. Tieto operácie sa predovšetkým uzatvárajú pre domácich klientov a banka sa zaistuje back-to-back so zahraničnými bankami. Všetky tieto kontrakty sú na účet banky. Vo všeobecnosti len 16% objemu všetkých derivátových operácií vykonávajú banky na účet klienta, ostatné na vlastný účet. Nárast môže byť spojený aj s rastom zaistených vkladov, z ktorých niektoré špekulujú na menu.

Na slovenskom trhu sa stále nevyužívajú komoditné deriváty a svoju pozíciu banky ukončili aj v kreditných derivátoch. Doteraz jediná banka s pozíciou v kreditných derivátoch, uzatvorila svoju pozíciu v credit default swapoch v druhom štvrtroku 2006. Z derivátov na akciové nástroje sú najviac využívané opcie. Väčšina bánk otvára pozície v derivátoch na akciové nástroje iba na krátky čas.

Ostatné podsúvahové operácie

Tabuľka 5 Medziročné zmeny v ostatných položkách podsúvahy

	VI. 2006	XII. 2005	VI. 2005	Medziročná zmena	Zmena oproti XII. 2005
Záruky					
Poskytnuté záruky vrátane akreditívov	91 887	65 589	78 286	17%	40%
Prijaté záruky vrátane akreditívov	921 675	951 509	811 295	14%	-3%
z toho nehnuteľnosti	290 324	281 929	229 733	26%	3%
z toho CP z REPO obchodov	390 994	386 487	324 186	21%	1%
Nárokovateľná hodnota zabezpečení	255 350	48 009	24 316	N/A	N/A
Úverové prísľuby					
Prísľuby na poskytnutie úveru	230 916	192 392	174 825	32%	20%
Prísľuby na prijatie úveru	28 094	32 488	37 334	-25%	-14%
Úvery klientom celkom	611 402	558 532	478 712	28%	9%
Operácie s NBS	421 242	394 146	332 137	27%	7%
Hodnoty v úschove					
Hodnoty prijaté do úschovy	438 258	393 520	340 833	29%	11%
Hodnoty poskytnuté do úschovy	6 051	3 100	3 108	95%	95%

- zdroj: NBS
- hodnoty sú uvedené v miliónoch Sk
- pri nárokovateľnej hodnote zabezpečení sa zmenila metodika vykazovania. Od januára 2006 sa berie do úvahy aj zabezpečenia na štandardných úveroch.

Druhou najväčšou položkou v podsúvahe sú po derivátových nástrojoch záruky. Objem prijatých záruk medziročne vzrástol o 14%, najmä v dôsledku rastu operácií s NBS a úverov. Tento nárast sa odohral najmä ku koncu roka 2005, počas prvého polroka 2006 celkové záruky klesli o 3% a to aj napriek rastu úverov. Pri operáciách s NBS nešlo o nárast obrátených REPO obchodov, preto aj táto forma kolaterálov zostala na nezmenenej úrovni. Klesli najmä kolaterály vo forme finančných aktív a cenných papierov. Nárast naopak zaznamenali kolaterály vo forme nehnuteľností, ktorými sú zabezpečované najmä úvery na bývanie.

Vývoj výšky zabezpečenia je rôzny pre jednotlivé banky. Vo veľkých bankách výška zabezpečenia rástla, čím sa vykryl výrazný úbytok zabezpečenia u pobočiek zahraničných bánk. Hlavným dôvodom sú však zmeny vo výške obrátených REPO obchodov s NBS, kde nastala rovnaká situácia ako u kolaterálov.

Rast zaznamenali aj poskytnuté bankové záruky.

Výrazné tempo rastu zaznamenali aj úverové prísluby a to najmä u pobočiek zahraničných bánk. Keďže rast úverov je výrazne pomalší ako rast úverových príslubov, ide pravdepodobne o novo poskytnuté úvery, ktoré zatiaľ neboli klientmi vyčerpané.

Pokračoval aj rast hodnôt v úschove z roku 2005, ktorý by mohol súvisieť s výkonom funkcie depozitára pre dôchodcovské správcovske spoločnosti.

Box 4 Bankové sektory EÚ

Napriek nižšiemu tempu hospodárskeho rastu v EÚ, finančné podmienky bánk sa zlepšili. V bankových sektoroch pokračoval silný rast poskytnutých úverov. Rast úverov bol výrazný najmä v krajinách mimo eurozóny vďaka pozitívnemu makroekonomickému vývoju. Zatiaľ čo úvery domácnostiam si udržali tempo rastu, v niektorých krajinách výraznejšie stúpili úvery podnikom. Rast záujmu podnikov o financovanie z bánk je do veľkej miery vysvetliteľné nárastom fúzií a akvizícií v podnikovom sektore a rastom zadlženosti podnikov. Napriek poklesu úrokových marží bánk z úverov, čisté úrokové príjmy narástli vďaka vyššiemu objemu poskytnutých úverov. S rastom úverov zároveň stúplo financovanie bánk prostredníctvom emisií dlhopisov.

V bankách EÚ pokračoval rast neúrokových príjmov. Stúpali prevažne príjmy z poplatkov a príjmy z obchodovania. V menšej miere ako v predošlých obdobiach bola ziskovosť bánk vytváraná znižovaním prevádzkových nákladov. Prevádzkové náklady rástli najmä v nových členských krajinách.

Trend znižovania nákladov na tvorbu opravných položiek bol v posledných rokoch jeden z hlavných dôvodov rastu ziskovosti bánk v niektorých krajinách EÚ. V priebehu roka 2005 sa objavili náznaky zmeny tohto cyklu, keď v niektorých krajinách stúpala miera zlyhania podnikov a banky zvyšovali tvorbu opravných položiek. Napriek tomu je ešte skoro hovoriť o zmene cyklu čistej tvorby opravných položiek v bankových sektoroch EÚ, keďže vo väčšine krajín pokračoval pokles týchto nákladov.

Napriek pozitívnym trendom vo finančnej pozícii bánk v EÚ, možné riziká súvisia s intenzívnou konkurenciou medzi bankami a zmiernením úverových štandardov, najmä na trhu financovania nehnuteľností.

Vo veľkých bankách narastá závislosť na neúrokových príjmoch, najmä príjmov z obchodovania. Špecifickým rizikom, najmä v niektorých nových členských krajinách, je rast devízových úverov. Banky sa vystavujú nepriamemu devízovému riziku, keď zmeny výmenných kurzov sa môžu pretaviť do kreditných strát.

Ziskovosť

Bankový sektor dosiahol k júnu 2006 čistý zisk po zdanení na úrovni 8,1 mld. Sk. Ziskovosť bánk tak medziročne stúpla o 6%.

V porovnaní s minulými obdobiami, sa zastavil pokles čistých úrokových príjmov. S rastom úrokových sadzieb banky zaznamenali výraznejší rast úrokových výnosov ako úrokových nákladov. Rástli najmä úrokové výnosy od NBS a klientov. Pokračoval pokles úrokových výnosov z cenných papierov.

Rastúci význam pre celkový zisk bankového sektora majú neúrokové príjmy. Rástli poplatkové príjmy a príjmy z obchodovania. Ziskové boli najmä devízové operácie.

V bankovom sektore stúpili prevádzkové náklady, najmä náklady na zamestnancov. Tempo rastu prevádzkových nákladov bolo nižšie ako rast príjmov z bankovej činnosti, čo sa prejavilo na medziročnom raste prevádzkovej efektivity bankového sektora.

S rastom objemu zlyhaných pohľadávok medziročne stúpili aj náklady na odpisovanie pohľadávok voči klientom a náklady na tvorbu opravných položiek.

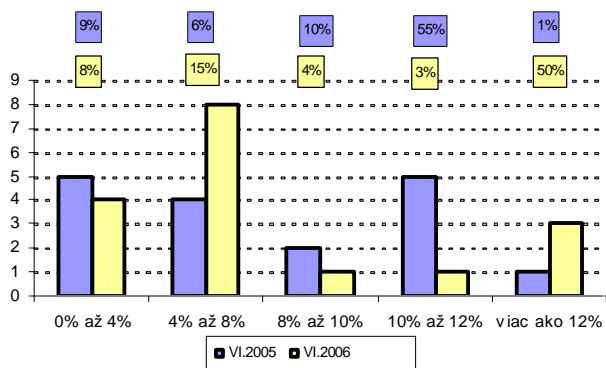
Aj v prvom polroku 2006 pokračoval trend rastu koncentrácie ziskovosti v najväčších bankách.

Priemerná hodnota ROE vážená objemom vlastných zdrojov bola v júni 2006 na úrovni 9,8%, pričom medziročne došlo k miernemu nárastu (v júni 2005 8,9%).

V porovnaní s júnom 2005 ROE vzrástlo najmä vo väčších bankách. Na druhej strane ROE pokleslo najmä v bankách s menším podielom na trhu (ROE pokleslo v 8 bankách so 17% podielom na trhu). Tieto trendy naznačujú rastúcu koncentráciu ziskovosti v najväčších bankách.

V bankovom sektore došlo k pomerne výrazným zmenám ROE. Na jednej strane sú banky u ktorých sa ROE pomerne významne zvýšilo, kým na druhej strane sú banky u ktorých došlo k výraznému medziročnému prepadu ROE. Najčastejšie banky vykazovali medziročný pokles zisku kvôli poklesu príjmov z obchodovania s majetkovými cennými papiermi, dlhovými cennými papiermi a devízami. V niektorých bankách bol medziročný pokles príjmu spôsobený rastom nákladov na tvorbu opravných položiek.

Graf 45 Rozloženie ukazovateľa ROE v bankovom sektore

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora
- do výpočtu nie sú zahrnuté pobočky zahraničných bánk

Tabuľka 6 Medziročné zmeny v základných kategóriách nákladov a výnosov

	VI.05	VI.06	zmena
(a) PREVÁDZKOVÉ NÁKLADY	13,7	14,3	4%
(b) HRUBÝ PRÍJEM (c + d)	21,9	24,7	12%
(c) Čistý úrokový príjem	14,9	15,6	5%
(d) Čistý neúrokový príjem	7,1	9,1	29%
(e) ČISTÝ PRÍJEM (b - a)	8,3	10,5	25%
(f) ČISTÝ ZISK PO ZDANENÍ	7,6	8,1	6%

- zdroj: NBS
- údaje v tabuľke sú v mld. Sk

Z pohľadu koncentrácie tvorby zisku, tri najväčšie banky v sektore vytvárali v júni 2006 viac ako 64% z celového zisku v bankovom sektore. V porovnaní s rovnakým obdobím

minulého roka, ich podiel narástol (v júni 2005 vytvárali 61% z celkového zisku sektora).

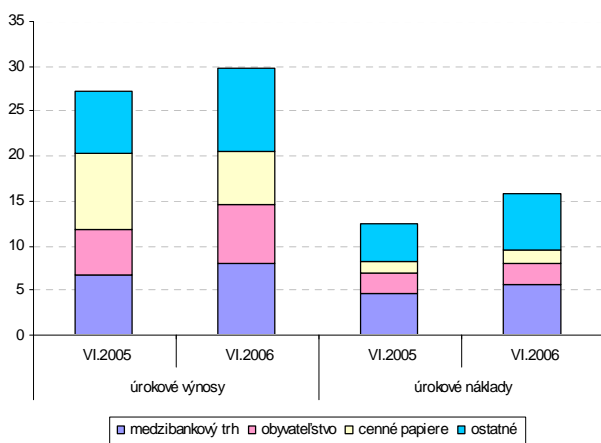
Pomer čistého zisku po zdanení na priemerných čistých aktívach (ROA) dosiahol v júni 2006 hodnotu 0,57%. Medziročne sa tento pomer znížil (0,59% v júni 2005), čo je možné vysvetliť nárastom medzibankových aktív s nižšou výnosnosťou.

Čistý úrokový príjem

Úrokové príjmy tvorili k júnu 2006 hlavnú časť hrubých príjmov bánk z bankových činností. Zároveň však vidíme aj trend poklesu významu, keď výraznejšie rastú neúrokové príjmy.

V prvej polovici roka 2006 sa zastavil trend poklesu čistých úrokových príjmov. Kým v minulých obdobiach bankám klesal čistý úrokový príjem, k júnu 2006 medziročne narástol, keď úrokové výnosy stúpali rýchlejšie ako úrokové náklady.

Graf 46 Štruktúra úrokových nákladov a výnosov

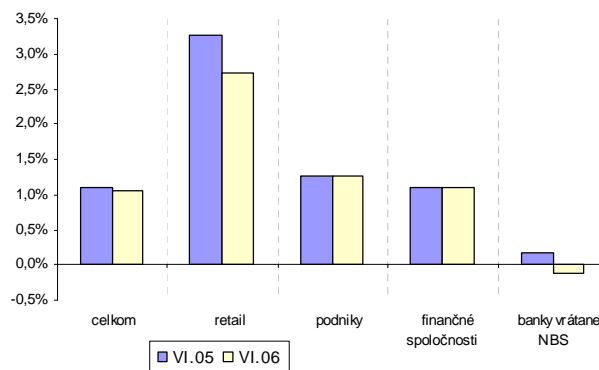
- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk

Medziročný nárast úrokových výnosov bol najviac ovplyvnený rastom úrokových výnosov od obyvateľstva (nárast o 31%), z medzibankového trhu (17%) a ostatných sektorov (32%), najmä podnikov. Kým pri raste výnosov z medzibankových operácií dominovali najmä pobočky zahraničných bánk, výnosy od

obyvateľstva a ostatných podnikov získavali hlavne veľké banky.

Úrokové marže bánk z úverov boli stabilné resp. mierne poklesli, čo naznačuje, že banky pri raste úrokových výnosov ťažili najmä z rastu objemu úverov.

Graf 47 Úrokové rozpätie

- zdroj: NBS
- úrokové rozpätie je rozdiel podielu kumulovanej hodnoty výnosov (úrokových aj neúrokových) okrem úrokových výnosov z klasifikovaných aktív na aktuálnej hodnote úverov poskytnutých danej protistrane a podielu kumulovanej hodnoty nákladov na aktuálnej hodnote vkladov poskytnutých danej protistrane

V porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami na tempo rastu úrokových výnosov mal vplyv nižší význam úrokových výnosov z cenných papierov. Tie medziročne opäť poklesli, ale kým v júni 2005 tvorili ešte 30% z úrokových výnosov, v júni 2006 to bolo iba necelých 20%. Výpadok výnosov z cenných papierov bol do veľkej miery dôsledkom splatnosti výhodne úročených štátnych dlhopisov z obdobia reštrukturalizácie bankového sektora, pričom sa najviac dotkol najväčších bánk.

Medziročne narástli úrokové náklady. Podobne ako pri výnosoch, aj tu bol nárast spôsobený rastom objemu pasív a zvyšovaním úrokových sadzieb na zdrojových produktoch. Najväčšiu časť z nákladov platia banky na medzibankovom trhu, obyvateľstvu a podnikom.

Úrokové náklady sa medziročne zvýšili najmä voči medzibankovému trhu (o 23%) a ostatným

sektorom. Bankám narástli náklady na emitované cenné papiere, najmä hypotekárne záložné listy.

Čistý neúrokový príjem

V bankovom sektore pokračoval rast významu neúrokových príjmov. Banky získavali príjmy najmä z poplatkov a obchodovania.

Najväčšiu časť neúrokových príjmov tvorili čisté príjmy z poplatkov (v júni 2006 tvorili 23% z hrubých príjmov bankového sektora). Medziročne mierne poklesol podiel čistého príjmu z poplatkov na priemernej hodnote aktív z 0,39% na 0,38%.

Takmer 90% z príjmov z poplatkov získavajú banky od klientov, pričom viac ako 80% pochádza z vkladových produktov a bankových transakcií. Poplatky z úverov tvorili v júni 2006 necelých 20% z klientskych poplatkov. Z pohľadu jednotlivých sektorov bankový sektor získal najviac poplatkov od obyvateľstva (44%) a ostatných klientskych sektorov (48%), najmä od podnikov.

Príjmy z obchodovania tvorili druhú najvýznamnejšiu položku neúrokových príjmov. Ide o pomerne volatilný zdroj príjmov, čo sa prejavilo na výrazných medziročných zmenách v sektore. Negatívny dopad na hospodárenie bánk mali príjmy z obchodovania s cennými papiermi. Nárast úrokových sadzieb sa prejavil na raste nákladov na precenenie cenných papierov kvôli nárastu úrokových sadzieb. Úrokové riziko mali banky čiastočne zaistené výnosmi z precenia úrokových derivátov. Korelácia príjmov z obchodovania s cennými papiermi s príjmami z úrokových derivátov bola tak v rámci celého bankového sektora negatívna. Celkové saldo z týchto operácií za celý bankový sektor bolo k júnu 2006 negatívne (strata viac ako 500 mil. Sk).

V sektore stúpili čisté príjmy z obchodovania s majetkovými cennými papiermi. Väčšina bánk získava tento príjem najmä prostredníctvom predaja majetkových cenných papierov, keďže výnosy a náklady nepochádzajú z precenia týchto cenných papierov. V prípade niektorých bánk však väčšina z týchto príjmov pochádza z precenia.

Podobne ako príjmy ako pri obchodovaní s dlhovými cennými papiermi, tak aj pri obchodovaní s devízami vidieť negatívnu koreláciu s príjmami z derivátových operácií, v tomto prípade menovými. Ten vzťah však nie je až taký jednoznačný ako pri dlhových nástrojoch, čo sa prejavilo na celkových čistých príjmoch z týchto operácií na úrovni 4,4 mld. Sk.

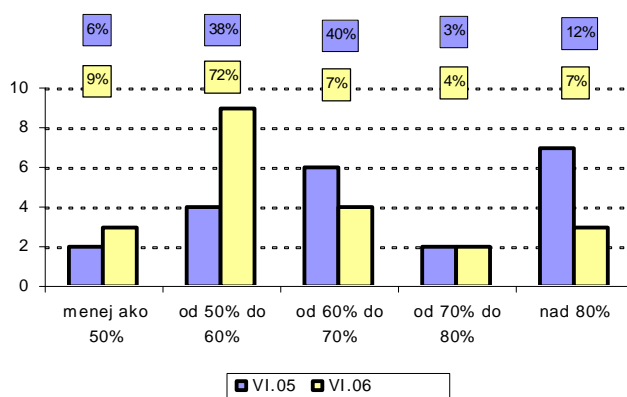
Výrazne narástli príjmy z akcií a podielov vo forme dividend.

Prevádzkové náklady

Náklady na prevádzku sa v bankovom sektore medziročne zvýšili o 4%. Stúpali hlavne náklady na zamestnancov, ale rástli tiež náklady na nakupované výkony. Personálne náklady v prepočte na jedného zamestnanca medziročne stúpili o 7%.

Približne 45% z celkových prevádzkových nákladov banky platia na svojich zamestnancov. Asi 30% je vyplácaných externým spoločnostiam za poskytnuté výkony a služby.

Graf 48 Rozloženie prevádzkovej efektivity v sektore v júni 2006

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora

Napriek nárastu nákladov, podiel prevádzkových nákladov na príjmoch z bankových činností (*cost-to-income ratio*) sa znížil a v júni 2006 dosiahol hodnotu 58% (v júni 2005 62%).

Aj keď všeobecne v bankovom sektore prevádzkové náklady rástli, neplatilo to pre všetky banky. V niektorých bankách pritom ide o dlhodobjší trend poklesu nákladov, pričom pokles prevádzkových nákladov v týchto bankách predstavuje významný zdroj rastu ziskovosti.

Čistý príjem z odpisovania pohľadávok a opravných položiek

Hrubý príjem bankového sektora z bankovej činnosti v júni 2006 bol znížený o čistú tvorbu opravných položiek a odpisovania pohľadávok o

1,6 mld. Sk. Náklady z odpisovania pohľadávok voči klientom tvorili takmer 86% z týchto nákladov a čistá tvorba opravných položiek zvyšných 14%.

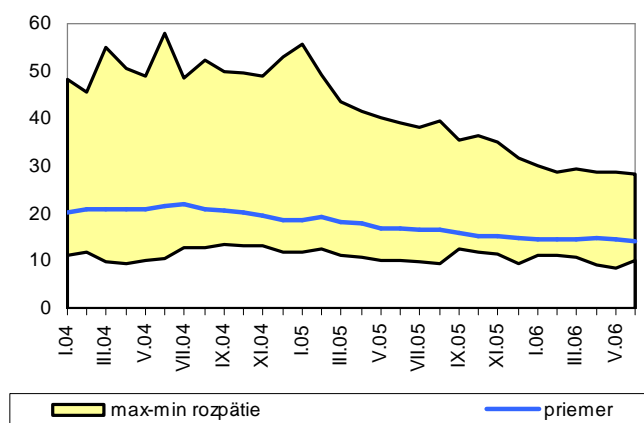
V bankách rástli najmä náklady na odpisovanie pohľadávok voči klientom (medziročný nárast o 130%). Náklady na tvorbu opravných položiek v bankách narástli o 12%, čo odráža rast zlyhaných úverov, najmä domácnostiam. Medziročne vzrástli až v štrnástich bankách o takmer 3,2 mld. Sk.

Kapitálová primeranosť

Vývoj kapitálovej primeranosti sa v prvom polroku 2006 stabilizoval. Od začiatku roka klesla priemerná hodnota kapitálovej primeranosti iba mierne a stabilizoval sa aj vývoj rozpätia medzi minimálnou a maximálnou hodnotou v sektore. Rast rizikovo vážených aktív bol sprevádzaný nárastom vlastných zdrojov, najmä nerozdeleného zisku. Úroveň kapitálovej primeranosti bola v júni 2006 u všetkých bánk nad minimálnou úrovňou 8%.

V prvom polroku 2006 sa kapitálová primeranosť bankového sektora pohybovala na úrovni z konca roka 2005, oproti júnu 2005 však klesla o 2,6 p.b. na 14,35%¹¹.

Graf 49 Vývoj kapitálovej primeranosti v bankovom sektore

- zdroj: NBS
- na zvislej osi sú zobrazené hodnoty ukazovateľa kapitálovej primeranosti v percentách
- graf zobrazuje vývoj maximálnej, minimálnej a priemernej hodnoty ukazovateľa kapitálovej primeranosti vážených aktívami bánk
- hodnota nezahŕňa rizikovo vážené aktíva pobočiek zahraničných bánk

Počas prvého polroka 2006 sa relatívne stabilizovalo aj rozpätie medzi minimálnou a maximálnou hodnotou kapitálovej primeranosti v bankovom sektore. Kapitálová primeranosť bánk sa v súčasnosti pohybuje od 10% do 30%.

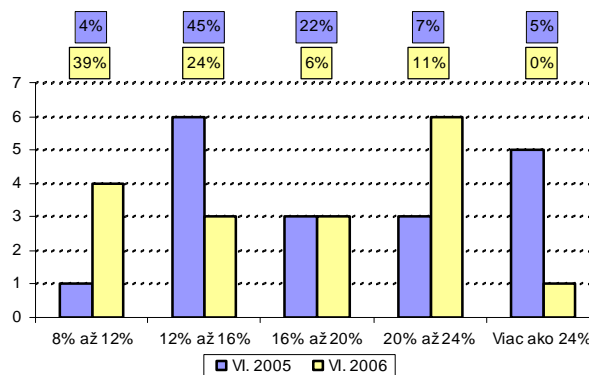
Ukazovateľ kapitálovej primeranosti klesal vo väčšine bánk. Posun bankového sektora k nižším hodnotám kapitálovej primeranosti ukazuje aj

¹¹ Priemerná hodnota vážená rizikovo váženými aktívami bánk. Nezahŕňa RWA pobočiek zahraničných bánk.

Graf 49. V júni 2006 až 39% bankového sektora (meraný podielom aktív) malo kapitálovú primeranosť nižšiu ako 12% v porovnaní s 4% v júni 2005. Ide predovšetkým o posun veľkých bánk do tejto kategórie.

Hlavnou príčinou poklesu kapitálovej primeranosti bol nárast rizikovo vážených aktív (ďalej RWA), spôsobený najmä rastom úverov. Oproti júnu 2005 vzrástli RWA o 24%, kým vlastné zdroje vzrástli iba o 3%. Postupne rástli najmä RWA bankovej knihy (hlavne s váhou 50% a 100%), kým vývoj RWA obchodnej knihy a iných RWA bol volatilný, najmä v dôsledku devízového rizika. Ich hodnota je však oproti RWA bankovej knihy málo významná. Pokles RWA obchodnej knihy a iných RWA v júni 2006 preto neovplyvnil rast celkových RWA.

Graf 50 Rozloženie kapitálovej primeranosti v bankovom sektore

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora

Dôvodom poklesu kapitálovej primeranosti bánk je okrem nárastu RWA aj snaha bánk

o efektívnejšie riadenie kapitálových požiadaviek. Inými slovami banky sa snažia riadiť svoje riziká pri menšom objeme kapitálu. Tento trend súvisí aj s postupným zavádzaním sofistikovanejších metód riadenia rizík v bankách. Celkový pokles kapitálovej primeranosti je tak potrebné hodnotiť v kontexte s úrovňou riadenia rizík v bankách.

Počas roka 2005 nenastali významné zmeny v základnom imaní bánk. Vo väčšine bánk

vzrástlo vlastné imanie v dôsledku nárastu hospodárskeho výsledku minulých rokov.

Banky vykazovali vysokú kvalitu vlastných zdrojov, keď boli tvorené prevažne Tier 1 kapitálom. Iba štyri banky mali podriadený dlh, čo je zároveň jediný typ iných ako Tier 1 vlastných zdrojov. Väčšina podriadeného dlhu je v kategórii Tier 2.

Riziká v bankovom sektore

V prvom polroku 2006 sa expozícia bánk voči finančným rizikám výrazne nezmenila. Bankový sektor vykazoval zlepšenú finančnú pozíciu, keď rástla ziskovosť a banky držali dostatočný objem kapitálu. Výrazne sa nezmenila ani finančná pozícia sektorov, voči ktorým majú banky významné vystavenie.

S rastom úverov domácnostiam stúpol význam kreditného rizika domácností. Aj v prvom polroku 2006 pokračoval nárast zadlženosti domácností. Na základe makroekonomických dát domácnosti však naďalej generovali dostatočný objem príjmov na splácanie úverov. Simulácie rôznych negatívnych dopadov na vybranej vzorke domácností naznačujú, že schopnosť domácností s úverom uhrádzať záväzky bankám by mohla byť znížená pri výpadku ich príjmov. Makroekonomické dáta zároveň naznačujú, že domácnosti zároveň držia dostatočne veľký objem finančných aktív, ktoré môžu byť použité na splácanie úverov. Kvalita portfólia úverov poskytnutých domácnostiam, meraná podielom zlyhaných úverov na celkových úveroch domácnostiam, sa výrazne nezmenila, najmä vďaka nárastu nových úverov. Samotný objem zlyhaných úverov stúpol.

V prvom polroku 2006 pokračoval trend poklesu podielu zlyhaných úverov podnikom na celkových úveroch podnikom. Relatívne zlepšenie kvality portfólia podnikových úverov bolo výsledkom rastu celkových úverov podnikom a najmä odpisom a postúpením stratových úverov. Objem zlyhaných úverov posledných 18 mesiacov klesal. Ekonometrický model potvrdil citlivosť schopnosti podnikov splácať úvery napríklad na podiel vlastného imania na aktívach alebo na ekonomický rast.

Štruktúra cenných papierov bankového sektora bola konzervatívna. Prevládali najmä štátne dlhopisy. V niektorých bankách, v snahe zvýšiť a diverzifikovať príjmy, stúpal podiel rizikovejších cenných papierov.

V prvom polroku 2006 sa význam rizika likvidity v bankovom sektore výrazne nezmenil. Na jednej strane, dôsledkom poskytovania dlhodobých úverov, pokračovalo prehlbovanie časového nesúladu medzi aktívami a pasívami, čo sa prejavilo na poklese mediánu ukazovateľov likvidity do 7 dní a do 3 mesiacov. Na druhej strane podiel likvidného vankúša na celkových aktívach bankového sektora prestal koncom roka 2005 klesať a v prvom polroku 2006 sa pohyboval na relatívne stabilnej úrovni.

Vystavenie bankového sektora devízovému riziku bolo v júni 2006 na zanedbateľnej úrovni. Vo väčšine bánk bol objem pasív denominovaných v cudzích menách vyšší ako objem aktív v cudzích menách. Banky tieto otvorené pozície uzatvárali derivátovými obchodmi, najmä menovými forwardmi a swapmi. Takmer všetky banky, ktoré obchodovali s menovými opciami, mali pozície z opčných kontraktov uzatvorené. Najväčšia kurzová strata, ktorá by na základe vývoja výmenných kurzov počas druhého polroka 2005 a prvého polroka 2006 a za predpokladu držby pozícií po dobu 10 pracovných dní nemala byť presiahnutá s pravdepodobnosťou 99%, neprevyšovala vo väčšine bánk 1% vlastných zdrojov. Banky nezaistovali svoje pozície z úverových príslubov a vystavených alebo prijatých záruk. Ich precenenie pri zmene výmenných kurzov by však neovplyvnilo výsledok hospodárenia banky.

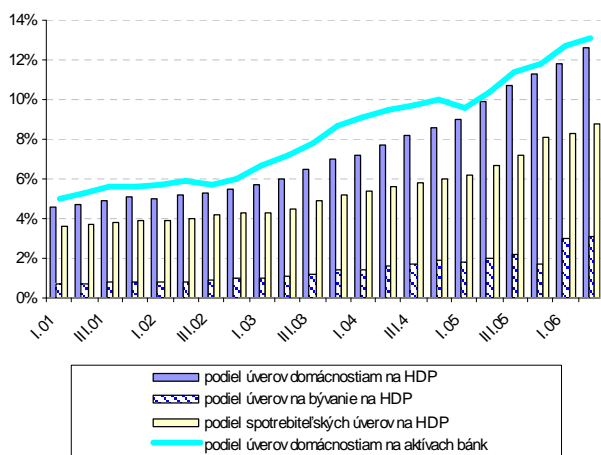
Aj vystavenie bánk úrokovému riziku bolo z hľadiska dopadu zmien úrokových sadzieb na reálnu hodnotu aktív a pasív v júni 2006 na relatívne nízkej úrovni. Dôvodom bolo, že veľká časť aktív a pasív mala variabilnú sadzbu alebo iba krátkodobú fixáciu úrokových sadzieb. Banky boli citlivé najmä na nárast úrokových sadzieb, a to najmä kvôli poklesu hodnoty cenných papierov s fixnou úrokovou sadzbou, ktoré držia vo svojich portfóliách. Na druhej strane, krátkymi fixáciami úrokových sadzieb prenášajú banky úrokové riziko na svojich klientov. Nárast úrokových sadzieb tak môže zvýšiť zaťaženie domácností úverovými splátkami a ohroziť ich schopnosť splácať úvery.

Kreditné riziko

Kreditné riziko domácností

Úvery domácnostiam pokračovali aj v prvom polroku 2006 vo vysokom raste, čím stúpali aj ich význam v súvahe bánk. V júni 2006 tak tvorili už 32% z celkových úverov poskytnutých klientom. Úvery domácnostiam predstavovali v júni 2006 už 12,5% z HDP. S rastúcim významom úverov domácnostiam stúpa aj ich význam z pohľadu kreditného rizika bánk.

Graf 51 Vývoj úverov poskytnutých domácnostiam k HDP a aktívam bánk

- zdroj: NBS; Štatistický úrad SR
- v percentách je vyjadrený pomer úverov domácností k HDP v bežných cenách

Kvalita úverového portfólia - domácnosti

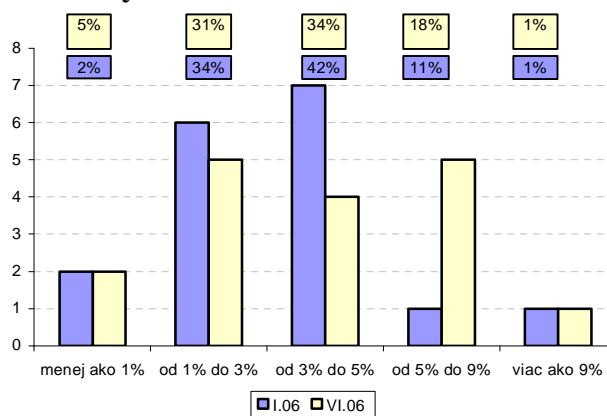
Na kreditné riziko sa môžeme pozerat' aj prostredníctvom súčasnej kvality úverového portfólia. To platí vtedy ak predpokladáme, že kvalita úverového portfólia sa bude vyvíjať podobne ako v minulosti.

Objem zlyhaných úverov domácnostiam sa od začiatku roka zvýšil o takmer 20%¹². Významne stúpol objem zlyhaných hypotekárnych úverov (40%), ďalej kreditných kariet (59%), medziúveroch (27%) a spotrebiteľských úveroch (16%).

¹² Objem zlyhaných úverov môže byť ovplyvnený dodatočnou zmenou metodiky v jednotlivých bankách.

Nárast objemu zlyhaných úverov sa však vzhľadom na rast objemu novoposkytnutých úverov významne neprejavil na podiele zlyhaných úverov. Podiel zlyhaných úverov na celkových úveroch domácnostiam v sektore sa od januára 2006 nezmenil a pohyboval sa na úrovni 3%. Od začiatku roka stúpol počet bánk s podielom zlyhaných úverov presahujúcim 5% z celkového objemu úverov domácnostiam.

Graf 52 Rozloženie podielu zlyhaných úverov na celkových úveroch domácnostiam

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora

Najhoršiu kvalitu vykazovali spotrebiteľské úvery, kde podiel zlyhaných úverov dosahoval takmer 6%. V porovnaní s januárom stúpol podiel zlyhaných kreditných kariet.

Tabuľka 7 Podiel zlyhaných úverov na celkových úveroch za sektor domácnosti

	I.06	VI.06
úvery domácnostiam	3,0%	3,1%
hypotekárne úvery	1,0%	1,3%
spotrebiteľské úvery	5,6%	5,9%
kreditné karty	6,6%	9,2%
mediúvery	3,4%	3,8%
stavebné úvery	0,9%	1,7%

- zdroj: NBS

Finančná pozícia domácností

Na základe dostupných agregovaných ako aj mikro dát za sektor domácností, môžeme povedať, že domácnosti generovali dostatočný objem príjmov na uhrádzanie svojich záväzkov voči bankám.

Podľa Zisťovania o príjmoch a životných podmienkach domácností vykonaného Štatistickým úradom v polovici roka 2005¹³, priemerná hodnota pomeru úverových splátok k disponibilnému príjmu sa pohybovala na úrovni 21%. Pri zohľadnení bežných výdavkov podľa počtu členov domácností, priemerná hodnota presiahla 24%. Po zohľadnení bežných výdavkov tiež stúpol podiel domácností, u ktorých úverové splátky presahovali disponibilný príjem.

Tabuľka 8 Úverové splátky k disponibilnému príjmu

	priemer	prvý kvartil	medián	tretí kvartil
úverové splátky k disponibilnému príjmu	20,9%	8,2%	14,3%	25,1%
úverové splátky k disp. príjmu pri zohľadnení výdavkov domácností	24,3%	12%	20,8%	35%

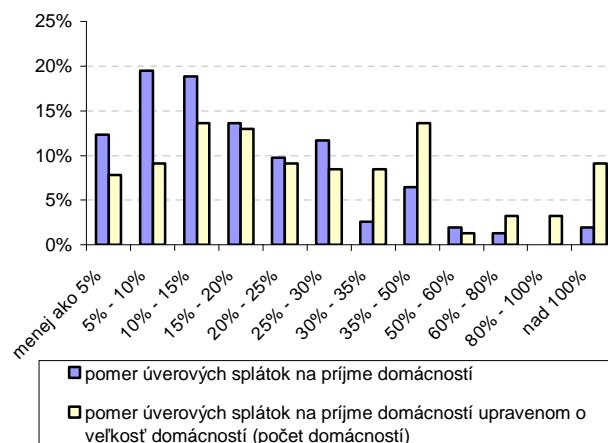
- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS

Simulácie poklesu disponibilného príjmu a nárastu úrokových sadzieb naznačujú, že schopnosť domácností uhrádzať svoje záväzky bankám závisí najmä od vývoja disponibilných príjmov. Vysoká miera nesplácania úverov by nastala pri výraznom poklese príjmov. Dopad aj extrémnych nárastov úrokových sadzieb nebol významný.

Dostatočnosť príjmov potvrdzujú aj makroekonomické dáta, keď pomer úverových splátok k hrubému disponibilnému príjmu dosiahol 4% v prvom štvrtroku 2006. Veľkosť tohto pomeru patrí k najnižším v štátoch EÚ.

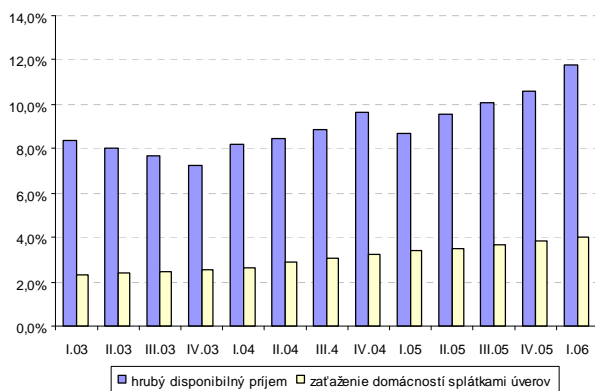
¹³ Popis použitej vzorky ako aj podrobnejšia analýza je v špeciálnej téme.

Graf 53 Pomer úverových splátok k príjmu domácností pred odpočítaním bežných výdavkov a po odpočítaní bežných výdavkov

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- na horizontálnej osi je podiel úverových splátok na disponibilnom príjme domácností upravenom o bežné výdavky
- na zvislej osi je počet domácností v percentách

Graf 54 Úverová zaťaženosť domácností v pomere k príjmom domácností

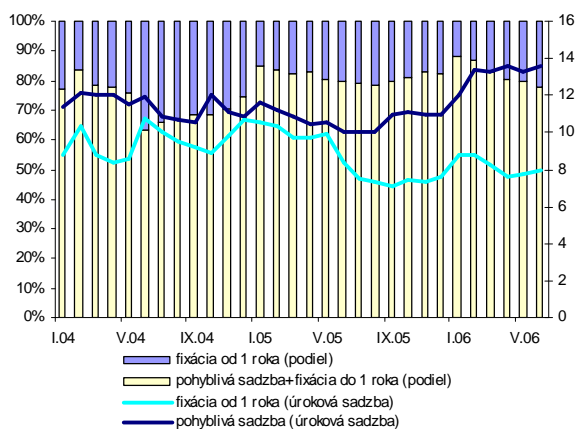

- zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, NBS
- údaje v grafe za hrubý disponibilný príjem vyjadrujú percentuálny nárast oproti rovnakému obdobiu minulého roku
- hrubý disponibilný príjem je definovaný ako rozdiel bežných príjmov a výdavkov domácností
- úverová zaťaženosť je pomerom splátok a hrubého disponibilného príjmu; úverová zaťaženosť je vypočítaná z objemu úverov domácnostiam rozdelených podľa splatností a ich úrokových mier

Domácnosti zároveň držali dostatočný objem finančných aktív, ktoré v prípade negatívnych šokov môžu byť použité na splácanie úverov. Podľa posledných dostupných údajov za rok 2004 finančné pasíva (64% z finančných pasív tvorili bankové úvery) tvorili len 36% z finančných aktív. Zároveň boli finančné aktíva tvorené prevažne likvidnými položkami – hotovosť a bankové vklady (72% z finančných aktív).

Napriek rastu úrokových sadziieb v prvom polroku 2006 domácnosti naďalej preferovali úvery s pohyblivou fixáciou resp. s fixáciou úrokových sadziieb do jedného roka. Averziu domácností voči riziku rastu úverových splátok pri raste úrokových sadziieb je možné vysvetliť buď optimizmom domácností o vývoji ich budúcich príjmov alebo neuvedomovaním si možných rizík resp. snahou dosiahnuť krátkodobé výhody nižších úrokových sadziieb. Výsledky stresového testovania zatiaľ nenaznačujú výrazne negatívny dopad rastu úrokových sadziieb na schopnosť domácností uhrádzať svoje záväzky bankám.

Graf 55 Novoposkytnuté úvery domácnostiam podľa doby fixácie úrokovej sadzby

- zdroj: NBS
- na pravej osi sú údaje o výške úrokových sadziieb v percentách
- na ľavej osi sú podiely úverov podľa doby fixácie úrokovej sadzby

Kreditné riziko podnikov

Hoci objem poskytnutých podnikových úverov rástol, ich podiel na celkových pohľadávkach voči klientom v mnohých bankách klesal, čo je zväčša spôsobené rýchlejšim tempom rastu úverov retailu v týchto bankách.

Kvalita úverového portfólia - podniky

Celkovo možno naďalej konštatovať trend zlepšovania kvality podnikového portfólia.

Tabuľka 9 Kvalita úverov podnikom podľa jednotlivých odvetví v júni 2006

Odvetvie	Podiel odvetvia na celkových úveroch podnikom	Podiel klasifikovaných úverov na úveroch odvetviu	Zmena podielu klasifikovaných úverov od januára 2006
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo	3,60%	6,22%	7,31%
Priemyselná výroba	28,69%	8,22%	5,90%
Výroba a rozvod elektriny	5,68%	0,05%	0,10%
Stavebníctvo	4,66%	5,93%	6,68%
Motorové vozidlá a motocykle	2,17%	3,74%	3,91%
Veľkoobchod a sprostred. obchodu	18,50%	7,26%	4,28%
Malobchod	8,10%	2,34%	2,28%
Pozemná doprava	6,47%	0,40%	14,26%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	7,59%	2,12%	2,64%
Iné obchodné služby	6,33%	1,70%	2,29%
Ostatné odvetvia	8,22%	6,50%	4,18%

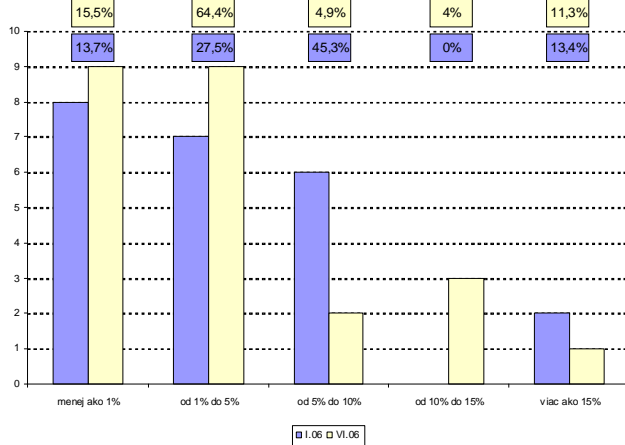
- zdroj: NBS

- ostatné odvetvia zahŕňajú Lesníctvo, Rybolov, Ťažbu nerastných surovín, Výrobu plynu, Výrobu a rozvod pary a teplej vody, Úpravu a rozvod vody, Hotely a reštaurácie, Vodnú dopravu, Vzdušnú dopravu, Vedľajšie pomocné činnosti v doprave, Poštu a telekomunikácie, Prenájom strojov a tovarov osobnej spotreby, Počítačové činnosti a Výskum a vývoj

Podiel zlyhaných úverov na celkových úveroch podnikom medziročne klesol o 4,6 p.b. na úroveň 5,1%¹⁴. Pre kvalitu podnikového portfólia je podstatné, že klesal nielen podiel, ale aj objem zlyhaných úverov – medziročne o 9 mld. Sk.

¹⁴ Objem zlyhaných úverov môže byť ovplyvnený dodatočnou zmenou metodiky v jednotlivých bankách.

Graf 56 Rozloženie kvality podnikového portfólia v bankovom sektore

- zdroj: NBS
- na vodorovnej osi je podiel zlyhaných úverov na celkových úveroch podnikom rozdelený do 5 intervalov
- na zvislej osi je počet bánk, ktorých podiel zlyhaných úverov patrí do príslušného intervalu
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora

Finančná situácia podnikov

Pri analýze podnikov z hľadiska veľkosti¹⁵ sa zameriame predovšetkým na ich rentabilitu, kapitalizáciu a zadlženosť, efektívnosť a likviditu.

Rentabilita

V danom období boli mediány aj stredné hodnoty ukazovateľov rentability podnikov pre vzorky veľkých, malých a stredných a mikropodnikov na podobnej úrovni. Rozdielnosť distribúcií nepotvrdil ani štatistický test.

Od veľkosti podnikov však závisela veľkosť rozptylu rentability. Najmenší rozptyl bol vo vzorke veľkých podnikov, najväčší pri mikropodnikoch. Práve rozptyl reprezentuje riziko, ktoré je v tomto prípade nepriamo úmerné veľkosti podniku. Takéto tvrdenie je v súlade

¹⁵ Štatistická vzorka 3400 podnikov bola rozdelená na tri skupiny podľa objemu tržieb (t):

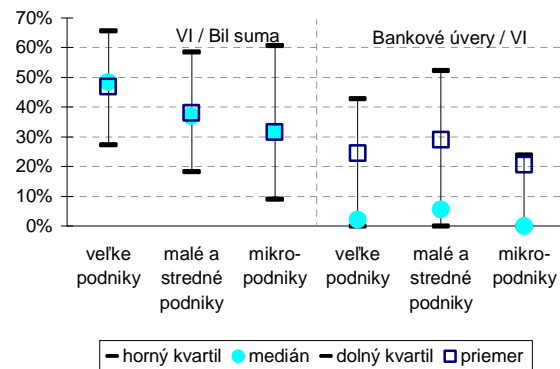
- veľké podniky: $t \geq 1$ mld. Sk
- malé a stredné podniky: $30 \text{ mil. Sk} \leq t < 1$ mld. Sk
- mikropodniky: $t < 30$ mil. Sk

s faktom nižších rizikových marží pri korporátnych úveroch na rozdiel od úverov malých a stredných podnikov.

Zadlženosť a kapitalizácia

Pri analýze kapitalizácie (podiel vlastného imania na bilančnej sume)¹⁶ sa potvrdila vyššia miera vlastných zdrojov vo väčších podnikoch, priemerný medián a priemer boli na úrovni 47% a 48%. Kapitalizácia bola nižšia pri malých a stredných podnikoch a mikropodnikoch.

Graf 57 Kapitalizácia a zadlženosť podnikov podľa veľkosti

- zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné výpočty
- hodnoty v grafe (mediány, kvartily) sú priemermi kvartálnych hodnôt za rok 2005 a prvý kvartál 2006
- graf obsahuje kompletnú štatistickú vzorku podnikov, teda aj tie, ktoré bankové úvery nemajú
- v prípade, že podnik vykázal záporné vlastné imanie a súčasne mal bankový úver, bol pokladaný za 100%-ne zadlžený
- VI – vlastné imanie

Hodnoty priemerného mediánu podielu bankových úverov na vlastnom imaní ukázali, že vo všetkých troch kategóriách podnikov je množstvo podnikov, ktoré nemajú bankové úvery alebo sú zadlžené marginálne. V kategórii mikropodnikov je dokonca väčší počet podnikov, ktoré bankový úver nemajú ako tých ktoré bankový úver majú. Relatívne nízka miera

¹⁶ Referenčné hodnoty kapitalizácie: podiel vlastných zdrojov na bil. sume viac ako 40% možno považovať za veľmi dobrú kapitalizáciu, hodnota podielu menej ako 10% je nedostatočná.

bankových úverov pri veľkých podnikoch môže byť dôsledkom skutočnosti, že veľké podniky majú väčšie možnosti sa financovať (napr. emisia dlhopisov, zdroje od materskej spoločnosti, ...) a nie sú priamo odkázané na bankové úvery ako je to v prípade malých a stredných podnikov.

Tabuľka 10 Kapitalizácia a zadlženosť podnikov podľa veľkosti

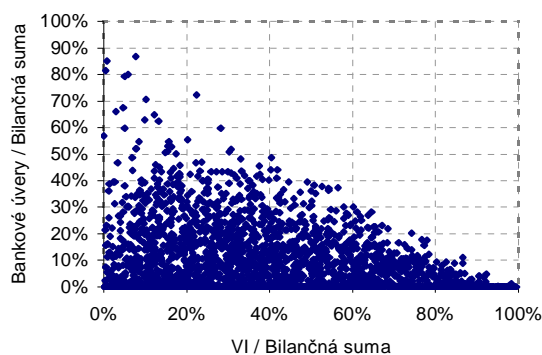
	VI / Bil. suma			Bankové úvery / VI		
	priemerný medián	priemer	rozptyl	priemerný medián	priemer	rozptyl
veľké	48%	47%	0.06	2%	24%	0.12
SME	37%	38%	0.08	3%	25%	0.15
mikro	31%	32%	0.15	0%	15%	0.13

- zdroj Štatistický úrad SR, vlastné výpočty
- tabuľka obsahuje kompletnú štatistickú vzorku podnikov, teda aj tie, ktoré bankové úvery nemajú

Kategória mikropodnikov sa od dvoch predošlých kategórií líši celkovo nižšou zadlženosťou a slabšou kapitalizáciou, čo vedie k téze o vyššej miere obchodných záväzkov.

Pri porovnaní podielu bankových úverov na bilančnej sume a podielu vlastného imania na bilančnej sume sa nepreukázala závislosť medzi hodnotou vlastného imania a bankových úverov.

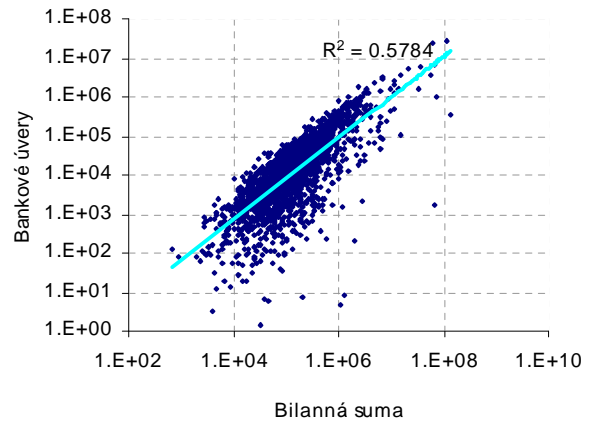
Graf 58 Vlastné imanie a bankové úvery v porovnaní s bilančnou sumou

- zdroj Štatistický úrad SR, vlastné výpočty

Podiel vlastného imania na bilančnej sume preto nemôžeme považovať za hlavné kritérium pri poskytovaní bankových úverov.

Graf 59 Bankové úvery a bilančná suma

- údaje sú v tis. Sk, logaritmická mierka
- zdroj Štatistický úrad SR, vlastné výpočty
- graf zobrazuje len podniky, ktoré majú bankové úvery

Pri porovnaní podielu bankových úverov na bilančnej sume môžeme pozorovať pomerne silnú súvislosť medzi výškou úverov a výškou bilančnej sumy.¹⁷ Svedčí o tom aj relatívne malý rozptyl tohto ukazovateľa vo všetkých troch vzorkách podnikov (tabuľka 2). Všeobecne teda rozdiely v zadlženosti jednotlivých podnikov nie sú v pomere bankových úverov a bilančnej sumy, ale v pomere bankových úverov a vlastného imania. Práve z tohto dôvodu je lepším ukazovateľom miery bankových úverov ich podiel na vlastnom imaní. Pre danú vzorku podnikov je charakteristické, že v prípade 7,3% podnikov bola tento pomer väčší ako 1,5.¹⁸

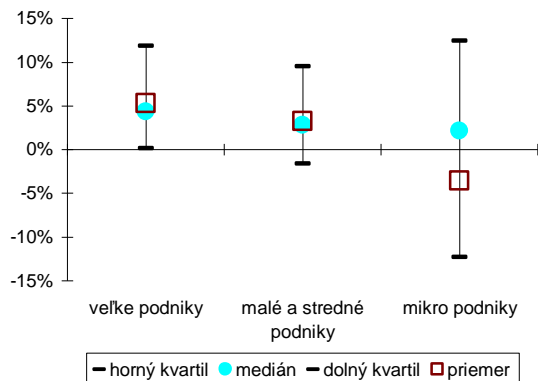
Efektivita

Efektivita podnikov meraná podielom veľkosti zisku z bežného obdobia na objeme tržieb bola väčším problémom pri menších podnikoch. Svedčia o tom nižšie hodnoty priemeru a mediánu a najmä ich podstatne väčší rozptyl.

¹⁷ Vo vzorke podnikov obsahujúcej iba podniky, ktoré bankové úvery majú bola priemerná hodnota 14,5%, rozptyl 0,017.

¹⁸ Hodnota podielu bankových úverov na vlastnom imaní väčšia ako 1,5 sa považuje za nadmerné zadlženie.

Graf 60 Podiel zisku na tržbách podľa veľkosti podnikov - efektivita

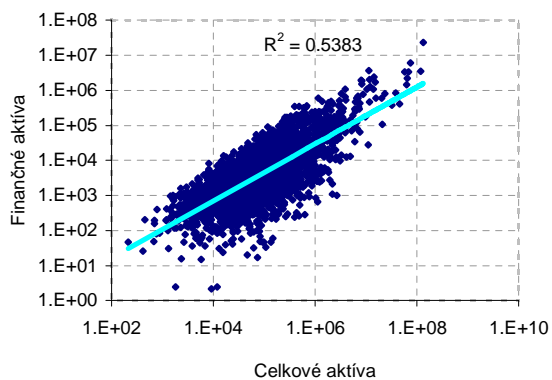

- zdroj Štatistický úrad SR, vlastné výpočty
- hodnoty v grafe (mediány, kvartily) sú priemermi kvartálnych hodnôt za rok 2005 a prvý kvartál 2006

Likvidita

Ukazovateľ likvidity – podiel finančných aktív (najmä bankové účty a peniaze v pokladni) na celkových aktívach – bol vo vzorkách veľkých a malých a stredných podnikov prakticky zhodný. Vzorka mikropodnikov mala mierne vyššie hodnoty a väčší rozptyl.

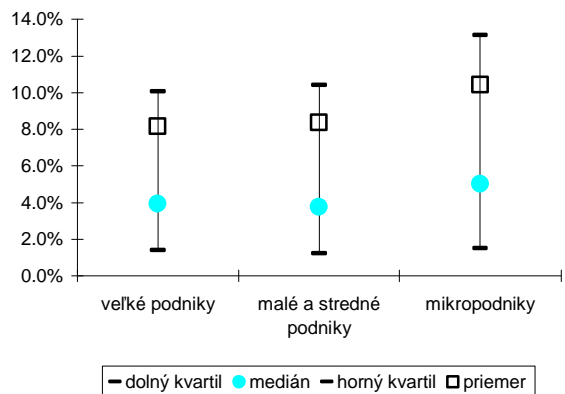
Graf 61 Finančné aktíva a bilančná suma

- údaje sú v tis. Sk, logaritická mierka
- zdroj Štatistický úrad SR, vlastné výpočty

Celkovo však patrí ukazovateľ likvidity medzi najrovnomernejšie rozložené ukazovatele z hľadiska veľkosti podnikov. V celkovej vzorke podnikov platilo, že objem likvidných aktív rástol s objemom celkových aktív.

Graf 62 Podiel finančných aktív na celkových aktívach podľa veľkosti podnikov - likvidita

- zdroj Štatistický úrad SR, vlastné výpočty
- hodnoty v grafe (mediány, kvartily) sú priemermi kvartálnych hodnôt za rok 2005 a prvý kvartál 2006

Celkovo možno povedať, že kreditné riziko vyplývajúce z finančnej situácie podnikov je vyššie pri mikropodnikoch ako pri veľkých podnikoch. Svedčia o tom nielen horšie stredné hodnoty viacerých ukazovateľov, ale často konštatovaný rozptyl týchto hodnôt. Pre mikropodniky bola tiež charakteristická nižšia miera bankových úverov, čo vytvára väčší priestor pre dopyt. Naopak väčšie podniky disponujú alternatívnymi formami financovania. V súlade s týmito tvrdeniami sú teda celkovo vyššie rizikové marže na menšie podniky a vyššia konkurencia v korporátnom segmente.

Kvalita úverového portfólia v ostatných sektoroch¹⁹

Bankový sektor vykazoval pomerne vysokú kvalitu portfólií úverov voči ostatným sektorom. V priebehu roka sa zhoršila kvalita portfólia úverov nerezidentom.

Tabuľka 11 Kvalita úverového portfólia ostatných sektorov

		Úvery živnostiam	Úvery fin. spoloč. okrem bánk	Úvery verejnej správe	Úvery nerezident.
VI.06	podiel zlyh. úverov na úveroch sekt.	5,6%	0,1%	0,0%	2,2%
	podiel na úveroch klient.	2,4%	10,1%	3,8%	2,6%
I.06	podiel zlyh. úverov na úveroch sekt.	6,8%	0,1%	0,0%	0,2%
	podiel na úveroch klient.	2,4%	9,5%	5,0%	3,1%

- zdroj: NBS

Vplyv zmeny metodiky na klasifikáciu pohľadávok

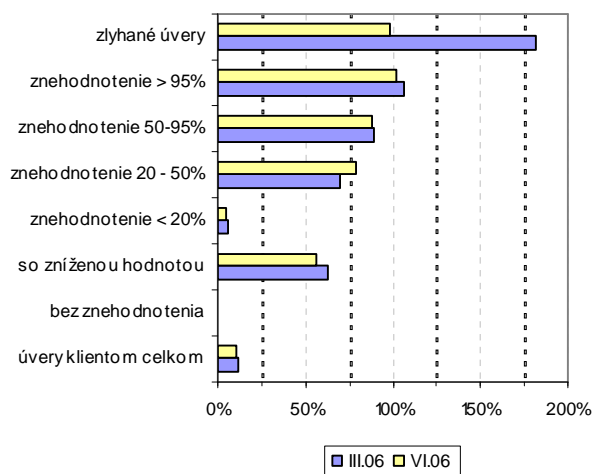
Od 1. januára 2006 vstúpilo do platnosti nové opatrenie NBS o zatriedovaní pohľadávok a záväzkov. V tejto súvislosti je zaujímavé zistiť, ako sa nová metodika prejavila na klasifikácii pohľadávok v bankovom sektore.

Graf 63 porovnáva pokrytie opravnými položkami za marec a jún 2006. Kvôli zmene výkazov nie je možné do tohto grafu pridať aj údaje za rok 2005. Pokrytie opravnými položkami sa mierne znížilo oproti decembru 2005 pri zlyhaných úveroch 105% v decembri 2005 na 98% v júni 2006. Podľa novej metodiky zlyhané úvery nie sú samostatnou kategóriou, ale zahŕňajú úvery z kategórie úverov so znehodnotením aj bez znehodnotenia. Pre kategórie pochybných a stratových úverov nie je ekvivalentná kategória na rok 2006. Tieto kategórie môžeme prirovnať k pohľadávkam so zníženou hodnotou s intervalom znehodnotenia nad 50%. Pri takomto porovnávaní sa pokrytie opravnými položkami výrazne nezmenilo oproti predchádzajúcemu roku, kedy bolo 97% pri

¹⁹ Objem zlyhaných úverov môže byť ovplyvnený dodatočnou zmenou metodiky v jednotlivých bankách.

pochybných úveroch a 53% pri neštandardných úveroch. Pokrytie opravnými položkami je stabilné pre klientov – fyzické osoby a volatilné pre právnické osoby. Z tohto dôvodu môžeme pozorovať aj vysoký nárast pokrytia zlyhaných úverov v marci 2005.

Graf 63 Pokrytie opravnými položkami

- zdroj: NBS
- hodnota na vodorovnej osi vyjadruje podiel opravných položiek na nezabezpečenej časti úverov v danej kategórii úverov

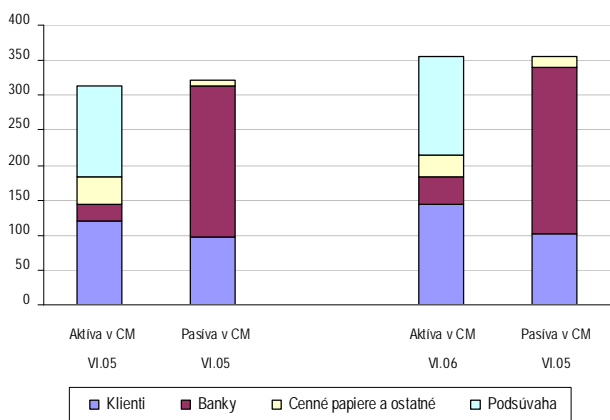
Trhové riziká

Devízové riziko

Pre posúdenie vystavenia bánk devízovému riziku je dôležitý vývoj hodnôt a volatility výmenných kurzov a výška otvorených pozícií bánk v jednotlivých menách.

Vývoj na devízovom trhu, hodnotený vývojom hodnoty kurzu voči hlavným menám, nezaznamenal oproti roku 2005 výrazné rozdiely. Možno hovoriť o miernom posilnení slovenskej meny. Priemerná hodnota kurzu SKK/EUR, resp. SKK/USD sa za prvý polrok 2006 znížila o 2,6%, resp. 4,4% v porovnaní s priemernou hodnotou za druhý polrok 2005. Slovenská koruna zároveň mierne oslabil voči českej korune. Časový vývoj volatilit jednotlivých výmenných kurzov nezaznamenal väčšie zmeny.

Graf 64 Štruktúra aktív a pasív v cudzej mene

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk
- záväzky voči bankám zahŕňajú aj prostriedky Ministerstva financií SR vložené do bánk prostredníctvom ARDALu, keďže majú podobný charakter ako vklady bánk

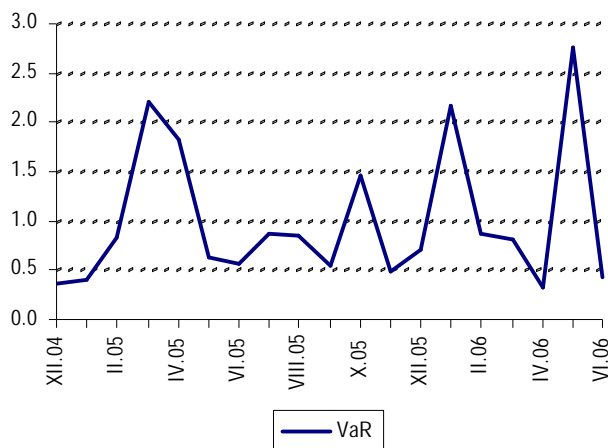
V dôsledku nesúladu menovej štruktúry aktív bánk na strane aktív a ich financovania na strane pasív vzniká bankám otvorená súvahová devízová pozícia. Tá bola výrazne krátka, čo bolo dôsledkom vysokého objemu devízových prostriedkov od zahraničných bánk (v júni v objeme 184 mld. Sk) a krátkodobých devízových vkladov ústrednej štátnej správy (49 mld. Sk), z ktorých veľkú časť banky v slovenských korunách ukladali do NBS. Objem prostriedkov zo zahraničného medzibankového trhu sa medziročne výrazne nezmenil (pokles o 6%), vzrástol však objem krátkodobých prostriedkov ústrednej štátnej správy. Na aktívnej strane vzrástli devízové úvery klientom, a to najmä podnikom (medziročne o 21%) a finančným spoločnostiam (o 74%). Vzniknutá otvorená súvahová pozícia bola na úrovni 9% bilančnej sumy. Jej podiel na bilančnej sume bol najväčší v pobočkách zahraničných bánk, v ktorých je objem prostriedkov od vlastných bankových skupín výrazný.

Otvorenú devízovú pozíciu v súvahe banky uzatvárali derivátovými obchodmi (menovými swapmi, spotovými a forwardovými konverziami). Celkovo tak bola devízová pozícia prakticky uzatvorená (-91 mil. Sk). To platí nielen o agregovanej hodnote devízovej pozície za celý bankový sektor, ale ani vo väčšine bánk počas prvého polroka 2006 neprevyšovala 2% bilančnej sumy. Vystavenie bánk devízovému riziku sa teda javí ako zanedbateľné.

Uvedená analýza založená na otvorenej devízovej pozícii má však niekoľko problémov, ktoré treba hlbšie preskúmať. Po prvé, uzavretá devízová pozícia ešte nevyklučuje nesúlad z hľadiska cudzích mien. V dôsledku nízkej korelácie medzi jednotlivými výmennými kurzami tak banka môže utrpieť stratu aj pri uzavretej devízovej pozícii. Na základe rozčlenenia devízovej pozície na jednotlivé meny možno vypočítať stratu (VaR), ktorá by nemala byť presiahnutá s 99% pravdepodobnosťou. Pritom sa predpokladá, že rozdelenie budúcich zmien výmenných kurzov možno simulovať rozdelením zmien počas uplynulého roka (250 pracovných dní) a že portfólio zostane nemenné počas 10 dní²⁰. Vypočítané VaR sú zobrazené na Grafe 65. Vo väčšine bánk VaR počas prvého polroka 2006 nepresahovala 1% vlastných zdrojov.

²⁰ Pri výpočte VaR boli simulované iba jednoduchové straty a získaná hodnota bola následne prenasobená $\sqrt{10}$.

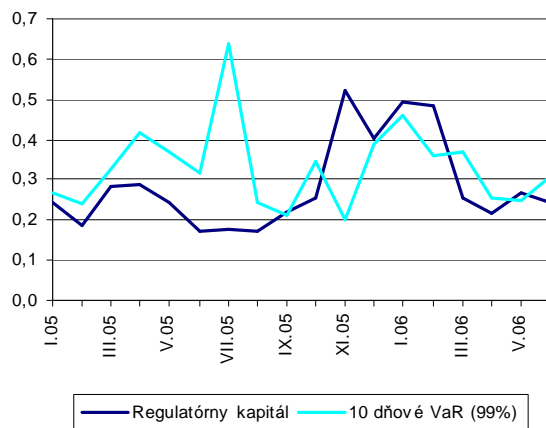
Graf 65 Vývoj 10-dňového VaR (99%)

- zdroj: NBS, vlastné výpočty
- údaje sú v mld. Sk
- v grafe sú zahrnuté všetky banky a pobočky zahraničných bánk

Výška regulatorného kapitálu, ktorý banky držali na krytie možných strát v dôsledku devízového rizika, približne zodpovedala VaR. Z dôvodu nízkeho vystavenia bánk devízovému riziku však v žiadnej banke nepresiahla 1% celkového kapitálu.

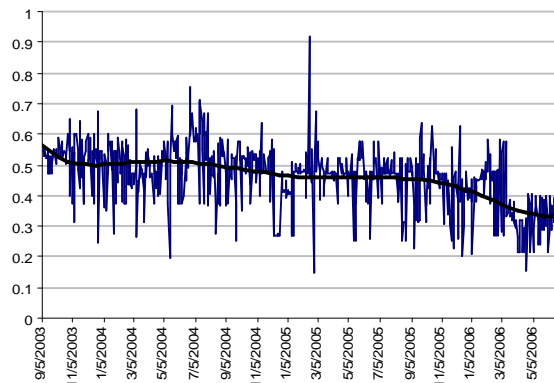
Graf 66 Porovnanie výšky VaR a regulatorného kapitálu

- zdroj: NBS, vlastné výpočty
- údaje sú v mld. Sk
- na grafe sú zobrazené hodnoty regulatorného kapitálu podľa Opatrenia NBS č. 4/2004 a výška VaR
- v grafe nie sú zahrnuté údaje za pobočky zahraničných bánk a bánk, ktoré na výpočet trhových rizík používajú vlastný model

Druhým problémom uvedenej analýzy je, že neberie do úvahy časové hľadisko súladu, resp. nesúladu aktív a pasív v jednotlivých menách. Hoci na túto analýzu nie sú k dispozícii spoľahlivé údaje, je možné predpokladať, že časť strednodobých alebo dlhodobých devízových úverov je financovaná krátkodobými devízovými prostriedkami z medzibankového trhu. Hoci pri zmene výmenného kurzu sa podľa účtovných postupov ihneď precenia oba nástroje, riziko môže spočívať v poklese likvidity devízového medzibankového trhu. Pri splatnosti devízových zdrojov sú banky nútené hľadať alternatívny spôsob zabezpečenia aktív (formou devízových pasív alebo menového derivátu), pričom zvýšenie rozpätia medzi nákupnou a predajnou cenou na devízovom trhu môže bankám spôsobiť stratu.

Graf 67 Vývoj cenového rozpätia ročných forwardových kontraktov SKK/EUR

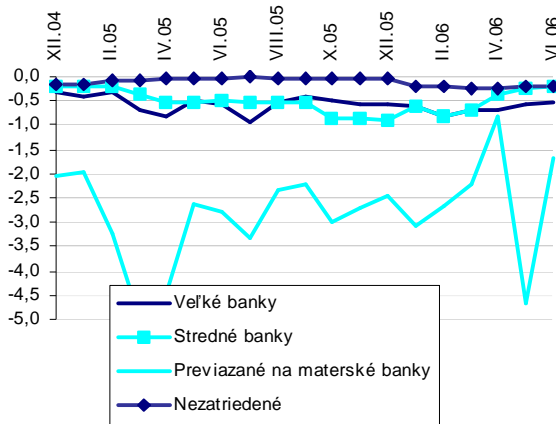
- zdroj: REUTERS
- údaje vyjadrujú percentuálny podiel rozpätia na forwardovom výmennom kurze

Výška tohto rozpätia, ktorá závisí do veľkej miery od likvidity trhu s daným nástrojom, vyjadruje vlastne transakčné náklady na obchodovanie s týmto nástrojom. Na druhej strane, rozpätie medzi nákupnou a predajnou kotáciou forwardových výmenných kurzov sa od roku 2004 postupne znižovalo. Vyššia likvidita je na trhoch s forwardami s kratšou dobou splatnosti, práve pri nástrojoch s dlhšou splatnosťou však bol nárast likvidity trhu

významnejší. Napríklad na trhu forwardových konverzií SKK/EUR sa toto podiel tohto rozpätia na hodnote forwardového kurzu medziročne znížil z 0,19% na 0,17% pri dvojmesačnej splatnosti, z 0,47% na 0,33% pri deväťmesačnej splatnosti a z 0,46% na 0,34% pri ročnej splatnosti. Pri samotnom kurze SKK/EUR nebola zaznamenaná výraznejšia zmena.

Vyššie uvedená analýza, konštatujúc malé vystavenie bankového sektora devízovému riziku zo súvahových operácií z dôvodu ich zabezpečovania menovými derivátmi, vynechala štyri typy nástrojov, ktoré majú banky v podsúvahách: prísľuby na poskytnutie, resp. prijatie úvery, prijaté, resp. poskytnuté záruky a (menové) opcie a prijaté hodnoty do úschovy.

Graf 68 Časový vývoj VaR pri zohľadnení úverových prísľubov a záruk

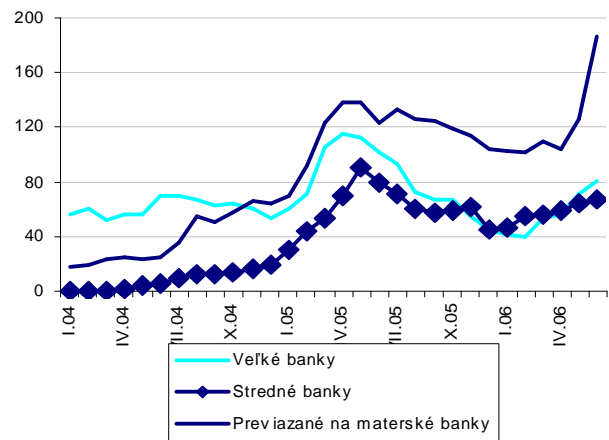
- zdroj: NBS, vlastné výpočty
- údaje sú v mld. Sk

V júni 2006 bolo 30% celkového objemu prísľubov na poskytnutie úveru a 95% objemu prísľubov na prijatie úveru v cudzej mene. Otvorená devízová pozícia z týchto úverových prísľubov bola dlhá a bola vo výške 19% bilančnej sumy bankového sektora. Banky ju zvyčajne nezaistovali. Keďže pri zmene výmenných kurzov sa nepreceňuje, nemá vplyv na kurzovú stratu alebo zisk. Na základe údajov o zaistovaní súvahových pozícií však možno

predpokladať, že banky tieto otvorené pozície pravdepodobne zaistia, ak prejdú do súvahy. Ide teda o rovnaký problém ako nesúlad devízových pozícií diskutovaný v predchádzajúcom odseku.

Rovnako neboli zaistované ani pozície vyplývajúce z prijatých resp. poskytnutých záruk v cudzích menách. Celkovo bola táto pozícia krátka na úrovni 3% aktív. V niektorých bankách však presahovala objem bilančnej sumy. Tu ide o prepojenie devízového a kreditného rizika: banky môžu byť vystavené devízovému riziku až vtedy, keď nastane kreditná udalosť.

Graf 69 Vývoj objemu podkladových nástrojov opcií

- údaje sú v mld. Sk
- zdroj: NBS

Menové opcie nie je možné zaradiť do analýzy z dôvodu nedostatku údajov o ich parametroch, keďže ide o nelineárne nástroje. Devízové pozície vyplývajúce z ich podkladových nástrojov boli v júni 2006 uzatvorené vo väčšine bánk. Možno teda predpokladať, že banky svoje pozície z opcií zaistujú uzatváraním opačných obchodov na medzibankovom trhu. Tento predpoklad potvrdzuje aj fakt, že asi 50% z celkového objemu podkladových nástrojov opčných kontraktov prislúcha obchodom so zahraničnými peňažnými finančnými

institúciami. To platí nie len pre bankový sektor ako celok, ale aj v rámci jednotlivých bánk.

Zatiaľ čo v druhom polroku 2005 objem opčných obchodov poklesol, v prvom polroku 2006 zaznamenal opätovný prudký rast.

Okrem nárastu objemu podkladových nástrojov menových opcií vzrástol aj objem podkladových nástrojov menových derivátov, najmä menových swapov. Veľkosť otvorenej devízovej pozície, ktorú tieto nástroje zabezpečujú, sa však významne nezmenila.

Okrem priameho vystavenia bánk devízovému riziku, ktoré sa javí zanedbateľné, sú banky vystavené vplyvu zmien výmenných kurzov aj nepriamo. Rastúci objem devízových úverov najmä podnikom a finančným spoločnostiam môže znamenať ohrozenie ich schopnosti splácať úvery pri oslabení domácej meny. Na podrobnejšiu analýzu tejto skutočnosti však nie sú k dispozícii relevantné údaje.

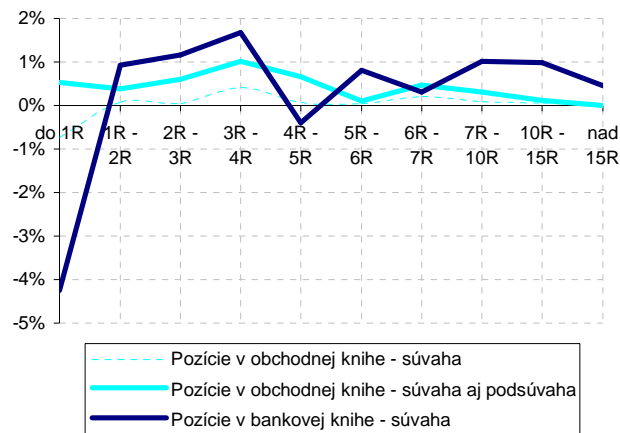
Úrokové riziko

Pri meraní úrokového rizika sa zameriame na citlivosť úrokových sadzieb vyjadrenú cez zmeny ekonomickej hodnoty všetkých úrokovito citlivých aktív a pasív. Na rozdiel od devízového rizika sa teda citlivosť nevyjadruje cez dopad na výsledok hospodárenia. Zmeny úrokových sadzieb by totiž mali priamy a okamžitý vplyv na výsledok hospodárenia banky iba z dôvodu precenenia aktív a pasív preceňovaných na reálnu hodnotu oproti zisku alebo strate. Precenenie aktív držaných na predaj by sa prejavilo iba v zmene výšky vlastného imania. Aktíva držané do splatnosti by sa neprecenili vôbec. Ak totiž banka drží aktívum do splatnosti, prípadná zmena reálnej hodnoty sa bude totiž postupne znižovať a v dobe splatnosti bude rovná nominálnej hodnote. Pri hodnotení úrokového rizika sa však berie do úvahy zmena v precenení na reálnu hodnotu všetkých aktív a pasív. Zmena čistej ekonomickej hodnoty bilancie sa preto

nemusí prejavovať vo výsledku hospodárenia. Ak banka napríklad poskytne úver s fixnou úrokovou sadzbou 5%, pri náraste trhových sadzieb klesne reálna hodnota tohto úveru, keďže banka bude inkasovať nižšie úrokové platby v porovnaní s trhovými úrokovými sadzbami. Čím je dlhšia fixácia úrokovej sadzby na úver, tým je výraznejší pokles reálnej hodnoty úveru. Táto zmena sa prejaví na poklese ekonomickej hodnoty, nie však na vykázanom výsledku hospodárenia (pokiaľ je úver vykazovaný v amortizovanej hodnote).

Tento prístup však nehovorí o dopade zmien úrokových sadzieb na čisté úrokové príjmy bánk. Pri zmene úrokových sadzieb totiž dochádza k postupnej zmene úrokových výnosov resp. nákladov na súvahových položkách s krátkou fixáciou úrokovej sadzby. Tento dopad sa priamo odrazí vo výsledku ziskov a strát. Nezohľadňuje sa ani možný dopad na úrokové marže bánk ani na možné zmeny dopytu klientov po úveroch alebo vkladoch, resp. čisté úrokové príjmy bánk.

Graf 70 Čistá pozícia úrokovito citlivých aktív a pasív

- na vodorovnej osi sú zobrazené doby zostatkovej fixácie, resp. zostatkovej splatnosti
- na zvislej osi sú podiely otvorených pozícií na celkovej bilančnej sume

Keďže v dlhších časových pásmach prevládajú aktíva nad pasívami, negatívny dopad na banky vyjadrený poklesom čistej ekonomickej hodnoty by mal nárast úrokových

sadzieb, najmä v dlhších časových pásmach. Celkovo by však bolo úrokové riziko bankového sektora v júni 2006 na nízkej úrovni. Aktíva ako aj pasíva vykazujú pomerne nízku úrokovú citlivosť, čo je dané ich nízkou duráciou.

Úroková citlivosť jednotlivých položiek aktív a pasív

Úroková citlivosť predstavuje simulovanú zmenu reálnej hodnoty jednotlivých položiek aktív a pasív pri paralelnom zvýšení úrokových sadzieb o 1 bázičný bod. Najvýraznejšiu citlivosť na strane aktív vykazovali položky s rozložením v dlhších časových pásmach - cenné papiere a úvery. Úroková citlivosť cenných papierov sa v druhom polroku 2005 zvýšila, v prvom polroku 2006 sa však znížila. Zníženie úrokovej citlivosti nastalo takmer vo všetkých bankách. Dôvodom je, že v prvom polroku 2006 relatívne veľkú časť (asi 43%) novoemitovaných štátnych dlhopisov tvorili dlhopisy s variabilným kupónom.

Na strane pasív boli citlivé najmä emitované cenné papiere, tie však netvorili významnú časť portfólia. Objemovo najväčšia položka, vklady klientov, vykazovala len malú citlivosť.

Tabuľka 12 Úroková citlivosť vybraných agregátov aktív a pasív bankového sektora v SKK

	VI.05	XII.05	VI.06
medzibankový trh a NBS - aktíva	-0.0007%	-0.0006%	-0.0007%
aktívne operácie s klientmi	-0.0095%	-0.0102%	-0.0119%
operácie s cennými papiermi	-0.0168%	-0.0203%	-0.0183%
medzibankový trh a NBS - pasíva	0.0052%	0.0047%	0.0036%
pasívne operácie s klientmi	0.0047%	0.0050%	0.0055%
ostatné pasívne operácie	0.0286%	0.0265%	0.0217%

- zdroj: NBS
- hodnoty v tabuľke vyjadrujú percentuálnu zmenu v hodnote úrokovu citlivých položiek aktív a pasív pri paralelnom zvýšení úrokových sadzieb o 1 bázičný bod

Riziko likvidity

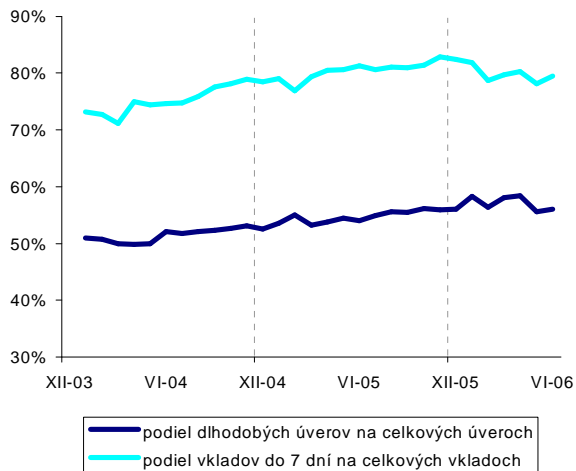
Faktory, ktoré ovplyvňovali riziko likvidity v roku 2005 sa v prvom polroku 2006 nezmenili. Na jednej strane ide o rozvíjanie klasickej bankovej činnosti, ktorá priamo vyplýva z časového nesúladu aktív a pasív, na druhej strane je silným faktorom medzibankový trh.

Riziko likvidity súvisí s prehlbovaním časového nesúladu medzi aktívami a pasívami. Nie je však možné jednoznačne povedať, do akej miery rast dlhodobých úverov znižuje likvidný vankúš v bankovom sektore. Podobne nie je možné vylúčiť, že presvedčenie bánk o dostatočnej výške likvidného vankúša podporuje rast dlhodobých úverov. Riziko likvidity v tomto prípade závisí od fungovania likvidného vankúša: jeho umiestenie a udržanie na dostatočnej úrovni aj za predpokladu, že subjekty, na ktoré sa vzťahuje, investujú do likvidných aktív v menšej miere.

Časový nesúlad aktív a pasív

Finančné sprostredkovanie takmer vždy vedie k časovému nesúladu pohľadávok a záväzkov sprostredkovateľa. Je to prirodzený dôsledok faktu, že sprostredkovanie sa netýka len objemov, ale aj splatností. Poskytovanie dlhodobých úverov domácnostiam a investičných úverov podnikom prehľbuje spomenutý časový nesúlad. Na druhej strane, rast podielu dlhodobých úverov klientom na celkových úveroch sa koncom roka 2005 zastavil. Podobne prestal rásť podiel vkladov do 7 dní na celkových vkladoch, čo je dôsledok rastu termínovaných vkladov reagujúcich na zmeny úrokových mier.

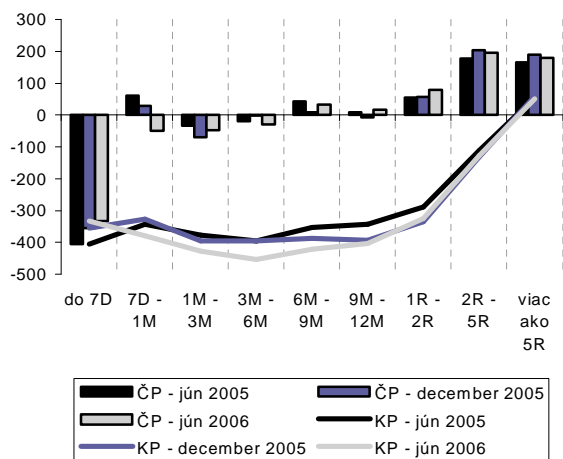
Graf 71 Úvery a vklady klientom podľa splatnosti

- zdroj: NBS

Časový nesúlad aktíva a pasív nesúvisí len s poskytovaním dlhodobých úverov a rastom zostatkov na bežných účtoch. Celkovú pozíciu ovplyvňuje najmä medzibankový trh a do veľkej miery aj cenné papiere. Priaznivou zmenou je zníženie veľmi krátkej pozície v najkratšom časovom pásme, ktorá nastala dôsledkom pomalšieho rastu pasív ako aktív v tejto splatnosti.

Graf 72 Čistá a kumulatívna súvahová pozícia bankového sektora

- zdroj NBS
 - údaje sú v mld. Sk
 - ČP – čistá pozícia
 - KP – kumulatívna pozícia

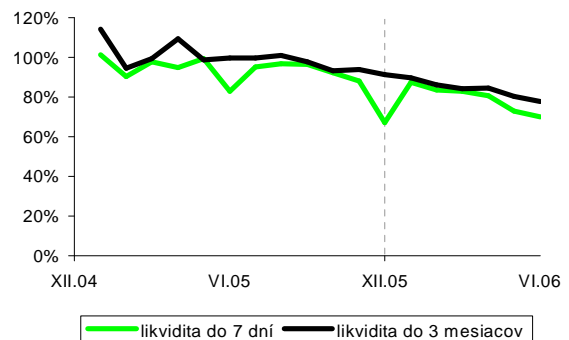
Opačná situácia je v ďalšom časovom pásme (od 7 dní do 1 mesiaca), kde pokles aktív s touto splatnosťou viedol k zmene dlhej pozície na krátku.

Kumulatívna súvahová pozícia v likvidite sa, aj napriek spomínanému zníženiu krátkej pozície do 7 dní, celkovo ešte viac znížila.

O prehlbovaní časového nesúladu v bilancii bánk svedčí aj zmena mediánov ukazovateľov likvidity do 7 dní a do 3 mesiacov.²¹ Ich postupný pokles je dôsledkom spomínaného vývoja.

Prevažovanie dlhodobých úverov (Graf 71), prehlbovanie časového nesúladu aktív a pasív (Graf 72) a pokles ukazovateľov likvidity (Graf 73) nevytvára celkový obraz o riziku likvidity v bankovom sektore. Nesúlad v splatnosti aktív a pasív nehovorí do akej miery sú banky tomuto riziku vystavené. Druhá časť informácie o riziku likvidity je v analýze likvidného vankúša.

Graf 73 Likvidita do 7 dní a do 3 mesiacov

- zdroj: NBS
 - graf zobrazuje medián ukazovateľov jednotlivých bánk okrem pobočiek a stavebných sporiteľní

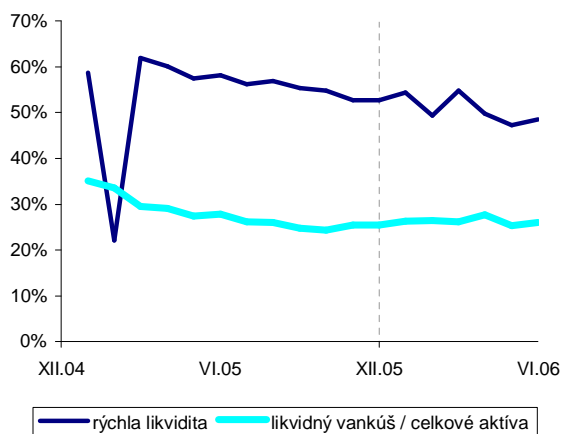
²¹ ukazovatele sú definované ako podiel likvidných aktív a volatilných zdrojov, kde likvidné aktíva zahŕňajú pokladničnú hotovosť, bežné účty banky v iných bankách a všetky pokladničné poukážky a štátne dlhopisy, na ktoré nebolo zriadené záložné právo, vrátane tých, ktoré banka získala v obrátených REPO obchodoch všetky pohľadávky voči klientom a bankám so zostatkovou splatnosťou do 7 dní, resp. do 3 mesiacov a volatilné zdroje sú súčtom záväzkov voči bankám a klientom do 7 dní, resp. do 3 mesiacov.

Likvidný vankúš

Aj preto ostáva obchodovanie domácich bánk medzi sebou, so zahraničnými bankami a s Národnou bankou Slovenska a investície do niektorých typov cenných papierov zrejme najvýznamnejším faktorom rizika likvidity. Medzibankové obchody, vďaka ich krátkej splatnosti a niektoré typy cenných papierov, vďaka ich likvidite, tvoria ochranný vankúš rizika likvidity.

Problémom likvidného vankúša je jeho slabá aplikácia v prípade systémového rizika. Samotná likvidita vankúša totiž vyplýva z predpokladu obchodovania s danými nástrojmi. V prípade systémového ohrozenia bankového sektora je ohrozená aj ochota bánk obchodovať.

Graf 74 Rýchla likvidita a podiel likvidných aktív na celkových aktívach

- zdroj: NBS

Pre potreby tejto analýzy sme likvidný vankúš definovali ako súčet objemu prostriedkov na domácom medzibankovom trhu a čistých pozícií domácich bánk voči NBS²² voči zahraničným bankám²³ a voči ústrednej

²² čistá pozícia voči NBS = objem poskytnutých úverov a vkladov NBS a nakúpených pokladničných poukážok NBS znížený o objem prijatých vkladov a úverov od NBS

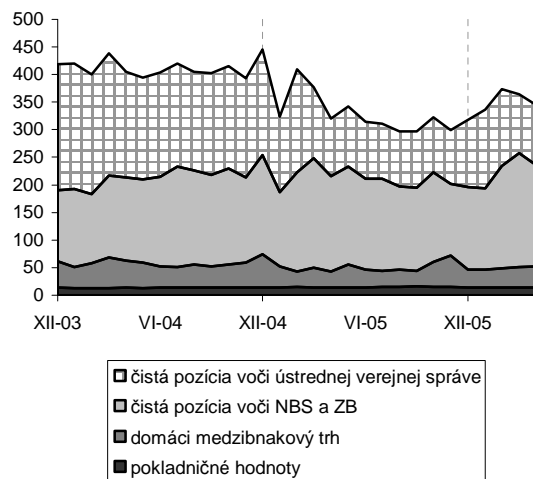
²³ čistá pozícia voči zahraničným bankám = objem poskytnutých úverov a vkladov zahraničných bánk

štátnej správe²⁴. Do súčtu neboli zahrnuté napríklad úverové linky domácich bánk na ich materské banky, z dôvodu podstavu likvidity v eurozóne.

Medián ukazovateľa rýchlej likvidity mal celkovo klesajúcu tendenciu, pokles podielu likvidného vankúša na celkových aktívach sa koncom minulého roka zastavil. Zachovanie podielu likvidného vankúša na celkových aktívach nastalo dôsledkom zníženia krátkej pozície domácich bánk voči zahraničným bankám (o 52 mld. od decembra 2005 do júna 2006 – domáce banky prijali menej vkladov a poskytli viac úverov zahraničným bankám), zatiaľ čo dlhá pozícia domácich bánk voči NBS sa znížila len o 1 mld. Sk.

Pre bankový sektor je podstatné, že podiel likvidného vankúša sa v prvej polovici roku 2006 držal na relatívne stabilnej úrovni.

Graf 75 Zloženie likvidného vankúša

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk
- ZB – zahraničné banky

znižený o objem prijatých vkladov a úverov od zahraničných bánk

²⁴ čistá pozícia voči ústrednej štátnej správe = štátne dlhopisy + štátne pokladničné poukážky – vklady ARDAL-u

Stresové testovanie

V predchádzajúcej časti bolo identifikovaných niekoľko rizík, ktorým je bankový sektor vystavený. Táto časť je preto zameraná najmä na odhad citlivosti bánk v prípade extrémnych, ale stále možných zmien trhových podmienok z hľadiska týchto rizík.

Simulácia dopadov kreditného rizika ukázala, že pre väčšinu bánk by nárast zlyhaných úverov ani o niekoľkonásobok najvyšších medzimesačných zmien z minulosti nespôsobil zníženie kapitálovej primeranosti pod úroveň 8%. Analogický záver platí aj pre scenár, pri ktorom bol by bankám zlyhávali úvery zodpovedajúce podielu zlyhaných úverov v portfóliu aplikovaného na priemerný medzimesačný nárast objemu úverov.

Z pohľadu likvidity sa ako najrizikovejším scenárom javí neočakávaný výber veľkého podielu vkladov klientov alebo odliv prostriedkov zo zahraničných bánk. Súvisí to s rastúcou závislosťou niektorých bánk pri financovaní dlhodobých málo likvidných aktív potenciálne vysoko volatilnými zdrojmi. Pri odhade citlivosti na oba scenáre možno konštatovať, že pri výbere 20% vkladov klientov alebo 90% vkladov nerezidentských bánk by stále vo väčšine bánk bola výška likvidného vankúša dostatočná. Vo viacerých bankách by však došlo k relatívne veľkej zmene v jednotlivých ukazovateľoch likvidity (v porovnaní s historickými údajmi).

Stresové testovanie extrémnych dopadov trhových rizík potvrdzuje, že vystavenie bankového sektora týmto rizikám je pomerne nízke. Vo väčšine bánk by ani simulované extrémne znehodnotenie alebo posilnenie koruny voči euru a následne voči ostatným menám o 15% po dobu 10 dní nespôsobili stratu presahujúcu 1% vlastných zdrojov. Dopady zmien úrokových sadzieb by boli nepriaznivejšie, najmä v niektorých bankách kvôli vysokému objemu cenných papierov s dlhou fixáciou v bankovej knihe. Väčšina bánk by bola vystavená negatívnemu dopadu pri raste úrokových sadzieb.

Kreditné riziko

Pri kreditom riziku ako najvýznamnejšom riziku v podnikaní bánk ide v podstate o analýzu citlivosti kapitálovej primeranosti na zmeny v kvalite portfólia úverov, ktoré sú odvodené od istých predpokladov a od vývoja tejto kvality v minulosti. Pri tom sa využívajú dva typy predpokladov, ktoré vedú k dvom stresovým scenárom:

Scenár 1: Zmrazenie úverovej aktivity bánk (credit crunch)

Prvý scenár simuluje podstatné zhoršenie finančnej situácie klientov bánk. Z tohto dôvodu sa predpokladá, že banky v nasledujúcom období výrazne obmedzia poskytovanie nových úverov. V scenári sa preto nemení hodnota rizikovo vážených aktív. Predpokladá sa, že nárast zlyhaných úverov bude zapríčinený výhradne prechodom už existujúcich úverov z kategórie nezlyhaných do kategórie zlyhaných, čo bude

dôsledkom uvedeného zhoršenia finančnej situácie podnikov a domácností.

Pri tomto scenári sa vypočíta najväčší percentuálny medzimesačný nárast hodnoty zlyhaných úverov (Δ) počas prvého polroka 2006. Stresové testovanie potom vychádza z predpokladu, že takýto nárast, upravený multiplikátorom M , nastane aj v nasledujúcom období. Hodnota klasifikovaných úverov pre nasledujúce obdobie sa potom vypočíta nasledovne:

$$NPL_{t+1} = NPL_t * (\Delta * M + 1),$$

Pri simulácii sa predpokladá, že tento nárast zlyhaných úverov sa celý premietne do straty, o ktorú sa znížia vlastné zdroje banky.

Pri interpretácii výsledkov tohto scenára si treba uvedomiť dva základné predpoklady – 100% tvorba opravných položiek na každý úver, ktorý sa dostane do kategórie zlyhaných a odpočítanie nákladov na tieto opravné položky

v plnej výške z vlastných zdrojov.²⁵ Okrem toho je významným obmedzením tohto stresového scenára zmena opatrenia o zatriedovaní majetku a záväzkov dôsledku prechodu bánk účtovanie podľa IAS/IFRS od 1. januára 2006, ktorá dovoľuje vypočítať hodnotu Δ iba z údajov za prvý polrok 2006. Aj počas tohto obdobia sa však v bankách mohli uskutočňovať dodatočné presuny v jednotlivých kategóriách úverov, ktoré nesúviseli so skutočnou zmenou ich kvality, ale boli dôsledkom uvedenej legislatívnej zmeny.

Scenár 2: Poskytovanie úverov s vyššou mierou zlyhania

Druhý scenár vychádza z rastúceho konkurenčného tlaku spojeného s relatívne vysokou dynamikou rastu úverov. Simuluje teda situáciu, keď banky v snahe zvyšovať trhovú podiel poskytujú celkovo viac úverov, pričom sa zvýši podiel úverov poskytnutých menej solventným klientom. V budúcnosti to vedie k ich zlyhávaniu pri splácaní úverov, ktorého dôsledkom je vyšší podiel zlyhaných úverov v portfóliu novoposkytnutých úverov.

V prvom kroku sa vypočíta maximálny podiel zlyhaných úverov na celkových úveroch v prvom polroku 2006. Tento podiel zlyhaných úverov je východiskom pre odhad podielu zlyhaných úverov z novoposkytnutých úverov v budúcnosti. Ich vzťah vyjadruje koeficient M_1 , ktorým sa simuluje zvýšenie tohto podielu.

Ďalším predpokladom je pokračovanie rastu celkového objemu úverov, ktorých priemerné medzimesačné absolútne zmeny sa násobia koeficientom M_2 . Tento rast úverov zároveň vstupuje do zvýšenia rizikovo vážených aktív, a to so 100% rizikovou váhou. Multiplikátor M_2 možno interpretovať ako zvýšenie úverovej aktivity banky, ale ekvivalentne aj ako predĺženie časového obdobia, počas ktorého zostane

stresový scenár v platnosti. Následne sa vypočíta objem NPL_{t+1} pomocou vzťahu

$$NPL_{t+1} = NPL_t + \text{Max} \left\{ \left(M_1 * \max_i \frac{NPL_i}{úhrn_i} \right) * \left(M_2 * \frac{1}{11} \sum_{j=aug05}^{jún06} úhrn_j - úhrn_{j-1} \right), 0 \right\},$$

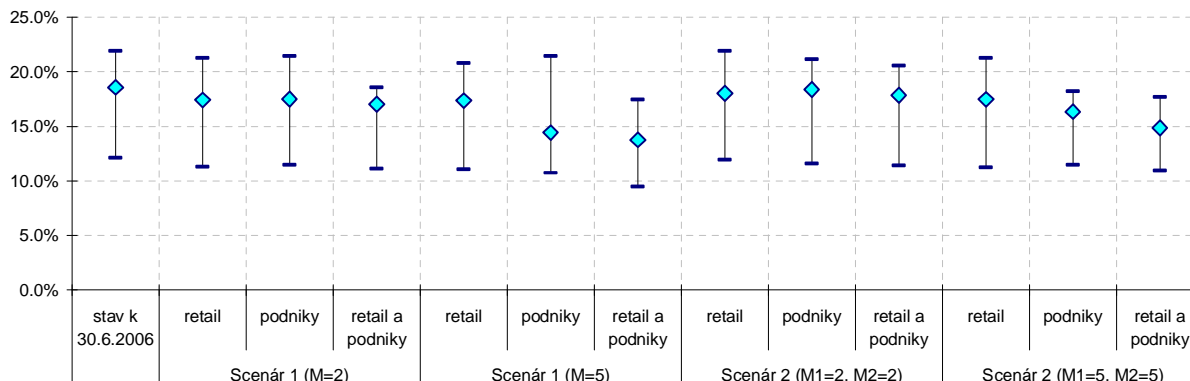
kde $úhrn_t$ označuje celkový objem úverov v čase t .

Pri výpočte dopadu tohto stresového scenára na kapitálovú primeranosť sa znížia vlastné zdroje banky. Pritom sa opäť predpokladá, že hodnota, o ktorú sa zlyhané úvery zvýšia, sa prejaví ako strata (LGD = 100%). Zároveň vzrastie objem rizikovo vážených aktív, a to za predpokladu, že novoposkytnuté úvery majú rizikovú váhu 100%.

Okrem predpokladov uvedených pri prvom scenári treba pri interpretácii výsledkov vziať do úvahy aj predpoklad, že podiel zlyhaných úverov, ktorý je výsledkom riadenia kreditného rizika v minulosti, sa využíva pri odhade zlyhaných úverov v súčasnosti. Tento predpoklad však nemusí byť správny, pokiaľ sa v banke zmenilo riadenie kreditného rizika, alebo na druhej strane pokiaľ banka odpredala alebo odpísala časť svojich zlyhaných pohľadávok.

²⁵ Tu sa neberie do úvahy, že banka počas prvého polroka 2006 vytvorila istý zisk, ktorý sa nezapočítava do objemu vlastných zdrojov, ale je schopný pokryť stratu alebo jej časť spôsobenú zlyhaním úverov. Dôvodom tohto postupu je, že veľkosť zisku závisí od sledovaného obdobia, a preto by pri jeho započítaní výsledky napr. za jún a december neboli vzájomne porovnateľné.

Graf 76 Porovnanie dopadov jednotlivých scenárov kreditného rizika na rozloženie kapitálovej primeranosti v sektore

- zdroj: NBS
- na grafe je zobrazený dolný kvartil, medián a horný kvartil rozloženia odhadovaných hodnôt kapitálovej primeranosti v sektore po aplikovaní jednotlivých scenárov

Dopady stresových scenárov kreditného rizika

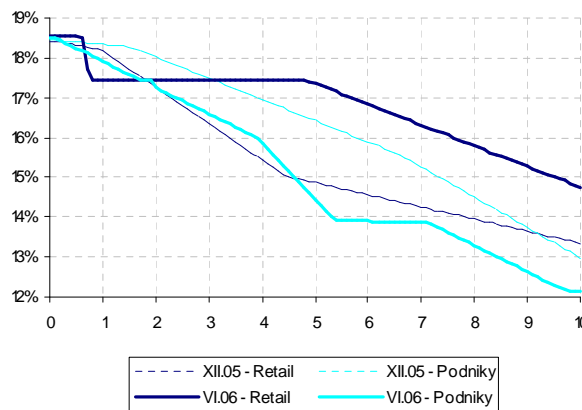
Pri každom scenári sa sledoval ich dopad vzhľadom na najvýznamnejšie portfóliá – úvery retailu a podnikom. Ako vyplýva z popisu scenárov, časové obdobie, za ktoré môžu nastať uvažované zmeny v kapitálovej primeranosti, je jeden mesiac. Na Grafe 76 sú zobrazené dopady oboch scenárov vždy v dvoch verziách – miernej (multiplikátory majú hodnotu 2) a krízovej (multiplikátory majú hodnotu 5).

Z výsledkov pre prvý scenár vyplýva, že ak vychádzame z minulých hodnôt nárastu zlyhaných úverov počas prvého polroka v jednotlivých bankách, na väčšinu bánk by ani niekoľkonásobné zvýšenie medzimesačného nárastu objemu klasifikovaných pohľadávok nemalo výrazný dopad. Takýto výsledok je však žiaduci, keďže opačný prípad by znamenal, že zopakovanie najväčšieho nárastu zlyhaných úverov (príp. niekoľkonásobne zväčšené) by banke spôsobilo významné zníženie kapitálovej primeranosti, a to už v časovom období jedného mesiaca.

Celkovo možno povedať, že z hľadiska porovnania dopadov prvého scenára v decembri 2005 a v júni 2006 sa jeho dopad v portfóliu retailových úverov znížil. Na druhej strane,

v portfóliu úverov poskytnutých podnikom sú tieto dopady významnejšie.

Graf 77 Porovnanie dopadov scenára 1 na medián kapitálovej primeranosti v júni 2006 a v decembri 2005

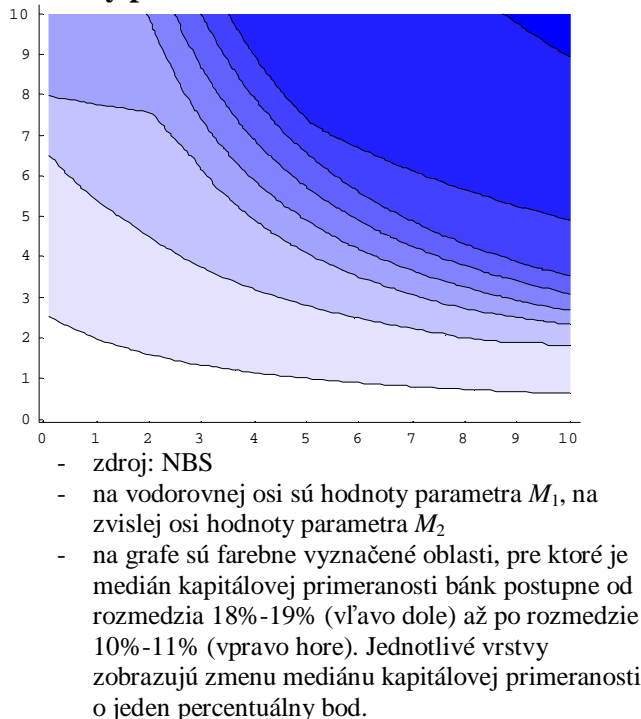
- zdroj: NBS
- na vodorovnej osi sú hodnoty parametra M
- na zvislej osi sú mediány rozloženia odhadovaných hodnôt kapitálovej primeranosti v sektore po aplikovaní scenára 1

Záveru vyplývajúce z aplikácie druhého scenára sú odlišné od záverov uvedených pri prvom scenári. Je ťažké porovnať celkový dopad na bankový sektor s dopadom prvého scenára, keďže ide o iný pohľad na meranie citlivosti na

kreditné riziko. Odlišná je aj skupina bánk, ktoré by boli tomuto scenáru vystavené najviac.

Hoci dopad scenára pri jednomesačnom časovom horizonte je zanedbateľný, pri dvanásťmesačnom období ($M_2=12$) by v niektorých bankách klesla simulovaná hodnota kapitálovej primeranosti na hranicu 8% pre $M_1=2$, a $M_1=3$. Znamená to, že ak by v týchto bankách počas jedného roka zlyhávali úvery, ktorých podiel by zodpovedal dvojnásobku, resp. trojnásobku aktuálnej hodnoty zlyhaných úverov a ak by na tieto úvery banky tvorili opravné položky v 100% výške, dostali by sa na hranicu 8%-nej kapitálovej primeranosti.

Graf 78 Dopad scenára 2 na medián kapitálovej primeranosti pre jednotlivé hodnoty parametrov M_1 a M_2

Riziko likvidity

Testovanie rizika likvidity sa spája s osobitnými obmedzeniami. Typickým problémom je nejednoznačnosť prepojenia rizika likvidity s kapitálovou primeranosťou. Aj keď pri probléme s likviditou banke vzniká strata (napríklad rýchlym predajom cenných papierov),

nie je jednoduché takúto situáciu simulovať. Scenáre tiež neberú do úvahy existujúce úverové linky na iné banky a materskú banku alebo jadro vkladov.

Testovaná preto nebola kapitálová primeranosť, ale tri vybrané ukazovatele likvidity (ukazovateľ rýchlej likvidity, ukazovateľ likvidity do 7 dní a je ukazovateľ likvidity do 3 mesiacov)²⁶. Každý ukazovateľ je vypočítaný ako podiel likvidných aktív a volatilných zdrojov v príslušnej kategórii. Veľkosť šoku bola posudzovaná vzhľadom na absolútnu hodnotu priemernej medzimesačnej zmeny týchto ukazovateľov. Analogicky ako pri kreditnom riziku nie je cieľom kvantifikácia dopadov. Ide skôr o identifikáciu bánk, na ktoré by mali jednotlivé scenáre najhorší dopad, spolu s krátkou analýzou dôvodov. Zároveň je možné určiť banky, v ktorých nastali počas prvého polroka 2006 výraznejšie zmeny (negatívne alebo pozitívne).

Pre stresové testovanie rizika likvidity boli zvolené tri základné scenáre. Prvé dva sú štandardné, v rôznych obmenách používané centrálnymi bankami v EÚ. Tretí sa snaží reflektovať situáciu v slovenskom bankovom sektore.

Scenár 1: Pokles hodnoty štátnych dlhopisov o 10%

Ide o jednoduchú simuláciu, keď je hodnota štátnych dlhopisov a pokladničných poukázok v portfóliu banky (s výnimkou cenných papierov, ktoré banka získala ako kolaterál v REPO obchodoch) znížená vo všetkých troch ukazovateľov o 10%. Jedným z dôvodov pre pokles hodnoty štátnych dlhopisov môže byť zvýšenie úrokových mier.

Scenár 2: Pokles vkladov klientov o 20%

Ide o neočakávaný výber časti vkladov klientov. O túto hodnotu je znížený objem

²⁶ Definícia ukazovateľov je uvedená v časti Riziko likvidity.

likvidných aktív. Pri pasívach sa predpokladá, že prostriedky klientov sa znížia rovnomerne vo všetkých časových pásmach. Volatilné zdroje sú preto znížené o 20% všetkých záväzkov voči klientom (pri prvom ukazovateli), resp. o 20% záväzkov voči klientom so zostatkovou splatnosťou do 7 dní (pri druhom ukazovateli) a do 3 mesiacov (pri treťom ukazovateli).

Scenár 3: Odliv krátkodobého kapitálu z bankového sektora z externých dôvodov

Ide o simuláciu situácie, keď sa investori rozhodnú výrazne znížiť pozície v slovenských bankách bez ohľadu na domáce podmienky. V zjednodušenej podobe ide o pokles vkladov nerezidentských bánk o 90%. Takáto situácia by mohla nastať napríklad jednoduchým rozhodnutím investorov investovať svoje krátkodobé prostriedky na iných, výnosnejších trhoch.

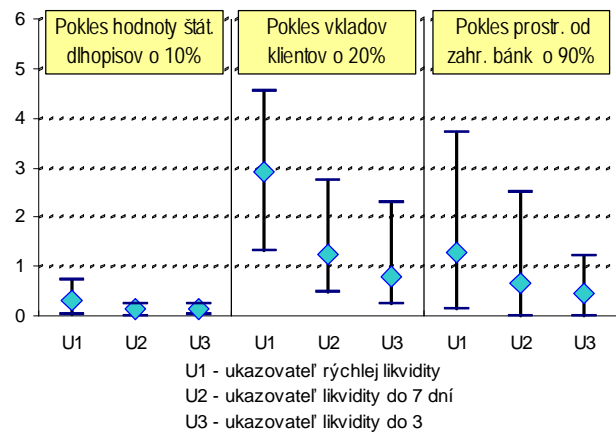
Pri aplikovaní scenára sú likvidné aktíva znížené o 90% hodnoty vkladov od nerezidentských bánk. Pri pasívach sa predpokladá, že ako prvé odchádzajú zdroje s najkratšou zostatkovou splatnosťou, preto sa uvedený objem (90% vkladov zahraničných bánk) odpočítava aj od volatilných zdrojov, najviac však do výšky bežných účtov bánk (pri prvom ukazovateli), resp. do výšky vkladov bánk so splatnosťou do 7 dní (pri druhom ukazovateli) a do 3 mesiacov (pri treťom ukazovateli).

Keďže samotnú hodnotu uvedených ukazovateľov možno využiť na posúdenie likvidity iba v obmedzenej miere, výsledky stresového testovania sú zamerané na percentuálne a nie absolútne zmeny ukazovateľov. Významnosť scenára bola určená porovnaním dvoch hodnôt. Prvou bola percentuálna zmena hodnoty ukazovateľa z dôvodu aplikovania scenára vzhľadom na hodnotu k 30. júnu 2006. Druhou bola priemerná medzimesačná percentuálna zmena hodnoty toho istého ukazovateľa v období počas druhého polroka 2005 a prvého polroka 2006. Týmto prístupom bolo vylúčené, aby bola zmena

ukazovateľa dosiahnutá v určitom scenári pokladaná za významnú, ak bola na podobnej úrovni, ako jeho obvyklé medzimesačné zmeny.

Prvý scenár nemá na banky významný dopad. Pokles hodnoty štátnych dlhopisov o 10% by sa najviac prejavil v bankách s vysokým podielom štátnych cenných papierov na bilančnej sume. Na druhej strane, vďaka vysokému podielu štátnych dlhopisov dosahujú práve tieto banky najstabilnejšie hodnoty ukazovateľov likvidity s nízkou priemernou medzimesačnou zmenou.

Graf 79 Porovnanie dopadov jednotlivých scenárov rizika likvidity

- zdroj: NBS
- na grafe je zobrazený dolný kvartil, medián a horný kvartil rozloženia podielu zmien v ukazovateľoch likvidity po aplikovaní jednotlivých scenárov k priemerným medzimesačným zmenám v období počas druhého polroka 2005 a prvého polroka 2006

Scenár výberu 20% vkladov klientov by mal najväčší vplyv najmä na stredne veľké banky. Dôvodom je, že stredne veľké banky majú vyšší podiel úverov poskytnutých klientom na bilančnej sume, čo znižuje podiel likvidných aktív. Zdroje stredne veľkých bánk sú navyše krátkodobé, preto je práve táto skupina bánk najcitlivejšia na tento scenár.

Scenár 2 by mal najväčší dopad na ukazovateľ rýchlej likvidity (Graf 79). Je to však spôsobené najmä definíciou tohto ukazovateľa, keďže za volatilné zdroje sú považované všetky vklady

klientov. V skutočnosti sú však výsledky scenára z pohľadu tohto ukazovateľa analogické ako z pohľadu zvyšných dvoch ukazovateľov. Výnimkou sú práve skupina stavebných sporiteľní, v ktorej by mal neočakávaný výber 20% vkladov klientov napriek ich dlhodobému charakteru relatívne veľký dopad na ukazovateľ rýchlej likvidity.

Cieľom hodnotenia dopadu poklesu vkladov nerezidentských bánk o 90% je vlastne identifikovať banky, ktoré z vkladov nerezidentských bán financujú nelikvidné aktíva. V týchto bankách by objem likvidných aktív nestačil na krytie výberu 90% objemu vkladov nerezidentských bán.

Možno však konštatovať, že na bankový sektor ako celok by mal väčší dopad scenár výberu 20% vkladov klientov.

Devízové riziko

Pri stresovom testovaní devízového rizika použijeme dva prístupy tvorby stresových scenárov:

- prístup založený na predpoklade zopakovania historicky „najhorších“ zmien vo výmenných kurzoch v stanovenom období,
- prístup založený na simulovaných zmenách výmenných kurzov, pričom simulácia je založená na expertnom odhade vývoja jedného kurzu a vzájomných korelácií medzi výmennými kurzami odhadnutých z historických dát.

Stresové testovanie je založené na kvantifikácii veľkosti straty vypočítanej ako súčin predpokladanej zmeny výmenného kurzu a hodnoty otvorenej pozície a následnej zmeny ukazovateľa kapitálovej primeranosti po odpočítaní tejto straty z vlastných zdrojov.

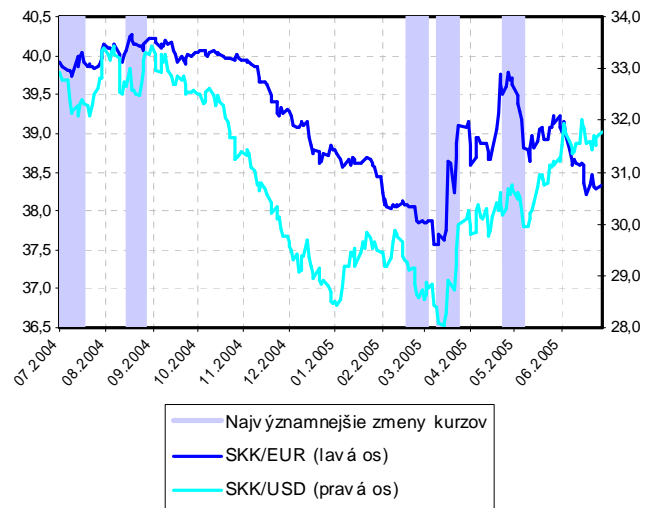
Scenár 1 až 3: Historicky „najhoršie“ zmeny kurzov

Tento prístup tvorby stresových scenárov je založený výlučne na historickom vývoji výmenných kurzov (v čase od 1. júla 2004 do 30. júna 2006) v sledovanom období počas 10

pracovných dní. Zvolená doba 10 dní pritom zohľadňuje predpoklad, že v prípade náhlych a výrazných zmien výmenných kurzov nebudú pozície uzatvorené ihneď. Pri výpočte straty k danému dňu sa potom predpokladá, že „najhoršie“ relatívne zmeny kurzov sa zopakujú počas nasledujúcich 10 dní.

Prvou možnosťou je zvoliť sledované obdobie 10 dní rovnako pre celý bankový sektor. Je zvolené tak, že v dôsledku zmeny kurzov rovnakej ako v tomto období by bankový sektor ako celok utrpel najväčšiu stratu. V tomto prípade by bankový sektor ako celok dosiahol najväčšiu stratu pri zopakovaní vývoja kurzov v období od 7. marca 2006 do 20. marca 2006 (scenár 1), resp. v období od 14. apríla 2005 do 28. apríla 2005 (scenár 2). V oboch obdobiach prišlo k výraznejšiemu oslabeniu slovenskej meny voči EUR (o 3,7%, resp. 2,8%) aj USD (o 7,1%, resp. 3,0%). Dopady oboch scenárov na rozloženie kapitálovej primeranosti bánk zobrazuje Graf 81.

Graf 80 Vývoj kurzu EUR a USD v roku 2005

- zdroj: NBS

Druhou možnosťou je zvoliť sledovanie obdobia 10 dní individuálne pre každú banku (scenár 3). Pre každú banku teda bolo vybrané obdobie 10 dní, počas ktorého nastala taká zmena výmenných kurzov, ktorá by banke spôsobila najväčšiu stratu. Hoci výsledky tohto stresového

scenáru nemožno agregovať za celý bankový sektor, tento prístup môže slúžiť ako doplnenie výpočtu VaR. Zatiaľ čo VaR udáva predpokladanú stratu, ktorá by na základe historického vývoja výmenných kurzov nemala byť prekročená s 99%-nou pravdepodobnosťou, uvedený stresový scenár hovorí o možnej strate v prípade zopakovania toho historického vývoja, ktorý by bol v súčasnosti najnepriaznivejší.

Scenár 4 a 5: Simulované zmeny kurzov so zohľadnením korelácií

Prirodzenou nevýhodou stresových scenárov vychádzajúcich výlučne z pozorovania historického vývoja kurzov je ich obmedzená možnosť predikovať budúci vývoj. Toto

obmedzenie ešte viac vystupuje do popredia v prípade snahy o predikovanie extrémnych udalostí, pretože ich výskyt v historických údajoch je príliš zriedkavý. Preto je nevyhnutné vytvárať stresové scenáre aj na základe simulácií, resp. predpokladoch o vývoji výmenných kurzov. Potom však treba riešiť otázku, ako sa zmena v jednom výmennom kurze prejaví v odhadovaných zmenách ostatných kurzov. Do úvahy treba vziať vzájomné korelácie medzi kurzami, tie však môžu byť v obdobiach výrazných zmien kurzov (tzv. hektické obdobia) iné ako korelácie odhadované z historického vývoja.

Tabuľka 13 Odhady korelácií medzi výmennými kurzami a simulované zmeny kurzov použité pri stresovom testovaní (scenáre 4 a 5)

	CHF	CZK	DKK	EUR	GBP	HUF	JPY	PLN	SEK	SIT	USD
korelácia v pokojnom období	72%	28%	98%		44%	17%	36%	5%	50%	84%	36%
korelácia v hektickom období	94%	68%	99%		81%	41%	76%	28%	86%	98%	71%
odhad. zmena pri oslabení koruny voči euru o 5%	4.9%	2.8%	4.9%	5.0%	4.4%	2.2%	4.7%	1.4%	4.5%	4.8%	4.9%
odhad. zmena pri posilnení koruny voči euru o 5%	-5.0%	-2.6%	-4.9%	-5.0%	-4.5%	-2.5%	-5.2%	-1.6%	-4.5%	-4.9%	-5.5%
odhad. zmena pri oslabení koruny voči euru o 15%	14.8%	8.3%	14.7%	15.0%	13.4%	6.8%	14.7%	4.3%	13.5%	14.6%	15.3%
odhad. zmena pri posilnení koruny voči euru o 15%	-14.9%	-8.1%	-14.7%	-15.0%	-13.5%	-7.1%	-15.2%	-4.5%	-13.4%	-14.6%	-15.9%

- zdroj: NBS

Pri odhade korelácie v hektických obdobiach odhadneme z historického vývoja logaritmov relatívnych zmien výmenných kurzov v rokoch 2002 – 2005 na základe nasledujúceho modelu:

$$\ln\left(\frac{eur_t}{eur_{t-1}}\right) \sim w N(m_{eur}, s_{eur}) + (1-w) N(\tilde{m}_{eur}, \tilde{s}_{eur})$$

kde eur_t je výmenný kurz EUR/SKK v období t . Predpokladá sa, že logaritmy zmien kurzu EUR sú s pravdepodobnosťou w z pokojného obdobia (simulované normálnym rozdelením) a s pravdepodobnosťou $1 - w$ z hektického obdobia (simulované iným normálnym rozdelením s väčšou štandardnou odchýlkou), ktoré je zastúpené menej

a vyznačuje sa náhlymi zmenami v hodnote výmenných kurzov a skokovým nárastom volatility. Parametre uvedeného modelu (vrátane pravdepodobnosti w pokojného obdobia) boli odhadnuté z historických údajov časového radu výmenných kurzov v rokoch 2002 až 2005. Uvedený model následne umožňuje vypočítať podmienené korelácie medzi výmennými kurzami za predpokladu, že údaje sú z hektického obdobia, čo môžeme pri simulácii extrémnych zmien predpokladať.²⁷

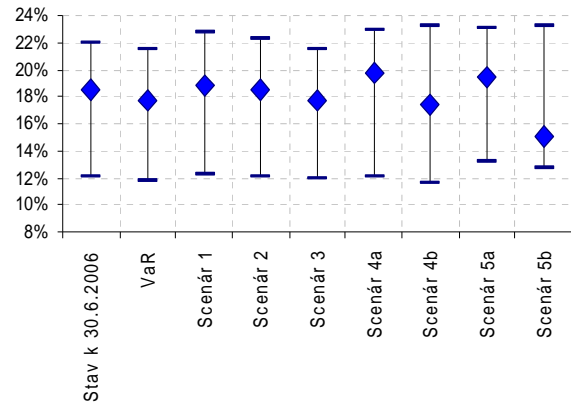
²⁷ Popis uvedenej metódy možno nájsť v článku Jurča, P. – Rychtárík, Š.: Stresové testovanie slovenského bankového sektora, Biatec 04/2006, NBS a v Správe o výsledkoch analýzy slovenského finančného sektora za rok 2005.

Ako je uvedené v časti Devízové riziko, väčšina bánk má prakticky uzatvorenú devízovú pozíciu, pokiaľ do nej nezhrňame otvorenú pozíciu zo záruk a prísľubov na poskytnutie, resp. prijatie úveru evidovaných v podsúvahe. Stresové testovanie ukazuje, že ani extrémne znehodnotenie alebo posilnenie slovenskej koruny voči euru a následne voči všetkým ostatným menám by pre väčšinu bánk neznamenal kurzovú stratu väčšiu ako 1% vlastných zdrojov. V žiadnej banke by kapitálová primeranosť neklesla pod hranicu 8%.

Hoci z Grafu 81 možno usúdiť, že na bankový sektor ako celok by malo negatívny dopad skôr posilňovanie slovenskej koruny, je to z dôvodu vyšších strát menšej skupiny bánk. Pri posilnení koruny o 15% by totiž až 12 bánk zaznamenalo zisk. Čo sa týka pobočiek zahraničných bánk, pri ktorých dopad nemožno skúmať pomocou zmeny hodnoty ukazovateľa kapitálovej primeranosti, v väčšine pobočiek by strata ani v extrémnom scenári nepresiahla 0,5% bilančnej sumy.

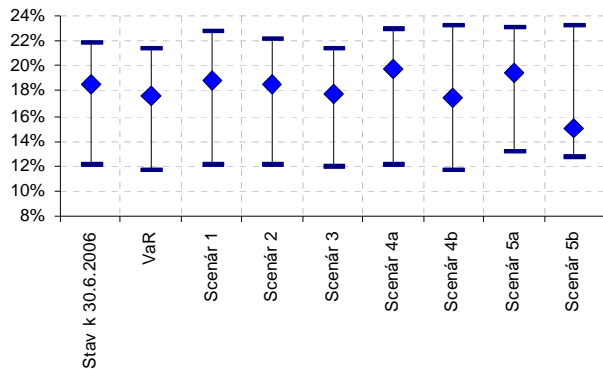
Situácia by však bola odlišná v prípade, ak do výpočtu otvorenej devízovej pozície zahrnieme aj podsúvahové pohľadávky a záväzky z úverových prísľubov a záruk. V niektorých bankách by došlo k výraznému poklesu kapitálovej primeranosti. V skutočnosti však strata z týchto operácií by sa neprejavila ako kurzová strata v účtovníctve.

Graf 81 Porovnanie dopadov jednotlivých scenárov devízového rizika na rozloženie kapitálovej primeranosti v sektore pri zohľadnení záruk a úverových prísľubov

- zdroj: NBS
- na grafe je zobrazený dolný kvartil, medián a horný kvartil rozloženia odhadovaných hodnôt kapitálovej primeranosti v sektore po aplikovaní jednotlivých scenárov
- z výpočtu boli vylúčené pobočky zahr. bánk
- popis scenárov:
 - Scenáre 1 a 2: vývoj kurzov v období od 7.3.2006 do 20.3.2006, resp. v období od 14.4.2005 do 28.4.2005
 - Scenár 3: najnepriaznivejší vývoj kurzov počas 10 dní (v období od 1.7.2004 do 30.6.2006) pre každú banku individuálne
 - Scenár 4: Oslabenie/posilnenie koruny voči euru o 5%
 - Scenár 5: Oslabenie/posilnenie koruny voči euru o 5%

Graf 82 Porovnanie dopadov jednotlivých scenárov devízového rizika na rozloženie kapitálovej primeranosti v sektore bez zohľadnenia záruk a úverových príslužob

- zdroj: NBS
- na grafe je zobrazený dolný kvartil, medián a horný kvartil rozloženia odhadovaných hodnôt kapitálovej primeranosti v sektore po aplikovaní jednotlivých scenárov
- popis scenárov:
 - Scenáre 1 a 2: vývoj kurzov v období od 7.3.2006 do 20.3.2006, resp. v období od 14.4.2005 do 28.4.2005
 - Scenár 3: najnepriaznivejší vývoj kurzov počas 10 dní (v období od 1.7.2004 do 30.6.2006) pre každú banku individuálne
 - Scenár 4: Oslabenie/posilnenie koruny voči euru o 5%
 - Scenár 5: Oslabenie/posilnenie koruny voči euru o 15%

Úrokové riziko

Zatiaľ čo stresové testovanie devízového rizika bolo zamerané na simuláciu dopadu extrémnych zmien výmenných kurzov na výsledok hospodárenia banky a následne na ukazovateľ kapitálovej primeranosti, pri stresovom testovaní úrokového rizika je metodika odlišná. Nesimuluje sa dopad precenenia na výsledok hospodárenia, ale dopad na zmenu tzv. čistej ekonomickej hodnoty. Pri stresovom testovaní sa však odhaduje zmena v precenení na reálnu hodnotu všetkých aktív a pasív, nie iba tých, ktoré sa preceňujú na reálnu hodnotu podľa účtovných štandardov. Pre porovnanie výšky tejto zmeny s dopadom devízového rizika sa však simuluje dopad na zmenu kapitálovej primeranosti.

Zníženie ekonomickej hodnoty sa pritom odpočíta od výšky vlastných zdrojov. Druhým obmedzením stresového testovania je, že sa simuluje dopad na zmenu ekonomickej hodnoty iba bilančných položiek, do úvahy sa neberú deriváty ani ostatné podsúvahové nástroje.

Tabuľka 14 Stresové scenáre dopadov úrokového rizika

Scenár	Popis
Scenár 1	Paralelný nárast úrokových sadzieb v SKK o 200 (resp. o 500) bázických bodov
Scenár 2	Nárast krátkodobých úrokových sadzieb v SKK o 200 (resp. o 500) bázických bodov
Scenár 3	Nárast dlhodobých úrokových sadzieb v SKK o 200 (resp. o 500) bázických bodov
Scenár 4	Paralelný nárast úrokových sadzieb v EUR o 200 bázických bodov

- zdroj: NBS

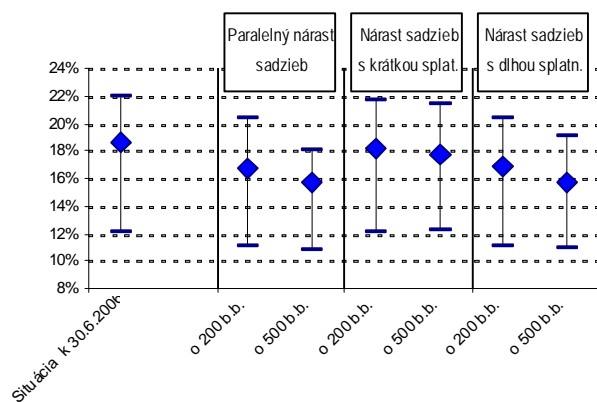
Analogicky ako pri kreditnom a devízovom riziku, aj pri úrokovom riziku využívame dve verzie scenárov: miernu a krízovú. Mierna verzia predpokladá zmenu úrokových sadzieb o 200 bázických bodov, krízová verzia simuluje zmenu o 500 bázických bodov.

Z uvedených scenárov zmien úrokových sadzieb v SKK (scenáre 1 až 3) by na banky mal najväčší odhadovaný dopad scenár paralelnej zmeny úrokových sadzieb. Na základe analýzy hlavných komponentov korelačnej matice zmien úrokových mier pre dvojročné historické údaje (1.7.2004 až 30.6.2006) predstavovali práve paralelné zmeny 56% všetkých zmien. Preklopenie krivky (pokles krátkych sadzieb a nárast dlhých sadzieb) predstavovalo 21% všetkých zmien.

Vo väčšine bánk by sa ekonomickej hodnota ich bilancie znížila pri náraste úrokových sadzieb. Banky by boli citlivé najmä na nárast dlhodobých úrokových sadzieb. Pri ich náraste by sa totiž precenili aktíva a pasíva v dlhších obdobiach zostatkovej fixácie úrokových sadzieb. To má na zmenu ekonomickej hodnoty väčší dopad ako precenenie aktív a pasív v krátkych obdobiach fixácie.

Na druhej strane, scenár poklesu úrokových sadzieb by spôsobil zníženie ekonomickej hodnoty iba v troch bankách.

Graf 83 Porovnanie dopadov jednotlivých scenárov úrokového rizika na rozloženie kapitálovej primeranosti v sektore

- zdroj: NBS
- na grafe je zobrazený dolný kvartil, medián a horný kvartil rozloženia odhadovaných hodnôt kapitálovej primeranosti v sektore po aplikovaní jednotlivých scenárov

2 Sektor poisťovní

Predpísané poisťné za prvý polrok 2006 dosiahlo hodnotu 26,6 mld. Sk, predpísané poisťné v životnom poistení dosiahlo hodnotu 11,3 mld. Sk a predpísané poisťné v neživotnom poistení 15,3 mld. Sk. Tieto hodnoty však nie je možné porovnať s hodnotami predpísaného poisťného vykázanými k prvému polroku 2005 v dôsledku metodologickej zmeny vo vykazovaní predpísaného poisťného s súvislosťou s aplikáciou Medzinárodných účtovných štandardov. Došlo k ďalšiemu poklesu trhového podielu troch najväčších poisťovní z 67,5% na 60,7% na predpísanom poisťnom, naďalej tak pokračuje trend postupného znižovania trhovej koncentrácie. Vzrástli náklady na poisťné plnenia o 16,6% v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roku na hodnotu 10 mld. Sk. Zisk poisťovní v prvom polroku 2006 dosiahol hodnotu 2,9 mld. Sk. Poisťovne tak celkovo vytvorili až o 52% väčší čistý zisk ako za porovnateľné obdobie minulého roku. V umiestnení technických rezerv nenastali podstatné zmeny a naďalej sú umiestnené v nízko rizikových aktívach.

Poisťný trh

K 30.6.2006 pôsobilo na slovenskom poisťnom trhu 24 poisťovní (z toho 14 univerzálnych, 5 životných a 5 neživotných poisťovní), Slovenská kancelária poisťovateľov a 4 pobočky zahraničných poisťovní, ktoré poskytujú svoje služby na území SR na základe povolenia, ktoré im bolo udelené v štáte ich sídla. Počet poisťovní sa znížil o 1, keď došlo k zániku dvoch poisťovní a vzniku jednej poisťovne. Zanikla Vzájomná životná poisťovňa Sympatia, a. s. (VŽP), povolenie vrátila 30.1.2006, jej poisťný kmeň neživotného poistenia bol prevedený na poisťovňu Union a poisťný kmeň životného poistenia na ING Životnú poisťovňu a Credit Suisse Life & Pensions Poisťovňa, a. s., ktorá vrátila povolenie 26.5.2006 a jej poisťný kmeň bol prevedený na spoločnosť Credit Suisse Life & Pensions Pojišťovna, a. s., ktorá vykonáva činnosť na území Slovenskej republiky prostredníctvom svojej pobočky Winterthur pojišťovna a.s. Naopak, 6.2.2006 bolo udelené povolenie spoločnosti AEGON Životná poisťovňa, a.s. za prvý polrok 2006 však zatiaľ nevykázala žiadne predpísané poisťné. Vznik spoločnosti AEGON Životná poisťovňa, a.s. však nemožno označiť za príchod nového subjektu na slovenský poisťný trh, pretože už predtým AEGON Levensverzekering, N. V.

poskytoval svoje služby na území SR na základe slobodného poskytovania služieb prostredníctvom pobočky, ide teda len o zmenu formy pôsobenia na slovenskom poisťnom trhu. V prvom polroku 2006 bol pripravovaný prevod poisťného kmeňa pobočky AEGON Levensverzekering, N. V. na spoločnosť AEGON Životná poisťovňa, a.s.

Na základe žiadosti Q B E poisťovne, a.s. a po udelení predchádzajúceho súhlasu Národnou bankou Slovenska, bolo zmenené povolenie na vykonávanie poisťovacej činnosti poisťovňou Q B E poisťovňa, a.s. a to tak, že boli vypustené poisťné odvetvia životného poistenia, čoho dôsledkom bolo zvýšenie počtu neživotných a zníženie počtu univerzálnych poisťovní pôsobiacich na slovenskom poisťnom trhu.

Na území Slovenskej republiky môžu po splnení stanovených podmienok vykonávať činnosť aj poisťovne so sídlom v niektorom štáte Európskej únie alebo Európskeho hospodárskeho priestoru na základe povolenia, ktoré im bolo udelené v štáte ich sídla. Tieto poisťovacie spoločnosti sa môžu rozhodnúť vykonávať činnosť na území Slovenskej republiky buď na základe práva zriaďovať pobočky (4 poisťovne z iných členských štátov) alebo na základe práva slobodného poskytovania služieb (asi 230 poisťovní z iných členských štátov).

K infraštruktúre poistného trhu ďalej patria sprostredkovatelia a sprostredkovatelia poistenia a sprostredkovatelia zaistenia. S účinnosťou od 1.9.2005 sa podľa zákona č. 340/2005 Z. z. o sprostredkovaní poistenia a sprostredkovaní zaistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov zriadil register sprostredkovateľov poistenia a sprostredkovateľov zaistenia, ktorý vedie NBS.

Údaje za rok 2006 sú prvý krát vykázané podľa medzinárodných účtovných štandardov IFRS/IAS a tak nie sú zrovnateľné s predchádzajúcimi rokmi, ktoré sú podľa slovenský účtovných štandardov.

Na poistnom trhu dochádza stále k postupnému poklesu koncentrácie. Došlo k ďalšiemu zníženiu podielu Allianz – Slovenskej poisťovne na trhu, keď jej predpísané poistné dosiahlo za prvý polrok 2006 31,4% podiel na trhu a pokleslo tak z hodnoty 40,5% k rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka. V roku 1995 bol jej podiel 78%. Druhou najvýznamnejšou poisťovňou z hľadiska celkového predpísaného poistenia ostáva poisťovňa Kooperatíva, ktorá za rovnaké obdobie zvýšila svoj trhový podiel z 19,6% na 22,3%. Trhový podiel troch najväčších poisťovní klesol z 67,5% na 60,7%.

Predpísané poistné

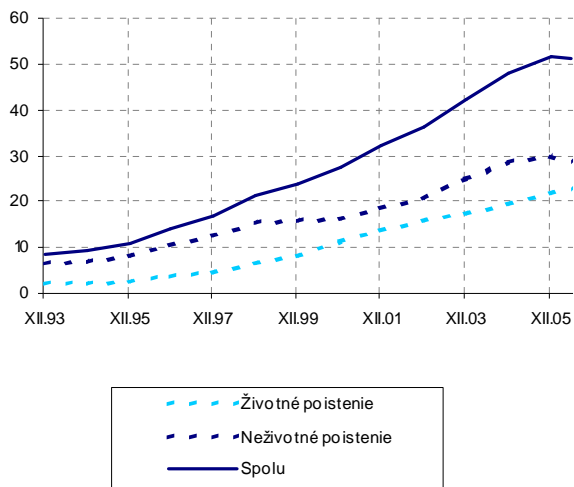
Predpísané poistné za prvý polrok 2006 dosiahlo hodnotu 26,6 mld. Sk, predpísané poistné v životnom poistení dosiahlo hodnotu 11,3 mld. Sk a predpísané poistné v neživotnom poistení 15,3 mld. Sk.

Tieto hodnoty však nie je možné porovnať s hodnotami predpísaného poistného vykázanými k prvému polroku 2005. Vo vykazovaní predpísaného poistného došlo od 1.1.2006 k metodickej zmene v dôsledku aplikácie Medzinárodných účtovných štandardov. Jedným z hlavných rozdielov novej metodiky oproti metodike používanej pred rokom týkajúcich sa vykazovania predpísaného poistného je spôsob účtovania bonusov – podľa predchádzajúcich postupov účtovania sa bonusy

zahŕňali do predpísaného poistného, aj keď reálne išlo o poskytnuté zľavy, podľa nových postupov sa tieto bonusy do predpísaného poistného nezahŕňajú. Predchádzajúca metodika teda spôsobovala, že vykazované predpísané poistné bolo trvalo nadhodnocované, keďže zahŕňalo aj bonusy, ktoré však zákazníci poisťovniam reálne nezaplatili. Teda predtým ako by bolo možné porovnať medziročne predpísané poistné, bolo by nevyhnutné odpočítať od predpísaného poistného vykázaného k 30.6.2005 výšku týchto bonusov. Toto však nie je možné, lebo poisťovne túto výšku bonusov podľa starej metodiky zahŕňali vo Výkaze ziskov a strát pod položkou „Prémie a zľavy, bez zaistenia“, ktorá okrem týchto bonusov obsahuje aj iné zložky. Podstatná časť tohto účtu je však tvorená práve spomínanými bonusmi, preto je možné získať približne správnu predstavu o vývoji predpísaného poistného v prvom polroku 2006 tak, že sa predpísané poistné vykázané k 30.6.2006 porovná s predpísaným poistným vykázaným k 30.6.2005 zníženým o hodnotu vykázanú na účte „Prémie a zľavy, bez zaistenia“. Pri takomto porovnaní vychádza, že predpísané poistné za prvý polrok 2006 sa zvýšilo o 5,5% v životnom poistení a kleslo o 2,3% v neživotnom poistení, celkové predpísané poistné mierne vzrástlo o 0,9%. Ide teda o zníženie dynamiky rastu pozorovanej za rok 2005, kedy životné poistenie vykázalo v predpísanom poistnom rast 17%, neživotné 3,4% a poistenie ako celok 7,5%.

Ďalším rozdielom novej metodiky oproti metodike používanej pred rokom je, že niektoré zmluvy podľa Občianskeho zákonníka nespĺňajú charakteristiku poistnej zmluvy stanovenú medzinárodnými účtovnými štandardami IAS/IFRS a sú vykazované ako investičné kontrakty.

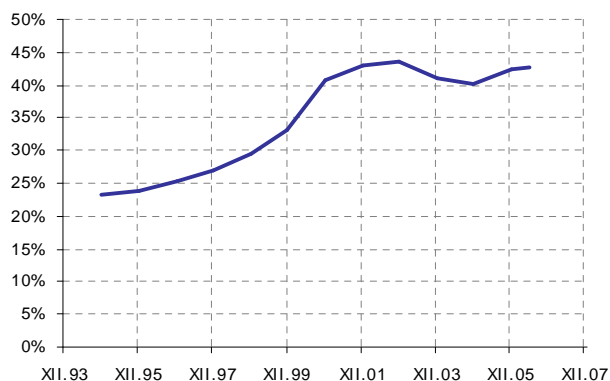
Graf 84 Vývoj predpísaného poistného

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk

Neživotné poistenie predstavuje 57% celkového predpísaného poistného (pokles z hodnoty 58% v roku 2005). 65% predpísaného poistného v neživotnom poistení tvorí poistenie áut – povinné zmluvné poistenie motorových vozidiel a havarijné poistenie.

Graf 85 Podiel životného poistenia na celkovom predpísanom poistnom

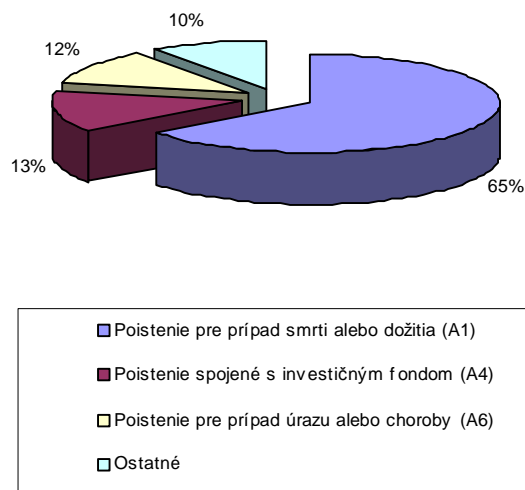
- zdroj: NBS

Predpísané poistné podľa poistných odvetví

Poisťovne vykazujú predpísané poistné rozdelené do 6 odvetví v prípade životného poistenia a 18 odvetví v prípade neživotného

poistenia. Úplný zoznam týchto 24 odvetví je možné nájsť v kapitole „Použitá terminológia a skratky“. V záujme lepšej prehľadnosti sú názvy niektorých poistných odvetví krátené (zoznam použitých skrátených názvov je možné takisto nájsť v kapitole „Použitá terminológia a skratky“).

Graf 86 Rozdelenie životného poistenia na poistné odvetvia

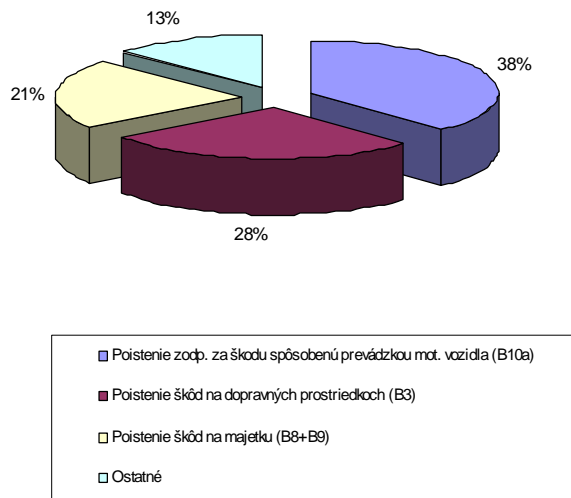

- zdroj: NBS
- názvy poistných odvetví sú skrátené a ich úplné znenie je možné nájsť v časti „Použitá terminológia a skratky“

Najväčšie z odvetví životného poistenia – odvetvie poistenia pre prípad smrti alebo dožitia (A1) rástlo medziročne o 10% a s 7,4 mld. predpisu predstavuje 65% podiel životného poistenia. Bolo tak tiež najrýchlejšie rastúcim odvetvím životného poistenia. Druhé najväčšie odvetvie – životné poistenie spojené s investičným fondom (A4) vykázalo pokles predpísaného poistného o 13,5%. Medziročnú dynamiku vývoja v týchto dvoch poistných odvetviach však skresľuje fakt, že došlo tiež k reklasifikácii niektorých zmlúv, ktoré patrili do odvetvia A4 na zmluvy patriace do odvetvia A1. Je preto pravdepodobné, že rast resp. pokles predpísaného poistného v odvetviach A1 resp. A4 je nadhodnotený, avšak z dostupných

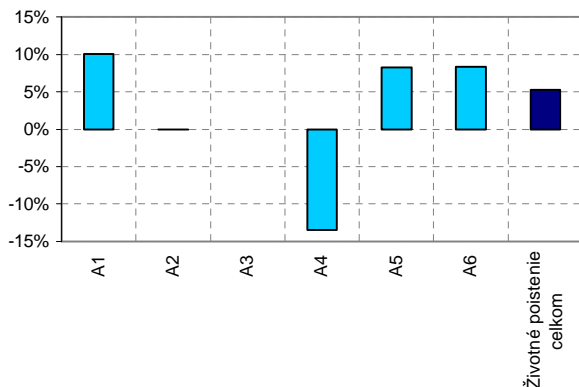
údajov nie je možné rozsah tohto nahodnotenia určiť. Tretie najvýznamnejšie odvetvie – poistenie pre prípad úrazu alebo choroby, ak je pripoistením životného poistenia rástlo o 8,4%.

Graf 87 Rozdelenie neživotného poistenia na poistné odvetvia

- zdroj: NBS
- názvy poistných odvetví sú skrátené a ich úplné znenie je možné nájsť v časti „Použitá terminológia a skratky“

Graf 88 Medziročné zmeny predpísaného poistného v odvetviach životného poistenia

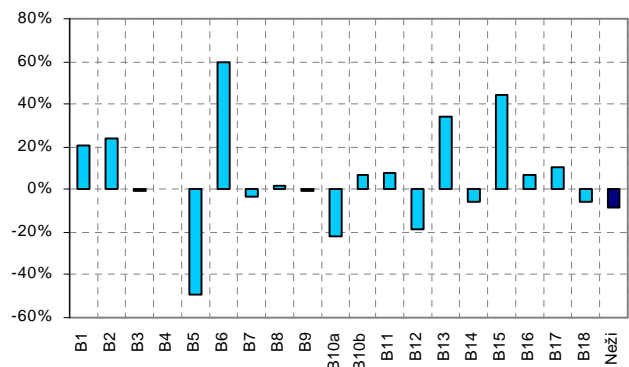
- zdroj: NBS

Pri interpretácii zmien v poistných odvetviach neživotného poistenia treba byť opatrný kvôli už spomínanej zmene metodiky

vykazovania predpísaného poistného, keďže poskytované prémie boli podstatne väčšie v neživotnom poistení (5,75%) ako v životnom (0,25%) a spôsob výpočtu použitý na určenie medziročnej dynamiky predpísaného poistenia za životné a neživotné poistenie ako celok však nie je možné použiť na úrovni jednotlivých poistných odvetví. Do istej miery je však oprávnený predpoklad, že v neživotnom poistení bola podstatná časť prémie udelená v povinnom zmluvnom poistení motorových vozidiel (B10a) alebo havarijnom poistení (B3), s určitou mierou presnosti má preto zmysel aj priame porovnanie vykázaného predpísaného poistného v poistných odvetviach neživotného poistenia okrem spomínaných dvoch odvetví.

Predpísané poistné v neživotnom poistení síce kleslo v absolútnom vyjadrení o 1,25 mld. Sk, pritom ale len samotné povinné zmluvné poistenie motorových vozidiel (B10a) vykázalo pokles o 1,61 mld. Sk, t.j. bez započítania povinného zmluvného poistenia motorových vozidiel (B10a) predpísané poistné v neživotnom poistení rástlo o 4%. Predpísané poistné v odvetviach neživotného poistenia iných ako je poistenie áut (teda okrem odvetví B10a a B3 – havarijné poistenie) vzrástlo ešte viac – o 7,7%, pritom v roku 2005 vykázalo pokles o 1,9%.

Graf 89 Medziročné zmeny prepísaného poistného v odvetviach neživotného poistenia

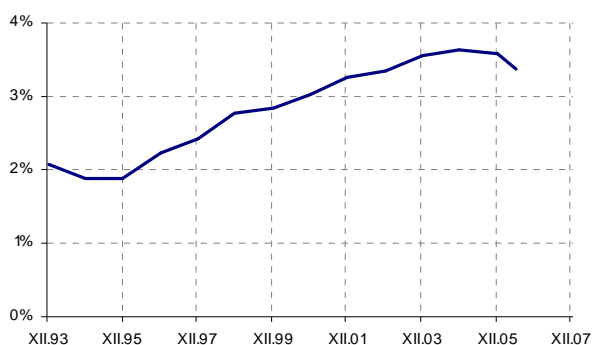

- zdroj: NBS

Podiel predpísaného poistného k HDP

Pomer predpísaného poistného k HDP medziročne klesol z hodnoty 3,59% na konci roku 2005 na hodnotu 3,38% v prvom polroku 2006. Ide o najnižšiu hodnotu tohto ukazovateľa od roku 2002. Tento ukazovateľ zaznamenal postupný rast v rokoch 1993-2003 z hodnoty 2% na hodnotu 3,5%, okolo ktorej sa pohyboval až do roku 2005 a teraz dochádza k jeho poklesu. Tento ukazovateľ je pritom hlboko pod priemerom EÚ15 (8,5%).

Graf 90 Podiel predpisu k HDP

- zdroj: NBS

Predpísané poistné postúpené zaistovateľom

Zaistenie slúži na postúpenie časti rizika, ktoré kryje poisťovňa, zaistovateľom. Ak zaistnou zmluvou poisťovne postupujú časť poisteného rizika zaistovním, ide o tzv. pasívne zaistenie. Pasívne zaistenie slovenských poisťovní vykonávajú najmä zahraničné zaistovne.

Aktívne zaistenie, pri ktorom poisťovne okrem poisťovacej činnosti vykonávajú zaistovacu činnosť, t. j. zaistujú iné poisťovne, vykonávali v minulosti Kooperativa a Allianz – Slovenská poisťovňa, a to len v neživotnom poistení. Posledné viac ako štyri roky však slovenské poisťovne nevykázali žiadne predpísané poistné z aktívneho zaistenia.

Z celkového predpísaného poistného bolo v prvom polroku 2006 zaistovateľom postúpené predpísané poistné vo výške 5,44

mld. Sk, čo tvorí 20,5 % z celkového predpísaného poistného, čo znamená, že pomer postúpeného poistného k celkovému predpísanému poistnému ostáva približne konštantný. Ide o medziročný pokles o 1,4 percentuálneho bodu. Veľká časť postúpeného predpísaného poistenia pripadá na neživotné poistenie, kde bolo postúpených 4,8 mld. Sk, t.j. celkovo 31% z predpísaného poistného v neživotnom poistení (rast z hodnoty 29,6% pred rokom).

Tabuľka 15 Predpísané poistné postúpené zaistovateľom

	1. polrok 2006	1. polrok 2005	Zmena	Podiel na predpise 2006	Podiel na predpise 2005
Celkom	5 477 630	5 507 771	-0,5%	20,6%	20,2%
Životné poistenie	679 447	612 324	11,0%	6,0%	5,7%
Neživotné poistenie	4 798 182	4 895 447	-2,0%	31,4%	29,6%

- zdroj: NBS

- údaje sú v tis. Sk

Náklady na poistné plnenia

Po poklese v roku 2005 (jedinom v sledovanej histórii od roku 1996), došlo v prvom polroku 2006 k opätovnému rastu nákladov na poistné plnenia o 16,6% v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roku na hodnotu 10 mld. Sk. V súlade s trendom, ktorý možno pozorovať už od roku 1999, výrazne rýchlejšie rástli náklady na poistné plnenia v životnom poistení (28,5%) ako v neživotnom (8,6%). Dlhodobé priemery rastu nákladov na poistné plnenia za roky 1996-2005 sú 13,9% v životnom poistení, 9% v neživotnom poistení a 10% za poistenie celkom. Tempo rastu nákladov na poistné plnenia za prvý polrok 2006 je teda v životnom poistení výrazne nad dlhodobým priemerom.

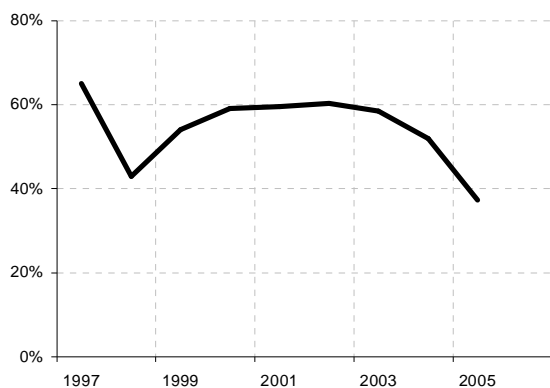
Pri analýze vývoja nákladov na poistné plnenia je však nutné vziať do úvahy nielen vývoj tohto ukazovateľa ale aj vývoj predpísaného poistného, zmeny technickej rezervy na poistné plnenia (RPP) a zmeny brutto technickej rezervy na poistné budúcich období (RPBO), tzv. zaslúženého poistného.

Toto umožňuje ukazovateľ škodovosti, ktorá sa vypočíta ako percentuálny podiel:

- súčtu nákladov na poistné plnenia a zmeny brutto technickej rezervy na poistné plnenia (RPP) a
- predpísaného poistného v hrubej výške po odrátaní zmeny brutto technickej rezervy na poistné budúcich období (RPBO), tzv. zaslúženého poistného.

Spomínaná metodická zmena vykazovania predpísaného poistného má vplyv aj na výpočet škodovosti – nahodnotenie predpísaného poistného za minulé roky znamená podhotenie v minulosti vypočítanej škodovosti. Napriek tomu je zjavné, že medziročne došlo k miernemu poklesu škodovosti v odvetví poistenie zodp. za škodu spôs. prev. mot. vozidla (B10a) a nárastu v odvetví poistenie škôd na dopravných prostriedkoch (B3) a poistenie škôd na majetku (B8+B9).

Graf 91 Vývoj škodovosti od roku 1997

- zdroj: NBS

Tabuľka 16 Škodovosť najväčších odvetví neživotného poistenia

	30.VI.06	30.VI.05
Neživotné poistenie celkom	44%	39%
Poistenie zodp. za škodu spôs. prev. mot. vozidla (B10a)	40%	42%
Poistenie škôd na dopravných prostriedkoch (B3)	57%	42%
Poistenie škôd na majetku (B8+B9)	46%	25%
Ostatné	26%	51%

- zdroj: NBS
- predpísané poistné v mld. Sk, predpísané poistné len za neživotné poistenie

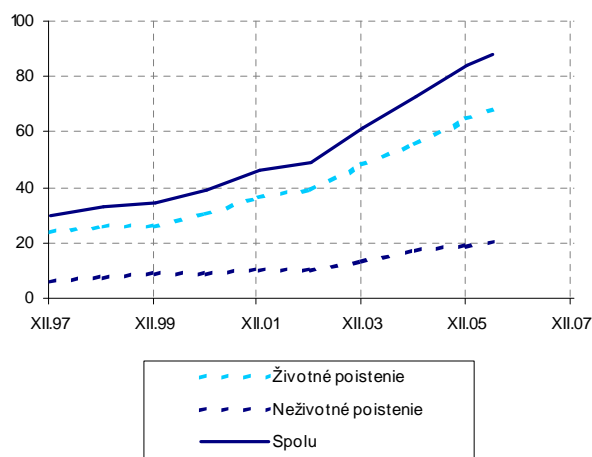
Technické rezervy

Z dôvodu prechodu na medzinárodné účtovné štandardy IAS/IFRS sa nemôže tvoriť rezervu na vyrovnávanie mimoriadnych rizík (napriek tomu, že do 30. júna 2006 bolo možno podľa zákona o poisťovníctve túto rezervu tvoriť).

Technické rezervy poisťovní dosiahli k 30. júnu 2006 hodnotu 88 mld. Sk a vykázali tak medziročný rast 11,8%. Ide o pokles dynamiky tvorby technických rezerv z 15% za rok 2005. Došlo k ďalšiemu zníženiu rastu rezerv v neživotnom poistení na medziročné tempo 8% po tom, ako v roku 2005 rástli o 13% a o 22% resp. 30% v rokoch 2003 a 2004. Rezervy životného poistenia dosiahli hodnotu 68,4 mld. pri miernom poklese medziročného tempa rastu z 16,8% k 31.12.2005 na 13,2% k 30.6.2006.

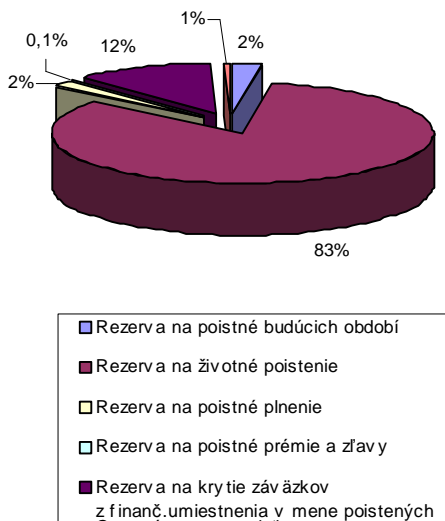
Menšia tvorba rezerv sa priaznivo odrazila na tvorbe zisku poistného sektora.

Graf 92 Vývoj rezerv od roku 1997

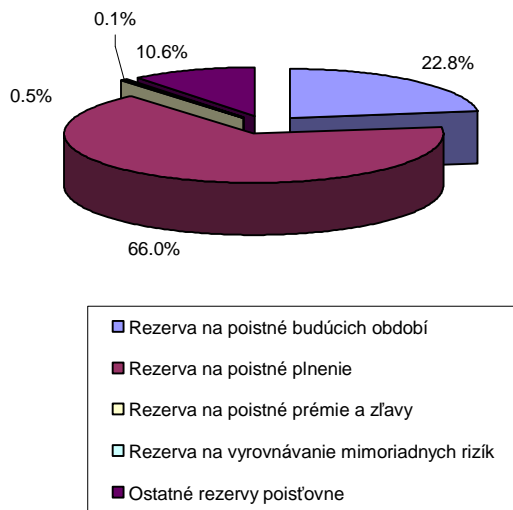
- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. Sk

Graf 93 Štruktúra rezerv v životnom poistení

- zdroj: NBS

Graf 94 Štruktúra rezerv v neživotnom poistení

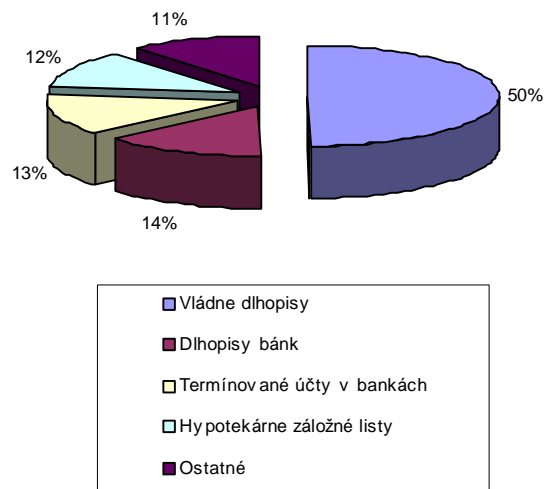
- zdroj: NBS

Finančné umiestnenie prostriedkov technických rezerv

Celkové vytvorené technické rezervy znížené o technickú rezervu na krytie záväzkov

z finančného umiestnenia v mene poistených²⁸ dosiahli k 30.6.2005 hodnotu 80,2 mld. Sk a boli kryté aktívami v celkovej výške 84,5 mld. Sk, t.j. 105,3% z vytvorených technických rezerv bez technickej rezervy na krytie záväzkov z finančného umiestnenia v mene poistených. Poklesol podiel rezerv umiestnených v dlhopisoch SR a iných štátov EÚ, NBS a iných centrálnych bánk, dlhopisov garantovaných vládou SR, dlhopisov EIB, EBOR a MBOR z 55% na 50%. Do dlhopisov bánk, hypotekárnych záložných listov alebo bankových vkladov bolo umiestnených 39% rezerv (rast z hodnoty 37% k 31.12.2005). Rezervy sú teda naďalej umiestnené z veľkej časti v nízko rizikových aktívach.

Graf 95 Umiestnenie prostriedkov technických rezerv

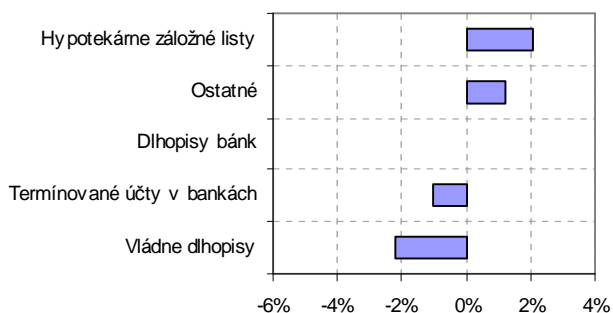

- zdroj: NBS
- pod termínom „Vládne dlhopisy“ sa rozumejú dlhopisy SR a iných štátov EU, NBS a iných centrálnych bánk, garantované SR, dlhopisy EIB, EBOR a MBOR

²⁸ Ide o technickú rezervu, ktorá sa vytvára v životnom poistení spojenom s investičným fondom v poistnom odvetví A4. Označuje sa tiež ako „unit-linked“ rezerva. Ekonomické riziko investovania nesie poisťník, preto sa sleduje umiestnenie prostriedkov technických rezerv po odrátaní unit-linked rezervy.

Mierne stúpol podiel aktív umiestnených v nehnuteľnostiach z 3,3% k 31.12.2005 na 4,0% k 30.6.2006 a v akciách z 0,13% k 31.12.2005 na 0,16% k 30.6.2006.

Graf 96 Zmeny v umiestnení technických rezerv medzi 31.12.2005 a 30.6.2006

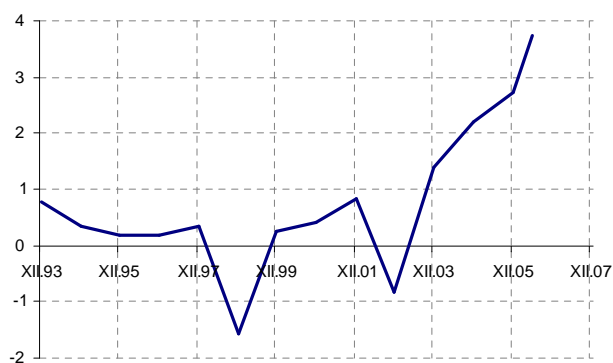

- zdroj: NBS

Finančná pozícia poisťovného sektora

Zisk poisťovní v prvom polroku 2006 dosiahol hodnotu 2,9 mld. Sk. Poisťovne tak celkovo vytvorili až o 52% väčší čistý zisk ako za porovnateľné obdobie minulého roku. Vykázaný zisk je dokonca väčší ako zisk za celý rok 2005. Rástli ukazovatele ziskovosti – ROA vzrástol z 1,7% v prvom polroku 2005 na 2,19% a ROE z 9,07% na 12,6% (obidva ukazovatele neannualizované).

Graf 97 Celkový zisk poisťovní

- zdroj: NBS

- kumulatívny zisk za posledných 12 mesiacov k danému dátumu

- údaje sú v mld. Sk

Zisk pred zdanením vzrástol ešte viac – o 73%, z 2,1 na 3,6 mld. Tento rast je však v plnej miere spôsobený priaznivým vývojom v oblasti tvorby rezerv v životnom poistení – ich tvorba v prvom polroku 2006 bola až o 1,8 mld. nižšia ako za prvý polrok 2005. Rástlo síce aj zaslúžené poistné v životnom aj neživotnom poistení, jeho rast bol však v oboch prípadoch nižší ako rast nákladov na poistné plnenia a prevádzkových nákladov.

Tabuľka 17 Medziročné zmeny v základných príjmových kategóriách za celý poisťový sektor

	30.6.2006	30.6.2005	Zmena
(a) Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie (b+c)	2 933 862	1 929 524	52%
(b) Mimoriadny čistý zisk	0	-184	
(c) Zisk po zdanení (d+e)	2 933 862	1 929 708	52%
(d) Dane	-711 507	-177 747	300%
(e) Zisk pred zdanením (f+o+x)	3 645 369	2 107 455	73%
(f) Technický výsledok z neživotného poistenia (g+j)	1 398 844	1 590 989	-12%
(g) Výnosy (h+i)	12 572 980	10 679 405	18%
(h) Zaslúžené poistné*	9 373 142	9 205 432	2%
(i) Ostatné výnosy	3 199 838	1 473 973	117%
(j) Náklady (k+l+m+n)	-11 174 136	-9 088 416	23%
(k) Náklady na poistné plnenia*	-4 116 469	-3 775 986	9%
(l) Prevádzkové náklady**	-3 659 169	-3 719 443	-2%
(m) Ostatné náklady*	-1 335 882	-1 690 004	-21%
(n) Zmena stavu iných tech. rezerv***	-2 062 616	97 018	-2226%
(o) Technický výsledok zo životného poistenia (p+s)	452 752	-837 068	-154%
(p) Výnosy (q+r)	11 065 766	10 766 419	3%
(q) Zaslúžené poistné*	10 629 929	10 189 087	4%
(r) Ostatné výnosy	435 837	577 332	-25%
(s) Náklady (t+u+v+w)	-10 613 013	-11 603 486	-9%
(t) Náklady na poistné plnenia*	-4 298 414	-3 511 854	22%
(u) Prevádzkové náklady**	-3 319 896	-3 134 665	6%
(v) Ostatné náklady*	-366 858	-474 790	-23%
(w) Zmena stavu iných tech. rezerv***	-2 627 844	-4 482 178	-41%
(x) Hrubý zisk z ostatných činností (y+z)	1 793 772	1 353 534	33%
(y) Finančný výsledok	1 813 843	2 164 779	-16%
(z) Výsledok z iných činností	-20 071	-811 245	-98%

- zdroj: NBS

- údaje sú v tis. Sk

V prípade neživotného poistenia zaslúžené poistné rástlo o 2% pri raste nákladov na

poistné plnenia o 9% a miernom poklese prevádzkových nákladov o 2%. V dôsledku toho došlo k poklesu technického výsledku z neživotného poistenia o 12%. V životnom poistení zaslúžené poistné rástlo o 4% pri súčasnom raste nákladov na poistné plnenia o 22% a prevádzkových nákladov o 6%. Aj napriek tomuto nepriaznivému vývoju však vďaka už spomínanej nižšej tvorbe technických rezerv došlo k rastu technického výsledku zo životného poistenia zo straty 453 mld. v prvom polroku 2005 na zisk 837 za prvý polrok 2006. Možno teda zhrnúť, že priaznivý vývoj zisku je dôsledkom rastu zaslúženého poistného a súčasného poklesu tvorby rezerv v životnom poistení, ktorých pozitívny efekt dostatočne kompenzuje prudký rast nákladov na poistné plnenia v životnom poistení, nižšiu tvorbu zisku v neživotnom poistení a pokles finančného výsledku o 16%.

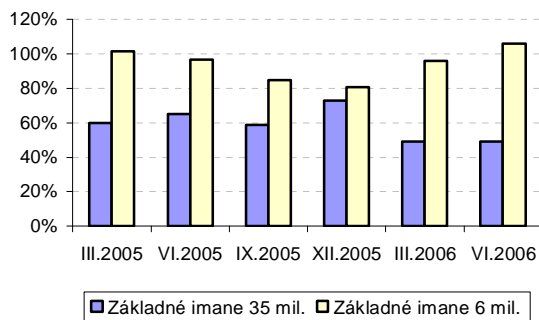
3 Obchodníci s cennými papiermi

Tak ako v roku 2005, aj v prvom polroku 2006 bolo až 95% klientskych obchodov cennými papiermi realizovaných prostredníctvom bánk, avšak celkový objem obchodov poklesol oproti rovnakému obdobiu roka 2005 o 41%. Najviac obchodovanými nástrojmi boli dlhopisy a forward kontrakty. Objem spravovaného majetku narástol o 58% na úroveň 29 mld. Sk. Kapitálová primeranosť slovenských obchodníkov s cennými papiermi spĺňala predpísanú minimálnu úroveň s dostatočnou rezervou.

Primeranosť vlastných zdrojov

Primeranosť vlastných zdrojov obchodníkov s cennými papiermi, ktorí nie sú bankami, sa počas prvého polroka 2006 pohybovala u všetkých subjektov nad zákonom stanovenou hranicou 8% (v prípade OCP so základným imaním min. 35 mil. bola v priebehu prvého polroka 2006 minimálna hodnota primeranosti vlastných zdrojov 12%, pri OCP so základným imaním min. 6 mil. minimálne 21%).

Graf 98 Vývoj priemernej primeranosti vlastných zdrojov obchodníkov s cennými papiermi, ktorí nie sú bankami

- zdroj NBS

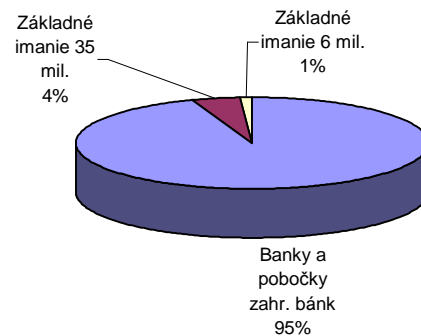
Investičné služby a správa majetku

Celkový objem klientskych obchodov v rámci poskytnutých investičných služieb IS-1 až IS-3²⁹ bol za prvý polrok 2006 v objeme

²⁹ IS-1= investičná služba podľa § 6 ods. 2 písm. a) zákona o cenných papieroch, teda prijatie pokynu klienta na nadobudnutie, predaj alebo iné nakladanie s investičnými nástrojmi a následné postúpenie pokynu klienta na účel jeho vykonania

723 mld. Sk. Až 95% týchto obchodov bolo uskutočnených prostredníctvom bánk. Oproti rovnakému obdobiu roka 2005 poklesol tento objem o 41%.

Graf 99 Podiel jednotlivých typov OCP na obchodoch za prvý polrok 2006

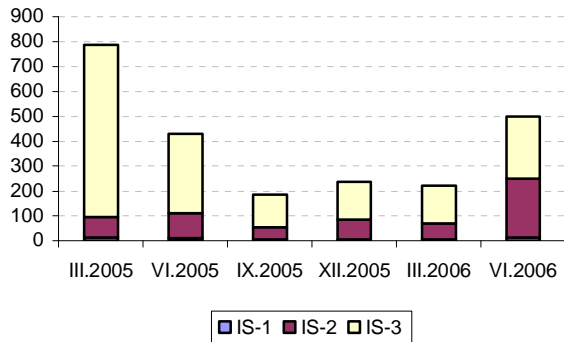
- zdroj NBS

Obchody boli uskutočňované prevažne v rámci IS-2 a IS-3. Oproti júnu 2005 významne narástol objem obchodov na účet klienta. Kým k 30.6.2005 tvorili obchody na účet klienta (IS-2) len 15% celkového objemu obchodov, k 30.6.2006 to bolo 41%.

IS-2 = investičná služba podľa § 6 ods. 2 písm. b) zákona o cenných papieroch, teda prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na iný účet ako na účet poskytovateľa služby

IS-3 = investičná služba podľa § 6 ods. 2 písm. c) zákona o cenných papieroch, teda prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na vlastný účet

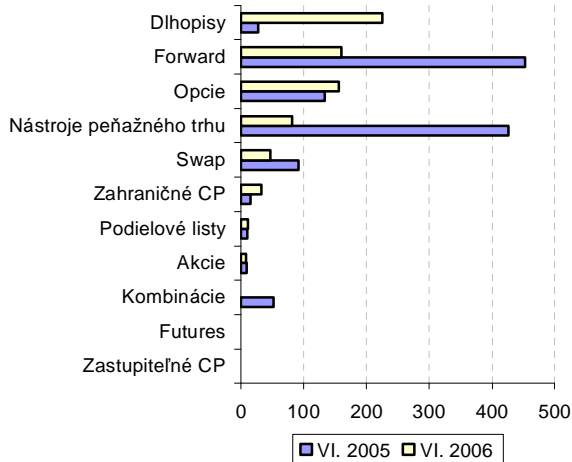
Graf 100 Vývoj objemu a štruktúry klientských obchodov podľa druhu investičnej služby.

- zdroj NBS
- údaje na zvislej osi sú v mld. Sk

Zmenila sa aj štruktúra obchodovaných nástrojov. V prvej polovici roku 2005 boli najviac obchodované forward kontrakty (452 mld. Sk) a nástroje peňažného trhu (426 mld. Sk), k júnu 2006 to boli hlavne dlhopisy (225 mld. Sk), forward kontrakty (160 mld. Sk) a opcie (156 mld. Sk).

Graf 101 Štruktúra obchodov podľa jednotlivých investičných nástrojov

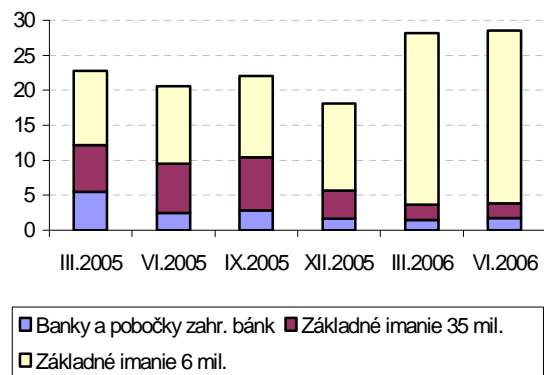
- zdroj NBS
- údaje na vodorovnej osi sú v mld. Sk

Až 95% obchodov s dlhopismi bolo urobených na účet klienta v rámci IS-2, rovnako aj 92% obchodov s akciami a 56% obchodov so zahraničnými cennými papiermi.

Väčšina derivátových obchodov (opcie 88%, forward kontrakty 85%, swapy 70%, kombinácie 100%) a rovnako aj 100% obchodov s nástrojmi peňažného trhu bolo robených na účet poskytovateľa investičnej služby (IS-3). Všetky pokyny klientov na nakladanie s futures kontraktmi a väčšina obchodov s podielovými listami (71%) boli postúpené iným subjektom v rámci IS-3.

Objem klientskeho majetku, spravovaného prostredníctvom obchodníkov s cennými papiermi (vrátane bánk) vzrástol v priebehu prvého polroka 2006 z 18 mld. Sk na 29 mld. Sk. Celý tento rast však spôsobila len jedna spoločnosť, ktorá k 31.12.2005 nevykázala žiaden spravovaný majetok, a k 30.6.2006 vykázala objem spravovaného klientskeho majetku vo výške 11 mld. Sk. Ostatné spoločnosti vykázali väčšinou pokles alebo len veľmi mierny nárast.

Graf 102 Vývoj objemu klientskeho majetku spravovaného obchodníkmi s cennými papiermi.

- zdroj NBS
- údaje na zvislej osi sú v mld. Sk

K 30. júnu 2006 NBS evidovala 836 sprostredkovateľov investičných služieb, z toho 48 právnických osôb, ktorí významnou mierou prospeli k zabezpečeniu činnosti obchodníkov s cennými papiermi.

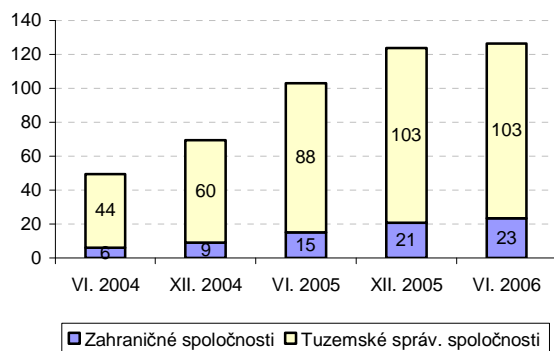
4 Kolektívne investovanie

Čistá hodnota majetku spravovaná v otvorených podielových fondoch sa počas prvého polroka 2006 prakticky nezmenila. Investori však začali svoje podiely v peňažných a dlhopisových fondoch postupne odpredávať a presúvať do rizikovejších kategórií. Dôvodom k takémuto správaniu bol najmä rast úrokových mier. Ten mal za následok negatívnu výkonnosť dlhopisových fondov, podobne peňažné fondy stratili svoju výhodu oproti termínovaným vkladom. Predajnosť si zvýšili rizikovejšie, hlavne akciové fondy, ktoré podporil rast cien na európskych akciových trhoch.

Zdroje v podielových fondoch

Celková čistá hodnota majetku v tuzemských otvorených podielových fondoch a majetku v zahraničných podielových fondoch pripadajúca predajom investorom na území Slovenskej republiky vzrástla počas prvého polroka 2006 len minimálne a to zo 124 mld. Sk k 31.12.2005 na 126 mld. Sk k 30.6.2006. Rástol pritom skoro výlučne len objem aktív investovaných prostredníctvom zahraničných podielových fondov, kde pribudlo 2,5 mld. Sk. Čistá hodnota majetku slovenských fondov vzrástla len o 18 miliónov Sk.

Graf 103 Vývoj objemu investícií v otvorených podielových fondoch predávaných v SR

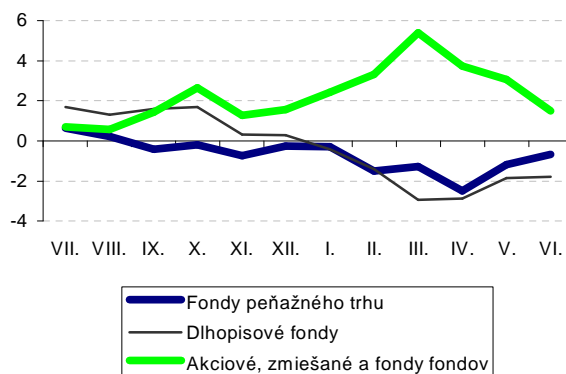
- zdroj: NBS
- údaje na zvislej osi sú v mld. Sk

Väčšinu zdrojov tuzemských podielových fondov (89%) tvorili podiely nakúpené domácnosťami. Oproti koncu roka 2005 však tento podiel mierne klesol, vtedy tvorili

investície domácností 92% objemu všetkých prostriedkov vložených v tuzemských podielových fondoch. Podiel vkladov nerezidentov bol zanedbateľný (0,7%).

Výrazný rast objemu prostriedkov uložených v podielových fondoch, ktorý trval niekoľko rokov, sa v tomto polroku zastavil. Kým v poslednom štvrtroku 2005 boli čisté predaje podielových listov na úrovni 6,4 mld. Sk, v prvom štvrtroku 2006 to bolo už len 988 mil. Sk a v druhom štvrtroku 2006 bola táto hodnota dokonca záporná. Investori odpredali svoje podiely v hodnote až 3,3 mld. Sk. Mierny rast čistej hodnoty majetku v podielových fondoch bol teda spôsobený len výkonnosťou samotných fondov a v skutočnosti sa začal presun prostriedkov do iných segmentov.

Graf 104 Mesačný vývoj čistých predajov otvorených podielových fondov v SR

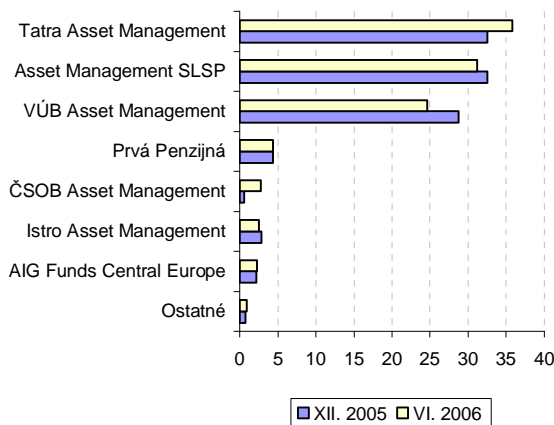

- zdroj: SASS
- údaje na zvislej osi sú v mld. Sk

Počas prvého polroka 2006 boli najviac redemované dlhopisové fondy, z ktorých investori vybrali až 11,2 mld. Sk a peňažné fondy z ktorých sa vybralo necelých 9 mld. Sk. Takto získané prostriedky boli presunuté hlavne do fondov fondov, ktorých čisté predaje za prvý polrok 2006 boli 10,6 mld. Sk a akciových fondov, ktorých sa predalo 4,7 mld. Sk.

Trhové podiely správcovských spoločností na celkovom objeme spravovaných aktív však tento vývoj zmenil len minimálne.

Graf 105 Čistá hodnota majetku v podielových fondoch spravovaných tuzemskými správcovskými spoločnosťami

- zdroj: NBS
- údaje na vodorovnej osi sú v mld. Sk

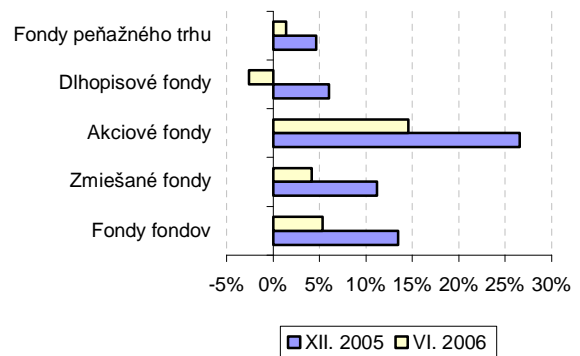
Všetky väčšie správcovské spoločnosti, ktorých čistá hodnota spravovaného majetku bola viac ako 1 mld. Sk, hospodárili v prvom polroku 2006 zo ziskom. Priemerná hodnota ROE správcovských spoločností vážená objemom vlastných zdrojov bola 14,7% (priemerná hodnota u bánk bola 9,8%).

Výkonnosť podielových fondov

K 30.6.2006 vykazovali otvorené podielové fondy nižšie medziročné výkonnosti, ako tomu bolo koncom roka 2005. Rast úrokových mier v prvej polovici roku 2006 spôsobil pokles cien dlhopisov a to sa odrazilo na výkonnosti nielen dlhopisových, ale aj ostatných fondov, ktoré

majú dlhopisy vo svojom portfóliu (všetky okrem akciových). Rizikovejšie skupiny fondov, hlavne akciové, naproti tomu získali na pokračujúcom raste európskych akciových trhov, ktorý však už nebol taký rýchly ako v roku 2005.

Graf 106 Porovnanie priemerných ročných výkonností otvorených podielových fondov podľa jednotlivých kategórií

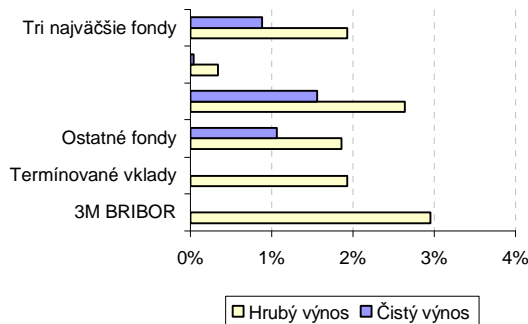

- zdroj: NBS
- údaje na vodorovnej osi sú v % za rok
- váha každého fondu je rovnaká

Na výkonnosť fondov malo vplyv aj posilňovanie Slovenskej koruny oproti cudzím menám. Cenné papiere denominované v amerických dolároch stratili na výmennom kurze k 30.6.2006 medziročne 3,9%, tie ktoré boli denominované v eurách 0,13%.

Približne tretina investícií v podielových fondoch je uložená vo fondoch peňažného trhu denominovaných v Sk, z nej až 84% v troch najväčších fondoch. Hrubý výnos fondov peňažného trhu by mal byť primárne určený medzibankovou úrokovou sadzbou (v prípade Sk je kótovaný BRIBOR).

Graf 107 Porovnanie jednoročných výnosov fondov peňažného trhu s medzibankovou úrokovou sadzbou a termínovanými vkladmi

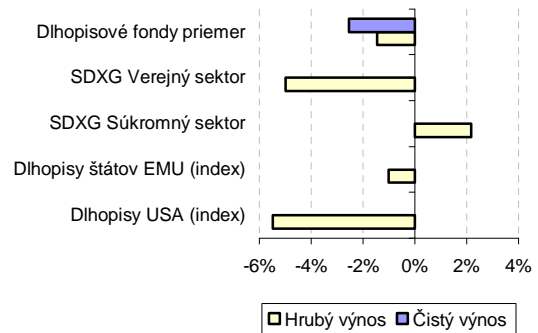

- zdroj: NBS
- údaje na vodorovnej osi sú v % za rok
- sadzba na termínovaných vkladoch je priemerná sadzba za posledných 12 mesiacov
- ostatné fondy sú vážené objemom ich aktív

Spomedzi troch najväčších fondov dosahuje úroveň sadzby na medzibankovom trhu len jeden fond, zvyšné dva fondy dosiahli výnos o 1% resp. 2,6% nižší. Ostatné fondy peňažného trhu dosahujú hrubý výnos takisto približne o 1% nižší, ako je medzibanková úroková sadzba. Od hrubého výnosu však treba ešte odpočítať poplatok za správu a depozitára (v priemere 0,8%). Z uvedeného teda vyplýva, že za posledných 12 mesiacov bolo zhodnotenie peňažných fondov dokonca nižšie, ako zhodnotenie prostriedkov na termínovaných účtoch v bankách.

V dlhopisových fondoch bola investovaná viac ako štvrtina celkového objemu aktív, pričom najväčšie fondy investovali hlavne do vládnych a korporátnych dlhopisov SR a ostatných štátov EU. Ostatné fondy investovali do širokého spektra dlhopisov vydaných v EU a USA. Hrubý výnos dlhopisových fondov by mal viac menej kopírovať vývoj dlhopisových indexov.

Graf 108 Porovnanie jednoročných výnosov dlhopisových fondov s dlhopisovými indexmi

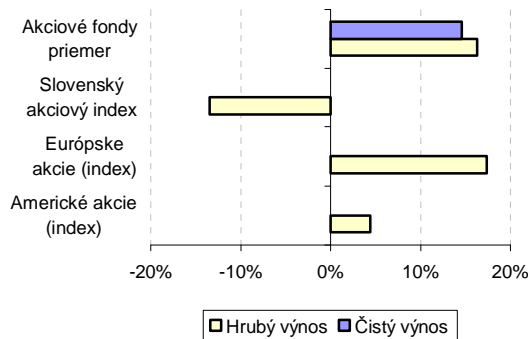

- zdroj: NBS
- údaje na vodorovnej osi sú v % za rok
- výnos slovenských dlhopisov je stanovený na základe vývoja indexu SDX Group – vývojový index (kótovaného na BCPB), výnos dlhopisov štátov EMU na základe indexu MSCI EMU Sovereign TR a výnos dlhopisov USA na základe indexu MSCI US Treasury TR
- váha každého fondu v priemernom výnose je rovnaká

Rast úrokových mier v Európe a najmä USA spôsobil pokles cien dlhopisov. Medziročný výnos slovenských dlhopisov sa pohyboval v širokom rozpätí -5% (dlhopisy verejného sektora) až 2,2% (dlhopisy súkromného sektora). Výnos v dlhopisoch krajín Eurozóny bol -1%, v dlhopisoch USA - 5,5%. Výnos jednotlivých fondov sa pohyboval v širokom rozpätí danom výnosom trhových indexov v závislosti od investičnej stratégie daného fondu.

V akciových fondoch bolo investovaných 15 mld. Sk. Výnos týchto fondov bol ovplyvnený hlavne cenami na európskych a amerických burzách, keďže na slovenskom akciovom trhu sa obchoduje len minimálne.

Graf 109 Porovnanie jednoročných výnosov akciových fondov s vývojom trhových indexov

- zdroj: NBS
- údaje na vodorovnej osi sú v % za rok
- výnos slovenských akcií je stanovený na základe vývoja indexu SAX (kótovaného na BCPB), výnos európskych akcií je stanovený na základe indexu DJ Euro Stoxx 50 TR a výnos Amerických akcií na základe indexu S&P 500 TR
- váha každého fondu v priemernom výnose je rovnaká

Hrubý výnos v najväčších akciových fondoch dosahoval ba aj presahoval výnos určený trhovými indexmi, v priemere dosiahli akciové fondy hrubý výnos 16,3%, ktorý je porovnateľný so zhodnotením európskeho indexu DJ Euro Stoxx 50.

Riadenie portfólií

V priebehu prvého polroka 2006 predstavoval priemerný mesačný objem spravovaného majetku pri riadení portfólia klientov 3,82 mld. Sk, pričom až 82,36 % podiel zo všetkých správcovských spoločností (8), ktoré môžu poskytovať túto investičnú službu, mala jedna správcovská spoločnosť.

Investičnú službu úschova a správa podielových listov poskytovali v priebehu prvého polroka 2006 len dve správcovské spoločnosti, prvá v priemere 2,21 mld. Sk a druhá v priemere 0,48 mld. Sk.

5 Dôchodkové sporenie

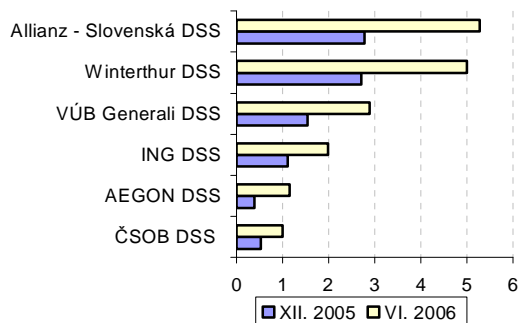
Prvý polrok 2006 bol posledným termínom na dobrovoľný vstup do druhého piliera nového dôchodkového systému. K 30.6.2006 evidovali dôchodkové správcovské spoločnosti 1,39 milióna sporiteľov. Objem aktív investovaných prostredníctvom dôchodkových fondov sa počas tohto obdobia skoro zdvojnásobil a dosiahol tak objem 17,27 mld. Sk. V treťom pilieri dokončili tri doplnkové dôchodkové poisťovne svoju transformáciu na doplnkové dôchodkové spoločnosti a k júnu 2006 spravovali vo svojich fondoch 14,9 mld. Sk.

Zdroje v dôchodkových fondoch

Prvý polrok 2006 bol posledným termínom, kedy mohli existujúci poisťenci Sociálnej poisťovne vstúpiť do druhého piliera dôchodkového zabezpečenia a uzavrieť zmluvu s dôchodkovou správcovskou spoločnosťou (DSS). Túto možnosť využilo ešte 279 tisíc občanov, k 30. júnu 2006 evidovali dôchodkové správcovské spoločnosti 1,39 milióna sporiteľov.

Objem aktív na dôchodkových účtoch spravovaných prostredníctvom DSS vzrástol od konca roku 2005 skoro dvojnásobne na 17,27 mld. Sk. Trhové podiely jednotlivých DSS sa však už výrazne nezmenili. Tri najväčšie správcovské spoločnosti spravujú až 76% všetkých aktív dôchodkových fondov (k 31.12.2005 to bolo 78%).

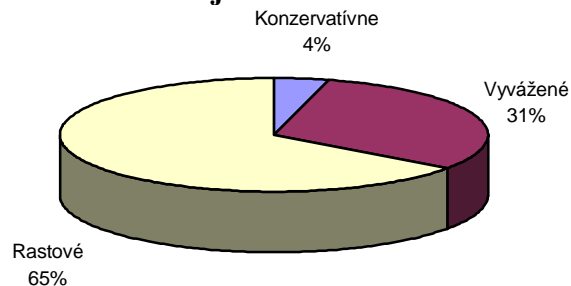
Graf 110 Čistá hodnota aktív dôchodkových fondov pre jednotlivé dôchodkové správcovské spoločnosti

- zdroj: NBS
- údaje na vodorovnej osi sú v mld. Sk

Najviac prostriedkov (až 65%) je sústredených v rastových dôchodkových fondoch, ktoré sa vyznačujú rizikovejším spôsobom investovania a najvyšším predpokladaným zhodnotením prostriedkov v dlhodobom horizonte. Vyvážené fondy tvoria 31% a konzervatívne len 4% celkového objemu.

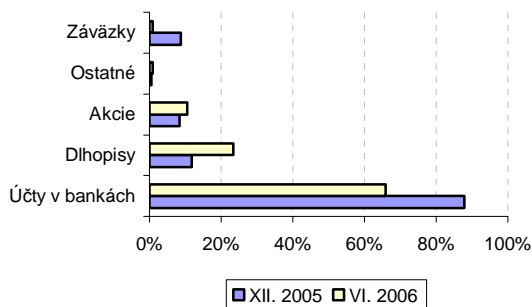
Graf 111 Podiel jednotlivých typov fondov na celkovom objeme ich aktív

- zdroj: NBS

Aj napriek tomu, že väčšina prostriedkov je spravovaná v rastových fondoch, až 66% aktív tvoria peniaze uložené na bankových účtoch. Dôchodkové fondy teda ešte stále nezačali aplikovať svoje investičné stratégie. Od konca roka sa výrazne zvýšil jedine podiel dlhopisov na celkových aktívach (z 12% na 23%).

Graf 112 Podiel jednotlivých druhov investícií na celkovom objeme spravovaných aktív

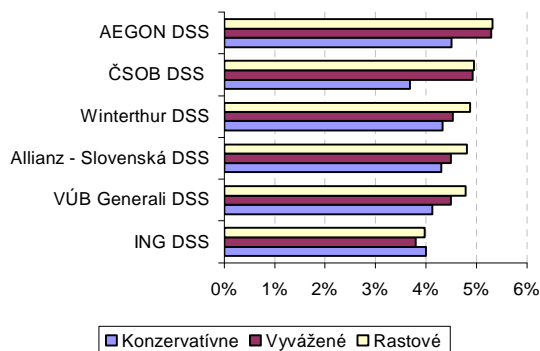

- zdroj: NBS

Výkonnosť dôchodkových fondov

Výnos v dôchodkových fondoch od ich vytvorenia sa k 30. júnu 2006 pohyboval v rozpätí 3,7% až 4,5% pre konzervatívne fondy, 3,8% až 5,3% pre vyvážené a 4,0% až 5,3% pre rastové fondy. Prostriedky v dôchodkových fondoch sú však stále investované dosť konzervatívne. Účty v bankách tvoria až 66% aktív, dlhopisy 23%. Preto rozdiely medzi výkonnosťami jednotlivých druhov fondov sú zatiaľ relatívne malé.

Graf 113 Výnos v dôchodkových fondoch od ich začiatku pre jednotlivé dôchodkové správcovské spoločnosti a typy fondov

- zdroj: NBS
- údajom na vodorovnej osi je výnos fondu od jeho vytvorenia stanovený na základe veľkosti dôchodkovej jednotky k 30. júnu 2006

Rovnako ako v roku 2005, aj v prvom polroku 2006 všetky dôchodkové správcovské spoločnosti hospodárili so stratou, ktorá bola spôsobená vysokými vstupnými nákladmi.

Doplňkové dôchodkové sporenie

V prvom polroku 2006 bola dokončená transformácia troch doplnkových dôchodkových poisťovní na doplnkové dôchodkové spoločnosti (DDS), ktoré spravujú doplnkové dôchodkové fondy. K 30. júnu 2006 evidovali tri DDS dohromady 673 tisíc sporiteľov, ktorí majú v ich fondoch nasporené prostriedky v celkovej výške 14,9 mld. Sk. Tieto sú investované podobným spôsobom ako prostriedky dôchodkových fondov: 57% tvoria bankové účty a 39% dlhopisy.

Subjektom, ktorý svoju transformáciu ešte nedokončil, je DDP Stabilita. Jej žiadosť o vydanie povolenia na vznik a činnosť DDS bola Národnej banke Slovenska v prvom polroku doručená a jej transformácia by mala byť ukončená začiatkom roka 2007.

6 Infraštruktúra finančného trhu

Burza cenných papierov

Za prvý polrok 2006 dosiahli obchody na Burze cenných papierov v Bratislave (BCPB) objem 313 mld. Sk, čo je v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka pokles o 37%. Rovnako to bolo aj s počtom obchodov, ktoré klesli v porovnaní s prvým polrokom 2005 o 29%, čo predstavuje 4660 uzavretých obchodov. Za prvých 6 mesiacov roku 2006 boli prijaté na trhy BCPB nové emisie v úhrnnom objeme 38,93 mld. Sk, z toho tvorili 58% štátne dlhopisy a 36% hypotekárne záložné listy. Celková trhová kapitalizácia sa od Decembra 2005 prakticky nezmenila a momentálne je na úrovni 564 mld. Sk.

Centrálny depozitár cenných papierov

Predmetom činnosti CDCP je najmä evidovanie zaknihovaných cenných papierov, majiteľov zaknihovaných cenných papierov na účtoch majiteľov, údajov o cenných papieroch na klientských účtoch členov, pridelovanie, menenie a rušenie ISIN a zabezpečovanie zúčtovania a vyrovnania burzových obchodov s investičnými nástrojmi³⁰.

K 30.6.2006 evidoval CDCP spolu 3427 emisií cenných papierov 2523 emitentov v celkovej nominálnej hodnote 1 147 mld. Sk. čo predstavuje dvojnásobnú kapitalizáciu v porovnaní s BCPB.

Rozsah evidencie vedenej na účtoch podľa zákona o cenných papieroch bol k 30.6.2006 nasledujúci:

- 1 168 838 účtov majiteľov cenných papierov zriadených podľa doterajších predpisov (§164 ods. 3 zákona),
- 20 klientských účtov vedených v zmysle ustanovenia § 106 zákona o cenných papieroch, na ktorých evidoval údaje o cenných papieroch, ktorých majiteľov evidovali jednotliví členovia CDCP SR.
- 30 účtov majiteľov cenných papierov vedených v zmysle ustanovenia § 105 ods. 2 zákona o cenných papieroch, z toho 10 účtov vedených pre iné osoby ako pre člena CDCP SR.
- Členovia CDCP SR vo svojich evidenciách viedli celkovo 52 767 účtov majiteľov cenných papierov vedených v zmysle ustanovenia § 105 ods. 3 zákona o cenných papieroch.

Fond ochrany vkladov

Poslaním Fondu ochrany vkladov je chrániť vklady klientov v bankách a v pobočkách niektorých bánk. Posilnenie dôvery klientov v bankový sektor a tým aj vo finančný sektor ako celok je hlavným prínosom regulácie.

Zo slovenského bankového sektora bolo k 30.6.2006 vo Fonde ochrany vkladov poistených všetkých 17 bánk a 2 pobočky zahraničných bánk (ČSOB a HSBC). Vklady ostatných štyroch pobočiek zahraničných bánk boli poistené v krajinách svojich bankových skupín. Oproti decembru bola hlavnou zmenou transformácia banky Calyon z dcérskej spoločnosti na pobočku zahraničnej banky, dôsledkom čoho zmenila aj poistenie z Fondu ochrany vkladov na Fonds de Garantie des Dépôts.

Prvý polrok 2006 nadviazal na posledné štyri roky, v ktorých nevznikla neschopnosť niektorej z bánk vyplácať vklady.

³⁰ Popis všetkých činností CDCP je v zákone č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Garančný fond investícií

Prostriedky zhromaždené v tomto fonde³¹ sú určené na krytie nedostupného majetku klientov spravovaného obchodníkmi s cennými papiermi, pobočkami zahraničných obchodníkov s cennými papiermi, správcovskými spoločnosťami a pobočkami zahraničných správcovských spoločností. Podobne ako pri Fonde ochrany vkladov, zdrojom prostriedkov vo fonde sú najmä príspevky týchto inštitúcií a náhrada sa poskytuje vo výške 90% klientskeho majetku, najviac však do výšky 20 000 EUR³².

V priebehu prvého polroka 2006 nenastala žiadna udalosť, ktorá by viedla k poskytnutiu náhrad z fondu.

Slovenská kancelária poisťovateľov

Slovenská kancelária poisťovateľov združuje poisťovne, ktoré majú oprávnenie poskytovať v Slovenskej Republike zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu pri prevádzke motorového vozidla (ďalej PZP). Predmetom činnosti Slovenskej kancelárie poisťovateľov je³³:

- správa poistného garančného fondu
- vedenie registra PZP
- poskytovanie hraničného poistenia
- zastupovanie domácich poisťovateľov v medzinárodných inštitúciách zaoberajúcich sa PZP
- uzatváranie dohôd s kanceláriami poisťovateľov cudzích štátov a zabezpečovanie úloh vyplývajúcich z týchto dohôd

³¹ Zdroje fondu a použitie prostriedkov fondu upravuje §91 zákona č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch v znení neskorších predpisov.

³² Uvedená výška náhrady platí od 1.5.2007. Do 30.4.2007 je náhrada vo výške 16 000 EUR.

³³ Činnosť kancelárie upravuje zákon č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení neskorších predpisov.

- na žiadosť poškodeného a na základe údajov poskytnutých poškodeným poskytuje informácie o spôsobe uplatnenia a vyrovnania jeho nároku na náhradu škody
- evidencia a štatistiky na účely PZP
- spolupráca so štátnymi orgánmi vo veciach týkajúcich sa poistenia zodpovednosti
- podieľanie sa na predchádzaní škodám v cestnej doprave a na predchádzaní poistným podvodom v PZP

Poistný garančný fond

Slovenská kancelária poisťovateľov poskytuje z poistného garančného fondu poistné plnenia za škodu spôsobenú prevádzkou:

- nezisteného motorového vozidla
- motorového vozidla, za ktoré zodpovedá nezistená osoba
- motorového vozidla, za ktoré zodpovedá osoba bez uzatvoreného PZP
- motorového vozidla s uzatvoreným PZP, kde poskytovateľ poistného krytia je platobne neschopný
- cudzozemského motorového vozidla, ktoré je kryté hraničným poistením
- cudzozemského motorového vozidla vodičom, ktorému nevzniká pri prevádzke tohto motorového vozidla na území Slovenskej republiky povinnosť uzavrieť hraničné poistenie

Členovia kancelárie platia ročný príspevok³⁴ určený percentuálnym podielom podľa počtu poistených motorových vozidiel za predchádzajúci kalendárny štvrtrok.

³⁴ Zdroje fondu a použitie prostriedkov fondu upravuje §20 a §24 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení neskorších predpisov.

7 Vybrané témy

Štruktúrované produkty

V posledných rokoch sme svedkami rastúcej ponuky produktov zo strany bánk, ktoré sú kombináciou vkladu a investície. Poznáme ich pod spoločným názvom štruktúrované alebo tiež garantované či zaistené vklady. Tieto produkty ponúkajú pre klientov výnosy, ktoré sa odvíjajú od výkonnosti finančných trhov, najčastejšie akciových. Pritom klient väčšinou nepodstupuje riziko znehodnotenia istiny, pretože jej splatenie v plnej výške je garantované predajcom produktu.

Motivácia bánk na ponúkajú takýchto produktov je rôzna. Najčastejšie je to snaha o generovanie neúrokových príjmov - poplatkov, snaha o získanie lacných dlhodobých zdrojov, zaujímavá úroková marža alebo snaha banky ponúknuť klientom nový zaujímavý produkt. Domáce banky väčšinou pri týchto produktoch nie sú vystavené trhovým rizikám, keďže ich pozície sú uzavreté. Naďalej však existuje kreditné riziko súvisiace s ochotou a schopnosťou protistrany uhradiť svoj záväzok banke.

Medzi domácnosťami stúpol záujem aj o zaistené vklady ponúkané správcovskými spoločnosťami. Ich štruktúra je väčšinou podobná zaisteným vkladom v bankách. Nie všetky zaistené fondy však garantujú návratnosť vlozenej istiny.

Základné charakteristiky štruktúrovaných vkladov

Štruktúrované vklady sú kombináciou vkladu a investičného produktu, pričom ich výnos je konštruovaný v závislosti od výkonnosti podkladového finančného nástroja. Typicky sú takéto druhy produktov previazané s trhovými indexmi, akciami, úrokovými mierami, výmennými kurzami, či ich kombináciou.

Vo všeobecnosti sa jedná o produkty, ktorých splatnosť je niekoľko rokov. Hoci tieto vklady majú opciu s možnosťou predčasného výberu, poplatky za jeho realizáciu sú veľmi vysoké. Klient príde nielen o podiel na výnose, ale zvyčajne tiež o časť istiny. Preto je pri týchto produktoch veľmi dôležité zväžiť, či sú investované finančné prostriedky reálne k dispozícii počas celej doby „života“ tohto vkladu.

Možno sa tiež stretnúť so štruktúrovanými vkladmi, pri ktorých nie je garantované splatenie istiny v 100%-nej výške, a teda klient môže v prípade nepriaznivého vývoja na trhu prísť o jej časť. Aj tu totiž platí, že s vyšším rizikom sa spája vyšší potenciálny výnos. Na

Slovensku sa však takéto produkty zatiaľ nevyskytujú.

Slovenský trh

Štruktúrované vklady slovenských bánk sú do veľkej miery ovplyvnené konzervativizmom ich klientov – investorov. Z toho vyplýva hneď jedna z charakteristických črt týchto produktov na Slovensku, a síce garancia splatenia plnej výšky istiny v deň splatnosti vkladu. V porovnaní s inými krajinami, kde nastupuje trend nižšej ako 100%-nej garancie splatenia istiny a s tým spojeným vyšším očakávaným zhodnotením vložených finančných prostriedkov, možno hovoriť o slovenskom klientovi banky ako o konzervatívnom investorovi.

Ako podkladové nástroje zaistených vkladov možno v súčasnosti na Slovensku identifikovať najmä akciové indexy ako DJ Euro Stoxx 50, S&P 500 alebo rôzne koše, ktoré sú poskladané z týchto, ale aj iných indexov.

Zriedkavejšie sú produkty, ktorých výnosnosť je viazaná na posilnenie slovenskej koruny voči EURO alebo posilnenie EURO voči americkému doláru.

V nasledujúcej tabuľke prehľadu sa pokúsime o hrubé porovnanie základných charakteristík štruktúrovaných a termínovaných vkladov:

Tabuľka 18 Porovnanie štruktúrovaných a termínovaných vkladov

	Štruktúrovaný vklad	Termínovaný vklad
Minimálny vklad	10 000 Sk – 40 000 Sk	nie je stanovený
Splatnosť	12 – 60 mesiacov	1 – 60 mesiacov
Poplatky	Vstupný poplatok 1 – 3% z vkladu	za vedenie účtu
Predčasný vyber	zaniká právo na participáciu na výnose + 1 – 12% z vkladu	Sankčný poplatok, pokles úrokových výnosov (v niektorých prípadoch iba na 0,1% p.a.)
Istina	splatená pri maturite	splatená na konci obdobia viazanosti
Výnosy	závislé na výkonnosti podkladového finančného nástroja	podľa dohodnutej fixnej úrokovej miery
Garantovaná výplata	Istina + 0 – 2,6% p.a.	Istina + výnos podľa dohodnutej fixnej úrokovej miery

- zdroj: jednotlivé banky

Štruktúra produktov ponúkaných na slovenskom trhu

Z pohľadu štruktúry garantovaných vkladov možno na Slovensku rozlišovať 3 základné skupiny:

1. Banka sama tvorí štruktúru produktu

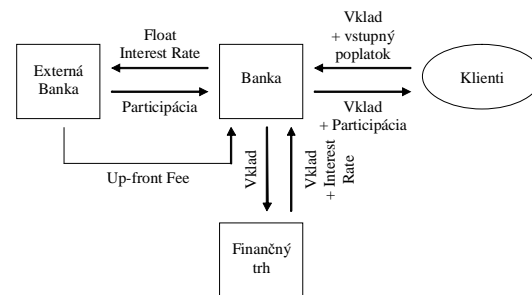
Banka vyzbiera finančné prostriedky od vkladateľov, pričom väčšinou im garantuje návratnosť vložených čiastky poprípade aj určitý výnos. Aby zaistila klientom návratnosť vložených istiny, banka vyzbierané prostriedky investuje na finančnom trhu. Ide väčšinou o investície s nízkym kreditným rizikom, napr. uloženie prostriedkov do sterilizačných repotendrov NBS. Tým banka zabezpečí, že na konci splatnosti štruktúrovaného produktu klientovi vráti vložené finančné prostriedky.

Samotný výnos štruktúrovaného produktu je naviazaný na inú operáciu. Ako už bolo spomínané výška výnosu závisí od vývoja špecifikovaného podkladového nástroja, napr. akciové indexy a pod. Banka preto uzavrie s protistranou, ktorou je zväčša materská banka alebo veľká zahraničná investičná banka, derivátový obchod. Obchod je založený na výmene peňažných tokov. To znamená, že

banka platí protistrane napríklad určitý jednorazový poplatok alebo pravidelne platby a na druhej strane od protistrany dostáva platby ktoré sú naviazané na vývoj podkladového nástroja. Platby naviazané na výkonnosť podkladového nástroja sú následne vyplácané klientom banky, ktorí investovali do štruktúrovaných produktov. Riziko nižšej výkonnosti podkladového nástroja je týmto plne prenesené na klientov banky. Participácia klienta na výnose však nemusí byť iba 100%. Jej výška môže byť menej ako 100%, ale rovnako aj viac ako 100%. Od rôznej úrovne participácie na zhodnotení podkladového aktíva sa tiež odvíjajú minimálne výnosy garantované vkladateľovi. Inými slovami banka môže garantovať klientovi jedno percentný výnos ale na druhej strane znižuje klientovi hornú hranicu jeho výnosu.

Banky výmenu tokov uskutočňujú prostredníctvom swapových alebo opčných kontraktov.

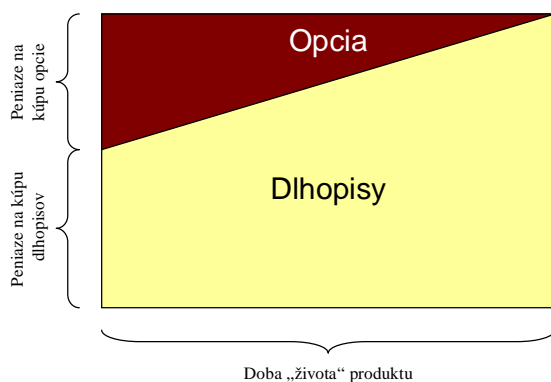
Schéma 2 Štruktúra produktu

Pri takomto modeli plynie pre domácu banku hneď niekoľko výhod. V prvom rade sú to výnosy v podobe vstupných poplatkov od klientov, Up-front Fee od externej banky, a tiež diferenciál medzi úrokovými výnosmi plynúcimi z držby istiny a úrokovými platbami protistrane, ktoré sú väčšinou naviazané na medzibankové sadzby (pri swapových kontraktach). Nemenej dôležitý je taktiež fakt, že banka takýmto prístupom získa dlhodobé zdroje, ktoré používa na riadenie likvidity.

Alternatívou predchádzajúcej štruktúry môže byť kombinácia dlhopisov a opcie. Nákupom dlhopisov s rovnakou splatnosťou ako štruktúrovaný vklad banka zabezpečí návratnosť istiny klientom. Dlhopisy sú nakúpené v takej nominálnej hodnote, aby suma vyplatená pri ich splatnosti bola totožná s celkovým objemom finančných prostriedkov, ktoré klienti vložili do daného produktu. Prípadný minimálny garantovaný výnos je taktiež zabezpečený dlhopismi. Za zvyšné zdroje je priamo kúpená opcia (bez uzatvárania swapového kontraktu), ktorá zabezpečí participáciu na zhodnotení podkladového aktíva.

Schéma 3 Štruktúra produktu zloženého z dlhopisov a opcie

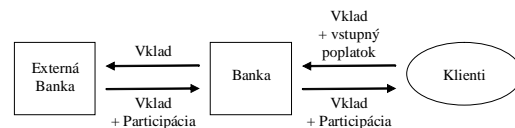
Aj v tomto prípade platí, že participácia na zhodnotení podkladového finančného nástroja nemusí byť 100%. Tá je v tomto prípade ovplyvnená najmä trhovými úrokovými mierami a dĺžkou viazanosti finančných prostriedkov v danom produkte. Oba tieto faktory totiž významne vplyvajú na objem peňazí potrebných na zakúpenie dlhopisov, ktoré zaručujú vyplatenie istiny pri splatnosti, prípadne garantovaný minimálny výnos.

Pri takejto štruktúre garantovaného produktu je jediným zdrojom zisku banky vstupný poplatok od klienta.

2. Banka vystupuje len ako sprostredkovateľ

Banka sprostredkuje za províziu, v podobe vstupného poplatku vybraného od klientov, predaj produktu tretej strany prostredníctvom svojej pobočkovej siete. V tomto prípade sa teda banka nepodieľa na tvorbe daného produktu a vystupuje iba ako sprostredkovateľ.

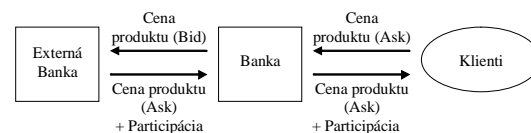
Schéma 4 Štruktúra produktu

3. Banka vystupuje ako obchodník so štruktúrovanými produktmi

Banka predá produkt klientovi a následne produkt kúpi za nižšiu cenu od svojej protistrany. V tomto prípade, podobne ako v predchádzajúcom, vystupuje banka tiež ako sprostredkovateľ.

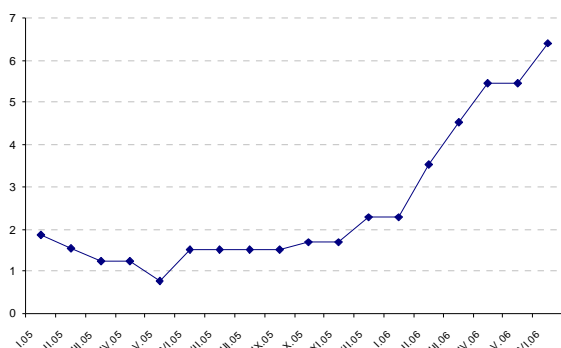
Schéma 5 Štruktúra produktu

Vývoj štruktúrovaných vkladov na Slovensku

Na Slovensku sa produkty tohto typu začali rozmáhať najmä za ostatný rok. Objem finančných prostriedkov retailu v týchto vkladoch v súčasnosti dosahuje štvornásobok úrovne z júna 2005. Celkový objem je 6,4 mld. Sk, čo predstavuje 1,5% všetkých vkladov retailu.

Graf 114 Rast objemu finančných prostriedkov retailu v štruktúrovaných vkladoch

- zdroj: jednotlivé banky ponúkajúce štruktúrované vklady
- údaje sú v mld. Sk

Z pohľadu klientov ponúkajú tieto produkty potenciálne vyššie výnosy ako klasické termínované vklady, a z pohľadu bánk sa jedná o možnosť získať dlhodobé finančné prostriedky za prijateľných podmienok a s nimi spojený zisk alebo zvýšiť svoj zisk na základe provízií plynúcich zo sprostredkovania predaja produktov tohto typu. Z predchádzajúceho možno očakávať, že nastúpený trend v poskytovaní garantovaných vkladov bude pokračovať aj v budúcnosti.

Zaistené fondy

V ostatnom čase si najmä zo strany Asset Managementov rôznych bánk hľadajú cestu k slovenskému klientovi práve zaistené fondy. Hoci názov k tomu určite zvädza, nie vždy ide o produkty, ktoré by spadali medzi zaistené vklady.

Veľmi často sú tieto fondy riadené podľa modelu CPPI (*Constant Proportion Portfolio Insurance*)³⁵, ktorého cieľom je taktiež zabezpečiť v čase splatnosti výplatu celej istiny vkladu do fondu. Toto však nie je metódou CPPI garantované. Tento model totiž zlyháva

³⁵ Model je bližšie popísaný napríklad v Theory of Constant Proportion Portfolio Insurance od F. Black a A. Perold, Journal of Economic Dynamics and Control, 1992

pri náhlom prepade cien rizikových finančných nástrojov, do ktorých podielové fondy investujú, a teda pri nepriaznivom vývoji na finančných trhoch sa môže stať, že pri ukončení trvania fondu, nebude klientovi vyplatená ani výška jeho počiatočnej investície.

Celkový objem finančných prostriedkov v zaistených fondoch bol na konci júna 2006 na úrovni 3,8 mld. Sk.

Riziká

Štruktúrované vklady sú na prvý pohľad spojené s rôznymi druhmi rizík podľa podkladového finančného nástroja daného vkladu.

Pri štruktúrovaných vkladoch, ktoré sú spojené s akciovými indexmi, sú klienti bánk vystavení akciovému riziku, ak sú naviazané na výmenný kurz, ide o devízové riziko, atď. Banky väčšinou pri týchto produktoch nepodstupujú trhové riziká, keďže svoje pozície uzatvárajú, a ide teda o tzv. Back-to-Back operácie. Akékoľvek riziko vyplývajúce z ponúkania takýchto produktov na trhu sa banky snažia „hedgovať“ kúpou derivátu, aby preniesli riziko na svoju protistranu.

Z pohľadu rizík vyplývajúcich pre banky z ponuky týchto produktov na trhu možno teda povedať, že všetky riziká sa redukujú na kreditné riziko. Toto sa týka štruktúry, kedy banka vytvára produkt kombináciou dlhopisov a opcie, ale tiež pri sprostredkovaní formou kúpy daného produktu od svojej protistrany a následného predaja tohto produktu klientovi. Najzaujímavejší je však model, kedy banka uzavrie swapový kontrakt a istina zostáva v jej držaní. V tomto prípade možno identifikovať okrem kreditného aj riziko úrokové, ktoré vyplýva z faktu, že celý objem vkladov, istina, zostáva v banke, a tá musí teda zo svojich výnosov splácať záväzky voči tretej strane, s ktorou uzavrela swapový kontrakt. Úrokové riziko je teda riadená bankou, a tá môže svojimi rozhodnutiami o nakladaní so zverenými

finančnými prostriedkami ovplyvňovať jeho veľkosť.

V snahe obmedziť kreditné riziko banky uzatvárajú swapy s materskými bankami, prípadne s veľkými investičnými bankami.

Ako už bolo spomínané, kreditné riziko je spojené taktiež s ostatnými typmi štruktúry

garantovaných vkladov. V tejto oblasti banky takmer výhradne spolupracujú s materskými spoločnosťami. Domáce banky však väčšinou nie sú informované ako ich protistrana ďalej narába s týmito produktmi, čo len umocňuje nebezpečenstvo spojené s kreditným rizikom.

Analýza sektora domácností

S rastom významu domácností z pohľadu kreditného rizika bánk rastie aj význam analytických informácií za tento sektor. Doterajšie analýzy sektora domácností boli založené na makroekonomických dátach a ponúkali len obmedzený agregovaný pohľad na riziko domácností. Na druhej strane mikroekonomické dáta umožňujú analyzovať distribúciu zadlženia a sledovať rizikovosť jednotlivých skupín domácností.

Analýza založená na mikroekonomických dátach nám ponúka niekoľko zistení.

Sektor domácností vykazuje nerovnomernosť zadlženia bankovými úvermi, keď menší počet domácností má väčší objem úverov. Podobne aj pri sledovaní zadlženia z pohľadu príjmov existuje nerovnomernosť, keď domácnosti s vyšším príjmom majú väčší objem úverov ako domácnosti s nižším príjmom.

Z pohľadu kreditného rizika bánk je dôležité, že rizikovosť úverov domácnostiam do veľkej miery súvisí s poskytovaním úverov nižším príjmovým skupinám. Práve tieto domácnosti vykazovali najvyšší pomer úverových splátok na disponibilnom príjme. Zároveň sú aj najzraniteľnejšie z pohľadu možného negatívneho makroekonomického vývoja. Z tohto pohľadu je z časového hľadiska možné konštatovať rast rizikovosti úverových portfólií bánk, keďže od roku 2003 vzrástol podiel úverov poskytnutých nižším príjmovým skupinám. Podobne v posledných rokoch bolo zaznamenané zvýšenie pomeru úverových splátok na príjme.

Rozloženie zadlženia domácností na Slovensku

V máji a júni 2005 Štatistický úrad vykonal zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností. Zisťovanie sa ako jedno z prvých venovalo aj otázke zadlženia domácností bankovými úvermi na bývanie. Zo zisťovania boli vylúčené stavebné úvery a medziúvery. V tejto časti preto budeme pod úvermi na bývanie rozumieť iba úvery na bývanie poskytnuté domácnostiam okrem stavebných úverov a medziúverov. Do analýzy nie sú zahrnuté žiadne iné úvery, napr. spotrebné úvery alebo prečerpania bežného účtu.

Aj keď výsledky prieskumu majú skôr indikatívny charakter (pozri Box 5) poskytujú nám pohľad na rozloženie rôznych charakteristík a finančných indikátorov sektora domácností.

Pri predchádzajúcich analýzach zadlženia domácnosti sme vychádzali z agregovaných makroekonomických dát za sektor

domácností.³⁶ Analýzy založené na takýchto dátach majú význam najmä z makroekonomického pohľadu, pri hodnotení agregovaných ukazovateľov. Pre účely hodnotenia vzťahu zadlženia domácností k stabilite finančného sektora je však dôležitý pohľad na rozloženie zadlženia v sektore domácností. Analýza na základe makroekonomických dát môže naznačovať nízku zadlženosť domácností, pri pohľade na rozloženie toho istého ukazovateľa však môže hovoriť o koncentrácii zadlženia v určitej skupine domácností.

V nasledujúcej analýze sa preto snažíme identifikovať mieru rovnomernosti, resp. nerovnomernosti rozloženia zadlženosti domácností z hľadiska úverov na bývanie (okrem stavebných úverov a medziúverov). Zaoberáme sa aj tým, ako súvisí s rozložením domácností podľa výšky disponibilných príjmov, resp. podľa geografického členenia. Z pohľadu kreditného rizika domácností je však ešte významnejšie sledovať rozloženie pomeru splátok k disponibilným príjmom, prípadne

³⁶ Správa o výsledkoch analýzy slovenského bankového sektora 2004, Správa o výsledkoch analýzy slovenského finančného sektora 2005

jeho zmenu pri simulovanom zvýšení úrokových sadziieb alebo poklese príjmov. Jeho vyššia hodnota v niektorých skupinách

domácností môže identifikovať vyššie kreditné riziko v budúcnosti.

Box 5 Interpretácia výsledkov zisťovania o príjmoch a životných podmienkach domácností

Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností (EU SILC 2005) bolo vykonané na vzorke 6000 domácností, z ktorých vyplnený dotazník odovzdalo asi 5100 domácností (resp. 12 800 občanov). Predstavuje to asi 0,3% z celkového počtu domácností. Z hľadiska výberu respondentov postupoval Štatistický úrad podľa štandardných metód používaných pri podobných prieskumoch. Každéj domácnosti, ktorej dáta uvedené v dotazníku boli použité na analýzu, bola priradená váha vyjadrujúca jej reprezentatívnosť vzhľadom na základný súbor všetkých slovenských domácností podľa Sčítania obyvateľov, domov a bytov vykonaného v roku 2001.

Pri interpretácii prezentovaných výsledkov vychádzajúcich z uvedeného dotazníka si treba uvedomiť, že primárnym cieľom tohto prieskumu nebolo zisťovanie údajov o zadlžení obyvateľstva. Zozbierané údaje slúžia skôr ako doplnujúca informácia o nákladoch na bývanie týkajúca sa vlastníkov bytov a domov ako alternatíva (tzv. „imputované náklady“) k nájomnému, ktoré musia platiť nájomníci. V agregovaných údajoch sa navyše prejavuje typická črta podobných dotazníkov, keď celková prepočítaná výška úverov aj počet zmlúv podľa prieskumu sú nižšie ako údaje podľa výkazov predkladaných bankami NBS. V máji 2005, kedy sa prieskum uskutočnil, bol celkový objem poskytnutých úverov na bývanie okrem stavebných úverov a medziúverov podľa výkazov bánk 59 mld. Sk, podľa údajov zozbieraných v prieskume bol tento objem iba približne 23 mld. Sk. Pri počte uzavretých zmlúv je rozdiel menší. Podľa prieskumu medzi domácnosťami bolo uzavretých asi 55 tis. zmlúv, podľa údajov od bánk 60 tis. (tento údaj zahŕňa iba hypotekárne úvery ktoré už boli čerpané). Podobne ako pri objeme úverov, tak aj pri objeme disponibilných príjmov bol údaj z dotazníka nižší (približne 430 mld. Sk, údaje za disponibilné príjmy sú ku koncu roka 2004) ako makroekonomický údaj zverejňovaný Štatistickým úradom (810 mld. Sk v roku 2004). Treba vziať do úvahy, že odpovede na otázky sú dobrovoľné. Pri niektorých otázkach mohlo dôjsť k zlému pochopeniu otázky respondentom. Problematické sú otázky pri ktorých nie sú uvedené možnosti odpovedí. Znamená to, že napríklad ak pri otázke o počiatkovej výške úveru respondent neuviedol odpoveď, nevieme rozlíšiť, či domácnosť neodpovedala zámerne, alebo jej skutočne nebol poskytnutý úver na bývanie. Ďalším významným nedostatkom dát z uvedeného prieskumu pre analýzu zadlżenia domácností je aj to, že údaje zahŕňajú iba úvery na bývanie s výnimkou stavebných úverov a medziúverov, nezahŕňajú však žiadne spotrebiteľské úvery ani ostatné úvery poskytnuté domácnostiam. Z toho vyplýva, že hoci analyzované údaje môžu byť využité na získanie približného obrazu o rozložení zadlženosti domácností, údaje o objemoch a počtoch úverov treba interpretovať obozretne.

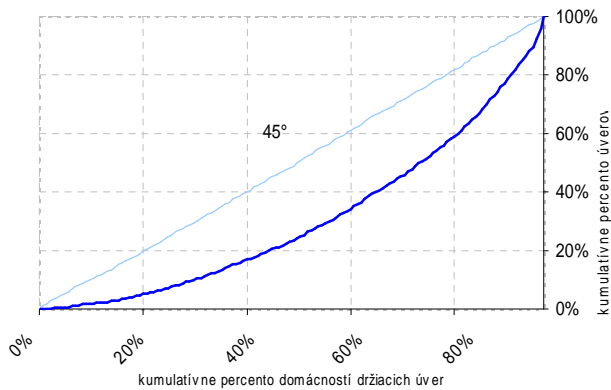
Rozloženie úverov podľa počiatkovej výšky, podľa geografického hľadiska a podľa príjmových skupín

Rovnomernosť rozloženia úverov podľa ich počiatkovej výšky v rámci domácností, ktoré majú úver, môžeme zistiť pomocou Lorenzovej krivky. V tomto prípade zobrazuje kumulatívne

percento domácností držiacich úver oproti kumulatívne percentu týchto úverov, pričom údaje sú usporiadané vzostupne podľa počiatkovej výšky úverov. Ak by bolo rozloženie úverov medzi domácnosťami rovnomerné, krivka by ležala na osi kvadrantu. Čím ďalej je krivka od osi kvadrantu, tým nerovnomernejšie je rozloženie.

Lorenzova krivka naznačuje nerovnomerné rozloženie zadĺženia domácností na sledovanej vzorke, keď menšia skupina domácností drží väčšie percento objemu úverov (pozri Graf 115). Nerovnomernosť zadĺženia slovenských domácností nie je výnimočným javom. Podobný tvar krivky je možné vidieť aj pri distribúcii zadĺženia v iných krajinách³⁷.

Graf 115 Rozloženie úverov podľa ich počiatocnej výšky – Lorenzova krivka

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- objem úveru vyjadruje počiatocnú výšku úveru v grafe sú zahrnuté iba úvery na bývanie okrem stavebných úverov a medziúverov
- v grafe sú zahrnuté iba tie domácnosti, ktoré uviedli, že majú úver a uviedli aj jeho počiatocnú výšku (142 domácností)

Z hľadiska geografického členenia je najväčší objem poskytnutých úverov v Bratislavskom kraji. Podľa údajov z prieskumu ide o 30% celkového objemu úverov. Podľa údajov z bánk je to až 60%, táto hodnota však zahŕňa všetky úvery poskytnuté domácnostiam a je vypočítaná pomocou zostatkových objemov úverov, nie počiatocných. Vzhľadom na počty úverov je však podiel bratislavského kraja v porovnaní k ostatným krajom menej výrazný. To možno čiastočne vysvetliť vyššou priemernou výškou úveru z dôvodu vyšších cien nehnuteľností

³⁷ The distribution of assets, income and liabilities across UK households: results from the 2005 NMG Research survey, Quarterly bulletin, Spring 2006

v bratislavskom kraji v porovnaní s ostatnými krajinami: priemerné ceny bytov a domov boli v rokoch 2002-2005 približne o 130% vyššie ako boli priemerné ceny v ostatných krajinách. Medián počiatocnej výšky úveru bol pritom o 70% vyšší v Bratislavskom kraji v porovnaní s ostatnými krajinami. Druhým dôvodom dominantného podielu bratislavského kraja z hľadiska objemu poskytnutých úverov je, že v tomto kraji majú domácnosti najvyšší disponibilný príjem. Rozdiely sú ešte výraznejšie pri zohľadnení veľkosti domácností.³⁸

Tabuľka 19 Rozloženie disponibilných príjmov a poskytnutých úverov podľa krajov

Kraj	Disp. príjem / veľkosť domácnosti (medián)	Dispon. príjem (medián)	Rozloženie počtu úverov podľa krajov	Rozloženie objemu úverov podľa krajov
Bratislavský	127	223	18%	30%
Trnavský	111	215	11%	9%
Trenčiansky	107	191	11%	7%
Nitriansky	99	178	19%	17%
Žilinský	112	206	9%	8%
Banskobystrický	109	187	8%	7%
Prešovský	100	187	7%	7%
Košický	110	203	16%	15%

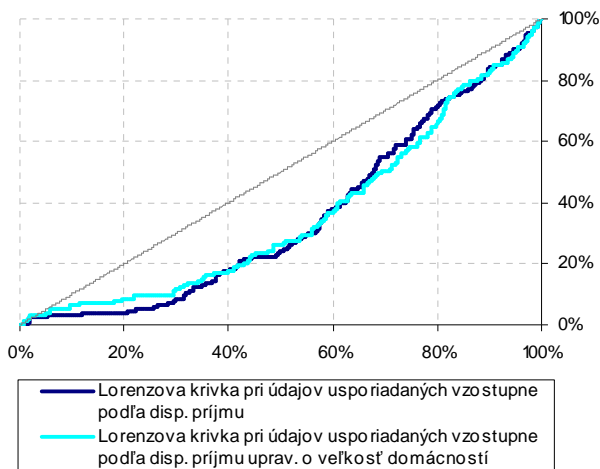
- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- údaje o disponibilnom príjme sú v tis. Sk
- v tabuľke sú zahrnuté iba úvery na bývanie okrem stavebných úverov a medziúverov
- objem úveru vyjadruje počiatocnú výšku úveru

Iný pohľad na rozloženie úverov je ich rozloženie podľa jednotlivých príjmových skupín domácností. Toto rozloženie nie je rovnomerné (pozri Graf 115). Prvých 25%

³⁸ Štatistické testy pre testovanie rovnosti mediánov (χ^2 test, Kruskal-Wallisov test) zamietli na hranici významnosti 1% rovnosť mediánu hodnoty disponibilných príjmov vydelených veľkosťou domácnosti pre bratislavský kraj v porovnaní so všetkými ostatnými krajinami. Na druhej strane, nezamietli vzájomnú rovnosť mediánov týchto hodnôt v trnavskom, trenčianskom, žilinskom, banskobystrickom a košickom kraji, ani rovnosť mediánov v nitrianskom a prešovskom kraji.

domácnosti s najnižším disponibilným príjmom ma iba 5% z celkového počtu poskytnutých úverov (4% z celkového objemu). To však platí, iba pokiaľ nezohľadňujeme veľkosť domácností. Ak totiž vezmeme do úvahy, že nevyhnutné výdavky domácnosti rastú pri rastúcej veľkosti domácnosti, rozloženie sa zmení. Napríklad pri znížení disponibilných príjmov o sumu 4000 Sk mesačne pre prvého dospelého, 2000 Sk pre každého člena rodiny vo veku aspoň 14 rokov a 1200 Sk pre každého člena rodiny vo veku menej ako 14 rokov bude prvým 25% domácností s najnižším takto upraveným príjmom prislúchať 16% z celkového počtu poskytnutých úverov (14% z celkového objemu).

Graf 116 Rozloženie zadlženosti podľa disponibilných príjmov – Lorenzova krivka

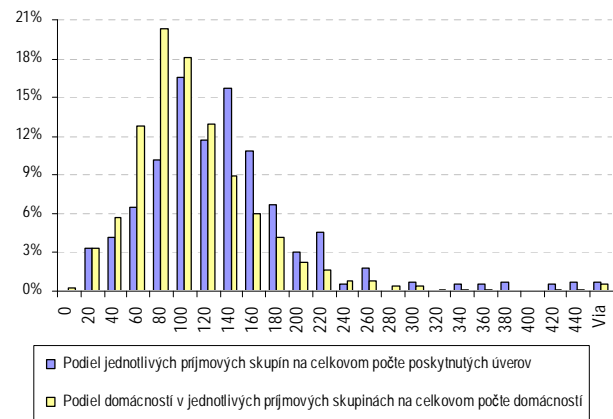

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- v grafe sú zahrnuté iba úvery na bývanie okrem stavebných úverov a medziúverov
- údaje na vodorovnej osi, vyjadrujúce kumulatívne percento domácností držiacich úver, sú usporiadané vzostupne podľa disponibilného príjmu (upravený o veľkosť domácnosti znížený o bežné výdavky)
- na zvislej osi je kumulatívne percento úverov

Pokiaľ teda berieme do úvahy veľkosť domácností a nevyhnutné výdavky, môžeme urobiť záver, že pri poskytovaní úverov banky nevylučujú ani nízkopríjmové skupiny obyvateľstva. Tento záver možno zároveň

potvrdiť aj porovnaním rozloženia počtu domácností a počtu úverov poskytnutých domácnostiam podľa jednotlivých príjmových skupín. Hoci platí, že v nižších príjmových skupinách je podiel domácností vyšší ako podiel poskytnutých úverov a vo vyšších príjmových skupinách je to naopak, v najnižších príjmových skupinách podiel domácností zodpovedá podielu poskytnutých úverov.

Graf 117 Rozloženie počtu domácností a poskytnutých úverov podľa príjmových skupín

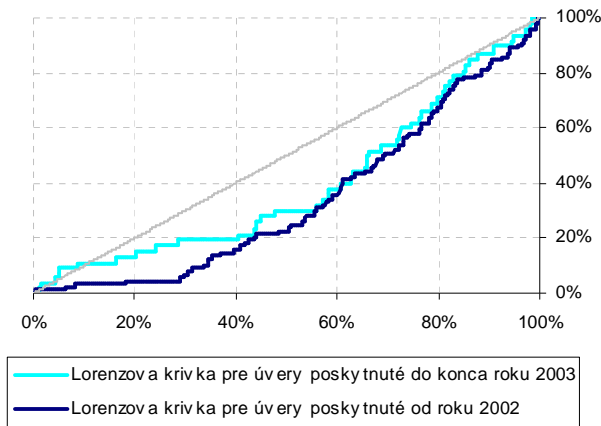

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- údaje na vodorovnej osi sú v tis. Sk a vyjadrujú príjmové skupiny podľa disponibilného príjmu prepočítaného na veľkosť domácností
- v grafe sú zahrnuté iba úvery na bývanie okrem stavebných úverov a medziúverov
- objem úveru vyjadruje počiatočnú výšku úveru

Keďže zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností uskutočnil Štatistický úrad SR v roku 2005 prvýkrát, vývoj rozloženia v úveroch v čase možno sledovať iba čiastočne podľa roku, v ktorom bol úver poskytnutý. Graf 1178 zobrazuje porovnanie rozloženia počtu domácností usporiadaných v závislosti od disponibilného príjmu (upraveného o veľkosť domácností) pre úvery poskytnuté do konca roka 2002 a pre úvery poskytnuté v roku 2003. Z tohto porovnania vyplýva, že ak berieme do úvahy veľkosť domácností, od roku 2003 vzrástol relatívny podiel úverov nižším

príjmovým kategóriám. Ak sa nezohľadňuje veľkosť domácnosti, potom poskytovanie úverov domácnostiam v najnižších príjmových kategóriách nie je tak významné, celkovo je však rozloženie týchto úverov podľa príjmových skupín rovnomernejšie.

Graf 118 Rozloženie zadlženosti v závislosti od dátumu poskytnutia úveru – Lorenzova krivka

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- v grafe sú zahrnuté iba úvery na bývanie okrem stavebných úverov a medziúverov
- údaje na vodorovnej osi, vyjadrujúce kumulatívne percento domácností držiacich úver, sú usporiadané vzostupne podľa disponibilného príjmu (upravený o veľkosť domácnosti znížený o bežné výdavky)
- na zvislej osi je kumulatívne percento úverov

Rozloženie pomeru splátok k disponibilnému príjmu

Domácnosti na splácanie úverov primárne využívajú svoj disponibilný príjem. Výška úverových splátok v pomere k disponibilným príjmom je preto podstatná z pohľadu schopnosti domácností splácať úvery.

Priemerná hodnota pomeru mesačných splátok z úverov na bývanie k mesačnému disponibilnému príjmu bola v sledovanej vzorke na úrovni 20,9%. Hodnota mediánu bola na úrovni 14,3%.

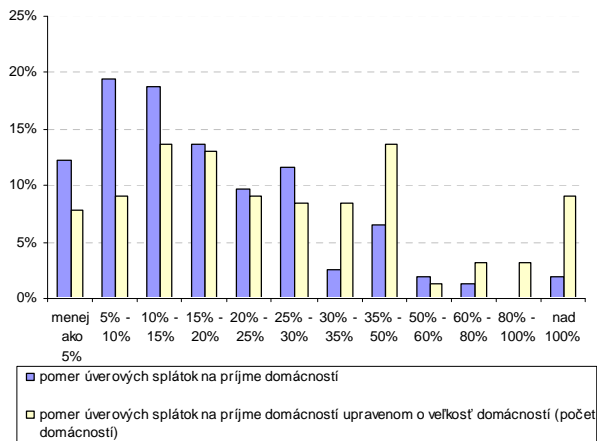
Tabuľka 20 Úverové splátky k disponibilnému príjmu

	priemer	prvý kvartil	medián	tretí kvartil
úverové splátky k disponibilnému príjmu	20,9%	8,2%	14,3%	25,1%
úverové splátky k disp. príjmu pri zohľadnení výdavkov domácností	24,3%	12%	20,8%	35%

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS

Iný pohľad na schopnosť domácností uhrádzať svoje záväzky bankám získame, ak príjmy domácností upravíme o bežné výdavky pri zohľadnení počtu členov domácností. V ďalšej časti textu pracujeme s takto očistenými príjmami, keďže nám ponúkajú reálnejší pohľad na riziko sektora domácností. Priemerná hodnota takto vypočítaného pomeru úverových splátok na príjme dosahuje úroveň viac ako 24%. Výraznejšie narástol počet domácností u ktorých výška splátok presahuje ich príjmy po odrátaní bežných výdavkov. Počet domácností so splátkami presahujúcimi ich príjmy dosiahol 9% (pred odpočítaním výdavkov sa v tejto kategórii nachádzalo približne 3% zo vzorky). Domácnosti s pomerom splátok na príjmoch nad 100% boli v prvých dvoch príjmových skupinách (do 60 tisíc Sk.), pričom tvorili 66% z počtu domácností v daných príjmových skupinách. Zároveň tieto domácnosti držali 12% z objemu úverov.

Graf 119 Pomer úverových splátok k príjmu domácností pred odpočítaním výdavkov a po odpočítaní výdavkov

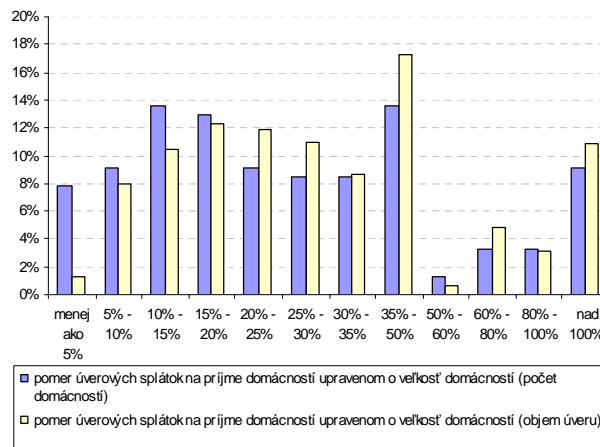

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- Na vodorovnej osi je pomer úverových splátok k príjmom domácností
- Na zvislej osi sú podiely domácností v jednotlivých kategóriách pomerov splátok k príjmom na celkovom počte domácností

Z pohľadu kreditného rizika bánk je podstatná skupina domácností s vysokým podielom úverových splátok na ich príjmoch. Ide o skupinu domácností, ktorá je najcitlivejšia na negatívne zmeny, či už na strane príjmov alebo úverových splátok.

Domácností s vysokým podielom úverových splátok na príjme (nad 60%) držali až 16% z celkového objemu úverov. Inými slovami, približne 16% z objemu úverov bolo poskytnutých rizikovej kategórii domácností, ktorý v súčasnosti majú alebo v prípade negatívnych budúcich šokov budú mať problémy so splácaním úverov.

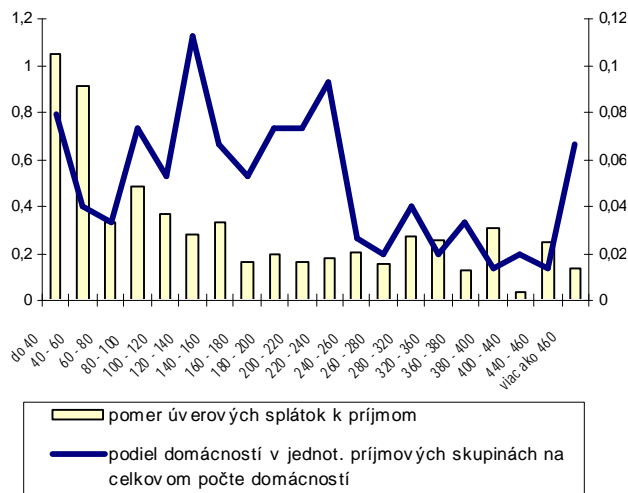
Graf 120 Rozloženie pomeru úverových splátok k príjmu podľa počtu domácností a objemu úverov

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- na vodorovnej osi sú pomery úverových splátok k príjmom domácností
- na zvislej osi sú podiely domácností v jednotlivých kategóriách pomerov splátok k príjmom na celkovom počte domácností

Zaujímavý je pohľad na rozloženie pomeru úverových splátok k príjmom z pohľadu príjmových skupín. Najvyššie zaťaženie úverovými splátkami vykazujú domácnosti, ktoré patria k najnižším príjmovým skupinám. V prípade negatívnych šokov na strane príjmov alebo úverových splátok sú tak najviac zraniteľné najnižšie príjmové skupiny. Na druhej strane treba podotknúť, že nízke príjmové skupiny majú z pohľadu makroekonomickej stability najmenšiu váhu.

Graf 121 Pomer úverových splátok k disponibilnému príjmu podľa príjmových kategórií

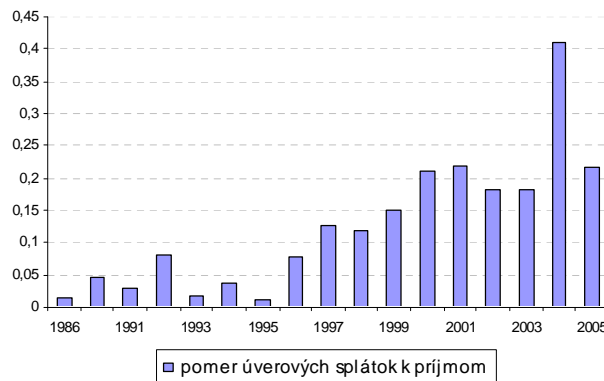

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- na ľavej zvislej osi je pomer úverových splátok k príjmu
- na pravej zvislej osi je podiel domácností na jednotlivých príjmových skupinách
- údaje na horizontálnej osi sú v tis. Sk a vyjadrujú príjmové skupiny podľa disponibilného príjmu upraveného o bežné výdavky

Pri porovnávaní pomeru úverových splátok na príjme v jednotlivých rokoch kedy boli úvery poskytnuté je možné badať väčšiu ochotu podstupovať riziko, či už zo strany domácností ako aj bánk. Predpokladáme, že správanie domácností ako aj bánk je ovplyvnené najmä pozitívnymi očakávaniami o vývoji budúcich príjmov. Veľkosť pomeru úverových splátok na disponibilných príjmoch v sledovanej vzorke rástla s rokom kedy bol úver poskytnutý. Najvyšší pomer splátok k disponibilným príjmom vykazujú úvery, ktoré boli poskytnuté v neskorších rokoch. Pomer výrazne narástol najmä v roku 2004³⁹.

³⁹ Údaje za rok 2005 sú ovplyvnené malým počtom domácností, ktorým bol poskytnutý úver v roku 2005. Podobne aj hodnoty do roku môžu byť ovplyvnené malým počtom úverov v daných rokoch.

Graf 122 Pomer úverových splátok k príjmom podľa roku, v ktorom bol úver poskytnutý

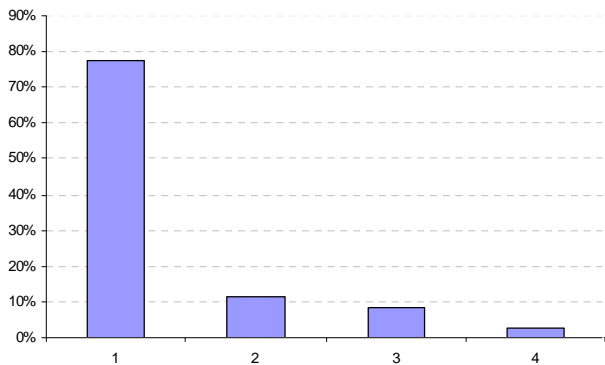

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- Na zvislej osi sú pomery úverových splátok k príjmom v jednotlivých rokoch keď boli úvery poskytnuté

Pri analýze schopnosti domácností uhrádzať svoje záväzky bankám prostredníctvom pomeru úverových splátok k príjmom je potrebné poukázať na to, že domácností pri uhrádzaní úverových splátok môžu použiť aj svoje finančné a nefinančné aktíva. Súčasťou prieskumu neboli otázky o výške a štruktúre finančných aktív domácností. Agregované údaje za sektor domácností však naznačujú dostatočný objem finančných aktív, keď pomer finančných pasív k aktívam bol na konci roka 2004 na úrovni vyše 60%. Finančné aktíva sú navyše tvorené likvidnými položkami, najmä bankovými vkladmi.

Na základe zisťovania nedokážeme zistiť objem nefinančných aktív, vieme však potvrdiť, že väčšina domácností na Slovensku je vlastníkom nehnuteľností. Navyše podľa údajov z prieskumu boli všetky domácnosti, ktorým bol poskytnutý úver, vlastníkami nehnuteľností. Žiadny úver nebol poskytnutý domácnosti, ktorá by žila iba v podnájme a nevlastnila by byt alebo dom.

Graf 123 Vlastnícka forma nehnuteľností domácnosťami na Slovensku

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- legenda na zvislej osi:
- 1 - vlastník bytu vo vlastnom dome
- 2 - vlastník bytu v osobnom vlastníctve v bytovom dome
- 3 - nájomca, podnájomník platiaci nájom resp. podnájom
- 4 - ubytovanie je poskytnuté za cenu nižšiu ako je cena trhová
- na zvislej osi sú percentuálne podiely jednotlivých vlastníckych foriem

Dopad zvyšovania úrokových sadzieb na splácanie úverov domácnosťami

Pri hodnotení možných negatívnych dopadov na schopnosť uhrádzať svoje záväzky sa zameriame na možný nárast úverových splátok pri náraste úrokových sadzieb a taktiež na pokles príjmov resp. rast výdavkov.

Z pohľadu domácností a ich schopnosti uhrádzať svoje záväzky bankám, je okrem generovania príjmov dôležitý aj vývoj úrokových sadzieb, keďže rast úrokových sadzieb sa prejaví na vyšších úverových splátkach. Nárast úverových splátok ma tiež dopad na spotrebu, keď zvýšené úverové platby obmedzia konečnú spotrebu domácností. Miera úrokovej citlivosti domácností na nárast úrokových sadzieb je daná pomerom úverov s pohyblivou úrokovou sadzbou resp. so sadzbou do jedného roka. Domácností na Slovensku vykazujú v rámci EÚ jeden z najvyšších pomerov úverov s krátkodobou fixáciou úrokových sadzieb. V júni 2006 predstavovali

takéto úvery viac ako 80% z celkových úverov domácnostiam.

Simulácia rastu úrokových sadzieb

Pri testovaní dopadu zmeny úrokových sadzieb simulujeme nárast sadzieb o 2 p.b. a 5 p.b.. Kým prvý je možné považovať za reálny scenár, cieľom druhého scenára je zistiť aký dopad by mal na banky extrémny nárast úrokových sadzieb.

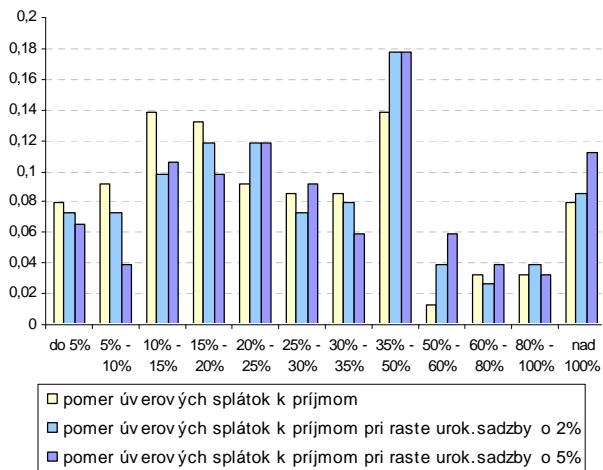
Tabuľka 21 Dopady zvýšenia úrokových sadzieb na pomer úverových splátok k disponibilným príjmom

	Priemer	Prvý kvartil	Medián	Tretí kvartil	„Úver v riziku“
úverové splátky k disponibilnému príjmu	24,3%	11,5%	20,8%	35%	9%
úverové splátky k disp. príjmu pri náraste úrokových sadzieb o 2 p.b.	28%	13%	24%	41%	10,3%
úverové splátky k disp. príjmu pri náraste úrokových sadzieb o 5 p.b.	31,4%	15%	27%	46%	12,3%

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- úver v riziku je podiel objemu úverov poskytnutých domácnostiam s pomerom splátok na príjme presahujúcom 100% na celkovom objeme úverov

Pri simulácii nárastu úrokových sadzieb na sledovanej vzorke nebol zistený významný dopad zvýšenia úverových splátok na schopnosť domácností splácať bankové úvery. Pri zvýšení úrokových sadzieb o dve resp. o päť percentuálnych bodov došlo síce k posunu distribúcie doprava, ale bez výrazných zmien. Počet domácností s pomerom splátok na príjmoch nad 100% by pri raste úrokových sadzieb o 2 p.b. výrazne nezmenil. Pri raste sadzieb o 5 p.b. by stúpol z 8% na 11%.

Graf 124 Distribúcia dopadu zvýšenia úrokových sadzieb na pomer úverových splátok k disponibilným príjmom

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- Na vodorovnej osi sú pomery úverových splátok k príjmom domácností
- Na zvislej osi sú podiely domácností v jednotlivých kategóriách pomerov splátok k príjmom na celkovom počte domácností

Simulácia poklesu príjmov

Domácností primárne používajú na splácanie úverov svoje disponibilné príjmy. Druhotným zdrojom môžu byť finančné aktíva, ktoré však môže mať rôzny stupeň likvidnosti. Preto ich použitie na splácanie úverov môže byť obmedzené.

Pokles disponibilných príjmov, či už znížením toku príjmov alebo nárastom bežných výdavkov, tak môže ovplyvniť schopnosť uhrádzať záväzky bankám.

Pri simuláciách poklesu príjmov sme analyzovali dopad poklesu disponibilných príjmov domácností o 20% a extrémnejší prepád príjmov o 50%.

Pokles disponibilných príjmov o 20% by spôsobil nárast priemernej hodnoty pomeru úverových splátok na príjme z 24% na 30%. Pri poklese príjmov o 20% by stúpol počet domácností s úverovými splátkami presahujúcimi príjmy z 8% na 11%.

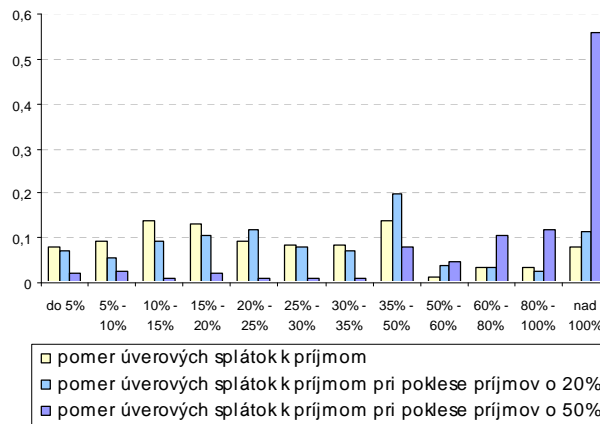
Tabuľka 22 Dopady poklesu disponibilných príjmov na pomer úverových splátok k disponibilným príjmom

	Priemer	Prvý kvartil	Medián	Tretí kvartil	„Úver v riziku“
úverové splátky k disponibilnému príjmu	24,3%	11,5%	20,8%	35%	9%
úverové splátky k disp. príjmu pri poklese príjmov o 20%	30,4%	14%	26%	44%	12,2%
úverové splátky k disp. príjmu pri poklese príjmov o 50%	122%	58%	104%	176%	66,8%

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- úver v riziku je podiel objemu úverov poskytnutých domácnostiam s pomerom splátok na príjme presahujúcom 100% na celkovom objeme úverov

Podstatne významnejší dopad by mal pokles príjmov o 50%. Pri takomto výraznom poklese disponibilných príjmov by až 56% nebolo schopných uhrádzať úverové splátky zo svojich príjmov.

Graf 125 Distribúcia dopadu zníženia disponibilných príjmov resp. nárastu výdavkov na pomer úverových splátok k disponibilným príjmom

- zdroj: ŠÚ SR, SILC05005 UDB verzia 12.07.06, NBS
- Na vodorovnej osi sú pomery úverových splátok k príjmom domácností
- Na zvislej osi sú podiely domácností v jednotlivých kategóriách pomerov splátok k príjmom na celkovom počte domácností

Register bankových úverov a záruk

V mnohých vyspelých európskych krajinách myšlienka zriadiť úverový register (Credit Register) ako zdroj informácií pre banky pri poskytovaní úverov či záruk podnikateľským i nepodnikateľským subjektom (klientom) ale tiež k priebežnému monitorovaniu ich platobnej disciplíny v bankovom sektore, vznikla dávno v polovici 20. storočia. A tak napríklad vo Francúzsku došlo k praktickej realizácii v roku 1946, v Taliansku v roku 1962, v Nemecku v roku 1964. Úverový register sa stal v bankovníctve bežným nástrojom na zber, spracovanie a využívanie informácií spomínaného typu.

Národná banka Slovenska uviedla Register úverov a záruk (ďalej RBUZ) do používania dňom 1. augusta 1997. Evidencii podliehajú klienti – právnické a fyzické osoby podnikatelia, ale aj iné právnické osoby nepodnikatelia či už rezidenti alebo nerezidenti – ktorým banky alebo pobočky zahraničných bánk v Slovenskej republike poskytli úver alebo záruku. Zatiaľ v období rokov 1997 – 2003 využívanie informácií z registra nebolo zo strany bánk intenzívne (priemerne 700 dopytov na klientov mesačne), tak od roku 2004 nastal pozitívny zvrät a záujem o RBUZ najmä v dôsledku konsolidácie údajovej základne registra, uplatnenia organizačných opatrení, zvýšenia oznamovacej disciplíny bánk a tým aj podstatného zvýšenia hodnovernosti údajov v registri vedených. Neskôr k tomu prispela obsahová i štrukturálna zmena systému RBUZ s uvedením novej sofistikovanejšej verzie aplikačného programového systému do prevádzky.

Významnú podpornú rolu pri obozretnom podnikaní bánk a pobočiek zahraničných bánk a zároveň dohľade nad ich pôsobením v bankovom sektore SR zohráva RBUZ, ktorý zo zákona vedie a spravuje Národná banka Slovenska. Register úverov a záruk je informačným zdrojom s mesačným cyklom spracovania údajov pre:

- a) banky a pobočky zahraničných bánk pri
 - získavaní súhrnných pozitívnych aj negatívnych informácií o úverovaných subjektoch v bankovom sektore aktuálne vedených v registri a tiež
 - získavaní informácií o potenciálnych klientoch (akvizičná činnosť) bánk a pobočiek zahraničných bánk za účelom budúcich úverových obchodov;
- b) Národnú banku Slovenska v oblasti
 - získavania informácií o úverovej angažovanosti (tiež bankami poskytnutých záväzkoch) jednotlivých podnikateľských subjektov (klientov) v rámci bankového sektora,
 - získavania informácií o úverovej záťaži v prepojených skupinách úverovaných subjektov vrátane ich spoločníkov,

- získavania informácií a rôznych prehľadov o aktuálnych i v minulosti poskytnutých úveroch/záväzkoch v bankách a pobočkách zahraničných bánk pre analytické účely a
- monitorovania bánk a pobočiek zahraničných bánk z hľadiska plnenia ich oznamovacej povinnosti vyplývajúcej zo zákonných noriem.

Register úverov a záruk sa od svojho vzniku neustále vyvíja podľa aktuálnych potrieb Národnej banky Slovenska, bankového sektora SR, ale aj odporúčaní európskeho spoločenstva.

Najvýznamnejšími premenami v doterajšej histórii fungovania prešiel systém v rokoch 2003/2004. Bola to predovšetkým konsolidácia databázy registra štruktúrovaného podľa Opatrenia NBS č. 12/1996 z 12. augusta 1996, ktorým sa ustanovuje spôsob vedenia registra bankových úverov a záruk a rozsah oznamovania údajov zapísaných v registri bankových úverov a záruk. Zmyslom konsolidácie bola úprava systému tak, aby identifikácia subjektov vedených aj so záťažami za bankový sektor v registri bola jednoznačná len podľa jediného identifikátora, čím sa odstránil problém evidencie rovnakého

klienta pod rôznymi právnymi formami. Neskoršia novela Opatrenia NBS č. 2/2003 z 30. mája 2003 o registri úverov a záruk v znení neskorších predpisov bola základom pre obsahové i štrukturálne zmeny záznamov z hlásení bánk a pobočiek zahraničných bánk do registra, ktoré spočívali najmä v rozšírení o:

- evidenciu aj právnických osôb podnikateľov – nerezidentov, ktorým bankový sektor SR poskytuje úvery i záruky vrátane identifikátora krajiny,
- podrobnejšiu špecifikáciu spôsobu/typu zabezpečenia úveru,
- zatriedenie („skóring“) úveru poskytnutého registrovanému subjektu (klientovi) v súlade s jeho platobnou disciplínou ale aj ďalšími kritériami vychádzajúcimi z komplexnej finančnej analýzy klienta bankou a
- počet dní omeškania pri splácaní pohľadávky.

Register úverov a záruk ako programový systém má dve základné časti:

1. časť Pre banky a pobočky zahraničných bánk

Vstup a výstup údajov tzv. klientska časť, ktorá je interaktívnym článkom medzi bankou, či pobočkou zahraničnej banky s centrálnou databázou RBUZ. Prostredníctvom klientskej časti určení zamestnanci bánk importujú údaje do centrálnnej databázy RBUZ, ale taktiež prostredníctvom nej môžu žiadať informácie o jednotlivých klientoch a ich úverových záťažiach, či aktualizovať už zaevidované záznamy.

Banky a pobočky zahraničných bánk môžu zasielať údaje mesačných hlásení priebežne a nepretržite každý pracovný deň až do 15. dňa nasledujúceho mesiaca. Rovnako môžu zasielať žiadosti o informácie o celkovej úverovej zaťažnosti klienta. Banky a pobočky zahraničných bánk zasielajú údaje o úveroch, zárukách a iných prijatých záväzkoch prostredníctvom 6 typov hlásení (služieb) v elektronickej forme (hlásenia Evidencie

úveru/záruky, Aktualizácie úveru/záruky, Zrušenia úveru/záruky, Evidencie/aktualizácie klienta, Zrušenie klienta, či Aktualizácia vlastníkov). Automaticky sú im systémom zasielané denné a mesačné správy o počte prijatých a spracovaných údajov a tiež informácie o výsledkoch vstupnej kontroly a výsledkoch mesačného spracovania vstupných údajov z danej banky. Každý šestnásty deň v mesiaci prebieha mesačné spracovanie všetkých hlásení z celého bankového sektora za predchádzajúci mesiac. Údaje spracúvané v APS RBUZ podliehajú predpisom o ochrane údajov, ktoré sú bankovým tajomstvom. Údaje medzi bankou a Národnou bankou Slovenska, kde je centrálna databáza RBUZ umiestnená, sú prenášané vo viacnásobne chránenej forme a je zabezpečená maximálna bezpečnosť a zachovanie bankového tajomstva.

V centrálnnej databáze RBUZ sa nachádzajú dve skupiny údajov o úverovej záťaži klientov, resp. nim bankami poskytnutých záväzkoch

a) pozitívne: identifikátor IČO (podľa Registra ekonomických subjektov SR) pre rezidenta, resp. tzv. „NIČO“ jednoznačný identifikátor pre nerezidenta, obchodné meno/priezvisko klienta, právna forma klienta, typ zmluvy, dátum uzavretia zmluvy, krajina, banka (názov banky, v ktorej má klient úver), číslo zmluvy, dátum splatnosti úveru, resp. ukončenia platnosti zmluvy, hodnota (objem, limit) úveru/záväzku, aktuálny zostatok, peňažná mena, hodnota zabezpečenia úveru, typy zabezpečenia, stav úveru („živý“, „ukončený“),

b) negatívne: istina v omeškaní, úroky v omeškaní, trieda úveru (skóring) a počet dní omeškania.

Aplikačný programový systém RBUZ je prístupný nielen kompetentným zamestnancom v komerčných bankách a pobočkách zahraničných bánk, ale aj určeným zamestnancom Národnej banky Slovenska, ktorí nielen odpovedajú na zasielané pripomienky, resp. dopyty (metodické, konzultačné) od bánk, ale dohliadajú aj na funkčnosť a prevádzkyschopnosť celého

systemu. Keďže prostredníctvom klientskej časti je možné vidieť záznamy, ktoré už sú zaslané do centrálnej databázy, ale neprešli ešte pravidelným mesačným spracovaním, je tu ešte relatívne jednoduchá možnosť prispieť ku konečnej vyššej kvalite záznamov.

Systematické kontroly záznamov v registri na diaľku, vrátane príslušných analýz, sú dohľadom nad bankovníctvom a obchodníkmi s cennými papiermi zacielené na zvyšovanie celkovej kvality záznamov v databáze RBUZ, zvyšovanie ich vypovedacej hodnoty a v konečnom dôsledku na znižovanie operačného aj kreditného rizika v bankovom sektore.

Tabuľka 23 Prehľad využívania Registra úverov a záruk za I. polrok 2006 (k 30.6.2006)

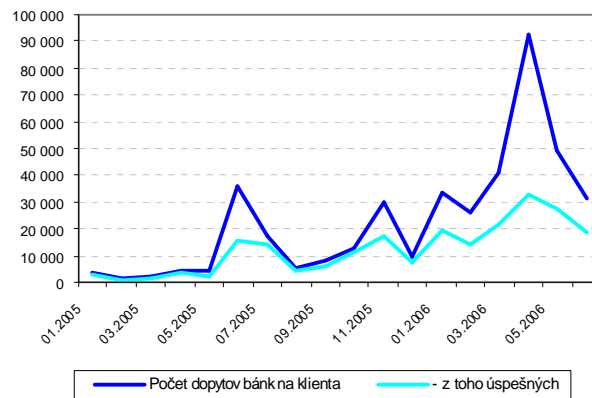
Počet bánk a pobočiek zahraničných bánk využívajúcich RBUZ (bez NBS)	24
Počet používateľov RBUZ	216
- v bankách a pobočkách zahraničných bánk	205
- v Národnej banke Slovenska	11
Počet dopytov bánk na klienta	273 102
- z toho úspešných*	128 795
Priemerný počet dopytov bánk na klienta	45 517
- z toho úspešných*	21 466
Počet dopytov bánk a pobočiek zahraničných bánk do NBS na nezrovnalosti v záznamoch klientov bankového sektora	64
Počet hlásení o nových úveroch a záväzkoch	21 985
Počet klientov so živými úvermi zaregistrovanými v RBUZ	48 808
- z toho rezidenti	48 679
- z toho nerezidenti	129
Počet klientov so živými záväzkami/zárukami	1 813
- z toho rezidenti	1 778
- z toho nerezidenti	35
Počet registrovaných živých úverov	73 680
- z toho nerezidenti	219
Počet registrovaných živých záväzkov/záruk	4 250
- z toho nerezidenti	56
Hodnota (objem) registrovaných živých úverov	671 mld.
- z toho rezidenti	640 mld.
- z toho nerezidenti	31 mld.
Hodnota (objem) aktuálnych zostatkov registrovaných živých úverov	421 mld.
- z toho rezidenti	406 mld.
- z toho nerezidenti	15 mld.
Hodnota (objem) registrovaných živých záväzkov/záruk	45 mld.
- z toho rezidenti	41 mld.
- z toho nerezidenti	4 mld.

- zdroj: RBUZ, NBS

* úspešné dopyty bánk na klienta sú dopyty, pri ktorých bol hľadaný klient v Registri úverov a

záruk nájdený, či už s úverom/zárukou, alebo bez úveru/záruky.

Graf 126 Vývoj počtu dopytov na klienta v RBUZ za obdobie mesiacov 01/2005 – 06/2006

- zdroj: RBUZ, NBS

2. časť Pre potreby Národnej banky Slovenska

Aplikácia pre Správu a monitorovanie činnosti registra a časť pre Informácie o úverovej zaťažnosti klientov a ich prepojených skupín.

Prvá aplikácia je určená na riadenie procesov spracovania údajov v registri, monitorovanie činností v registri a archiváciu údajov. Je určená správcovi registra, metodikovi z problematiky bankových úverov (správa referenčných údajov) a ostatným používateľom, ktorí sú oprávnení monitorovať činnosti v registri. Prostredníctvom tohto modulu je možné exportovať údaje o klientoch a úveroch/záväzkoch, ktoré sú zdrojom informácií pre ďalšie špeciálne analýzy. Táto aplikácia poskytuje aj kompletný prehľad štatistických charakteristík o samotnej databáze RBUZ a jej využívaní.

Druhá časť umožňuje získať z Registra úverov a záruk celkový pohľad na klienta, či banku. Poskytuje rovnaké informácie o klientoch, aké majú v rámci APS RBUZ dostupné komerčné banky a navyše informácie o prepojených skupinách klientov a ich spoločníkov. Prostredníctvom rôznych

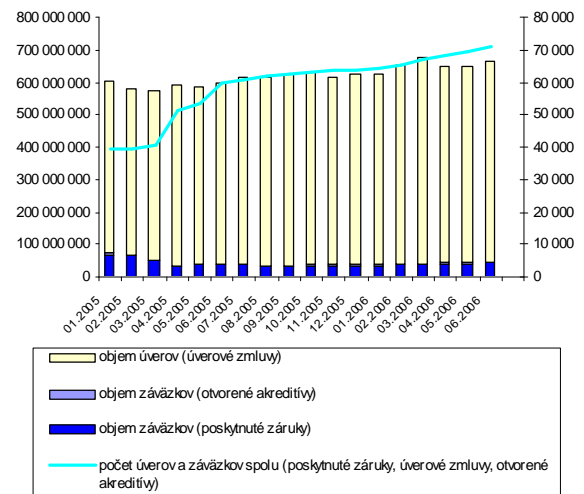
variantov pohľadov je možné získať kompletné informácie o klientovi a jeho úveroch/záväzkoch v jednotlivých bankách bankového sektora SR a rovnako je možné získať pohľad na konkrétnu banku a jej klientov podľa zvolených kritérií.

Dostupnosť podrobných informácií zo systému RBUZ umožňuje pracovníkom bankového dohľadu spracúvať potrebné analýzy, čo prispieva k lepšiemu prehľadu o dianí na finančnom trhu v bankovom sektore a v nemalej miere prispieva aj k lepšiemu sledovaniu riadenia kreditného rizika bánk a pobočiek zahraničných bánk.

Podľa nasledujúceho grafu, na ktorom je vývoj počtu a objemov úverov/záväzkov v bankovom sektore SR a rastúceho charakteru počtu úverov vidieť, že banky a pobočky zahraničných bánk poskytujú právnickým osobám a fyzickým osobám – podnikateľom skôr menšie úvery vo väčšom počte.

Úverové zmluvy, dokumentárne akreditívy a poskytnuté záruky sú triedy produktov, ktoré v bankách jednoznačne prevládajú. Uvedené hodnoty zahŕňajú v sebe hodnoty za rezidentov aj nerezidentov spolu, pričom rezidenti tvoria približne 90% z jednotlivých hodnôt.

Graf 127 Vývoj úverov/záruk v bankovom sektore SR

- zdroj: RBUZ, NBS
- na pravej zvislej osi je počet úverov a záväzkov spolu
- na ľavej zvislej osi je objem úverov a záväzkov spolu v tisícoch Sk

Hoci sa Register úverov a záruk opiera o niekoľko záväzných právnych noriem, dôveryhodnosť údajov a ich vypovedacia hodnota je vo veľkej miere závislá od toho, aké údaje oznámia do centrálnej databázy RBUZ banky a pobočky zahraničných bánk a od komunikácie medzi Národnou bankou Slovenska a bankami. Databáza RBUZ obsahuje množstvo údajov vhodných na ďalšie analýzy, ktoré by mohli prispieť k lepšiemu a jednoduchšiemu regulovaniu kreditného rizika bankového sektora, či ďalších druhov rizík s ním spojených.

8 Prílohy

A Informácie o štruktúre finančného trhu

A.1 Údaje o počtoch inštitúcií

A.1.1 Počet finančných inštitúcií v júni 2006

	Počet inštitúcií k 30.6.2006	Počet inštitúcií k 31.12.2005	Zmena
Počet bánk v SR	17	18	-1
stavebné sporiteľne	3	3	0
banky s hypotekárnou licenciou	9	9	0
ostatné banky	5	6	-1
Počet pobočiek zahraničných bánk v SR	7	6	1
z toho: na základe povolenia NBS	1	1	0
na princípe jedného bankového povolenia	6	5	1
z toho: pobočky zahraničných bánk s hypotekárnou licenciou	1	1	0
Počet pobočiek zahraničných bánk prispievajúcich do Fondu ochrany vkladov	2	2	0
Počet zastúpení zahraničných bánk v SR	10	9	1
Počet pobočiek (organizačných jednotiek) bánk v SR	705	692	13
Počet nižších organizačných zložiek v SR	473	457	16
Počet pobočiek slovenských bánk v iných krajinách	1	1	0
Počet zastúpení slovenských bánk v iných krajinách	1	1	0
Počet zahraničných subjektov voľne poskytujúcich cezhraničné bankové služby	118	104	14
z toho: bánk	113	99	14
z toho: zahraničné finančné inštitúcie	3	3	0
Slovenské banky poskytujúce voľne cezhraničné bankové služby v zahraničí	1	1	0
z toho: inštitúcie elektronických peňazí	0	0	0
Počet zamestnancov bánk a pobočiek zahraničných bánk	19753	19850	-97
Počet poisťovní v SR	24	25	-1
z toho: poisťovne poskytujúce len životné poistenie	5	5	0
poisťovne poskytujúce len neživotné poistenie	5	4	1
poisťovne poskytujúce životné aj neživotné poistenie	14	16	-2
Poisťovne poskytujúce služby na základe slobody poskytovania služieb	256	200	56
z toho: Bez zriadenia pobočky	252	196	56
z toho: Prostredníctvom pobočky	4	4	0
Počet poisťovní v SR poskytujúcich povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla	8	8	0
Počet dôchodkových správcofských spoločností	6	8	-2
Počet doplnkových dôchodkových spoločností	3	0	3
Počet doplnkových dôchodkových poisťovní	1	4	-3
Počet tuzemských správcofských spoločností v SR	10	10	0
z toho: správ. spol. s rozšíreným povolením podľa § 3 ods. 3 Zákona o kolektívnom investovaní (ZKI)	7	7	0
Počet tuzemských podielových fondov:	110	100	10
z toho: otvorené podielové fondy	63	51	12
uzavreté podielové fondy	47	49	-2
špeciálne podielové fondy	0	0	0
Počet zahraničných správcofských spoločností a zahraničných subjektov kolektívneho investovania pôsobiacich v SR na základe povolenia podľa § 75 ZKI:	2	3	-1
z toho: prostredníctvom pobočky v SR	1	2	-1
bez zriadenia pobočky	1	1	0
Počet zahraničných správcofských spoločností a zahraničných subjektov kolektívneho investovania pôsobiacich v SR na základe jednotného európskeho povolenia:	17		
z toho: zahraničné správcofské spoločnosti	6		
v rámci toho: počet zahraničných podielových fondov	61		
počet podfondov	63		
z toho: zahraničné investičné spoločnosti	11		
v rámci toho: počet podfondov	224		
Počet obchodníkov s cennými papiermi	35	36	-1
z toho: banky a pobočky zahraničných bánk	15	15	0
Počet zahraničných subjektov pôsobiacich v SR ako obchodník s cennými papiermi	251	204	47
z toho: prostredníctvom pobočky v SR	2	2	0
bez zriadenia pobočky	249	202	47
Počet slovenských obchodníkov s cennými papiermi poskytujúcich služby v zahraničí	9	9	0
Počet sprostredkovateľov investičných služieb v SR:	852		
z toho: právnické osoby	53		
fyzické osoby	799		

Bankový sektor a obchodníci s cennými papiermi

Národná banka Slovenska dňa 10. februára 2006 zaregistrovala zastúpenie zahraničnej banky, BANCA MONTE DEI PASCHI DI SIENA SPA, Taliansko. Celkový počet zastúpení zahraničných bánk tak stúpol na desať.

Dňa 1. marca 2006 zahájila činnosť J & T BANKA, a. s., pobočka zahraničnej banky na základe jedného bankového povolenia. Vklady pobočky sú poistené vo Fonde pojištění vkladů, Praha, Česká republika.

Národná banka Slovenska svojim rozhodnutím z 15. mája 2006 udelila predchádzajúci súhlas na zrušenie CALYON BANK SLOVAKIA a. s. ako následok predaja podniku banky, ktorý bol kúpený zahraničnou bankou CALYON S. A., Francúzsko. Uvedená spoločnosť sa rozhodla pristúpiť k zmene pôsobenia nimi ovládanej spoločnosti CALYON BANK SLOVAKIA a. s. v SR a presunúť všetky jej aktivity na novovytvorenú pobočku CALYON S. A. Zároveň NBS udelila predchádzajúci súhlas na predaj podniku banky a predaj podniku obchodníka s cennými papiermi predávajúcemu CALYON BANK SLOVAKIA a. s. a nadobúdateľovi CALYON S. A. Francúzsko.

Rozhodnutím Národnej banky Slovenska z 31. mája 2006 bolo udelené povolenie na poskytovanie investičných služieb spoločnosti Money Market Brokers, o.c.p., a. s., Bratislava.

Národná banka Slovenska svojím rozhodnutím z 29. júna 2006 udelila predchádzajúci súhlas spoločnosti Stredoeurópsky maklérsky dom, o.c.p., a. s. na vrátenie povolenia na poskytovanie investičných služieb.

Poist'ovací sektor

Počet poisťovní sa znížil o jednu, keď došlo k zániku dvoch poisťovní a vzniku jednej poisťovne. Zanikla Vzájomná životná poisťovňa Sympatia, a. s. (VŽP), povolenie vrátila 30.1.2006, jej poisťný kmeň neživotného poistenia bol prevedený na poisťovňu Union a poisťný kmeň životného poistenia na ING Životnú poisťovňu a Winterthur poisťovňa, a.s., ktorá vrátila povolenie 26.5.2006 a jej poisťný kmeň bol prevedený na spoločnosť Credit Suisse Life & Pensions Pojišťovna, a. s., ktorá vykonáva činnosť na území Slovenskej republiky prostredníctvom svojej pobočky Winterthur pojišťovna a.s. Naopak, 6.2.2006 bolo udelené povolenie spoločnosti AEGON Životná poisťovňa, a.s. za prvý polrok 2006 však zatiaľ nevykázala žiadne predpísané poisťné. Vznik spoločnosti AEGON Životná poisťovňa, a.s. však nemožno označiť za príchod nového subjektu na slovenský poisťný trh, pretože už predtým AEGON Levensverzekering, N. V. poskytoval svoje služby na území SR na základe slobodného poskytovania služieb prostredníctvom pobočky, ide teda len o zmenu formy pôsobenia na slovenskom poisťnom trhu. V prvom polroku 2006 bol pripravovaný prevod poisťného kmeňa pobočky AEGON Levensverzekering, N. V. na spoločnosť AEGON Životná poisťovňa, a.s.

A.2 Údaje o vlastníckej štruktúre dohliadaných subjektov

A.2.1 Podiel jednotlivých krajín na základnom imaní jednotlivých typov finančných inštitúcií k 30.6.2006

	Banky	Poistovne *	Dôchodkové správcovské spoločnosti	Správčovské spoločnosti	Obchodníci s cennými papiermi
Slovensko	10,44	8,47	44,62	70,47	16,31
Krajiny EU (bez SR)	85,80	87,67	27,82	21,53	79,6
Česko	7,90	1,21	6,44	10,34	1,27
Francúzsko		0,99			
Holandsko	1,40	13,38	18,62		0,09
Luxembursko	28,37	0,00	2,76		31,05
Maďarsko	4,55	1,26			4,98
Nemecko	1,95	40,43			
Rakúsko	36,04	17,53			36,34
Taliansko	4,29	0,00			4,69
Portugalsko	0,17	0,00			
Spojené kráľovstvo	1,14	8,07			1,19
Ostatné		4,80		11,2	
Krajiny mimo EU	3,76	3,86	27,56**		4,09

Údaje v tabuľke vyjadrujú podiel jednotlivých krajín na základnom imaní finančných inštitúcií podľa prvého vlastníka. Údaje sú v percentách.

- ** Švajčiarsko
- * údaje sú k 31.12.2005

Bankový sektor

K 31. marcu 2006 vykázala Tatra banka, a. s. znížené základné imanie o hodnotu prioritných akcií (47,5 mil. Sk) v súlade s prijatými medzinárodnými účtovnými štandardami.

V Istrobanke, a .s. bola zaznamenaná zmena akcionára – Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse, AG, Rakúsko v súlade s udeleným predchádzajúcim súhlasom Národnej banky Slovenska, ktorý vznikol zlúčením spoločností Bank für Arbeit und Wirtschaft Aktiengesellschaft Österreichische Postsparkasse Aktiengesellschaft, a Kapital & Wert Bank Aktiengesellschaft, Rakúsko.

Istrobanka, a .s. vykázala k 30. júnu 2006 zvýšené základné imanie o 225,0 mil. Sk a Tatra banka, a. s. o 71,3 mil. Sk.

Podiel zahraničný investorov na základnom imaní bánk sa znížil zrušením Calyon Bank Slovakia a. s. ako následok predaja podniku banky.

B Analytické dáta

B 1 Banky a pobočky zahraničných bánk

B 1.1 Štruktúra aktív a pasív bánk a pobočiek zahr. bánk (objemové údaje v tis. Sk)

	Objem spolu (k 30.6.2006)	Podiel cudzej meny	Medziročná zmena	Podiel na bilančnej sume	CR3	CR5	HHI
AKTÍVA CELKOM (brutto)	1 533 151 425	14%	10%	100%	50%	68%	1 125
ÚVERY KLIENTOM CELKOM	611 402 042	24%	28%	40%	47%	61%	974
Úvery retailu	209 949 478	1%	38%	14%	63%	81%	1 604
z toho: Úvery domácnostiam	193 428 945	1%	39%	13%	65%	82%	1 657
Úvery podnikom	300 764 695	36%	20%	20%	40%	59%	909
Úvery finančným spoločnostiam okrem bánk	61 845 637	24%	58%	4%	48%	66%	1 074
Úvery verejnej správe	23 082 575	26%	1%	2%	75%	89%	2 616
Úvery nerezidentom	15 759 657	79%	24%	1%	52%	74%	1 290
OPERÁCIE NA MEDZIBANKOVOM TRHU CELKOM	541 419 443	7%	4%	35%	53%	76%	1 284
z toho: Operácie s NBS a zahr. emisnými bankami (vrátane pokl. poukážok NBS)	421 241 873	0%	-3%	27%	59%	78%	1 433
CENNÉ PAPIERE CELKOM	310 143 312	10%	-5%	20%	73%	79%	1 883
Cenné papiere emitované rezidentmi	258 916 419	5%	-4%	17%	76%	82%	2 046
Pokladničné poukážky a zmenky držané do splatnosti	2 663 685	17%	-52%	0%	99%	100%	5 884
Dlhopisy štátne	197 228 514	5%	2%	13%	76%	82%	2 203
Dlhopisy podnikov	7 497 922	25%	-36%	0%	66%	89%	1 851
Dlhopisy bánk	22 639 041	0%	26%	1%	69%	82%	1 840
Ostatné dlhové cenné papiere	23 088 098	0%	-33%	2%	100%	100%	9 923
Majetkové cenné papiere	5 799 159	0%	-16%	0%	83%	91%	3 339
Cenné papiere emitované nerezidentmi	30 274 451	52%	-20%	2%	72%	86%	2 140
Dlhové cenné papiere	26 955 671	52%	-24%	2%	74%	90%	2 175
z toho: emitované bankami	13 343 769	21%	-6%	1%	77%	95%	2 697
z toho: emitované verejnou správou	3 088 995	100%	-7%	0%	73%	99%	2 232
z toho: ostatní emitenti	10 522 907	76%	-41%	1%	82%	96%	3 157
Majetkové cenné papiere	3 318 780	56%	36%	0%	99%	100%	4 795
z toho: emitované bankami	26 869	56%	23%	0%	100%	100%	4 518
z toho: ostatní emitenti	3 291 911	56%	36%	0%	99%	100%	4 799
Deriváty - kladná reálna hodnota	20 952 442	13%	13%	1%	62%	80%	1 571
PASÍVA CELKOM	1 472	24%	10%	100%	50%	68%	1 117
VKLADY A PRIJATÉ ÚVERY OD KLIENTOV CELKOM	900 345 937	21%	11%	61%	57%	70%	1 280
z toho: vklady poistené vo fonde ochrany vkladov	453 327 420	11%	12%	31%	61%	75%	1 561
Vklady a prijaté úvery od retailu	429 374 362	10%	10%	29%	62%	75%	1 621
Vklady a prijaté úvery od domácností	390 106 167	11%	11%	26%	62%	76%	1 637
Vklady a prijaté úvery od podnikov	232 129 621	19%	14%	16%	54%	68%	1 410
Vklady a prijaté úvery od finanč. spoloč. okrem bánk	74 048 556	3%	3%	5%	57%	74%	1 365
Vklady a prijaté úvery od verejnej správy	147 691 268	33%	18%	10%	71%	90%	2 195
Vklady a prijaté úvery od nerezidentov	17 102 130	59%	-9%	1%	46%	65%	1 080
ZDROJE OD BÁNK CELKOM	345 170 828	55%	6%	23%	58%	77%	1 398
Zdroje od NBS a zahraničných emisných bánk	15 507 438	0%	159%	1%	97%	100%	4 704
Zdroje od nerezidentských bánk	282 271 227	65%	2%	19%	56%	78%	1 411
EMITOVANÉ CENNÉ PAPIERE CELKOM	89 985 632	7%	31%	6%	54%	75%	1 333
Hypotekárne záložné listy	48 890 065	5%	31%	3%	69%	87%	1 947
Zmenky	15 673 629	9%	19%	1%	61%	78%	1 661
Ostatné emitované cenné papiere	7 079 584	0%	x	0%	86%	100%	2 656
Deriváty - záporná reálna hodnota	18 342 354	12%	1%	1%	66%	83%	1 700
Rizikovo vážené aktíva bankovej knihy	549 646 974		11%	37%	57%	69%	1 283
Rizikovo vážené aktíva obchodnej knihy	17 959 852		-30%	1%	59%	84%	1 629
Iné rizikovo vážené aktíva	3 734 440		-57%	0%	77%	91%	2 526
Vlastné zdroje	80 792 451		3%	5%	49%	67%	1 077

Do výpočtu CR 3, CR 5 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 24 inštitúcií bola hodnota HHI 417.

Aktíva sú vyjadrené v hrubej (brutto) hodnote; rovnosť s pasívami sa dosiahne odrátním hodnoty odpisov a opravných položiek.

B 1.2 Výnosy a náklady bánk a pobočiek zahraničných bánk (hodnoty nákladov a výnosov v tis. Sk)

	Hodnota (k 30.6.2006)	Medziročná zmena	CR3	CR5	HHI
(a) PREVÁDZKOVÉ NÁKLADY CELKOM (b + e + f)	14 268 665	4%	57%	69%	1 271
(b) Administratívne náklady (c + d)	12 122 286	6%	57%	69%	1 261
(c) Nakupované výkony	5 714 572	3%	54%	66%	1 178
(d) Personálne náklady	6 407 714	8%	60%	72%	1 359
(e) Odpisy hmotného a nehmotného majetku	2 051 697	-3%	59%	71%	1 434
(f) Dane a poplatky	94 682	39%	60%	71%	2 089
(g) HRUBÝ PRÍJEM (h + i)	24 749 282	13%	59%	72%	1 330
(h) Čistý úrokový príjem (j - i)	15 618 578	5%	60%	70%	1 394
(i) Úrokové náklady	15 844 297	28%	51%	73%	1 268
(j) Úrokové výnosy	31 462 875	15%	53%	69%	1 220
(k) z toho: Úrokové výnosy z cenných papierov	5 969 872	-29%	71%	78%	1 801
(l) Čistý neurokový príjem (m + n + o + p)	9 130 704	29%			
(m) Výnosy z akcií a podielov	332 648	311%	97%	100%	4 495
(n) Čistý príjem z poplatkov	5 584 383	7%	66%	78%	1 628
(o) Čistý príjem z obchodovania	4 381 546	10%			
(p) Iné čisté prevádzkové príjmy	- 1 167 873	-47%			
(q) ČISTÝ PRÍJEM (g - a)	10 480 617	26%			
(r) Čistá tvorba opr. pol. a čistý príjem z odpis. pohľadávok	1 651 553	1018%			
(s) Čistá tvorba rezerv	- 628 836	60%	-140%	-149%	8 263
(t) ČISTÝ ZISK PRED ZDANENÍM (q - r - s)	9 457 900	10%	64%	77%	1 569
(u) Mimoriadny zisk	0				
(v) Daň z príjmu	1 361 058	39%	66%	82%	1 726
(w) ČISTÝ ZISK PO ZDANENÍ (t + u - v)	8 096 842	6%	64%	78%	1 567

Do výpočtu CR 3, CR 5 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.
Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 24 inštitúcií bola hodnota HHI 417.

B 1.3 Ukazovatele ziskovosti bánk a pobočiek zahraničných bánk a ich rozdelenie v bankovom sektore

	Priemer vážený menovateľom (30.6.2006)	Priemer vážený menovateľom (30.6.2005)	Priemer vážený objemom aktív	Minimum	Dolný kvartil	Medián	Horný kvartil	Maximum
ROA	0.58%	0.59%	0.59%	-15.01%	0.17% (9%)	0.33% (23%)	0.69% (12%)	1.66% (57%)
ROE (bez pobočiek)	9.73%	9.70%	10.71%	1.53%	4.50% (8%)	5.42% (6%)	8.03% (12%)	14.39% (53%)
Ukazovateľ prevádzkovej efektivity (cost-to-income ratio)	57.68%	62.10%	59.05%	-2748.89%	52.04% (12%)	58.35% (50%)	73.86% (27%)	236.25% (12%)
Relatívny význam úrokových príjmov	63.12%	67.87%	58.22%	-780.37%	50.80% (21%)	62.97% (23%)	78.53% (46%)	153.77% (10%)
Čisté úrokové rozpätie	1.05%	1.10%	1.09%	-0.22%	0.56% (21%)	0.85% (9%)	1.39% (42%)	2.35% (29%)
retail	2.73%	3.27%	0.22%	-222.42%	1.50% (14%)	1.99% (11%)	2.93% (19%)	9.82% (54%)
podniky	1.26%	1.25%	1.27%	0.19%	0.78% (21%)	1.36% (9%)	1.52% (37%)	2.53% (30%)
finančné spoločnosti	1.10%	0.64%	2.64%	-0.87%	0.07% (28%)	0.64% (14%)	1.51% (25%)	38.14% (27%)
banky vrát. NBS a pokl. poukázok	-0.12%	0.16%	-0.01%	-1.16%	-0.25% (13%)	-0.02% (41%)	0.12% (8%)	0.36% (38%)
Čistá úroková marža	1.09%	1.12%	1.11%	-0.19%	0.79% (20%)	1.02% (9%)	1.41% (59%)	4.31% (11%)

Čísla v zátvorkách pod hodnotami kvartilov vyjadrujú podiel bánk (meraný objemom čistých aktív), u ktorých je hodnota príslušného ukazovateľa medzi hodnotou daného kvartilu a predchádzajúceho kvartilu.

B 1.4 Ukazovatele rizík a kapitálovej primeranosti bánk a pobočiek zahraničných bánk a ich rozdelenie v bankovom sektore

	Priemer vážený menovateľom (30.6.2006)	Priemer vážený menovateľom (30.6.2005)	Priemer vážený objemom aktív	Minimum	Dolný kvartil	Medián	Horný kvartil	Maximum	Počet prekročení
KREDITNÉ RIZIKO									
Podiel klasifikovaných úverov na celkovom objeme úverov klientom	3.69%	4.74%	4.03%	0.00%	0.55% (11%)	2.93% (43%)	3.96% (30%)	14.72% (16%)	
Retail (podiel na úveroch retailu)	3.24%	3.29%	3.16%	0.00%	0.44% (11%)	3.27% (45%)	5.39% (26%)	16.67% (18%)	
Podniky (podiel na úveroch podnikom)	5.09%	6.97%	5.45%	0.00%	0.02% (9%)	3.21% (27%)	5.10% (43%)	21.80% (20%)	
Finančné spoločnosti (podiel na úveroch finančných spoločností)	0.11%	0.15%	0.09%	0.00%	0.00% (55%)	0.00% (0%)	0.00% (18%)	2.61% (22%)	
Podiel opravných položiek na objeme klasifikovaných úverov klientom	105.90%	88.01%	111.35%	1.29%	72.58% (5%)	102.41% (23%)	116.20% (24%)	186.84% (40%)	
Veľká majetková angažovanosť (vážená) / vlastné zdroje (bez pobočiek)	207.55%	0.00%	215.63%	0.00%	88.75% (7%)	248.46% (39%)	326.55% (23%)	385.74% (11%)	
Veľká majetková angažovanosť v rámci skupín (počet prekročení)									2
Podiel nárokovateľ. hodnoty zabezpečení na celkovom objeme klasif. úverov klientom	13.90%	15.29%	12.87%	0.00%	2.47% (24%)	6.83% (20%)	27.26% (19%)	100.00% (24%)	
DEVÍZOVÉ RIZIKO									
Devízová otvorená súvahová pozícia/ vlastné zdroje (bez pobočiek)	-59.50%	0.00%	-78.57%	-255.75%	-20.76% (56%)	-0.18% (5%)	14.70% (7%)	195.59% (12%)	
Devízová otvorená podsúvahová pozícia/ vlastné zdroje (bez pobočiek)	107.29%	0.00%	125.87%	-269.04%	-15.46% (12%)	0.00% (5%)	90.06% (28%)	681.34% (35%)	
Celková otvorená devízová pozícia/ vlastné zdroje (bez pobočiek)	47.78%	0.00%	47.30%	-249.28%	-10.99% (10%)	1.15% (6%)	46.77% (29%)	696.03% (35%)	
Celková otvorená devízová pozícia/ vlastné zdroje (vrátane pobočiek)	45.61%	-56.62%							
VaR / vlastné zdroje (bez pobočiek)	-0.46%	-3.64%	-0.33%	-5.72%	-0.45% (9%)	-0.19% (22%)	-0.09% (26%)	0.00% (24%)	
ÚROKOVÉ RIZIKO									
Celková otvorená úroková pozícia do 1 mesiaca /vlastné zdroje (bez pobočiek)	-227.08%	-232.81%	-247.60%	-757.05%	-450.16% (46%)	-94.17% (4%)	48.17% (9%)	510.79% (22%)	
Celková otvorená úroková pozícia do 1 roka / vlastné zdroje (bez pobočiek)	-26.17%	-131.91%	-23.04%	-244.06%	-98.90% (22%)	13.67% (28%)	87.36% (24%)	221.40% (7%)	
Celková otvorená úroková pozícia do 5 rokov / vlastné zdroje (bez pobočiek)	-148.57%	-131.88%	-157.02%	-500.71%	-253.46% (43%)	-49.28% (10%)	29.95% (9%)	263.75% (19%)	
RIZIKO LIKVIDITY									
Podiel okamžite likvidných aktív na vysoko volatilných zdrojoch	8.60%	26.84%	280.16%	0.87%	4.05% (26%)	4.51% (43%)	9.77% (11%)	44818.31% (16%)	
Podiel likvidných aktív (vrátane kolaterálov z obr. REPO obchodov) na volatilných zdrojoch	64.18%	69.77%	77.40%	0.45%	32.53% (11%)	49.52% (25%)	64.14% (44%)	272.89% (20%)	
Ukazovateľ stálych a nelikvidných aktív (bez pobočiek)	43.67%	45.60%	48.50%	5.68%	13.63% (9%)	36.51% (19%)	56.36% (24%)	73.63% (28%)	0
Podiel úverov na vkladoch a emitovaných cenných papierov	61.74%	54.57%	69.37%	29.29%	52.58% (41%)	71.64% (35%)	110.42% (17%)	569.30% (8%)	
Celková pozícia likvidity aktuálna do 7 dní /aktíva	-30.29%	-36.23%	-30.29%	-69.24%	-47.99% (35%)	-18.45% (33%)	0.76% (17%)	20.63% (15%)	
Celková pozícia likvidity odhadovaná do 7 dní /aktíva	1.86%	-8.65%	1.86%	-65.84%	-7.94% (23%)	-0.03% (27%)	8.05% (18%)	38.19% (32%)	
Celková pozícia likvidity aktuálna do 3 mesiacov /aktíva	-37.67%	-34.55%	-37.67%	-85.29%	-47.70% (40%)	-28.73% (27%)	-0.81% (18%)	12.80% (14%)	
Celková pozícia likvidity odhadovaná do 3 mesiacov /aktíva	-4.48%	-8.25%	-4.48%	-85.29%	-24.50% (7%)	-2.69% (42%)	9.20% (31%)	30.62% (19%)	
KAPITÁLOVÁ PRIMERANOSŤ									
Kapitálová primeranosť (bez pobočiek)	14.32%		14.04%	10.13%	12.12% (43%)	18.57% (24%)	21.91% (7%)	28.47% (6%)	0
Podiel Tier I na vlastných zdrojoch (bez pobočiek)	89.61%		88.97%	60.56%	83.76% (10%)	88.94% (41%)	97.81% (23%)	99.14% (7%)	
Podiel vlastných zdrojov na bilančnej sume (bez pobočiek)	8.17%		6.83%	3.85%	5.73% (57%)	9.56% (7%)	12.12% (9%)	19.28% (7%)	
Podiel novej straty na vlastných zdrojoch pri dosiahnutí KP 8% (bez pobočiek)	44.09%		38.98%	21.06%	34.02% (43%)	56.93% (24%)	63.49% (7%)	71.90% (6%)	

Čísla v zátvorkách pod hodnotami kvartilov vyjadrujú podiel bánk (meraný objemom čistých aktív), u ktorých je hodnota príslušného ukazovateľa medzi hodnotou daného kvartilu a predchádzajúceho kvartilu.

B 2 Poist'ovne

B 2.1 Āistý zisk a ukazovatele ziskovosti poist'ovní (údaje o zisku v tis. Sk)

	Hodnota k 30.6.2006	Hodnota k 30.6.2005	Medziročná zmena	Podiel na celkovom predpísanom poistnom	CR3	HHI 30.6.2006	HHI 30.6.2005
Āistý zisk celkom	2 933 862	1 929 520		11,04%	81%	4290	4295
Hrubý zisk z neživotného poistenia	452 752	782 034		1,70%	81%	2762	2828
Hrubý zisk zo životného poistenia	1 398 476	1 997 855		5,26%	91%	7187	7220
Hrubé prevádzkové náklady k predpísanému poistnému	27,10%	20,37%					
ROA	2,19%	1,70%					
ROE	12,06%	9,07%					

Do výpočtu CR 3 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.
Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 25 inštitúcií bola hodnota HHI 400.

B 2.2 Predpísané poistné (objemové údaje v tis. Sk)

	Hodnota k 30.6.2006	Hodnota k 30.6.2005	Medziročná zmena	Podiel na celkovom predpís. poistnom	CR3	HHI 30.6.2006	HHI 30.6.2005
Celkom	26 639 745	27 319 859		100.00%	61%	1687	1990
Životné poistenie	11 328 445	10 760 846		42.62%	53%	1248	1374
Poistenie pre prípad smrti alebo dožitia (A1)	7 367 558	6 695 279		27.72%	57%	1334	1396
Poistenie spojené s investičným fondom (A4)	1 499 920	1 734 766		5.64%	90%	3886	2804
Poistenie pre prípad úrazu alebo choroby (A6)	1 316 511	1 214 853		4.95%	68%	1692	1714
Ostatné	1 144 457	1 115 949		4.31%	81%	3324	3963
Neživotné poistenie	15 311 301	16 559 013		57.38%	74%	2425	2772
Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorizovaného vozidla (B10a)	5 773 079	7 382 448		21.72%	80%	2840	3344
Poistenie škôd na dopravných prostriedkoch (B3)	4 202 696	4 218 966		15.81%	79%	2528	2765
Poistenie škôd na majetku (B8+B9)	3 298 448	3 223 857		12.26%	72%	2426	2539
Ostatné	2 039 882	1 733 742		7.59%	59%	1771	1673
Podiel predpísaného poistného k HDP	3.38%	3.59%					

Do výpočtu CR 3 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.
Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 25 inštitúcií bola hodnota HHI 400.

B 2.3 Predpísané poistné postúpené zaist'ovateľom (objemové údaje v tis. Sk)

	Hodnota k 30.6.2006	Hodnota k 30.6.2005	Medziročná zmena	Podiel na celkovom predpís. poistnom	CR3	HHI 30.6.2006	HHI 30.6.2005
Celkom	5 477 630	5 507 771	-0,55%	191.31%	70%	2394	
Podiel na predpísanom poistnom	20,56%	20,16%					
Životné poistenie	679 447	612 324	10,96%	32.21%	88%	2728	
Podiel na predpísanom poistnom	6,00%	5,69%					
Neživotné poistenie	4 798 182	4 895 447	-1,99%	159.11%	72%	2607	
Podiel na predpísanom poistnom	31,34%	29,56%					

Do výpočtu CR 3 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.
Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 25 inštitúcií bola hodnota HHI 400.

B 2.4 Náklady na poistné plnenia (objemové údaje v tis. Sk)

	Hodnota k 30.6.2006	Hodnota k 30.6.2005	Medziročná zmena	Podiel na celkovom predpísanom poistnom	CR3	HHI 30.6.2006	HHI 30.6.2005
Celkom	10 076 429	8 646 552	16,54%	36,96%	72%	2480	2571
Životné poistenie	4 445 414	3 459 281	28,51%	16,73%	71%	2850	3178
Poistenie pre prípad smrti alebo dožitia (A1)	3 098 122	2 250 797	37,65%	11,66%	74%	2788	2983
Poistenie spojené s investičným fondom (A4)	357 187	273 727	30,49%	1,34%	97%	7467	5157
Poistenie pre prípad úrazu alebo choroby (A6)	239 194	215 600	10,94%	0,90%	66%	1754	1830
Ostatné	750 910	719 158	4,42%	2,83%	95%	7602	7261
Neživotné poistenie	5 631 014	5 187 271	8,55%	20,23%	77%	2511	2555
Poistenie zodp. za škodu spôsobenú prevádzkou mot. vozidla (B10a)	2 011 605	1 792 511	12,22%	6,65%	80%	2805	3334
Poistenie škôd na dopravných prostriedkoch (B3)	2 380 109	2 256 226	5,49%	8,95%	77%	2292	2310
Poistenie škôd na majetku (B8+B9)	844 010	706 934	19,39%	3,14%	84%	3528	2855
Ostatné	395 291	431 600	-8,41%	1,49%	68%	2275	1972

Do výpočtu CR 3 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.
Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 25 inštitúcií bola hodnota HHI 400.

B 2.5 Škodovosť v neživotnom poistení

	Hodnota k 30.6.2006	Hodnota k 30.6.2005
Celkom	41,68%	38,88%
Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou mot. vozidla (B10a)	34,99%	41,66%
Poistenie škôd na dopravných prostriedkoch (B3)	56,61%	42,27%
Poistenie škôd na majetku (B8+B9)	31,64%	24,76%
Ostatné	10,51%	51,29%

B 2.6 Štruktúra technických rezerv poisťovní (objemové údaje v tis. Sk)

	Hodnota k 30.6.2006	Hodnota k 30.6.2005	Medziročná zmena	Podiel na celkových rezervách	CR3	HHI 30.6.2006	HHI 30.6.2005
Celkom	80 463 893	72 831 944	10,48%	100,00%	66%	2168	2690
Životné poistenie	68 435 588	58 165 491	17,66%	68,32%	66%	1960	2488
Rezerva na krytie záväzkov z finančného umiestnenia v mene poistených	8 001 364	5 590 307	43,13%	9,05%	82%	3479	4151
Neživotné poistenie	20 029 669	19 298 333	3,79%	22,63%	84%	4403	5118
Podiel technických rezerv k HDP	5,87%	5,48%					

Do výpočtu CR 3 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.
Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 25 inštitúcií bola hodnota HHI 400.

B 2.7 Umiestnenie technických rezerv poisťovní okrem rezervy na krytie záväzkov z finančného umiestnenia v mene poistených (objemové údaje v tis. Sk)

	Hodnota k 31.12.2005	Hodnota k 30.6.2005	Medziročná zmena	Podiel na celkových rezervách	CR3	HHI 31.12.2005	HHI 30.6.2005
Dlhopisy vlád a centrálnych bánk SR a členských štátov EÚ alebo garantované SR, dlhopisy EIB, EBOR a MBOR	41 954 869	43 445 846	-3.43%	49.67%	60%	1470	3413
Dlhopisy bánk	11 560 484	11 448 181	0.98%	13.69%	70%	1960	1881
Terminované účty v bankách	11 381 265	12 140 888	-6.26%	13.47%	72%	2605	3770
Hypotekárne záložné listy	10 224 229	8 389 370	21.87%	12.10%	60%	1713	3650
Ostatné	9 344 860	8 270 577	12.99%	11.06%	57%	1605	3184

Do výpočtu CR 3 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 25 inštitúcií bola hodnota HHI 400.

B 3 Starobné dôchodkové sporenie

B 3.1 Dôchodkové správcovske spoločnosti k 30.6.2006

	Podiel na trhu *	NAV fondov (tis. Sk)	Počet klientov
Allianz - Slovenská DSS	30%	5 264 855	424 790
Winterthur DSS	29%	4 988 741	375 152
VÚB Generali DSS	17%	2 882 381	196 984
ING DSS	11%	1 981 752	150 310
AEGON DSS	7%	1 151 860	154 829
ČSOB DSS	6%	995 607	88 130

(*) Trhové podiely sú počítané podľa celkovej čistej hodnoty aktív (NAV) fondov danej DSS.

NAV – Net Asset Value (Čistá hodnota aktív)

B 3.2 Hospodársky výsledok DSS k 30.6.2006 (údaje v tis. Sk)

	Výnosy	Náklady	Hospodársky výsledok	ROA	ROE
Allianz - Slovenská DSS	47 190	175 450	-128 260	-9%	-9%
Winterthur DSS	52 149	160 383	-108 234	-5%	-6%
VÚB Generali DSS	29 376	110 758	-81 382	-24%	-27%
ING DSS	29 419	140 293	-110 874	-24%	-25%
AEGON DSS	11 926	730 812	-718 886	-153%	-266%
ČSOB DSS	12 490	91 641	-79 151	-14%	-16%

B 3.3 Dôchodkové fondy (údaje v tis. Sk)

	NAV k 30.6.2006	NAV k 30.6.2005
Celkom	17 265 196	1 644 676
Konzervatívny	735 864	76 812
Vyvážený	5 293 035	513 780
Rastový	11 236 297	1 054 084

NAV – Net Asset Value (Čistá hodnota aktív)

B 3.4 Štruktúra investícií dôchodkových fondov (údaje v tis. Sk)

	Hodnota k 30.6.2006	Podiel EUR	Podiel iných cudzích mien	Hodnota k 30.06.2005
Celkom	17 265 196	6,72%	5,00%	-
Účty v bankách	11 395 007	0,22%	0,40%	-
Dlhopisy	4 041 404	0,00%	0,00%	-
Akcie	1 819 360	54,26%	45,58%	-
Ostatné	166 974	92,67%	0,13%	-
Závazky	157 549	13,71%	6,67%	-

B 3.5 Doplnkové dôchodkové spoločnosti k 30.6.2006

	Podiel na trhu *	NAV fondov (tis. Sk)	Počet klientov
ING Tatry - Sympatia DDS	55%	8 191 003	375 060
DDS Tatra banky	31%	4 632 579	170 292
Winterthur DDS	14%	2 124 631	128 000

(*) Trhové podiely sú počítané podľa celkovej čistej hodnoty aktív (NAV) fondov danej DDS.
NAV – Net Asset Value (Čistá hodnota aktív)

B 3.6 Hospodársky výsledok DDS k 30.6.2006 (údaje v tis. Sk)

	Výnosy	Náklady	Hospodársky výsledok	ROA	ROE
ING Tatry - Sympatia DDS	116 513	85 256	31 257	31,00%	58,00%
DDS Tatra banky	17 956	18 502	-546	-0,57%	-1,00%
Winterthur DDS	14 036	17 437	-3 401		-30,10%

B 3.7 Doplnkové dôchodkové fondy (údaje v tis. Sk)

	NAV k 30.6.2006	NAV k 30.6.2005
Celkom	14 948 213	
Príspevkové	14 372 172	
Výpliatné	576 041	

NAV – Net Asset Value (Čistá hodnota aktív)

B 3.8 Štruktúra investícií doplnkových dôchodkových fondov (údaje v tis. Sk)

	Hodnota k 30.6.2006	Podiel EUR	Podiel iných cudzích mien	Hodnota k 30.06.2005
Celkom	14 948 213	1,15%	4,07%	-
Účty v bankách	8 573 174	0,30%	0,30%	-
Dlhopisy	5 884 420	0,00%	0,00%	-
Akcie	728 768	20,01%	79,99%	-
Ostatné	17 302	0,00%	0,00%	-
Závazky	255 451	0,00%	0,00%	-

B 4. Kolektívne investovanie

B 4.1 Správcovské spoločnosti k 30.6.2006

Správcovská spoločnosť	NAV podielových fondov (tis. Sk)	Podiel na trhu
Spolu	104 456 509	100.00%
Tatra Asset Management	36 011 794	34.48%
Asset Management SLSP	31 205 335	29.87%
VUB Asset Management	24 561 665	23.51%
Prvá Penzijná	4 207 088	4.03%
ČSOB Asset Management	2 789 683	2.67%
Istro Asset Management	2 531 143	2.42%
AIG Funds Central Europe	2 232 085	2.14%
OTP Asset Management	494 382	0.47%
Investičná a dôchodková	297 872	0.29%
KD Investments	125 462	0.12%

NAV – Net Asset Value (Čistá hodnota majetku)

B 4.2 Náklady, výnosy a ukazovatele ziskovosti tuzemských správcovských spoločností k 30.6.2006 (údaje v tis. Sk)

Správcovská spoločnosť	Výnosy	Náklady	Hospodársky výsledok	ROA	ROE
Spolu	895 832	745 778	150 054	13.14%	15.11%
AIG Funds Central Europe	26 264	25 293	971	1.40%	1.53%
Asset Management SLSP	248 401	212 323	36 078	19.68%	27.30%
ČSOB Asset Management	51 631	26 406	25 225	19.10%	20.09%
Investičná a dôchodková	6 090	6 061	29	0.04%	0.04%
Istro Asset Management	22 007	14 948	7 059	8.85%	9.47%
KD Investments	2 401	9 871	-7 470	-13.13%	-13.45%
OTP Asset Management	2 247	6 234	-3 987	-9.92%	-10.20%
Prvá Penzijná	39 443	24 698	14 745	14.35%	16.26%
Tatra Asset Management	275 504	207 721	67 783	21.72%	25.41%
VUB Asset Management	221 844	212 223	9 621	10.03%	12.50%

B 4.3 Štruktúra podielových fondov k 30.6.2006 (údaje v tis. Sk)

Typ fondu	Podiel na trhu	Čistá hodnota aktív	Počet fondov	CR3 *	CR5 *	HHI *	HHI pri rovnomernom rozložení
Podielové fondy celkom	100.00%	127 516 324	461	24%	34%	352	24
Tuzemské	81.92%	104 456 491	110	34%	48%	677	159
Fondy peňažného trhu	31.79%	40 535 637	9	85%	94%	3102	1111
Dlhopisové fondy	22.22%	28 335 303	16	66%	85%	1790	625
Akciové fondy	4.32%	5 512 335	10	87%	93%	3546	1000
Zmiešané fondy	7.98%	10 181 737	14	56%	82%	1448	714
Fondy fondov	13.83%	17 636 093	13	46%	65%	1157	769
Iné fondy	0.84%	1 075 129	1	100%	100%	10000	10000
Uzavreté fondy	0.93%	1 180 257	47	-	-	-	-
Zahraničné (**)	18.08%	23 059 833	351	25%	33%	335	29
Fondy peňažného trhu	2.91%	3 715 288	23	82%	92%	4421	435
Dlhopisové fondy	3.64%	4 638 072	85	45%	63%	1026	118
Akciové fondy	7.32%	9 332 539	166	44%	58%	906	60
Zmiešané fondy	0.61%	772 249	28	94%	97%	3327	357
Fondy fondov	0.38%	482 826	24	92%	97%	6660	417
Iné fondy	3.23%	4 118 859	24	33%	51%	747	417
Špeciálne fondy	0.20%	257 000	1	-	-	-	-

(*) Trhové koncentrácie sú počítané len pre otvorené podielové fondy (nie sú v nich zahrnuté uzavreté a špeciálne fondy)

(**) Pre zahraničné podielové fondy je uvedená čistá hodnota aktív podielov predaných v Slovenskej republike

Do výpočtu CR 3, CR 5 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná. V stĺpci „HHI pri rovnomernom rozložení“ je uvedená hodnota HHI, ktorá by vyjadrovala koncentráciou pri rovnomernom rozdelení čistej hodnoty aktív v rámci danej skupiny fondov.

B 4.4 Čisté predaje otvorených podielových fondov k 30.6.2006 (údaje v tis. Sk)

	3 mesiace	1 rok	Kumulatívne	Počet fondov	CR3	CR5	HHI	HHI pri rovnomernom rozložení
Otvorené podielové fondy celkom	-3 282 893	1 043 380	112 689 285	413	45%	58%	973	24
Tuzemské	-3 068 362	-1 911 409	93 261 278	63	53%	68%	1 299	159
Fondy peňažného trhu	-4 143 284	-9 600 277	38 553 508	9	100%	100%	9 970	1111
Dlhopisové fondy	-5 362 628	-2 326 470	27 091 221	16	100%	100%	10 000	625
Akciové fondy	506 076	2 833 657	5 528 229	10	90%	99%	3 855	1000
Zmiešané fondy	356 079	3 554 811	3 610 028	14	91%	98%	3 627	714
Fondy fondov	5 575 396	3 626 871	17 533 263	13	60%	80%	1 923	769
Iné fondy	-	-	945 029	1	-	-	-	10000
Zahraničné	-214 531	2 954 789	19 428 008	350	45%	56%	870	29
Fondy peňažného trhu	-606 233	-2 039 363	3 323 013	23	98%	100%	4 544	435
Dlhopisové fondy	-716 630	-1 114 845	3 616 453	85	98%	99%	7 723	118
Akciové fondy	988 212	4 776 906	7 906 841	166	56%	69%	1 258	60
Zmiešané fondy	107 970	332 449	751 460	28	98%	100%	5 309	357
Fondy fondov	22 217	132 733	458 521	24	99%	100%	3 595	417
Iné fondy	-10 067	866 909	3 371 720	24	85%	97%	2 669	417

Do výpočtu CR 3, CR 5 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná. V stĺpci „HHI pri rovnomernom rozložení“ je uvedená hodnota HHI, ktorá by vyjadrovala koncentráciu pri rovnomernom rozdelení čistej hodnoty aktív v rámci danej skupiny fondov.

B 4.5 Priemerné výkonnosti otvorených podielových fondov k 30.6.2006 (údaje v % p.a.)

	3 mesiace			1 rok			3 roky		
	Min	Priemer	Max	Min	Priemer	Max	Min	Priemer	Max
Otvorené podielové fondy celkom	-22.73%	-2.21%	13.59%	-13.88%	6.98%	72.96%	-16.70%	1.23%	46.62%
Tuzemské	-9.37%	-2.15%	0.83%	-8.05%	0.97%	15.28%	-6.39%	2.85%	14.07%
Fondy peňažného trhu	-0.92%	0.06%	0.83%	-0.08%	0.89%	1.70%	1.28%	2.83%	3.45%
Dlhopisové fondy	-6.04%	-1.65%	0.60%	-8.05%	-2.95%	1.34%	-6.39%	0.92%	6.84%
Akciové fondy	-9.37%	-3.92%	-1.19%	-1.43%	7.34%	15.28%	3.37%	5.85%	12.54%
Zmiešané fondy	-6.43%	-2.97%	-0.06%	-4.94%	2.48%	13.23%	0.00%	3.92%	14.07%
Fondy fondov	-4.40%	-2.30%	0.17%	-0.17%	-0.06%	0.00%	-	-	-
Iné fondy	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zahraničné	-22.73%	-2.22%	13.59%	-13.88%	7.85%	72.96%	-16.70%	0.97%	46.62%
Fondy peňažného trhu	-2.12%	1.09%	3.16%	-3.13%	1.55%	7.11%	-15.53%	-5.36%	4.19%
Dlhopisové fondy	-8.51%	-1.40%	8.15%	-13.88%	-2.49%	12.86%	-16.70%	-6.43%	7.91%
Akciové fondy	-22.73%	-3.40%	13.59%	-9.13%	14.92%	72.96%	-16.68%	6.25%	46.62%
Zmiešané fondy	-5.57%	-0.16%	1.95%	-5.10%	5.51%	20.43%	-16.67%	-3.26%	2.73%
Fondy fondov	-9.46%	-2.68%	0.74%	-1.39%	6.07%	12.79%	-3.70%	1.71%	9.94%
Iné fondy	-7.94%	-2.03%	3.72%	-6.49%	4.43%	18.21%	-	-	-

B 4.6 Štruktúra majetku tuzemských podielových fondov k 30.6.2006 (údaje v tis. Sk)

	Fondy peňažného trhu	Ostatné fondy
Spolu	41 329 942	64 653 045
Vklady uložené v bankách	11 414 442	7 776 355
Cenné papiere iné ako akcie a podielové listy	29 481 724	32 678 047
Akcie a podielové listy podielových fondov	0	13 241 931
Akcie a iné majetkové účasti	0	10 024 635
Finančné deriváty	0	182 878
Ostatné aktíva	433 776	749 199

B.4.7. Štruktúra služieb poskytovaných podľa § 3 ods. 3 ZKI

Správcovská spoločnosť	Riadenie portfólia				Úschova a správa podielových listov (v tis. Sk)	
	Počet zmlúv		Objem spravov. majetku (v tis. Sk)		30.6.2006	30.6.2005
	30.6.2006	30.6.2005	30.6.2006	30.6.2005		
Spolu správcovské spoločnosti	264	5	3 816 194	6 088 295	2 691 632	416 142
AIG Funds Central Europe	245	0	807	0	0	0
Asset Management SLSP	1	0	308 798	0	0	0
ČSOB Asset Management	4	1	3 142 837	2 498 454	2 209 106	416 142
Investičná a dôchodková	9	0	30 791	0	0	0
OTP Asset Management	0	0	0	0	482 526	0
Tatra Asset Management	0	1	0	3 533 498	0	0
VÚB Asset Management	5	3	332 961	56 343	0	0

B 5 Obchodníci s cennými papiermi

B 5.1 Základné charakteristiky obchodníkov s cennými papiermi k 30.6.2006 (údaje v tis. Sk)

	Objem obchodov	Podiel na trhu	Objem spravovaného majetku	Podiel na trhu
Banky a pobočky zahr. bánk	683 569 243	95%	1 705 601	6%
Základné imanie 35 mil. Sk.	32 394 356	4%	2 190 553	8%
Základné imanie 6 mil. Sk.	7 319 054	1%	24 648 689	86%

Obchodníci s cennými papiermi sú v tabuľke rozdelení podľa veľkosti základného imania.

B 5.2 Trhové koncentrácie objemu obchodov obchodníkov s cennými papiermi (*)

	Počet obchodníkov	CR3	CR5	HHI
Spolu	38	65%	83%	1887
Banky a pobočky zahraničných bánk	18	68%	87%	2078
Základné imanie 35M (**)	10	92%	98%	5074
Základné imanie 6M (**)	10	76%	100%	2487

(*) Trhové koncentrácie sú vypočítané z údajov za druhý štvrtrok roku 2006

(**) Obchodníci s cennými papiermi (OCP), ktorí nie sú bankami a majú minimálne základné imanie 35 resp. 6 miliónov Sk. Rozdiel medzi týmito dvoma kategóriami OCP spočíva v tom, že OCP s minimálnym základným imaním 6 mil. Sk nemajú licenciu na vykonávanie investičnej služby IS-3 (prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na vlastný účet)

Do výpočtu CR 3, CR 5 a HHI vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Pri rovnakej hodnote podielu všetkých inštitúcií by pri počte 36 inštitúcií bola hodnota HHI 278, pri počte 15 inštitúcií 667, pri počte 10 inštitúcií 1000 a pri počte 11 inštitúcií 909.

B 5.3 Objem obchodov podľa jednotlivých investičných služieb k 30.6.2006 (údaje v tis. Sk)

	IS - 1	IS - 2	IS - 3
Obchody celkom	20 889 931	298 885 578	403 507 143
Akcie	312 149	7 227 339	354 876
Dlhopisy	529 126	213 398 609	11 247 045
Podielové listy	8 268 029	3 454 394	0
Zastupiteľné CP	0	0	0
Zahraničné CP	11 338 359	18 342 299	3 348 035
Nástroje peňažného trhu	0	62 611	81 381 063
Futures	442 268	0	0
Forward	0	24 294 782	135 989 249
Swap	0	13 754 224	32 679 800
Opcie	0	18 351 321	137 836 063
Kombinácie	0	0	671 012

IS-1 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie, predaj alebo iné nakladanie s investičnými nástrojmi a následné postúpenie pokynu klienta na účel jeho vykonania.

IS-2 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na iný účet ako na účet poskytovateľa služby.

IS-3 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na vlastný účet.

B 5.4 Primeranosť vlastných zdrojov

	Min	Median	Max
Základné imanie 35 mil. Sk	12%	101%	313%
Základné imanie 6 mil. Sk	21%	119%	30414%

B 6 Burza cenných papierov

B 6.1 Trhová kapitalizácia k 30.6.2006 (údaje v tis. Sk)

	Kótované	Voľný trh	Spolu	Pomer k HDP
Cenné papiere spolu	468 327 801	95 790 245	564 118 046	37%
Akcie	79 261 380	73 790 425	153 051 805	10%
Dlhopisy	389 066 421	21 999 820	411 066 241	27%

B 6.2 Objem obchodov v prvom polroku 2006 (údaje v tis. Sk)

	Kótované	Nekótované	Spolu
Cenné papiere spolu	312 833 591	519 815	313 353 411
Akcie a podielové listy	162 161	518 752	680 911
Kurzotvorné obchody	70 141	150 848	220 989
Priame obchody	92 021	367 904	459 921
Dlhopisy	312 671 431	1 063	312 672 494
Kurzotvorné obchody	3 050 751	1 063	3 051 814
Priame obchody	309 620 671	0	309 620 671

B 6.3 Vývoj trhových indexov

Dátum	SDXGroup – verejný sektor	SDXGroup - súkromný sektor	SAX
23.12.2004	110,16	109,48	326,63
31.03.2005	115,22	111,3	448,69
30.06.2005	117,81	113,21	436,11
30.09.2005	118,95	114,73	459,74
23.12.2005	117,06	115,6	413,31
31.03.2006	114,94	116,28	417,17
31.06.2006	111,93	115,67	377,21

B 7 Centrálny depozitár cenných papierov

B 7.1 Počet evidovaných emisií a emitentov podľa jednotlivých druhov cenných papierov

Druh cenných papierov	Počet emisií	Počet emitentov *	Objem **
Cenné papiere spolu	3 427	2460*	1 147 468 122
akcie	2 242	1 659	539 109 015
dlhopisy	280	198	493 006 473
podielové listy	67	1	4 420 277
podielnícké listy (DPL)	613	511	19 930 969
dlhopis FNM	1	1	33 297 450
ostatné cenné papiere	224	162	57 703 938

(*) Súčet emitentov podľa jednotlivých druhov CP nekorenšponduje s celkovým počtom emitentov z dôvodu, že tí istí emitenti vydali viacero druhov emisií (akcie, dlhopisy).
 (***) Objem cenných papierov v tis. Sk, prepočítaný kurzom NBS

B 8 Garančný fond investícií

B 8.1 Základné charakteristiky Garančného fondu investícií (ďalej GFI, údaje v tis. Sk)

Dátum	Výnosy fondu *	Náklady fondu	Kumulatívna hodnota fondu	Výška klientskeho majetku	Maximálna výška náhrad
30.6.2006	11 456	2 148	26 694	9 257 913	1 598 459

* pozostávajúce z prijatých príspevkov uhradených do GFI a z výnosov z úrokov z bežného a termínovaného účtu GFI

Garančný fond investícií sústreďuje peňažné prostriedky obchodníkov s cennými papiermi, zahraničných obchodníkov s cennými papiermi a správcovskej spoločnosti poskytujúcich vybrané investičné služby za účelom poskytovania náhrad za nedostupný klientsky majetok prijatý obchodníkom s cennými papiermi, zahraničným obchodníkom s cennými papiermi alebo správcovskej spoločnosťou na vykonanie investičnej služby a nakladá s nadobudnutými peňažnými prostriedkami v súlade so zákonom o cenných papieroch.

Garančný fond investícií bol zriadený zákonom o cenných papieroch. Činnosť Garančného fondu investícií upravujú v zákone o cenných papieroch ustanovenia § 80 až 98.

Metodika údajov

B 1 Banky a pobočky zahraničných bánk

B 1.1 Štruktúra aktív a pasív bánk a pobočiek zahraničných bánk

Všetky aktíva sú vykázané v hrubej hodnote, t.j. neznížené o opravné položky.

Kategória „Operácie na medzibankovom trhu celkom“ zahŕňa okrem úverov a vkladov poskytnutých centrálnym bankám a ostatným bankám aj nakúpené pokladničné poukážky NBS, štátne pokladničné poukážky a zmenky okrem tých, ktoré banka drží v portfóliu „cenné papiere držané do splatnosti“.

Zdroje údajov:

Názov položky	Zdrojový výkaz zo STATUSu
Úvery klientom	V (NBS) 33 – 12
Operácie na medzibankovom trhu	Bil (NBS) 1 – 12
Cenné papiere	V (NBS) 8 – 12, (NBS) Bil 1 – 12
Vklady a prijaté úvery	V (NBS) 5 – 12
Zdroje od bánk	Bil (NBS) 1 – 12
Emitované cenné papiere	Bil (NBS) 1 – 12
Rizikovo vážené aktíva	BD (HKP) 1 – 12 (časť 7)
Vlastné zdroje	BD (HKR) 1 – 04

Komentár k výpočtu indexov koncentrácie:

CR3 index – podiel troch bánk s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v bankovom sektore, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná

CR5 index – podiel piatich bánk s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v bankovom sektore, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná

Herfindahlov index (HHI) - definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých bánk na celkovom objeme danej položky vyjadrený v percentách, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Hodnotu *HHI* možno interpretovať napríklad tak, že koncentrácia v danej položke je rovnaká, ako keby bolo v sektore 10 000 / *HHI* inštitúcií, z ktorých každá by mala rovnaký objem v danej položke. Podľa definície US Department of Justice sa trh považuje za vysoko koncentrovaný, ak *HHI* prekročí hodnotu 1800 a nekoncentrovaný, ak je hodnota *HHI* pod hodnotou 1000.

B 1.2 Výnosy a náklady bánk a pobočiek zahraničných bánk

Komentár k niektorým položkám:

Čistý príjem z obchodovania zahŕňa čistý príjem z operácií s cennými papiermi (okrem úrokových príjmov), čistý príjem z devízových operácií a čistý príjem z derivátových operácií.

Iné čisté prevádzkové príjmy zahŕňajú čisté príjmy z postúpených pohľadávok, z prevodu hmotného a nehmotného majetku, z podielu na zisku s podielových cenných papierov a vkladov v ekvivalencii, z prevodu podielových cenných papierov a vkladov, z ostatných operácií a iné čisté prevádzkové príjmy.

Anualizovaná hodnota predstavuje odhadovanú hodnotu na konci roku za predpokladu, že daná výsledková položka sa vyvíja v čase rovnomerne.

Zdrojom údajov je výkaz Bil (NBS) 2 – 12.

B 1.3 Ukazovatele ziskovosti bánk a pobočiek zahraničných bánk a ich rozdelenie v bankovom sektore

Výpočet jednotlivých ukazovateľov:

- ROA = podiel kumulatívnej hodnoty čistého zisku k priemernej hodnote čistých aktív, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12, Bil (NBS) 1 – 12)
- ROE = podiel kumulatívnej hodnoty čistého zisku k priemernej hodnote vlastných zdrojov; do výpočtu nevstupujú pobočky, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12, BD (HKR) 1 – 04)
- *Ukazovateľ prevádzkovej efektivity* = podiel kumulovanej hodnoty prevádzkových nákladov ku kumulovanej hodnote súčtu čistého úrokového a neúrokového príjmu, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12)
- *Relatívny význam úrokových príjmov* = podiel kumulovanej hodnoty čistých úrokových príjmov ku kumulovanej hodnote súčtu čistého úrokového a neúrokového príjmu, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12)
- *Čisté úrokové rozpätie* = rozdiel podielu kumulovanej hodnoty výnosov (úrokových aj neúrokových) okrem úrokových výnosov z klasifikovaných aktív na aktuálnej hodnote úverov poskytnutých danej protistrane a podielu kumulovanej hodnoty nákladov na aktuálnej hodnote vkladov poskytnutých danej protistrane, (Zdroj: V (NBS) 13 – 04)
- *Čistá úroková marža* = podiel čistých úrokových príjmov znížených o úrokové príjmy z klasifikovaných aktív k priemernej hodnote čistých aktív, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12, Bil (NBS) 1 – 12)

Hodnoty minima, dolného kvartilu, mediánu, horného kvartilu a maxima vyjadrujú rozloženie hodnôt daného ukazovateľa v bankovom sektore. Hodnota dolného kvartilu pritom vyjadruje takú hodnotu daného ukazovateľa, že 25% všetkých bánk (vyjadrené počtom) má hodnotu daného ukazovateľa rovnú najviac hodnote dolného kvartilu (alebo nižšiu). Analogicky hodnota mediánu vyjadruje takú hodnotu ukazovateľa, že 50% všetkých bánk má hodnotu daného ukazovateľa rovnú najviac hodnote mediánu. Napokon hodnota horného kvartilu vyjadruje takú hodnotu ukazovateľa, že 75% všetkých bánk má hodnotu daného ukazovateľa rovnú najviac hodnote horného kvartilu. Keďže toto rozdelenie neberie do úvahy veľkosť jednotlivých bánk, táto je zohľadnená v percentuálnych podieloch v zátvorke. Napr. číslo pod hodnotou prvého kvartilu vyjadruje podiel bánk (meraný objemom aktív), ktorých hodnota daného ukazovateľa leží v uzavretom intervale medzi hodnotou minima a hodnotou dolného kvartilu. Obdobne číslo pod hodnotou mediánu vyjadruje podiel bánk, ktorých hodnota daného ukazovateľa leží v intervale (sprava uzavretom) medzi hodnotou dolného kvartilu a hodnotou mediánu.

B 1.4 Ukazovatele rizík a kapitálovej primeranosti bánk a pobočiek zahraničných bánk a ich rozdelenie v bankovom sektore

Výpočet jednotlivých ukazovateľov:

- *Podiel klasifikovaných úverov na celkovom objeme úverov klientom* = podiel hrubej hodnoty neštandardných, pochybných a stratových úverov voči klientom k celkovej hrubej hodnote poskytnutých úverov, (Zdroj: V (NBS) 33 – 12)
- *Podiel opravných položiek na objeme klasifikovaných úverov* = podiel vytvorených opravných položiek k hrubej hodnote neštandardných, pochybných a stratových úverov, (Zdroj: BD (ZPZ) 1 – 04)
- *Veľká majetková angažovanosť (vážená) / vlastné zdroje* = podiel váženej veľkej majetkovej angažovanosti k vlastným zdrojom; podľa zákona o bankách nemôže tento podiel presiahnuť 800% (Zákon č. 483/2001 Z.z., §39, ods. 2); netýka sa pobočiek zahraničných bánk, (Zdroj: BD (HMA) 8 – 12, časť C)
- *Veľká majetková angažovanosť v rámci skupín* – sleduje sa počet prekročení ku koncu jednotlivých mesiacov limitov stanovených zákonom o bankách (§39, ods. 1) ku koncu

jednotlivých mesiacov, netýka sa pobočiek zahraničných bánk, (Zdroj: BD (HMA) 8 – 12, časť A a B)

- *Podiel nárokovateľnej hodnoty zabezpečení na celkovom objeme klasifikovaných úverov klientom* – ukazovateľ nezahŕňa banky, ktoré v zmysle §8 Opatrenia NBS č. 13/2004 nezatriedovali pohľadávky do jednotlivých skupín z dôvodu tvorby opravných položiek na portfóliovom základe podľa medzinárodných účtovných štandardov, (Zdroj: BD (ZPZ) 1 – 04)
- *Devízová otvorená súvahová pozícia / vlastné zdroje* = podiel rozdielu aktív a pasív v cudzej mene na vlastných zdrojoch, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *Devízová otvorená podsúvahová pozícia / vlastné zdroje* = podiel rozdielu podsúvahových aktív a pasív (s výnimkou usporiadacích a evidenčných účtov a pohľadávok/záväzkov zo zverených hodnôt) v cudzej mene na vlastných zdrojoch, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *Celková otvorená devízová pozícia / vlastné zdroje* = podiel súčtu súvahovej a podsúvahovej devízovej pozície na vlastných zdrojoch; kladná hodnota devízovej pozície znamená riziko straty zo zhodnocovania domácej meny, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *VaR / vlastné zdroje* = podiel straty zo zmeny vo výmenných kurzoch, ktorej hodnota by počas 1 dňa nemala byť na základe historickej simulácie (za obdobie 1 roka) prekročená s 99%-nou pravdepodobnosťou k vlastným zdrojom, (Zdroj: M (NBS) 4 – 12)
- *Celková otvorená úroková pozícia / vlastné zdroje* = podiel rozdielu aktív a pasív s fixáciou úrokovej sadzby alebo zostatkovou splatnosťou kratšou ako je dané časové obdobie (1 mesiac, 1 rok, resp. 5 rokov) na celkovom objeme vlastných zdrojov, (Zdroj: BD (HUC) 53 – 04, BD (HKR) 1 – 04)
- *Podiel okamžite likvidných aktív na vysoko volatilných zdrojoch*: Okamžite likvidné aktíva zahŕňajú prostriedky v hotovosti a nakúpené pokladničné poukážky NBS a štátne pokladničné poukážky okrem pokladničných poukážok držaných do splatnosti a zostatky na bežných účtoch centrálnych a ostatných bánk. Vysoko volatilné zdroje zahŕňajú bežné účty centrálnych a ostatných bánk, bežné účty a ostatné netermínované vklady klientov a všetky vklady verejnej správy, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *Podiel likvidných aktív (vrátane kolaterálov z obrátených REPO obchodov) na volatilných zdrojoch*: Likvidné aktíva okrem okamžite likvidných aktív zahŕňajú aj prijaté cenné papiere z obrátených REPO obchodov, pokladničné poukážky držané do splatnosti a všetky nakúpené štátne dlhopisy; ich hodnota je však znížená o založené cenné papiere a poskytnuté kolaterály v REPO obchodoch. Volatilné zdroje zahŕňajú navyše termínované vklady klientov, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12, V (NBS) 8 – 12)
- *Ukazovateľ stálych a nelikvidných aktív* = podiel stálych a nelikvidných aktív k vybraným položkám pasív; podľa Opatrenia NBS č. 3/2004 ukazovateľ nesmie prekročiť hodnotu 1 (netýka sa pobočiek zahraničných bánk), (Zdroj: BD (LIK) 3 – 12)
- *Podiel úverov na vkladoch a emitovaných cenných papieroch*, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *Celková pozícia likvidity / aktíva* = podiel rozdielu aktív a pasív splatných v danom časovom období (do 7 dní, resp. do 3 mesiacoch) k bilančnej sume. Zo súvahových položiek do výpočtu ukazovateľa nevstupujú cenné papiere, na ktoré je zriadené záložné právo. Z podsúvahových položiek do výpočtu vstupujú iba prísľuby na prijatie/poskytnutie úveru a hodnoty podkladových nástrojov pri spotových a termínovaných operáciách (ale iba tie, pri ktorých je podkladovým nástrojom finančné aktívum a dochádza k výmene tohto podkladového nástroja), (Zdroj: BD (LIK) 3 – 12)
- *Kapitálová primeranosť* = podiel vlastných zdrojov k rizikovo váženým aktívam (nesmie klesnúť pod hranicu 8%), (Zdroj: BD (HKP) 1 – 12, BD (HKR) 1 – 04)

- *Podiel Tier I na vlastných zdrojoch* = podiel základných vlastných zdrojov znížených o príslušnú časť položiek znižujúcich hodnotu základných a dodatkových vlastných zdrojov k celkovému objemu vlastných zdrojov, (Zdroj: BD (HKR) 1 – 04)
- *Podiel vlastných zdrojov na bilančnej sume*, (Zdroj: BD (HKR) 1 – 04)
- *Podiel možnej straty na vlastných zdrojoch pri dosiahnutí kapitálovej primeranosti 8%* = podiel straty, ktorá spôsobí pokles hodnoty ukazovateľa kapitálovej primeranosti na 8%, k celkovému objemu vlastných zdrojov, (Zdroj: BD (HKP) 1 – 12, BD (HKR) 1 – 04)

B 2 Poist'ovne

Komentár k výpočtu indexov koncentrácie:

CR3 index – podiel troch bánk s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v bankovom sektore, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná

CR5 index – podiel piatich bánk s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v bankovom sektore, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná

Herfindahlov index (HHI) - definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých bánk na celkovom objeme danej položky vyjadrený v percentách, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Hodnotu *HHI* možno interpretovať napríklad tak, že koncentrácia v danej položke je rovnaká, ako keby bolo v sektore 10 000 / *HHI* inštitúcií, z ktorých každá by mala rovnaký objem v danej položke. Podľa definície US Department of Justice sa trh považuje za vysoko koncentrovaný, ak *HHI* prekročí hodnotu 1800 a nekoncentrovaný, ak je hodnota *HHI* pod hodnotou 1000.

B 2.1 Čistý zisk a ukazovatele ziskovosti poisťovní

Hrubé prevádzkové náklady k predpísanému poisťovnému – obstarávacie náklady na poisťné zmluvy + správna réžia + zmena stavu výšky prevedených obstarávacích nákladov na poisťné zmluvy

Výpočet jednotlivých ukazovateľov:

ROA = podiel kumulatívnej hodnoty čistého zisku k aktuálnej hodnote čistých aktív

ROE = podiel kumulatívnej hodnoty čistého zisku k aktuálnej hodnote vlastných zdrojov; do výpočtu nevstupujú pobočky

B 2.5 Škodovosť v neživotnom poistení

Škodovosť je definovaná ako pomer poisťných udalostí vzniknutých nahlásených aj nenahlásených voči zaslúženému poisťovnému:

$$\text{Škodovosť} = \frac{\text{súčet nákladov na poisťné udalosti a zmeny rezervy na poisťné plnenie}}{\text{(predpísané poisťné – zmena rezervy na poisťné budúcich období)}}$$

B 5 Obchodníci s cennými papiermi

Použité označenia:

IS-1 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie, predaj alebo iné nakladanie s investičnými nástrojmi a následné postúpenie pokynu klienta na účel jeho vykonania.

IS-2 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na iný účet ako na účet poskytovateľa služby.

IS-3 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na vlastný účet.

B 6 Burza cenných papierov

Zdrojom údajov je mesačná štatistika Burzy cenných papierov.

9 Terminológia a skratky

Použitá terminológia

Domácnosti – obyvateľstvo, teda účty občanov, ekvivalent anglického pojmu „households“

Retail – domácnosti, živnosti a neziskové spoločnosti slúžiace prevažne domácnostiam

Podniky – nefinančné spoločnosti

Finančné spoločnosti okrem bánk – ostatné finančné spoločnosti, finančný sprostredkovateľ, penzijné a podielové fondy, poisťovacie spoločnosti

Verejná správa – orgány štátnej správy a miestnej samosprávy

Ukazovateľ okamžitej likvidity - okamžité likvidné aktíva / vysoko nestále zdroje

Celková čistá pozícia - definovaná ako súčet čistej súvahovej a čistej podsúvahovej pozície

CR n index – koncentrácia n najväčších bánk, teda suma podielov ich aktív na celkových aktívach.

Čistá súvahová pozícia - definovaná ako rozdiel medzi devízovými aktívami a pasívami v súvahe.

Čistá podsúvahová pozícia - definovaná ako rozdiel medzi devízovými aktívami a pasívami v podsúvahe.

Cost-to-income ratio - definované ako podiel celkových prevádzkových nákladov a čistého príjmu z bankovej činnosti (nakupované výkony + náklady na zamestnancov + sociálne náklady + odpisy hmotného a nehmotného majetku + dane a poplatky / výnosy z akcií a podielov + čistý príjem z poplatkov a provízií + čistý príjem z operácií s cennými papiermi + čistý príjem z operácií s derivátmi + čistý príjem z devízových operácií + čistý príjem z ostatných operácií)

Disponibilný príjem domácnosti - je vypočítaný ako súčet zložiek hrubého osobného príjmu všetkých členov domácnosti (hrubý peňažný príjem zo zamestnania a jemu blízky príjem, hrubý nepeňažný príjem zo zamestnania,

hrubé peňažné zisky alebo straty zo samostatne zárobkovej činnosti (vrátane honorárov), podpora v nezamestnanosti, starobné dávky, dávky pre pozostalých, nemocenské dávky, dávky v invalidite a príspevky na vzdelanie) plus zložky hrubého príjmu na úrovni domácnosti (príjem z prenájmu majetku alebo pozemku, rodinné dávky a príspevky vyplácané rodinám s deťmi, sociálne vylúčenie inde neklasifikované, príspevky na bývanie, pravidelné prijaté peňažné transfery medzi domácnosťami, úroky, dividendy, zisk z kapitálových investícií do neregistrovaného podniku, príjem osôb mladších ako 16 rokov mínus pravidelné dane z majetku, pravidelné platené peňažné transfery medzi domácnosťami, daň z príjmu a príspevky sociálneho poistenia).

Dlhá pozícia - pozícia, pri ktorej aktíva sú väčšie ako pasíva

Herfindhalov index - definovaný ako súčet druhých mocnín podielov aktív jednotlivých bánk na celkových aktívach.

Krátka pozícia - pozícia, pri ktorej pasíva sú väčšie ako aktíva

Kumulatívny gap – súčet otvorených pozícií (krátkych alebo dlhých) v určitých časových pásmach

Likvidita do 7 dní a do 3M - podiel likvidných aktív a volatilných zdrojov, kde likvidné aktíva zahŕňajú pokladničnú hotovosť, bežné účty banky v iných bankách a všetky pokladničné poukážky a štátne dlhopisy, na ktoré nebolo zriadené záložné právo, vrátane tých, ktoré banka získala v obrátených REPO obchodoch všetky pohľadávky voči klientom a bankám so zostatkovou splatnosťou do 7 dní, resp. do 3 mesiacov a volatilné zdroje sú súčtom záväzkov voči bankám a klientom do 7 dní, resp. do 3 mesiacov.

Likvidný vankúš – definovaný ako súčet pokladničnej hotovosti, štátnych dlhopisov,

štátnych pokladničných poukázok, pokladničných poukázok NBS, úverov zahraničným bankám, vkladov v NBS a objemu aktív na domácom medzibankovom trhu po odrátaní záväzkov bánk voči NBS, zahraničným bankám a ARDAL-u

Loan-to-deposit – podiel úverov klientom a súčtu vkladov retailu, podnikov vkladov fin. spoločností a emitovaných HZL.

Loan-to-value ratio – definovaný ako pomer objemu poskytnutého úveru a hodnoty zabezpečenia úveru

Miera zlyhania (default rate) - vyjadruje, aké percento úverov zlyhá počas sledovaného obdobia

Veľkosť domácnosti je vypočítaná ako vážený počet členov domácnosti, kde prvá dospelá osoba má váhu 1, ostatné dospelé osoby a osoby vo veku aspoň 14 rokov majú váhu 0,5 a osoby mladšie ako 14 rokov majú váhu 0,3.

Zlyhané úvery – úvery, u ktorých banka identifikovala znehodnotenie viac ako 50 % alebo ak je dlžník v omeškaní so splácaním viac ako 90 dní.

Zoznam poisťných kategórií

A - životné poistenie

1. Poistenie pre prípad smrti, poistenie pre prípad dožitia alebo poistenie pre prípad smrti alebo dožitia (A1)

2. Poistenie vena alebo prostriedkov na výživu detí (A2)

3. Poistenie spojené s kapitalizačnými zmluvami (A3)

4. Poistenie podľa bodov 1 a 3 spojené s investičným fondom (A4)

5. Dôchodkové poistenie (A5)

6. Poistenie pre prípad úrazu alebo choroby, ak je pripoistením podľa tohto druhu uvedenom v bodoch 1 až 4 (A6)

B - neživotné poistenie

1. Poistenie úrazu (B1)

2. Poistenie choroby (B2)

3. Poistenie škôd na pozemných dopravných prostriedkoch iných než koľajových (B3)

4. Poistenie škôd na koľajových dopravných prostriedkoch (B4)

5. Poistenie škôd na leteckých dopravných prostriedkoch (B5)

6. Poistenie škôd na plávajúcich dopravných prostriedkoch (B6)

7. Poistenie dopravy tovaru počas prepravy vrátane batožín a iného majetku bez ohľadu na použitý dopravný prostriedok (B7)

8. Poistenie škôd na majetku inom, ako je uvedené v bodoch 3 až 7, spôsobených požiarom, výbuchom, víchricou, prírodnými živlami inými ako víchrica, jadrovou energiou, zosuvom alebo zosadaním pôdy (B8)

9. Poistenie iných škôd na majetku inom, ako je uvedené v bodoch 3 až 7, vzniknutých krupobitím alebo mrazom, alebo inými príčinami (napr. krádežou), ak nie sú tieto príčiny zahrnuté v bode 8 (B9)

10.a) Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (B10a)

10.b) Poistenie zodpovednosti dopravcu (B10b)

11. Poistenie zodpovednosti za škodu vyplývajúcu z vlastníctva alebo z používania leteckého dopravného prostriedku vrátane zodpovednosti dopravcu (B11)

12. Poistenie zodpovednosti za škodu vyplývajúcu z vlastníctva alebo z používania riečného, jazerného alebo námorného dopravného prostriedku vrátane zodpovednosti dopravcu (B12)

13. Všeobecné poistenie zodpovednosti za škodu iné, ako je uvedené v bodoch 10 až 12 (B13)

14. Poistenie úveru (B14)

15. Poistenie kaucie (B15)

16. Poistenie rôznych finančných strát vyplývajúcich z výkonu povolania, z nedostatočného príjmu, zo zlých poveternostných podmienok, zo straty zisku, z trvalých všeobecných nákladov, z neočakávaných obchodných výdajov, zo straty trhovej hodnoty, zo straty pravidelného zdroja

príjmov, z inej nepriamej obchodnej finančnej straty a z ostatných finančných strát (B16)

17. Poistenie právnej ochrany (B17)

18. Poistenie pomoci osobám v núdzi počas cestovania alebo pobytu mimo miesta svojho trvalého pobytu (B18)

Skratky

AT	Rakúsko
BE	Belgicko
CY	Cyprus
CZ	Česká republika
DE	Nemecko
DK	Dánsko
EE	Estónsko
ES	Španielsko
FI	Fínsko
FR	Francúzsko
GR	Grécko
HU	Maďarsko
IE	Írsko
IT	Taliansko
LT	Litva
LU	Luxembursko
LV	Lotyšsko
MT	Malta
NL	Holandsko
PL	Poľsko
PT	Portugalsko
SE	Švédsko
SI	Slovinsko
SK	Slovensko
UK	Veľká Británia
EU	Európska únia
MU	Menová únia